

Jm.

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

Polna 3

Inst. Ekonomii Polity. Politechniki Warsz.

1 9 3 0

✓

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SOCIÉTÉ FERRIÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

**KRÓLEWSKA HUTA G. ŚL.
RYNEK, L. 915.**

TELEFONY: KRÓLHUTA 636-640 I KATOWICE 972.

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZAMONU
Z KOPALNÍ „KRÓL” BIELSZOWICE, KNURÓW.

ADR. TELEGR. **SKARBOFERME** KRÓL. HUTA.

PAŃSTWOWA FABRYKA ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH W CHORZOWIE

DOSTARCZA NA DOGODNYCH WARUNKACH:

AZOTNIAK
SALETRE „NITROFOS”
SALETRE AMONOWĄ
SYNTEZYCZNA SALETRE SODOWĄ
KWAS AZOTOWY
WODE AMONJAKALNĄ
AMONJAK SKROPLONY

AZOTNIAK I SALETRE „NITROFOS” MOŻNA NABYĆ ZA POŚREDNICTWEM
WSZYSTKICH ORGANIZACJI ROLNICZO-HANDLOWYCH W KRAJU

WSZELKICH INFORMACJI UDZIELA:
PAŃSTWOWA FABRYKA ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH
W CHORZOWIE

ROK ZAŁOŻENIA 1846.

**ZJEDNOCZONE BROWARY
WARSZAWSKIE p. f.
HABERBUSCH
I SCHIELE S. A.**

POLECAJĄ:

P I W A:
JASNE, CIEMNE, DUBELTOWE,

**PORTER,
LEMONIADY,
WÓDKI
I LIKIERY**

BIBLIOTEKA EKONOMICZNA TYG. „PRZEMYSŁ I HANDEL”
TOM XXXVII

ADOLF PERETZ

Od kartelu do koncernu

KARTELE — FUZJE — TRUSTY — KONCERNY —
KARTELE A HANDEL — USTAWY KARTELOWE.

DO NABYCIA

w Administracji Tygodnika „Przemysł i Handel”

Warszawa, ul. Elektoralna 2, pokój 26

oraz we wszystkich księgarniach

CENA zł 3.—

Doświadczony Urzędnik Administracyjny

z dwudziestokilkoletnią praktyką
na naczelnych stanowiskach jako
główny buchalter, prokurent, za-
rządca, władający językiem nie-
mieckim, znający najnowsze meto-
dy księgowości i naukowej or-
ganizacji pracy, poszukuje odpo-
wiedniego zajęcia.

Referencje znanych osobistości.

Zgłoszenie dla „K. B.” przyjmuje
administracja tyg. „Polska Gospo-
darcza”, Warszawa, Elektoralna 2

WYSZEDŁ Z DRUKU
TOM XVIII

BIBLIOTEKI EKONOMICZNEJ
Tyg. „PRZEMYSŁ I HANDEL”

STEFAN STARZYŃSKI

Stan Finansowy Polski w roku 1927

i jest do nabycia we wszystkich księgar-
niach oraz Administracji Tygodnika,
ul. Elektoralna 2, pokój 26

CENA zł 2

POLSKA GOSPODARCZA

DAWNIEJ
PRZEMYSŁ I HANDEL

TYGODNIK WYDAWANY PRZEZ MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU
PRZY WSPÓŁDZIALE MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA ORAZ KOMUNIKACJI

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
MIĘDZYNARODOWA KONWENCJA HANDLOWA] — <i>DR. TADEUSZ ŁYCHOWSKI</i>	647	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	673
W SPRAWIE NIEKTÓRYCH NASZYCH PROJEKTÓW KOLONJALNYCH — <i>W. MASSAŁSKI</i>	652	SPRAWY SAMORZĄDOWE	675
ŻYCIE GOSPODARCZE:		SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
GÓRNICSTWO WĘGLOWE	655	KREDYT	676
PRZEMYSŁ NAFTOWY	660	<i>Wkłady oszczędnościowe w komunalnych kasach i ich oprocentowanie — T. Dziekoński</i>	
PRZEMYSŁ GORZELNICZY	662	RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	677
PRZEMYSŁ KONFEKCYJNY	662	Z BANKU POLSKIEGO	678
<i>Kryzys obuwiany — W. Dm.</i>		Z POCZTOWEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI	680
ROLNICTWO	663	PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
<i>Sprawa spirytusu przemysłowo-technicznego a interesy rolnictwa — W. Grabowski</i>		ROZWÓJ HANDLU MIĘDZYNARODOWEGO PRODUKTAMI MLECZARSKIMI — <i>PROF. DR. KURT RITTER</i>	680
<i>Handel zagraniczny wytworami rolnymi w styczniu 1930 r. — S. W.</i>		KRONIKA ZAGRANICZNA:	
HANDEL:		FRANCJA	682
TRAKTATY I KONWENCJE	667	ANGLJA	682
OKAZJE DO HANDLU Z ZAGRANICĄ	667	STANY ZJEDNOCZONE AM.	683
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	668	NIEMCY	683
RYNEK AKCYJNY	670	CZECOSŁOWACJA	684
CŁA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWNĘTRZNEGO	671	AUSTRIA	684
PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM:		WŁOCHY	684
ORZECZNICTWO SĄDOWE	672	GRECJA	685
KRONIKA BIEŻĄCA:		SZWECJA	685
PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	673	Z. S. R. R.	686
NOWE SPÓŁKI AKCYJNE	673	AFRYKA POŁUDNIOWA	686
NOWE EMISJE W SPÓLKACH AKCYJNYCH	673	Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	686
		BIBLIOGRAFJA	690

DO ZESZYTU NINIEJSZEGO DOŁĄCZONY JEST Nr. 7 „WIADOMOŚCI STATYSTYCZNYCH GŁ. URZ. STATYST.”

MIĘDZYNARODOWA KONWENCJA HANDLOWA

DNIA 24 MARCA 1930 R. podpisane zostały przez osiem państw i otwarte do podpisu dla reszty uczestników odbywającej się od dn. 17 lutego „konferencji dla zespolonej akcji gospodarczej” dwa układy międzynarodowe. Jednym z nich jest t. zw. konwencja handlowa (convention commerciale), będąca surogatem zaproponowanej przez X Zgromadzenie Ligi Narodów we wrześniu r. ub. „trève douanière” — ro-

zejmu celnego, drugim — protokół, obejmujący uzgodniony program przyszłych prac gospodarczych pod egidą Ligi Narodów, program, którego wypracowanie figuruje jako drugi punkt wspomnianej już powyżej rezolucji Zgromadzenia Ligi. Innymi słowy, „konferencja dla zespolonej akcji gospodarczej” formalnie przynajmniej wypełniła to zadanie, jakie nałożyły na nią postanowienia zeszłorocznego Zgromadzenia. Rozwiązała

ona — zobaczymy zaraz, czy w sposób zadowalający — kwestję „zawieszenia broni” w międzynarodowych stosunkach gospodarczych oraz na podstawie tej petryfikacji obecnego status quo wypracowała program przyszłej akcji międzynarodowej w dziedzinie gospodarczego uzdrowienia naszego kontynentu. Oba te zadania nastęrczały w toku pięcioletnich trudnych prac konferencji znacznej trudności i wskutek tego pierwotne projekty rozwiązania ich przechodziły dość głębokie, niespodziewane i niezawsze szczęśliwe ewolucje. Jeśli jednak — powiedzmy to otwarcie od razu — mimo wszystkich tych trudności doszło do jakiegoś takiego porozumienia, to jest ono widomym znakiem czegoś realnego, co poczyna powoli, lecz systematycznie złościć sobie drogę w chaosie przeciwności i niedociągnięć, jaki przedstawiają obecnie stosunki gospodarcze państw europejskich między sobą. Przy końcu naszych uwag zajmujemy się dokładniej znaczeniem ubiegłej konferencji, obecnie pragnęlibyśmy podkreślić specjalnie to, cośmy dopiero co powiedzieli. Nie można mówić o niepowodzeniu konferencji, dlatego iż układy, będące jej wynikami, posiadają jawne luki i rzucające się w oczy sprzeczności, ale — odwrotnie — można mówić o wielkiem jej powodzeniu — że wogóle potrafiiono doprowadzić po niezwykłych trudach do pewnych międzynarodowych układów celnych i ekonomicznych, układów, które — choć, jak mówimy, niedoskonałe — niewątpliwie mogą otworzyć nową erę w międzynarodowych stosunkach gospodarczych.

* * *

W niniejszym artykule zajmujemy się tylko pierwszym z wymienionych układów międzynarodowych, a mianowicie „międzynarodową konwencją handlową” z dn. 24/III r. b. Jest to niewątpliwie największy sukces konferencji, jakkolwiek pod względem widoków na przyszłość przewyższa ją znacznie z natury rzeczy protokół „w sprawie dalszych rokowań”. Nigdzie jednak, jak właśnie przy pracach nad ową „konwencją”, nie ujawniły się w tym stopniu te trudności, z którymi nieraz jeszcze będzie musiała walczyć międzynarodowa współpraca gospodarcza, o ile zechce osiągnąć jakieś realne wyniki. Trudności te powstały nietylko z uwagi na tak delikatny temat rokowań, jakim są dla każdego państwa jego sprawy celne, ale ujawniły one jednocześnie wszystkie przeszkody, wynikające bądź to z egoistycznych interesów gospodarczych każdego z państw (interesów — które z natury rzeczy stoją na pierwszym planie i przed którymi usuwać się muszą wszystkie plany o charakterze „międzynarodowym”), bądź — poprostu z różnic technicznych, jakie dzielą obecnie jeszcze formy polityki gospodarczej poszczególnych państw europejskich, formy, dla których tak trudno znaleźć częstokroć jakiś możliwy dla wszystkich do przyjęcia wspólny mianownik klauzuli wielostronnej.

Wspomnieliśmy już o programie międzynarodowych prac gospodarczych, naszkicowanym przez X Zgromadzenie Ligi w r. ub. Przypomnijmy jeszcze, iż projekt „rozejmu celnego”, opracowany na podstawie rezolucji Zgromadzenia tego przez Komitet Ekonomiczny Ligi, miał stanowić substrat obrad konferencji. Projekt ten był kilka razy dość szczegółowo omawiany na łamach „Polski Gospodarczej” i dlatego obecnie przypomnimy tylko, że opierał się on w zasadzie na stypulacji, mocą której państwa zobowiązałyby się do niepod-

wyższenia swych ceł ochronnych, istniejących w pewnej określonej chwili, na przeciąg pewnego również określonego czasu. Klauzula ta miałaby dotyczyć ceł przywózowych i wywózowych, jak również wszelkich opłat wewnętrznych od przywozu, akcyz i t. d. i t. d. O ile w tym dniu nie istniały na pewne produkty ceł ochronne, nie wolno byłoby w okresie „rozejmu” ceł takich wprowadzać. Innymi słowy, mówiąc ogólnie i nie przypominając raz jeszcze różnych szczegółów projektu Komitetu Ekonomicznego, powiedzieć można, iż opierał się on w myśl zresztą rezolucji Zgromadzenia Ligi — na koncepcji stabilizacji taryf celnych en bloc w tem, co się tyczy ceł ochronnych, wszystkich ewentualnych uczestników „rozejmu”.

Nie będziemy również przypominali znanych faktów opozycji, jaka wybuchła wśród sfer gospodarczych wszystkich niemal krajów europejskich przeciwko temu projektowi. Opozycja ta, jak wiadomo, przybrała w poszczególnych krajach szersze lub węższe formy, istniała ona jednak niemal wszędzie. Były jednak specjalnie dwa kraje, gdzie wystąpiła ona ze szczególną siłą, a mianowicie: Francja i Włochy. Motywy obu tych głównych oponentów przeciwko koncepcji „rozejmu” w zrozumieniu Komitetu Ekonomicznego były różne, ostateczne jednak stanowisko, jakie zajęły oba rządy wspomnianych krajów, sprowadziło się do całkowitej negacji projektu Komitetu Ekonomicznego. Niemniej jednak, gdy projekt ten wszedł w połowie lutego pod obrady konferencji, zaszło kilka faktów, które — wbrew przewidywaniu — oddziaływały jakgdyby wzmacniająco na skazany już zgóry na zagładę projekt „rozejmu”. Z jednej strony w dwa dni po rozpoczęciu obrad konferencji upadł rząd we Francji, czego wynikiem była niemożność zajęcia przez delegację francuską w czasie przesilenia żadnego wyraźnego stanowiska na konferencji, a przedewszystkiem — wystawienia własnego kontrprojektu, któryby mógł zastąpić projekt Komitetu Ekonomicznego. Z drugiej — stanowisko włoskie zostało w swej negacji posunięte aż tak daleko, iż w myśl jego zaleceń należałoby raczej natychmiast konferencję zakończyć i rozjechać się do domów. Rezultatem tych dwóch wypadków była sytuacja dość paradoksalna, iż projekt „rozejmu celnego” w opracowaniu Komitetu Ekonomicznego Ligi, jakkolwiek skazany „pocichu” na zagładę, pozostał na placu jako jedyny temat obrad konferencji. Liczono się tutaj, być może, z możliwością, iż wobec przesilenia gabinetowego we Francji zajdzie ewentualnie zmiana w stanowisku francuskim wobec tego projektu, co pozwoli z kolei na skłonienie i Włochów. W każdym razie przez pierwsze 2^{1/2} tygodnia obrad konferencja pracowała w swej t. zw. komisji I nad uzgadnianiem projektu Komitetu Ekonomicznego, t. j. nad konwencją o stabilizacji taryf ochronnych wszystkich państw europejskich. Pracowano wydajnie — jednak, rzecz prosta, bez wielkiego przekonania — gdyż przekonywano się raz po raz, iż zarówno Francja, jak i Włochy swego negatywnego stosunku do projektu Komitetu Ekonomicznego nie zmieniają. Ze strony Francji ujawniło się to w ostrem przemówieniu P. Serruysa przeciwko temu projektowi z okazji omawiania art. IX (klauzula katastrofowa), ze strony Włoch — w wysunięciu przez delegację włoską krótkiego kontrprojektu umowy międzynarodowej, mocą której stabilizowanoby (t. j. zobowiązanoaby się do niewypowiadania) wszystkie obecnie istniejące traktaty handlowe bilateralne na przeciąg jednego roku. Projekt ten z uwagi na

zupełnie luźne i zbyt blisko idące zobowiązania nie był właściwie nigdy postawiony pod obrady.

Tymczasem jednak ukonstytuował się wreszcie rząd we Francji i delegacja francuska odzyskała na konferencji pełną swą swobodę ruchów. Natychmiastowym tego wynikiem było wysunięcie z jej strony owego, oczekiwanego już oddawna, kontrprojektu „rozejmu celnego”, któryby mógł zastąpić opracowany wprawdzie całkowicie w komisjach, ale nie posiadający żadnych szans przyjęcia, projekt Komitetu Ekonomicznego. Projekt francuski oparł się na następujących głównych założeniach:

1. — Ponieważ należało się liczyć z falą opinii publicznej, występującej przeciwko dawnemu projektowi „rozejmu”, z drugiej jednak strony należało skonstruować coś, co stabilizowałoby w mniejszej lub większej mierze międzynarodowe stosunki gospodarcze, nie stabilizując jednak bezwzględnie taryf celnych, projekt francuski wysunął na plan pierwszy (na podobieństwo wspomnianego powyżej projektu włoskiego) zasadę stabilizacji istniejących obecnie traktatów handlowych dwustronnych, czyli stypulację, mocą której zabronione byłoby wypowiedzanie tych traktatów w ciągu najbliższego roku.

2. — Stypulacja taka wymagała jednak uzupełnień. O ile wychodziłoby się z pierwotnej koncepcji Komitetu Ekonomicznego, t. j. stabilizacji taryf celnych, to obowiązki każdego z kontrahentów byłyby naogół (z ewent. „wyjątkami”) równe, a przedewszystkiem łatwo wymierne. Inaczej — jeśli chodzi o traktaty handlowe. Przypuśćmy, iż jedno państwo w swoich traktatach związało (zafiksowało) 90% swej taryfy celnej, podczas gdy inne tylko 10%, trzecie zaś — nie zawierające traktatów handlowych taryfowych — nie miałyby zafiksowanych ceł konwencyjnych wcale. W wypadku zatem wielostronnego układu o stabilizację roczną traktatów handlowych pierwsze państwo wiązałoby się bezwzględnie na rok w drodze umowy wielostronnej co do 90% swej taryfy, drugie — co do 10%, trzecie zaś pozostawałoby całkowicie wolne. Tej różnicy trzeba było zaradzić.

Wynikała ona, jak już widać obecnie, z różnorodności istniejących w Europie systemów taryf celnych. Z jednej strony mamy bowiem na naszym kontynencie taryfy „podwójne” (np. Francja), t. j. z poziomem „generalnym” i „minimalnym”, przyczem pierwszy stosowany jest do państw nietraktatowych, drugi zaś — w zasadzie nieobniżalny — może jednak być w drodze rokowań w poszczególnych swych punktach zniżany. Z drugiej strony — mamy środkowo-europejski system taryf o jednym poziomie „flexible”, t. j. taryfy normalnej, od której w pewnych pozycjach udziela się dopiero zniżek konwencyjnych (np. w Polsce). Z trzeciej wreszcie strony mamy kilka państw północnych (Wielka Brytania, Holandia, Danja i t. d.), które wogóle nie zawierają taryfowych traktatów handlowych, lecz zato posiadają jedną „sztywną” i naogół b. niską taryfę ochronną, nie podlegającą żadnym zniżkom. Przy zasadzie wielostronnego ustalenia obecnych traktatów handlowych trzeba było pogodzić wszystkie te trzy systemy. Projekt francuski czynił to w zasadzie w sposób następujący:

Dzielił on wszystkie państwa europejskie na dwie grupy: te, które posiadają fiksowane zniżki konwencyjne, i te, które zniżek takich nie posiadają. W łonie tej pierwszej grupy nie czynił żadnych różnic po-

między liczbą fiksowanych przez poszczególne państwa stawek celnych. Francja w swoich ostatnich traktatach (od traktatu francusko-niemieckiego z dn. 17/VIII 1927 r. począwszy) zafiksowała na rzecz szeregu państw 72% swej taryfy minimalnej. Polska ma na ogólną liczbę powyżej 2.000 stawek w swej taryfie zafiksowane w traktatach handlowych ok. 400, czyli 20%. Mimo to jednak oba te państwa wchodzą do jednej grupy. Grupa ta zobowiązać się ma do stabilizowania na rok swych traktatów handlowych. Innymi słowy, wiąże się w umowie wielostronnej w kierunku utrzymania przez rok większego lub mniejszego odsetka swej taryfy celnej. To pierwsza zasada. Druga głosi, iż na wszystkie inne cła, t. j. na cła, niestabilizowane w traktatach — bez względu na to, czy są one obecnie utrzymane na poziomie autonomicznym, czy też istnieją na nie w traktatach zniżki konwencyjne, wyrażone w procentach od cła autonomicznego, swoboda podnoszenia ich w zasadzie pozostaje i nadal. Istnieje jednak tutaj pewne jej ograniczenie. Mianowicie, biorąc asumpt z postanowień art. 5 traktatu handlowego francusko-belgijskiego z 1928 r., jak również z szeregu innych traktatów handlowych, zawartych w ciągu ostatnich kilku lat, Francja zaproponowała t. zw. stabilizację pośrednią (stabilisation indirecte) owych ceł, niestabilizowanych w traktatach handlowych, a przez to niepetryfikowanych na czas trwania układu międzynarodowego, przez petryfikację samych traktatów. Stabilizacja pośrednia polega nietyle na niemożności podniesienia danego cła, lecz na zobowiązaniu się do rokowań w razie, gdyby przez taką zwyczajną celną któreś z państw uczuło się pokrzywdzone i wystąpiło do sprawcy podniesienia danego cła o rokowania i ewentualną kompensatę szkód. W zwykłym wypadku podniesienia cła prośba tego rodzaju byłaby bezprzedmiotowa, gdyż co do wszystkich ceł, które w traktacie bilateralnym nie są stabilizowane, każda z dwóch stron w traktacie ma pełną swobodę działania, a jako retorsja przysługuje stronie drugiej tylko możliwość normalnego wypowiedzenia całego traktatu w czasie, odpowiednio przewidzianym. Klauzula francusko-belgijska i jej podobne wprowadzają tutaj moment układów pojednawczych, po niepowodzeniu których dopiero strona pokrzywdzona może wypowiedzieć traktat. Takie układy otwierają jednak pole do polubownego załatwienia sprawy. Czy, mianowicie, strona, podnosząca dane cło, nie będzie wolała państwu pokrzywdzonemu udzielić wzamian jakiejś innej drobnej korzyści zamiast narażać się na wypowiedzenie — skądinąd, być może, zupełnie korzystnego dla niej traktatu?...

Tę stabilizację pośrednią wprowadził projekt francuski jako gwarancję dla ceł niestabilizowanych w traktatach. W ten sposób wyczerpał całość gwarancji celnych dla państw pierwszej grupy. Cóż zrobić z drugą, która wogóle taryfowych traktatów nie posiada, a przez to ogólna stypulacja, wiążąca na pewien czas traktaty bilateralne, nie wpływa wcale na jej poziom ceł? Projekt francuski poradził tu sobie w ten sposób, iż dla państw o jednej sztywnej kolumnie taryfy celnej narzucił żądanie stabilizowania na przeciąg trwania konwencji wszystkich ceł ochronnych w tych państwach, a więc zgodnie z dawną zasadniczą stypulacją „rozejmu” w brzmieniu Komitetu Ekonomicznego. Cła fiskalne miały być oddane pod procedurę pojednawczą na wzór powyżej omó-

wionej dla celów niefiksoanych w traktatach państw pierwszej grupy.

Tak w ogólnych zarysach przedstawiał się projekt, przedstawiony dn. 9 marca r. b. konferencji przez P. Flandina, francuskiego Ministra Przemysłu i Handlu. Zbyt wiele miejsca zajęłoby nam tutaj przedstawienie tych kolejnych przemian, jakim, w zależności od tych czy innych przyczyn zewnętrznych, ulegał on w ciągu ostatnich 2 tygodni obrad konferencji, aby wreszcie wykrystalizować się w podpisaną dn. 24 marca „międzynarodową konwencję handlową”. Postaramy się tylko naszkicować na tle porównania powyżej przedstawionego pierwowzoru z ostatecznym wynikiem najbardziej zasadnicze zmiany i uzupełnienia, jakie w nim zaszły.

Zasada główna pozostała, rzecz prosta, niezmienną. Traktaty handlowe mają być stabilizowane na jeden rok, przyczem przewiduje się nawet możliwość dalszego ich stabilizowania. Pierwszy rok liczy się od dn. 1 kwietnia r. b. Zobaczymy jednak w następstwie, iż zachodzi tutaj sui generis fikcja.

Protokół do art. I zawiera szereg wyjaśnień do wyżej wspomnianej zasady ogólnej. Stabilizacja, rzecz prosta, nie tyczy się tylko traktatów handlowych w ścisłym tego słowa znaczeniu, ale wszelkich układów dwustronnych, prowizorycznych czy ostatecznych, głównych czy dodatkowych, byleby tylko zawierały one klauzule, dotyczące się handlu międzynarodowego. Zasada niewypowiadania rozciąga się również na te umowy dwustronne, gdzie niema terminu wypowiedzenia, a gdzie natomiast przewidziany jest ścisły termin wygaśnięcia. I one zatem mają być w każdym razie stabilizowane na rok.

Specjalnie ważny jednak wyjątek od ogólnej zasady konwencji zawiera punkt C protokołu do art. I. Starano się w nim rozwiązać konkretny problem trzech traktatów handlowych środkowo-europejskich. Z uwagi na dość wielkie znaczenie, jakie ma dla nas ta sprawa, należy się nad nią zatrzymać nieco bardziej szczegółowo.

Kiedy ustalano samą zasadę konwencji, t. j. gdy przeprowadzano imienną ankietę wśród państw, uczestniczących w konferencji, czy gotowe są zobowiązać się do niewypowiadania przez rok swych traktatów handlowych, delegat Austrii odpowiedział przecząco, twierdząc, iż w interesach żywotnych jego kraju leży możliwość wypowiedzenia już w najbliższych miesiącach szeregu traktatów handlowych Austrii z krajami zagranicznymi. Delegat Czechosłowacji przyłączył się do tego stanowiska, wskazując na konieczność utrzymania dla Rządu praskiego możliwości wypowiedzenia również w najbliższym czasie traktatu handlowego czeskosłowacko-węgierskiego. Po przedwstępnych rozmowach na temat tej trudności (nikt nie łudził się, iż bez Austrii i Czechosłowacji opracowany układ międzynarodowy mógłby dojść do skutku) okazało się, iż właściwie chodzi tu o możliwość wyłączenia z pod działania konwencji trzech traktatów handlowych, a mianowicie austriacko-czeskosłowackiego, austriacko-węgierskiego oraz czeskosłowacko-węgierskiego. Trudności, jakie spowodowało to żądanie Austrii i Czechosłowacji, ujawniły się odrazu w całej pełni. Z jednej strony Węgry zajęły natychmiast stanowisko negatywne. Merytorycznie rzecz się ma pokrótce w ten sposób, iż zarówno Austrija, jak i Czechosłowacja od dawna pragną zrewidować swe traktaty handlowe z Węgrami, i to w tym sensie, aby pozbawić Węgry

szeregu zniżek celnych na produkty rolnicze, wywożone do tych dwóch krajów. Budapeszt na tego rodzaju rewizję z natury rzeczy nie ma zbyt wielkiej ochoty. Otóż, zarówno Austrija, jak i Czechosłowacja wiedzą dobrze, iż, wyrzekłszy się w drodze układu międzynarodowego możliwości wypowiedzenia Węgom swych traktatów, z pewnością zgody Budapesztu na rękowania o rewizję traktatów tych w sensie powyżej wspomnianym nie uzyskają. Stąd właśnie nacisk obu tych państw na wyłączenie obu traktatów tych z pod działania ogólnej zasady konwencji — i stąd też niechętnie stanowisko Węgier w tej sprawie.

Ale jest jeszcze i inna trudność — refleks, jaki wyłączenie obu tych traktatów może okazać na państwa trzecie. Dla Polski np. nie może być obojętne, iż w czasie trwania układu międzynarodowego upadną np. zniżki celne na produkty rolne węgierskie w Austrii i w Czechosłowacji, zniżki, z których wywóz polski korzysta na podstawie klauzuli największego uprzywilejowania — i to wtedy właśnie, kiedy Polska ze swej strony musiałaby, stosując się do postanowień układu międzynarodowego, utrzymywać w mocy bezwzględnej wszystkie swe obecne traktaty handlowe. Toż samo odnosi się i do innych „państw trzecich”. Niema bowiem np. najmniejszych wątpliwości, iż jeśli nawet Węgry powołają Austrii lub Czechosłowacji skreślić istniejące obecnie w traktatach tych państw z Węgrami zniżki „rolnicze” dla Węgier, to tylko za cenę odpowiednich „skreśleń” w zakresie zniżek „przemysłowych” dla wywozu austriackiego i czeskosłowackiego na Węgry. A to — jak wyraźnie zaznaczył np. przedstawiciel Niemiec — bynajmniej dla wielkich państw przemysłowych Europy Zachodniej nie jest obojętne.

W rezultacie, aby pogodzić wszystkich, zgodzono się na wspomniany powyżej p. C protokołu do art. I, gdzie Czechosłowacja i Austrija otrzymały prawo do wypowiedzenia swych traktatów z Węgrami i traktatu, łączącego obecnie ich oboje, Węgry wyraźnie przyjęły tę możliwość, dla trzecich państw zaś, o ileby z wypowiedzenia tych traktatów lub z zastąpienia ich innymi miały wynikać jakieś zwyżki celne, zarezerwowano możliwość szybkiego wyjścia z konwencji. Że kompromisowa ta formuła nie osiągnęła ostatecznie w pełni swego celu, okaże się to przy naszych dalszych uwagach na ten temat.

Powracamy do tekstu konwencji. Art. II jej przeprowadza bez większych zmian zasadę polubownego likwidowania sporów, wynikających z podwyżek celnych, w myśl wspomnianej powyżej klauzuli francusko-belgijskiej. Gdyby takie postępowanie pojednawcze nie dało dla strony pokrzywdzonej podwyżką celną zadośćuczynienia, będzie ona mogła szybko wystąpić z konwencji międzynarodowej. Kilka wyjaśnień kazuistycznych uzupełnia artykuł ten w protokóle.

Zanim jednak przejdziemy do art. III i do ważnego, odnoszącego się doń protokołu, musimy choć kilka słów powiedzieć o trudnej i sprawiającej wiele kłopotów kwestji „wyjątków”.

Wiadomo, iż art. XI dawnego projektu „rozejmu” w ujęciu Komitetu Ekonomicznego przewidywał „wyjątki”, t. j. możliwość zagwarantowania sobie przez każde państwo swobody w podwyższaniu pewnych, określonych stawek celnych, nawet, gdyby „rozejm” miał je obejmować. Artykuł podobny miał wejść i do nowego „francuskiego” projektu konwencji. Poczciwie, przecież, jeśli chodzi o cła, stabilizowane w traktatach

dwustronnych, nikt i tak nie myślał o ich podwyższeniu, jeśli zaś chodzi o inne cła, to, jak wiadomo, podwyższać je w myśl projektu francuskiego byłoby wolno, aby tylko w następstwie nie uchylać się od procedury pojednawczej. Niemniej jednak szereg państw usiłował „wyjątki” utrzymać. Chodziło tu z jednej strony o kwestję uchylecia się od ewentualnych rokowań, t. j. zapewnienia sobie co do podwyżek celnych na pewne produkty zupełnie wolnej ręki, z drugiej — o stypulowany według projektu francuskiego termin z a p o w i e d z e n i a naprzód (20 dni) każdej podwyżki celnej, co w pewnych wypadkach z uwagi na ustawy obowiązujące lub na szczególnie ważne okoliczności byłoby, być może, dla pewnych państw niewykonalne. Tak więc mimo luźnego naogół zobowiązania „francuskiego” projektu konwencji wyjątki miały być utrzymane. Okazało się jednak, iż zgłoszone przez państwa listy były tak wielkie, że umieszczenie ich w konwencji *expressis verbis* nadałoby temu układowi międzynarodowemu cechę co najmniej... humorystyczną. W ciągu ostatnich też kilku dni konferencji ustalono odmienne rozwiązanie tej kwestji, zawarte w art. III, protokół do tego artykułu oraz częściowo w ostatnim ustępie art. II.

Art. III ustala naprzód zasadę, iż każda podwyżka celna, dokonywana w okresie trwania konwencji międzynarodowej, musi być zapowiedziana wszystkim innym stronom w konwencji na 20 dni naprzód, a — ostatecznie — przynajmniej w dniu zastosowania podwyżki. Chodzi tu, rzecz prosta, o udzielenie możliwości zainteresowanym wszczęcia jak najszybciej kroków ku pojednawczym rokowaniom, omówionym w art. II. Od wspomnianej zasady mamy jednak wyjątki, a mianowicie protokół do art. III wyłącza od obowiązku wcześniejszego lub równoczesnego zgłaszania te podwyżki, które dokonywane są na podstawie specjalnych ustaw lub „w wypadkach nagłych okoliczności”. Pierwsza ewentualność była szczególnie ważna dla Francji, gdzie, jak wiadomo, istnieje t. zw. *loi de cadenas* (ustawa „kłódkowa”) z dn. 13 grudnia 1897 r., mocą której Rząd ma prawo w wypadkach kryzysu rolnego podnieść bez pytania Parlamentu, dosłownie z dnia na dzień cła na szereg wymienionych w ustawie produktów rolnych. Ponieważ ustawa ta wchodzi w zakres t. zw. praw organicznych Francji, żadna delegacja francuska nie mogłaby się zgodzić na skrępowanie konwencją międzynarodową wspomnianego powyżej prawa Rządu francuskiego. Protokół do art. III, mówiąc o „ustawodawstwie”, ma właśnie na myśli tę i jej podobne ustawy w innych krajach, przy których uprzedzenie na 20 dni przedtem o podwyżce celnej byłoby niemożliwe. Dla innych państw, które ustaw takich nie posiadają, dodano dla równowagi owe „szczególnie nagłe okoliczności”, które również pozwalają na działanie bez uprzedniej notyfikacji podwyżki innym kontrahentom.

Niedość na tem. Ostatni ustęp art. II powiada wyraźnie, iż w wypadkach, gdy wolno jest nie uprzedzać o podwyżce (t. j. właśnie w obu wymienionych powyżej okolicznościach), procedura, zawarta w art. II, t. j. rokowania pojednawcze, nie jest konieczna. W tym wypadku zatem wolno jest podnieść cło i odmówić rokowań. Ale państwo poszkodowane może jednak wyjść prosto z konwencji.

Reasumujemy z powodzi wszystkich tych klauzul prawniczych istotny sens zasadniczych artykułów konwencji z dn. 24 marca. Wszystkie umowy dwustronne

(z wyjątkiem trzech omówionych traktatów środkowo-europejskich) stabilizowane są na rok. Pociąga to, oczywiście, za sobą stabilizację przymusową wszystkich ceł w nich zafiksowanych. Co do reszty ceł, to w zasadzie wolno je podnosić z zapowiedzeniem 20-dniowym i ewentualnymi rokowaniami pojednawczymi. Od tej zasady są wyjątki dla ustawowo zastrzeżonych produktów albo dla szczególnie ważnych okoliczności, gdzie ani zapowiedzi, ani rokowań nie wymaga się. Oto wszystko.

Art. IV i art. V konwencji mówią o drugiej grupie państw o sztywnych taryfach jednokolumnowych, t. j. o Wielkiej Brytanji, Norwegji, Danji, Holandji i Portugalji. Postanowienia artykułów tych pokrywają się z tem, cośmy powiedzieli powyżej o rozwiązaniu problemu tych państw w pierwowzorze projektu francuskiego.

Artykuły pozostałe są naogół raczej proceduralnej już natury, jakkolwiek niejednokrotnie zawierają one i postanowienia materialne. Szczególnie ważny tutaj jest art. VII, przewidujący cały szereg kazuistycznych wypadków, tyjących się ogólnej zasady niewypowiadania traktatów (traktaty podpisane, a niewprowadzone w życie, ewentualne rewizje traktatów i t. d. i t. d.).

Co do innych artykułów, to nie możemy powstrzymać się od wskazania w art. XV dość dziwnej konstrukcji prawniczej (nie stanowiącej, niestety, jak to zobaczymy, wyjątku), a tyjącej się kwestji kolonialnych. Powiedziano tam, mianowicie, iż każde z państw może, podpisując konwencję, oświadczyć, iż nie stosuje się ona do jego kolonij, protektoratów i terytorjów mandatowych. Francja złożyła nawet tego rodzaju deklarację dn. 24 marca przy podpisywaniu.

Klauzula taka jest regułą w konwencjach międzynarodowych, gdzie zresztą jest zupełnie dopuszczalna prawniczo. Państwo może zgodzić się np. na zniesienie reglamentacji handlu zagranicznego w metropolji, a zastrzec sobie odmienne prawo w kolonjach. W konwencji z dn. 24 marca jednak „klauzula kolonialna” nie tłumaczy się zupełnie. Wiadomo, iż każde państwo, posiadające kolonje, reguluje w traktatach bilateralnych z obcemi państwami nietylko kwestje celne, tyjące się metropolji, ale też i samę kwestję w zakresie swych kolonij. Konwencja z dn. 24 marca stabilizuje traktaty, t. j. stabilizuje zawarte w nich postanowienia „metropolitalne” i „kolonialne”. Jakżeż jej więc nie stosować do kolonij?... Prawnicy — brak odpowiedzi.

Ale niedokładność ta jest małej stosunkowo wagi. O wiele większa leży w zasadniczym proceduralnym problemie nowej konwencji — w kwestji wprowadzenia jej w życie.

Art. I powiada o stabilizacji traktatów na rok do dn. 1 kwietnia 1931 r., t. j. od tejże daty r. b. Art. IX potwierdza to, powiadając, iż konwencja ta zawarta jest na rok, począwszy od dn. 1 kwietnia r. b. Tymczasem art. XIII powiada zupełnie co innego, a mianowicie, iż w okresie od dn. 1 do dn. 15 listopada r. b. zwołana będzie nowa konferencja państw, które ratyfikowały lub zechciałyby przystąpić do konwencji, a także ewentualnie i innych, chociażby nawet konwencji nie podpisały jeszcze, dla ustalenia daty wejścia w życie konwencji i ewentualnej listy państw, od których ratyfikacji uzależnione być może wprowadzenie jej w życie.

Zachodzi obecnie pytanie, jak pogodzić te dwie daty: 1 kwietnia i listopad? Faktycznie niema wątpli-

wości: konwencja będzie obowiązywała po listopadzie r. b. Do tego czasu żadnych obowiązków dla żadnego z sygnatarjuszy być nie może, bo, choćby ją ratyfikował, to jednak nie wejdzie ona w życie. Niema z drugiej strony nawet specjalnych obaw, iż listopadowe zebranie natrafi na jakieś specjalne trudności, ale odbyć je trzeba, bo inaczej w prowadzić w życie konwencji nie sposób. Co znaczy w takim razie klauzula o obowiązywaniu konwencji od dn. 1 kwietnia r. b.? Oto jedno z tych pytań, na które odpowiedziećby mogły tajniki wewnętrznej polityki niektórych decydujących na terenie Ligi państw europejskich.

Cóż wobec tego obowiązuje do listopada r. b.? Właściwie tylko „zobowiązanie moralne”, jak wyrażono się kilkakrotnie w długiej i zawilej prawniczej dyskusji na te tematy. T. j. chwilowo cło podnosić wolno bez żadnych trudności i kłopotów. Był nawet projekt jakiejś klauzuli w akcie finalnym konferencji, klauzuli, któraby zalecała powstrzymanie się do czasu wprowadzenia w życie konwencji od wszelkich działań, niezgodnych z jej duchem. Był — ale zniknął...

Do tych niedociągnięć formalnych dochodzi jeszcze wątpliwość czysto materialna, a mianowicie kwestja węgierska. Mówiliśmy już obszernie o austrjackich i czeskosłowackich wyjątkach i o punkcie C protokołu do art. I, który sprecyzował te próbowal rozwiązać. Nie udało mu się to — przynajmniej chwilowo. Delegat węgierski zgodził na wyłączenie swych traktatów z Austrią i Czechosłowacją z pod działa-

nia konwencji — ad referendum swego Rządu. Przedostatniego dnia konferencji przyszła odpowiedź odmowna. Węgry konwencji w tego rodzaju brzmieniu podpisać nie chcą. Czy stanowisko swe utrzymają — niewiadomo.

Tyle możnaby powiedzieć w ogólnym zarysie o konwencji z dn. 24 marca 1930 r. Jak widać, rezultaty długotrwałych obrad nie są zbyt imponujące. Ale — pozwolimy sobie raz jeszcze powtórzyć to, cośmy powiedzieli na wstępie niniejszych uwag — sam fakt dojścia do skutku podobnej konwencji jest wysoce znamienym faktem w dziejach powojennej polityki handlowej i międzynarodowych stosunków gospodarczych. Nie bez znaczenia jest tutaj też fakt, iż konferencja była wyłącznie niemal „europejska” — z kilkoma zaledwie pozaeuropejskimi obserwatorami — co entuzjastów zjednoczenia gospodarczego Europy niewątpliwie wprawiło w wielkie zadowolenie. Ale dla każdego wogóle, patrzącego nieco dalej, obserwatora fakt dojścia do skutku tej — niedoskonałej, zawierającej, jak widać, szereg sprzeczności i niedokończonych zresztą — konwencji wielostronnej musi się wydać jednak dość dużej wagi.

Nabiera on specjalnego kolorytu, gdy przyjrzyć mu się na tle „protokołu o przyszłych rokowaniach”, podpisanego również dn. 24 marca, który zawiera program prac gospodarczych na terenie międzynarodowym, program, który omówimy w artykule następnym.

Dr. Tadeusz Łychowski

W SPRAWIE NIEKTÓRYCH NASZYCH PROJEKTÓW KOLONJALNYCH

PRZED KILKU miesiącami na łamach tygodnika podjąłem próbę¹⁾ ujęcia całokształtu zagadnień kolonialnych z punktu widzenia Polski. Ujęcie tego wielce skomplikowanego tematu nie mogło być, oczywiście, wszechstronne. Tymczasem, zainteresowanie sprawą zdobycia dla Polski własnych terenów kolonialnych zatacza coraz szersze koła i zjednywa coraz to większe rzesze zwolenników. Powstały, powstają i mają powstać nowe i nowe organizacje, których celem jest nie tylko popularyzacja i propaganda, lecz i pewne bardziej konkretne posunięcia w stającej się modną sprawie przyszłych kolonii polskich. Działa więc w tej dziedzinie przede wszystkim Liga Morska i Rzeczna wraz ze Związkiem Pionierów Kolonialnych, operuje sekcja kolonialna Instytutu Prawa Administracyjnego, ma powstać, czy już powstało Towarzystwo Ekspansji Kolonialnej, organizuje się Komitet Walki o Kolonie i t. p., słowem cały szereg instytucji pracuje czy ma pracować pod hasłem: „kolonie dla Polski”. Istnieje nawet projekt olbrzymiej „naukowej” wyprawy zamorskiej, która ma zbadać dawne kolonie niemieckie, a przy sposobności i inne kraje afrykańskie, celem wyjaśnienia, jakie tereny nadają się do zasiedlenia i wykorzystania przez wychodźców polskich. Mówi się o zainteresowaniu sprawą kolonii polskich samorządów, sejmików etc.

Objektywnego badacza uderza ten wprost żywiołowy pęd do tworzenia coraz to nowych organizacji,

dużących do jednego celu, i powódź poczynań, projektów i zamierzeń, wykwitających na tle przyszłych kolonij. Czy nie zawiele nasze przyszłe kolonie posiadają opiekunów i orędowników? Czy rosnące jak grzyby po deszczu organizacje kolonialne rozporządzają poważnymi siłami naukowymi? Czy wobec rozbieżności poglądów, rozproszenia sił i ewentualnego wzajemnego zwalczania się organizacji kolonialnych niema obawy, że sprawa może trafić na niepożądane tory? Czy wszystkie te organizacje zdolne są do pracy twórczej? Czy zdołają one zgromadzić materiał, z którego, w razie potrzeby, będzie w stanie skorzystać Ministerstwo Spraw Zagranicznych?

Otóż, wobec nasuwających się kwestyj i pytań, które narazie muszą pozostać bez odpowiedzi, oraz konieczności pogłębienia omawianej sprawy chciałbym poruszyć tu jedno tylko z podstawowych zagadnień kolonialnych, mianowicie sprawę kolonii niemieckich — do których zgłaszamy pretensje jako do spuścizny po państwie, którego część weszła w skład Polski. Nie chcę tu jednak dotykać sprawy słuszności tych pretensyj, ani możliwości ich realizacji. Powinniśmy przede wszystkim wiedzieć, o jaką stawkę gra ew. toczyłaby się. Tymczasem to właśnie stanowi najślabszy punkt całej sprawy, nie jesteśmy bowiem prawie zupełnie poinformowani, czem są w istocie dawne kolonie niemieckie. Tę lukę będę starał się wypełnić. Przypomnę tu tylko, że dla nas najbardziej potrzebne są takie kolonie, w których mogliby osiedlać się nasi emigranci, i to przede wszystkim jako koloniści rolni, słowem obszary, nadające się do kolonizacji masowej.

¹⁾ P. art. „Zagadnienia kolonialne” (tyg. „Przemysł i Handel” zes. 26/1929, str. 1,123).

Z ogólnego obszaru b. kolonij niemieckich (2·7 miljn. km² z ludnością 13·7 miljn.) około 2·4 miljn. km² (13 miljn. mieszkańców) znajduje się w Afryce. Pozostałe, stanowiące wyspy, położone na bardzo odległym Pacyfiku, nie mogą być w danym wypadku brane pod uwagę. Posiadłości afrykańskie składają się z czterech kolonij: Afryka Południowo-Zachodnia, Afryka Wschodnia (Tanganijka), Kamerun i Togo.

1. — Południowo-Zachodnia Afryka (834 tys. km², 210 tys. mieszkańców, w tem 24.500 Europejczyków, nie wyłączając 7.850 Niemców) zajmuje część wyżu południowo-afrykańskiego, który w odległości 100 — 150 km od Atlantyku wznosi się do 1.000 m, a dalej w głąb kraju do 1.500 — 2.000 m; tu i owdzie urozmaicają go grupy i łańcuchy górskie. Klimat ciepły i suchy, na północy wilgotniejszy. Lato gorące (noce chłodne); w zimie temperatura niekiedy spada poniżej zera i chwilami ukazuje się śnieg. Wody mało, rzeki przeważnie okresowo napęlniają się wodą. Dominują obszary stepowe, miejscami sawanny, dalej na wschodzie tereny półpustynne. Kraj nadaje się doskonale do hodowli bydła, owiec, kóz i świń. W rejonach, bardziej obfitujących w opady, kwitnie uprawa kukurydzy, zboża i kartofli; na północy rośnie ryż, trzcina cukrowa, tytoń, bawełna i t. p. Mimo dużych wahań temperatury i upalnego lata klimat jest zdrowy; choroby i epidemie tropikalne są tu prawie nieznanne; tylko na północy można obawiać się malarji. Poważne źródła niemieckie twierdzą, że kraj ten był jedyną niemiecką kolonią afrykańską, gdzie ludność europejska mogła przez szereg lat przebywać bez szkody dla zdrowia. Mandat na Południowo-Zachodnią Afrykę posiada Unja Południowo-Afrykańska, która zdaje się nie wątpić, że dawna kolonia niemiecka wkrótce będzie na zawsze przyłączona do Unji. Sprawa ta była nawet w 1928 r. przedmiotem przykrewj dyskusji w Komisji Mandatowej Ligi Narodów.

2. — Afryka Wschodnia, inaczej Tanganijka (967 tys. km², 4 337 tys. mieszkańców, w tem 14 tys. Hindusów i 3.500 Europejczyków), położona pomiędzy 10° szer. półn. a równikiem jest krajem wielce urozmaiconym, obfitującym w wyże, góry i wielkie jeziora; obok stepów z bujną roślinnością trawiastą widzimy tu sawanny i olbrzymie lasy pierwotne. Klimat wybitnie tropikalny o 2 porach roku (suchej i wilgotnej). Opady wahają się przeważnie około 1.000 mm, wynosząc w niektórych rejonach 24 i nawet 5 m w stosunku rocznym. Różnica temperatury dnia i nocy w głębi kraju bardzo znaczna. Poza hodowlą, rozpowszechnioną w stepowych obszarach, ludność zajmuje się produkcją: bananów, trzciny cukrowej, kawy, koprzy, gumy, bawełny, sisalu i t. p. Stosunki miejscowe naogół nie sprzyjają osiedlaniu się Europejczyków; poza ciężkimi warunkami klimatycznymi wchodzi tu w grę choroby tropikalne, jak malarja, dysenterja, śpiączka i t. p., oraz wielka ilość mrówek, moskitów, szarańczy, termitów i innych owadów; w niektórych miejscowościach mucha tse-tse (ce-ce) uniemożliwia hodowlę bydła. Uznając Afrykę Wschodnią za teren nie nadający się do masowego osiedlenia kolonistów niemieckich, Niemcy uważały jednak, że kolonia posiada tereny, na których może rozwinąć się czasami europejska kolonizacja rolna. Obszar tych stosunkowo wysokich, a więc o klimacie umiarkowanym, wolnych od malarji terenów obliczano kiedyś na 175 — 350 tys. km², ale znaczna część tych terenów wobec gęstego zaludnienia przez tubylców i dla innych powodów nie

nadaje się do kolonizacji i kwestja osiedlenia tam europejskich rolników pozostaje pod wielkim znakiem zapytania. Natomiast jako źródło surowców, teren eksploatacyjny i rynek zbytu dawna niemiecka Afryka Wschodnia posiada znaczenie pierwszorzędne. Mandatariuszem Tanganijki jest Wielka Brytania, dla której kraj ten jest pomostem, łączącym południowo-afrykańskie posiadłości brytyjskie z takimiż posiadłościami, położonemi w Afryce Wschodniej i Północno-Wschodniej (Kenya, Uganda, Sudan anglo-egipski). Trasa przyszłej linii kolejowej Kap-Kairo, łączącej wszystkie posiadłości brytyjskie w Afryce Wschodniej, przechodzi właśnie przez Tanganijkę. Na zakończenie zarysu tej części b. kolonij niemieckich dodać należy, że obszar jej był nieco większy od wyżej podanego i wynosił około 1 miljn. km², ale w 1919 r. teren, liczący około 50.000 km² (prowincje: Urundi i Ruanda), oddany został w administrację Konga belgijskiego. Ten ostatni teren wobec warunków klimatycznych i wyjątkowo gęstego zaludnienia (3 miljn. mieszkańców) zupełnie nie nadaje się do kolonizacji europejskiej.

3. — Kamerun, położony pomiędzy równikiem a 10° szer. półn., zajmujący wielki trójkąt od zatoki Gwinejskiej i Nigerji do jeziora Czad i posiadłości francuskich na wschodzie, podzielony został pomiędzy Wielką Brytanią (89 tys. km², 667 tys. mieszkańców) i Francją (430 tys. km², 1.882 tys. mieszkańców). Długi wąski pas mandatu brytyjskiego przyłączony został pod względem administracyjnym do Nigerji, reszta zaś pozostaje pod zarządem francuskim. Poza górzystymi zachodnimi i północno-zachodnimi kresami w głębi kraju leży wyż afrykański (700—1.200 m), obniżający się tak ku południowi, jak i szczególnie ku północy, gdzie jezioro Czad leży zaledwie na 300 m nad poziomem morza. Klimat wybitnie tropikalny z okresami suszy i burzliwych deszczów, zaś na zawsze gorącym, parnym wybrzeżu dla Europejczyków bardzo niezdrowy (złośliwe formy malarji, dysenterja, śpiączka, ospa etc.). Opady na zboczach gór Kameruńskich wynoszą 10—14 m w stosunku rocznym, o wiele więcej niż gdziekolwiek bądź na lądzie afrykańskim. Klimatyczne warunki faliwego wyżu, niższej temperaturze, mniejszej wilgotności i chłodnym nocom, są o wiele lepsze i zupełnie znośne dla Europejczyków. Niziny w rejonie jeziora Czad odznaczają się długim okresem suszy i wielkimi upałami. Na wybrzeżu i w głębokich dolinach panuje puszcza pierwotna (15 miljn. ha we franc. części kraju), w głębi kraju przeważają stepy trawiaste i sawanny. Produkcja Kamerunu jest wielce urozmaicona; kraj produkuje drzewo użytkowe (na meble etc.), gumę, kakao, orzechy ziemne, kolę, bawełnę, kawę, kukurydzę, ryż, tytoń i t. p., przedewszystkiem zaś olej palmowy i jadra owoców palmy olejowej, które stanowią główny przedmiot eksportu. Do kolonizacji rolnej mogłyby się nadawać prawdopodobnie tylko niektóre miejscowości, leżące w obrębie wyżu, w głębi kraju.

4. — Togo, kraj również podzielony pomiędzy Francją (53 tys. km², 747 tys. mieszkańców) a Wielką Brytanią (34 tys. km², 188 tys. mieszkańców), leży między kolonią brytyjską Złotego Wybrzeża a francuską Dahomey, tworząc długi wąski czworobok, przytykający na południu do zatoki Gwinejskiej (50 km wybrzeża). Poza piaszczystym, obfitującym w laguny wybrzeżem leżą gęsto zaludnione stepowe równiny, przechodzące w kraj pagórkowaty i górzysty, tu i owdzie porośły lasem pierwotnym; północna część Togo swemi sawan-

nami przypomina krajobrazy Sudanu. Klimat tropikalny z okresami deszczów i suszy, szkodliwy dla Europejczyków. Panują tu: malarja, febra żółta, dysenterja, ospa, trąd, śpiączka i inne choroby tropikalne. Produkcja kraju składa się z oleju palmowego i jąder palmowych, gumy, kopry, kakao, orzechów ziemnych, kukurydzy, bawełny, tytoniu, kawy, orzechów kola i t. p.

Z powyższego pobieżnego przeglądu b. kolonij niemieckich w Afryce wynika, że są to przeważnie obszary wartościowe, dostarczające mnóstwa produktów, cieszących się dużym i stałym popytem w krajach kulturalnych i przemysłowych, oraz stanowiąc mniej lub więcej poważne rynki zbytu (tkaniny, ubrania, wyroby metalowe, maszyny, spirytualja, galanterja, przetwory naftowe etc.). Są to kraje tropikalne, nadające się doskonale do eksploatacji gospodarczo-handlowej, zapomocą przedsiębiorstw (wielkie plantacje, faktorje, przedsiębiorstwa górnicze, fabryki i t. p.), które kieruje personel europejski i gdzie pracuje wyłącznie element tubylczy, przyzwyczajony do miejscowych warunków klimatycznych. Europejczycy, skupiający się przeważnie w miastach, portach i ośrodkach handlowych, gdzie warunki są bardziej kulturalne i zdrowotne, są wszędzie nieliczni. Zakładanie i prowadzenie podobnych przedsiębiorstw w cudzych lub swoich kolonjach wymaga, poza znajomością stosunków miejscowych i fachu, znacznych środków pieniężnych, których my narazie nie posiadamy, a więc z tego rodzaju działalności w kolonjach musimy przeważnie zrezygnować. Natomiast nie ulega wątpliwości, że poszczególni rzutcy fachowcy mogliby znaleźć tam zajęcie w przedsiębiorstwach obcych lub pracę we własnych drobniejszych warsztatach rolnych lub innych, gdyż klimat tropikalny wcale nie wyklucza przebywania w kolonjach Europejczyków, zamieszkujących w odpowiednich warunkach sanitarnych, ściśle przestrzegających wszelkich ostrożności, prowadzących odpowiedni tryb życia i wyjeżdżających co $1\frac{1}{2}$ —2

lat do Europy lub do krajów chłodniejszych na kilku-miesięczny odpoczynek. Oczywiście, że na taki luksus mogą sobie pozwolić najwyżej setki.

Zupełnie inaczej natomiast przedstawia się sprawa masowej kolonizacji kolonij tropikalnych przez element europejski, dajmy na to polski. W tym wypadku klimat odgrywa rolę dominującą i zagadnienie kolonizacji krajów tropikalnych sprowadza się do wyszukania tam terenów, posiadających odpowiednie warunki klimatyczne. Otóż, z przeglądu b. kolonij niemieckich wynika, że tereny o klimacie stosunkowo umiarkowanym, a więc mniej lub więcej nadające się do polskiej kolonizacji rolnej, zajmują obszary bardzo nieduże i nie łatwo dadzą się zdobyć. Takimi są, jak widzieliśmy, wyże Afryki Południowo-Zachodniej, Tanganiki i Kamerunu. Głębsze zbadanie danej kwestji wymagałoby poważnych studjów szeroko i umiejętnie zorganizowanych przy pomocy wybitnych naukowców. Nie należy więc ludzię nadzieją, że oczekiwana rewizja mandatów kolonialnych, nawet jeśli ona się odbędzie i nie będzie zbyt powierzchowna, otworzy dla naszej masowej emigracji zamorskiej jakieś szerokie i wyjątkowo pomyślne horyzonty. Im mniej różowo będziemy spoglądali na przyszłość w tym względzie, tem lepiej, gdyż przyjrawszy się widzimy, że horyzonty są mętne i niepewne, a nadające się dla nas tereny kolonizacyjne nikłe i dobrze strzeżone. Nie wyklucza to, oczywiście, potrzeby wyteżonych starań i zabiegów o pozyskanie z nich najlepszych oraz gruntownego przygotowania do tej akcji.

Rewindykacja na rzecz Polski części b. kolonij niemieckich nie stanowi jednak jedyne go sposobu dojścia przez nas do własnych posiadłości kolonialnych, czy też własnych, mniej lub więcej nieskrępowanych możliwości kolonizacyjnych. O tych innych możliwościach pomówię w osobnym artykule.

W. Massalski

DZIESIĘCIOLECIE „PRZEGLĄDU GOSPODARCZEGO”

Nasz o trzy miesiące tylko „młodszy” Kolega — dwutygodnik „Przegląd Gospodarczy”, organ Centralnego Związku Polskiego Przemysłu, Górnictwa, Handlu i Finansów, obchodził dn. 1 kwietnia r. b. dziesięciolecie swego istnienia.

Prawie że w tym samym czasie przed dziesięciu laty przygotowywaliśmy do druku pierwsze zeszyty naszych obu pism; te same przyczyny: konieczność informowania o stosunkach i potrzebach gospodarczych kraju oraz dyskusowania wysuwanych przez życie nowych wówczas dla nas wszystkich zagadnień—powołały oba wydawnictwa do życia; te same trudności stawały na naszej drodze pracy: własne niedoświadczenie w pierwszym okresie, brak w Polsce piszących ekonomistów, skromniutki i opornie rozwijające się czytelnictwo; tak samo wreszcie, i „Przegląd Gospodarczy” i „Polska Gospodarcza”, na progu drugiego dziesięciolecia swego istnienia mogą z zadowoleniem stwierdzić, że idą drogą wytkniętą właściwie.

Oczywiście, zadania każdego z pism są różne: rządowy organ ekonomiczny musi przede wszystkim pełnić służbę informacyjną, a następnie oświetlać bieżącą politykę gospodarczą Rządu, organ naczelny kół gospodarczych winien odzwierciedlać stanowisko tych kół wobec aktualnych w kraju zagadnień. Z tych różnych zadań wynikają różnice poglądów, powstaje polemika. Jest to, oczywiście, objaw normalny i zdrowy.

Praktycznie jednak w okresie ubiegłych dziesięciu lat oba pisma nasze rzadko okazywały się w przeciwnych, a tem bar-

dziej we wrogich sobie obozach. I to jest zrozumiałe: ideologia ustroju kapitalistycznego jest wspólna kołom gospodarczym i wszystkim dotychczasowym rządóm w Polsce; interes gospodarczy leży u podstaw naszej polityki państwowej. Siłą więc rzeczy koła rządzące i koła gospodarcze mają i muszą mieć dużo więcej punktów stycznych niż rozbieżnych. W szczególności styczność pracy publicystycznej naszej i organu kół gospodarczych została umożliwiona jeszcze przez to, że zarówno Koledzy nasi, jak i my eliminowaliśmy zawsze z pracy naszej subiektywny czynnik polityczny i staraliśmy się obracać wyłącznie w sferze obiektywnego interesu gospodarczego. Takie właśnie podejście obu stron do sprawy sprawiało poza tem, że w polemikach ze sobą utrzymywaliśmy się zawsze w ramach rzeczowej spokojnej dyskusji.

Radzi jesteśmy, że możemy te wszystkie rzeczy stwierdzić dziś, kiedy i nasi Koledzy z „Przeglądu Gospodarczego” i my cofamy się tak często myślą do ubiegłego dziesięcioletniego okresu pracy. Znamy dokładnie historję tej pracy w Redakcji „Przeglądu Gospodarczego” i jesteśmy w stanie ocenić w pełni jej wysoką wartość. Tem szczerzej też ślemy bratniemu nam pismu koleżeńskie pozdrowienie w roku wspólnego naszego jubileuszu.

Redakcja
„Polski Gospodarczy”

ŻYCIE GOSPODARCZE

GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICTWO WĘGLOWE

PRZEMYSŁ WĘGLOWY W STYCZNIU 1930 R. — Wydobycie węgla kamiennego w styczniu 1930 r. w porównaniu z wydobyciem styczniowym 1929 r. oraz przeciętnym miesięcznym wydobyciem w 1913 r. ilustruje tablica I.

Spadek wydobycia węgla kamiennego w styczniu 1930 r. w zestawieniu z grudniem 1929 r. oraz ze styczniem 1929 r. wykazują następujące liczby:

W stosunku:

Rejony	do grudnia 1929 r.		do stycznia 1929 r.	
	tonn	%	tonn	%
Śląski	— 136.763	4'59	— 168.724	5'61
Dąbrowski . .	— 55.319	6'94	— 29.547	3'83
Krakowski . .	— 24.495	9'81	— 34.266	13'21
Ogół. w Państwie:	— 216.587	5'38	— 232.537	5'76

Wydobycie węgla kamiennego wykazało w styczniu 1930 r. spadek w porównaniu z grudniem r. ub., pomimo większej w miesiącu sprawozdawczym o 2 ilości dni roboczych (25 wobec 23). Przeciętne dzienne wydobycie wynosiło dla całego Państwa 152 239 t, t. j. zmniejszyło się w porównaniu z grudniem o 22.655 t.

Ogólny zbyt węgla kamiennego w styczniu wynosił 2.934.996 t, a zatem zmniejszył się w porównaniu z grudniem o 682.505 t.

Zapasy węgla kamiennego na zwałach kopalnianych, jak to wynika z tablicy II, wzrosły o 457.098 t, wynosząc 1.563.058 t.

Spadek zbytu krajowego i eksportu w styczniu 1930 r. w stosunku do grudnia r. ub. obrazuje poniższe zestawienie:

Rejony	Zbyt w kraju		Eksport	
	tonn	%	tonn	%
Śląski	— 370.189	22'64	— 60.199	5'99
Dąbrowski . .	— 119.594	26'79	— 5.679	2'51
Krakowski . .	— 26.005	12'90	— 839	37'44
Ogół. w Państwie:	— 515.788	22'58	— 66.717	5'41

Zbyt węgla w kraju według odbiorców ilustruje tablica III.

Spadek zbytu krajowego w miesiącu sprawozdawczym został spowodowany przede wszystkim zmniejszeniem zapotrzebowaniem sortymentów na opał domowy wskutek łagodnej temperatury; również i zbyt sortymentów przemysłowych, a w szczególności mialu, wykazał dalszy spadek w związku z powszechnym niekorzystnym położeniem gospodarczym w kraju. W stosunku do grudnia r. ub. zbyt krajowy zmniejszył się o 515.788 t, t. j. o 22'58%.

Eksport węgla według krajów ilustruje tablica IV. Z danych zestawienia tego wynika, że w styczniu wyeksportowano do

krajów północnych 572.824 t, co stanowi wzrost o 18.999 t w porównaniu z grudniem r. ub. i pozostaje w związku ze zwiększeniem się wysyłki: do Norwegii o 19.764 t, do Szwecji o 9.299 t, do Finlandji o 8.542 t, natomiast zmniejszyła się wysyłka do Danji, Łotwy, Litwy i Kłajpedy; do Estonji w miesiącu sprawozdawczym nie eksportowano. Wywóz do państw sukcesyjnych wynosił 285.205 t, a zatem zmniejszył się o 115.513 t. Eksport węgla do innych krajów łącznie z węglem okrętowym zwiększył się o 42.021 t, również wykazał spadek wywóz do w. m. Gdańska o 12.221 t, wynosząc 18.027 t.

Obrót węgla brunatnego w styczniu ilustruje tablica II. Wydobycie węgla brunatnego w styczniu zmniejszyło się o 139 t wynosząc 5.373 t. W stosunku do stycznia 1929 r. wydobycie węgla brunatnego zmniejszyło się o 2.705 t.

W przemyśle koksierskim, jak to uwidacznia również tablica II, produkcja w styczniu zmniejszyła się w porównaniu z grudniem r. ub. o 934 t, wynosząc 175.217 t, natomiast wykazała wzrost o 30.668 t w stosunku do stycznia 1929 r. Ogólny zbyt koksu w styczniu w porównaniu z grudniem r. ub. zmniejszył się o 28.580 t.

Produkcja brykietów w styczniu 1930 r. zmniejszyła się o 5.406 t w porównaniu z grudniem r. ub.

Ogólny zbyt brykietów zmniejszył się w styczniu w stosunku do grudnia r. ub. o 11.812 t, wynosząc 25.271 t.

Liczbę czynnych kopalń węgla kamiennego ilustruje następujące zestawienie:

Rejony	Grudzień 1929	Styczeń:	
		1930	1929
Śląski	53	53	53
Dąbrowski:			
głębokie . .	19	19	19
płytkie . . .	14 33	13 32	15 34
Krakowski . .	8	8	9
Ogółem:	93	93	96

W miesiącu sprawozdawczym w rejonie śląskim uruchomiono szyb „Hr. Artur”, a w rejonie dąbrowskim przejściowo zatrzymano ruch na kop. „Wiktorja”.

Stan zatrudnienia, wydajność pracy i zarobki robotnicze w kopalniach węgla kamiennego w styczniu 1930 r. ilustruje tablica V. Liczba wszystkich dniówek odrobionych w kopalniach węgla kamiennego w styczniu 1930 r. w porównaniu z grudniem r. ub. zmniejszyła się o 88.715, czyli o 2'79%, do czego przyczyniło się zmniejszenie ilości dniówek nadliczbowych o 126.523, czyli o 36'84%, przy wzroście ilości dniówek zwykłych odrobionych o 39.850, czyli o 1'41%. Zmniejszenie się ilości dniówek odrobionych było spowodowane spadkiem zbytu węgla w styczniu o 22'58% w porównaniu z grudniem nawet przy wzroście ilości dni pracy o 2 (25 wobec 23).

Tablica I Wydobycie węgla kamiennego — w styczniu 1930 r.

REJONY WĘGLOWE	Styczeń				1913 Przeciętne mies. wydobycie tonn
	1930		1929		
	tonn	1913= 100	tonn	1913= 100	
Rejon śląski:					
wydobycie ogółem	2,839.019	105 86	3,007.743	112·15	2.681.842
przeciętnie dziennie	113.561	105 15	115.682	107·12	107.994
Rejon dąbrowski:					
wydobycie ogółem	741.751	130·53	771.298	135·73	568.267
przeciętnie dziennie	29.670	128 35	29.665	128·33	23.116
Rejon krakowski:					
wydobycie ogółem	225.205	137·13	259.471	157·99	164.233
przeciętnie dziennie	9.008	136·22	9.980	150·91	6.613
Ogółem w Państwie	3,805.975	111·47	4,038.512	118·28	3,414.342
Przeciętnie dziennie	152.239	110·54	155.327	112·78	137.723

Tablica III Zbyt węgla kamiennego w Kraju z Kopalń Państwa Polskiego — w styczniu 1930 r.
(według odbiorców)

RODZAJ ODBIORCÓW	1 9 3 0		1 9 2 9		1 9 2 9	
	styczeń		grudzień		styczeń	
	tonn	%	tonn	%	tonn	%
I.—Przemysł						
Metalurgiczny — żelazny	136.921	7·74	130.684	5·72	191.739	7·62
" — innych metali	79.580	4·50	77.717	3·40	101.211	4·02
Koksiarnie	237.547	13·44	226.425	9·92	202.209	8·04
Brykociarnie	31.354	1·77	36.539	1·60	27.441	1·09
Gazownie	24.194	1·37	33.041	1·45	40.322	1·60
Górnicy (kopalnie rud i kopalnie, nie mające węgla własnego) ¹⁾	12.459	0·71	13.559	0·59	17.955	0·71
Naftowy	10.471	0·59	18.246	0·80	33.307	1·32
Solny	16.060	0·91	14.074	0·62	17.776	0·71
Cementowy, ceramiczny oraz cegielnie i wapienniki	36.063	2·04	63.530	2·78	86.156	3·43
Obróbczy (metalowy i inny)	17.568	0·99	20.519	0·90	19.114	0·76
Chemiczny	56.218	3·18	53.529	2·34	55.418	2·20
Garbarski i przetworów zwierzęcych	2.353	0·13	3.464	0·15	3.797	0·15
Rolniczy (przetw. rolne, browary, młyny i gorzelnie)	63.085	3·57	82.469	3·61	115.210	4·58
Cukrowniczy	20.540	1·16	77.888	3·41	25.310	1·01
Papierniczy	29.860	1·69	24.931	1·09	30.648	1·22
Włókienniczy	52.426	2·97	61.492	2·69	104.267	4·14
Inne gałęzie przemysłu	162.025	9·16	202.001	8·85	217.359	8·64
Razem przemysł ¹⁾ :	988.724	55·92	1,140.108	49·92	1,289.239	51·24
II.—Inni odbiorcy						
Koleje żelazne	429.747	24·31	506.295	22·17	507.471	20·17
Żegluga	—	—	455	0·02	545	0·02
Instytucje miejskie (elektrownie, tramwaje, wodociągi i inne — prócz gazowni)	43.209	2·44	58.830	2·58	59.595	2·37
Wojskowość	32.326	1·83	73.495	3·22	23.064	0·92
Instytucje państwowe	10.934	0·62	12.759	0·56	13.657	0·54
Opał domowy ²⁾	140.437	7·94	236.213	10·34	304.970	12·12
Pośrednicy	122.696	6·94	255.616	11·19	317.327	12·62
Razem inni odbiorcy ²⁾ :	779.259	44·08	1,143.663	50·08	1,226.629	48·76
Ogółem w kraju:	1,767.983	100·00	2,283.771	100·00	2,515.868	100·00

¹⁾ Bez zużycia własnego na cele techniczne kopalń.²⁾ Bez zużycia własnego na deputaty.

Ilość dniówek opuszczonych w styczniu w porównaniu z grudniem r. ub. wzrosła o 210.608, czyli o 76·57%, głównie z powodu znacznego wzrostu ilości dniówek, opuszczonych z przyczyn niezależnych od robotnika, która wzrosła o 148·75%; w rej. śląskim o 186.441, w rej. dąbrowskim o 41.403 i w rej. krakowskim o 12.205.

Stosunek wszystkich dniówek opuszczonych do wszystkich odrobionych wynosił w styczniu 15·71%. Stosunek zaś dniówek nadliczbowych do wszystkich odrobionych stanowił 7·02%.

Liczba przeciętnie zatrudnionych robotników w styczniu wynosiła 134.409, czyli spadła o 798 (0·59%) w porównaniu z poprzednim miesiącem.

Przeciętne wydobycie węgla na jedną robotniko-dniówkę spadło o 32 kg i wynosiło 1.237 kg.

Przeciętne całkowite zarobki mężczyzn na dniówkę opłaconą w styczniu w stosunku do grudnia r. b spadły: w rej. śląskim o 1·03%, w rej. dąbrowskim o 2·51%, w rej. krakowskim o 0·95%.

Przeciętny miesięczny dochód dorosłego mężczyzny w kopalniach węgla kamiennego w styczniu w porównaniu z poprzednim miesiącem wzrósł: w rej. dąbrowskim o 0·35%, w rej. krakowskim o 0·42%, natomiast w rej. śląskim spadł o 4·54%.

Tablica II

Obrót węgla, koksu i brykietów — w styczniu 1930 r. (w tonnach)

REJONY WĘGLOWE	Pozostałość z poprzed. miesiąca	Wydobycie	Do dyspo- zycji ¹⁾	R O Z C H Ó D								Pozos. na zwa- lach na następ. miesiąc
				Z B Y T			Z U Ż Y C I E			Ogółem		
				W kraju	Zagra- nicę	Razem	Cele własne	Depu- taty	Razem			
WĘGIEL KAMIENNY												
Rejon śląski	724.887 ²⁾	2.839.019	3.553.156	1.265.562	944.711	2.210.273	242.899	45.976	288.875	2.499.148	1.054.008	
% rozchodu	29·00	113·60	142·17	50·64	37·80	88·44	9·72	1·84	11·56	100·00	42·17	
% wydobycia	25·53	100·00	125·15	44·58	33·27	77·85	8·56	1·62	10·18	88·03	37·12	
Rejon dąbrowski	316.016 ²⁾	741.751	1.056.276	326.773	220.894	547.667	65.255	14.671	79.926	627.593	428.683	
% rozchodu	50·35	118·19	168·30	52·07	35·19	87·26	10·40	2·34	12·74	100·00	68·30	
% wydobycia	42·60	100·00	142·40	44·05	29·78	73·83	8·80	1·98	10·78	84·61	57·79	
Rejon krakowski	67.057	225.205	292.262	175.648	1.408	177.056	28.363	6.476	34.839	211.895	80.367	
% rozchodu	31·65	106·28	137·93	82·89	0·67	83·56	13·38	3·06	16·44	100·00	37·93	
% wydobycia	29·78	100·00	129·78	77·99	0·63	78·62	12·69	2·88	15·47	94·09	35·69	
Ogółem w Państwie	1.107.960 ²⁾	3.805.975	4.901.694	1.767.983	1.167.013	2.934.996	336.517	67.123	403.640	3.338.636	1.563.058	
% rozchodu	33·19	114·00	146·82	52·96	34·95	87·91	10·08	2·01	12·09	100·00	46·82	
% wydobycia	29·11	100·00	128·79	46·46	30·66	77·12	8·84	1·76	10·60	87·72	41·07	
K O K S												
Rejon śląski	28.947	175.217	204.164	112.070	10.226	122.296	335	26	361	122.657	81.507	
% rozchodu	23·60	142·85	166·45	91·37	8·34	99·71	0·27	0·02	0·29	100·00	66·45	
% produkcji	16·52	100·00	116·52	63·96	5·84	69·80	0·19	0·01	0·20	70·00	46·52	
B R Y K I E T Y												
Rejon śląski	1.958	31.619	33.577	25.096	175	25.271	46	3	49	25.320	8.257	
% rozchodu	7·73	124·88	132·61	99·12	0·69	99·81	0·18	0·01	0·19	100·00	32·61	
% produkcji	6·19	100·00	106·19	79·37	0·55	79·92	0·15	0·01	0·16	80·08	26·11	
WĘGIEL BRUNATNY												
Rejon zawiercki	75	5.373	5.448	4.958	—	4.958	200	223	423	5.381	67	
Rejon wschodnio-ma- łopolski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Rejon poznańsko-po- morski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Ogółem w Państwie:	75	5.373	5.448	4.958	—	4.958	200	223	423	5.381	67	
% rozchodu	1·39	99·85	101·24	92·14	—	92·14	3·72	4·14	7·86	100·00	1·24	
% wydobycia	1·40	100·00	101·40	92·28	—	92·28	3·72	4·15	7·87	100·15	1·25	

¹⁾ Z uwzględnieniem przypisów i skreśleń przy sprawdzaniu zapasów oraz obrotu między kopalniami.

²⁾ Liczby poprawione.

Tablica IV **Eksport węgla kamiennego — w styczniu 1930 r.**

K R A J E	1 9 3 0		1 9 2 9		1 9 2 9	
	styczeń		grudzień		styczeń	
	tonn	%	tonn	%	tonn	%
I. — Kraje północne						
Szwecja	231.406	19'83	222.107	18 00	165.735	14'92
Norwegja	77.455	6'63	57.691	4'68	62.197	5'60
Danja	173.068	14'83	170.096	13'78	167.258	15'06
Finlandja	5.000	0'43	13.542	1'10	15.762	1'42
Łotwa	74.930	6'42	76.128	6'17	47.640	4'29
Litwa	6.739	0'58	9.362	0'76	4.855	0'43
Estonja	2.000	0'17	—	—	—	—
Kłajpeda	2.227	0'19	4.912	0'40	6.290	0'57
Razem:	572.824	49'08	553.828	44'89	469.737	42'29
II. — Państwa sukcesyjne						
Austria	180.647	15'47	268.467	21'76	301.714	27'16
Węgry	35.787	3'07	55.805	4'52	55.040	4'95
Czechosłowacja	68.771	5'90	76.446	6'20	86.849	7'82
Razem:	285.205	24'44	400.718	32'48	443.603	39'93
III. — Inne kraje						
Francja	120.363	10'31	83.620	6'78	49.446	4'45
Włochy	42.762	3'75	56.094	4'55	52.806	4'76
Algier	—	—	3.206	0'26	3.220	0'29
Marokko	—	—	—	—	—	—
Tunis	—	—	—	—	—	—
Jugosławia	1.473	0'13	9.677	0'79	1.135	0'10
Rumunja	7.092	0'61	8.890	0'72	6.266	0'56
Szwajcaria	9.469	0'81	14.116	1'14	9.246	0'83
Holandja	8.710	0'75	9.496	0'77	1.300	0'12
Belgia	5.901	0'51	1.250	0'10	2.750	0'25
Niemcy	159	0'01	449	0'04	178	0'02
Z. S. R. R.	7.960	0'68	—	—	3.250	0'29
Brazylja	—	—	—	—	—	—
Islandja	9.477	0'81	3.913	0'31	—	—
Hiszpanja	2.255	0'19	—	—	—	—
Razem:	216.621	18'56	190.711	15'46	129.597	11'67
IV. — W. M. Gdańsk	18.027	1'54	30.248	2'45	28.965	2'61
V. — Węgiel okrętowy	74.336	6'38	58.225	4'72	38.888	3'50
Ogółem:	1.167.013	100'00	1.233.730	100'00	1.110.790	100'00

Tablica V **Stan zatrudnienia, wydajność i zarobki robotnicze w Kopalniach węgla kamiennego — w styczniu 1930 r.**

T R E Ś Ć			R e j o n y:			Całe Państwo
			Śląski	Dąbrowski	Krakowski	
I. — Stan zatrudnienia						
Liczba dni roboczych			25	25	25	25
Liczba dniówek odrobionych	zwykłych		2.017.550	653.222	203.811	2.874.583
	nadliczbowych		143.937	63.071	9.916	216.924
Liczba dniówek opuszczonych	ogółem		352.567	92.376	40.706	485.649
	w tem z przyczyn niezależnych od robotnika		200.241	43.174	12.809	256.224
Liczba robotników, zapisanych z końcem miesiąca			94.560	29.297	9.537	133.394
ogółem			94.805	29.824	9.780	134.409
Liczba robotników przeciętnie zatrudnionych	na dole	ogółem	69.233	18.819	6.739	94.791
		w tem: górników	19.331	3.754	1.887	24.972
		młodoc.	103	30	—	133
	na powierzchni	ogółem	22.674	9.341	2.637	34.652
		w tem: kobiet	2.598	1.475	318	4.391
		młodoc.	197	159	86	442
razem			25.469	10.975	3.041	39.485

Na 1 przeciętnie zatrudnionego robotnika przypada dniówek	zwykłych odrobionych	21'28	21'90	20'84	21'39				
	nadliczbowych	1'52	2'11	1'01	1'61				
	opuszczonych	3'72	3'10	4'16	3'61				
Liczba urzędników	technicznych	3.467	848	295	4.610				
	biurowych	1.627	386	201	2.214				
	razem	5.094	1.234	496	6.824				
II. — W y d a j n o ś ć r o b o t n i c z a									
Wydajność pracy (wydobyte na robotniko-dniówkę)—kg	górnika	6.705	9.295	5.833	7.024				
	załogi na dole	1.854	1.729	1.620	1.813				
	całej załogi	1.320	1.041	1.054	1.237				
III. — Z a r o b k i r o b o t n i c z e									
Średni zarobek robotnika na dniówkę — $\bar{x}$	o d r o b i o n a	za normalną pracę wykonaną ¹⁾	na dole	górnika mężczyzn młodoc.	12'30 9'57 2'89	11'26 7'78 3'42	9'31 7'12 —	11'93 9'05 3'02	
			na powierzch.	mężczyzn kobiet młodoc.	8'62 3'84 2'13	6'62 3'33 2'89	6'28 3'09 2'59	7'88 3'61 2'50	
			ogółem	mężczyzn młodoc. cała załoga	9'32 2'38 9'15	7'36 2'97 7'14	6'85 2'59 6'68	8'70 2'62 8'51	
		zarobek w gotówce ²⁾	na dole	górnika mężczyzn młodoc.	13'10 10'15 21'92	13'21 9'24 3'65	10'85 8'08 —	12'96 9'83 3'09	
			na powierzch.	mężczyzn kobiet młodoc.	9'45 4'02 2'16	8'19 3'75 3'25	7'39 3'38 2'80	8'94 3'88 2'69	
			ogółem	mężczyzn młodoc. cała załoga	9'97 2'41 9'78	8'85 3'32 8'58	7'86 2'80 7'66	9'57 2'78 9'36	
		o p ł a c o n a	całkowity zarobek ³⁾	na dole	górnika mężczyzn młodoc.	13'87 10'72 2'94	13'86 9'73 3'76	11'57 8'64 —	13'69 10'37 3'14
				na powierzch.	mężczyzn kobiet młodoc.	9'94 4'32 2'18	8'57 4'01 3'32	7'73 3'60 2'86	9'39 4'15 2'74
				ogółem	mężczyzn młodoc. cała załoga	10'52 2'43 10'33	9'31 3'39 9'02	8'36 2'86 8'15	10'08 2'83 9'86
	Obliczony przeciętny miesięczny dochód robotnika — $\bar{x}$	na dole	górnika mężczyzn młodoc.	308'90 240'22 63'76	308'96 227'86 91'90	263'52 193'61 —	305'48 234'45 70'11		
		na powierzch.	mężczyzn kobiet młodoc.	249'21 95'66 49'23	231'08 95'34 79'67	196'51 87'35 68'83	240'31 94'95 63'99		
		ogółem	mężczyzn młodoc. cała załoga	242'44 54'22 237'82	228'93 81'61 221'39	194'43 68'83 189'84	236'02 65'41 230'68		
	Sumaryczny całkowity zarobek całej załogi — $\bar{x}$					22,546.457	6,602.608	1,856.640	31,005.705
	IV. — S k ł a d k i u b e z p i e c z e n i o w e								
	Składki ubezpieczeniowe ze strony robotnika na dniówkę opłaconą — $\bar{x}$	na dole	górnika	1'16	0'78	0'54	1'06		
			mężczyzn	1'02	0'57	0'45	0'88		
			młodoc.	0'17	0'13	—	0'16		
		na powierzch.	mężczyzn	0'87	0'50	0'40	0'73		
kobiet	0'48		0'22	0'28	0'37				
młodoc.	0'12		0'21	0'27	0'19				
ogółem	mężczyzn	0'98	0'54	0'44	0'84				
młodoc.	0'14	0'20	0'27	0'18					
cała załoga	0'96	0'53	0'43	0'82					
Sumaryczne składki ubezpieczeniowe całej załogi — $\bar{x}$					2,103.192	385 030	98.164	2,586.386	

¹⁾ Jest to przeciętny zarobek na dniówkę odrobioną normalną lub akordową, bez dodatków za pracę nadliczbową, jak również bez wszelkich innych dodatków, lecz łącznie ze składkami ubezpieczeniowymi robotników.

²⁾ Obejmuje przeciętny zarobek na dniówkę odrobioną normalną lub akordową, dodatek za pracę nadliczbową i dodatek odzinny.

³⁾ Jest to zarobek za pracę normalnie wykonaną łącznie z dodatkami: za pracę nadliczbową i rodzinnym, wartością węgla deputatowego, zapłatą za dniówki urlopowe i składkami ubezpieczeniowymi robotników, obliczony za 1 dniówkę opłaconą.

WYWÓZ WĘGLA KAMIENNEGO W MARCU 1930 R. — przedstawiał się — według danych tymczasowych — następująco (w tys. tonn):

Kraje	Marzec:			Luty 1930	Ma- rzec	Wzrost (+) lub zmniejszenie (-) w stos. do lutego 1930 r.
	1927	1928	1929			
Kraje północne:						
Szwecja	198	194	127	172	178	+ 6
Norwegia	31	62	32	63	78	+ 15
Dania	105	118	92	127	106	- 21
Finlandja	4	18	2	2	6	+ 4
Łotwa	17	28	43	56	51	- 5
Litwa	2	3	8	7	7	-
Estonja	—	—	—	—	—	-
Kłajpeda	2	10	1	1	1	-
Razem:	359	433	305	428	427	- 1
Państwa sukcesyjne:						
Austria	156	237	246	140	143	+ 3
Węgry	35	54	60	18	16	- 2
Czechosłowacja	56	92	87	60	46	- 14
Razem:	247	383	393	218	205	- 13
Inne kraje:						
Francja	11	28	33	59	65	+ 6
Włochy	115	53	32	60	35	- 25
Algier	4	4	7	5	—	- 5
Jugosławia	9	21	3	1	1	-
Rumunia	12	16	9	4	3	- 1
Szwajcaria	17	11	20	9	11	+ 2
Holandja	—	5	—	5	4	- 1
Belgia	27	11	—	6	5	- 1
Niemcy	1	1	1	—	—	-
Z. S. R. R.	—	—	—	—	6	+ 6
Brazylja	—	—	5	—	—	-
Islandja	1	—	—	5	1	- 4
Razem:	197	150	110	154	131	- 23
Gdańsk	16	24	39	16	17	+ 1
Węgiel okrętowy	18	34	34	51	51	-
Ogółem:	837	1.024	881	867	831	- 36

Przeladunek węgla w portach:

w Gdańsku	323	369	183	403	360	- 43
" Gdyni	49	117	58	218	187	- 31
" innych	9	—	—	—	—	-
Razem:	381	486	241	621	547	- 74

Eksport węgla kamiennego w marcu pomimo większej niż w poprzednim miesiącu o 2 ilości dni roboczych (26 wobec 24) uległ zmniejszeniu się o 36 tys. t, t. j. o 4·15%, wynosząc 831 tys. t.

Zmniejszenie się eksportu miało miejsce we wszystkich rejonach węglowych, przyczem z rejonu śląskiego wywieziono zagranicę 709 tys. t, t. j. o 24 tys. t mniej niż w lutym, z rejonu dąbrowskiego wyeksportowano 121 tys. t, a zatem o 11 tys. t mniej, eksport z rejonu krakowskiego utrzymał się na poziomie poprzedniego miesiąca, wynosząc 1 tys. t.

Z wyżej wymienionych ilości wyeksportowano w marcu na rynki północne 427 tys. t, t. j. o 1 tys. t mniej niż w miesiącu poprzednim, do państw sukcesyjnych 205 tys. t, a zatem o 13 tys. t mniej, do innych krajów łącznie z węglem okrętowym 182 tys. t, czyli o 23 tys. t mniej niż w lutym r. b.

Wysyłka do W. M. Gdańska zwiększyła się o 1 tys. t, wynosząc 17 tys. t.

Udział wymienionych rynków w ogólnym eksporcie polskiego węgla w marcu w porównaniu z poprzednim miesiącem procentowo przedstawiał się następująco:

	Luty 1930	Marzec 1930
Rynki północne	49·37	51·38
Państwa sukcesyjne	25·14	24·67
Inne kraje	17·76	15·76
Gdańsk	1·85	2·05
Węgiel okrętowy	5·88	6·14
Razem:	100·00	100·00

Przeciętna dzienna wysyłka węgla kamiennego zagranicę wynosiła w marcu około 32 tys. t, t. j. o około 4 tys. t mniej niż w miesiącu poprzednim.

Wysyłka ta ze Śląska wynosiła około 27 tys. t, a zatem o około 3·5 tys. t mniej niż w lutym, a z rejonu dąbrowskiego ok. 5 tys. t, t. j. o około 0·5 tys. t mniej niż w miesiącu poprzednim.

Przeladunek węgla w portach w miesiącu sprawozdawczym zmniejszył się o 74 tys. t, wynosząc 547 tys. t, przyczem w Gdańsku stanowił 360 tys. t, t. j. o 43 tys. t mniej, w Gdyni 187 tys. t, a zatem o 31 tys. t mniej w porównaniu z lutym r. b.

PRZEMYSŁ NAFTOWY

KOPALNICTWO NAFTOWE W 1929 R.¹⁾ — Rok 1929, jako wynik wierceń lat poprzednich, był mniej pomyślny. Ogólne wydobycie ropy netto, włączając w to i ilości, zużyte na opał, wyniosło 651.508 tonn, t. j. o 68.070 t mniej niż w 1928 r.

OKRĄG GÓRNICZY	Rok	Produkcja brutto	Manko z uwzględn. poprawek	Zapasy na początku roku	Produkcja netto	Zużycie własne	Ekspedycja	Zapasy w końcu roku
t o n n y								
Jasło	1928	76.281	515	5.877	75.766	301	76.645	4.697
	1929	73.611	165	4.697	73.446	485	73.899	3.759
Drohobycz	1928	623.927	22.410	45.247	601.517	2.131	613.873	30.760
	1929	555.663	22.584	30.760	533.079	2.948	545.778	15.113
Stanisławów	1928	42.788	493	3.572	42.295	490	42.065	3.312
	1929	45.415	432	3.312	44.983	571	45.646	2.078
Razem:	1928	742.996	23.416	54.696	719.578	2.922	732.583	38.769
	1929	674.689	23.181	38.769	651.508	4.004	665.323	20.950

¹⁾ „Kopalnictwo naftowe w 1928 r.” — p. tyg. „Przemysł i Handel” zes. 17/1929, str. 712.

Największy spadek produkcji ropy przypada na okrąg drohobycki. Niedobór dał również okrąg jasielski, i tylko w stanisławowskim okręgu, dzięki dowierceniom kopalń w Pasiecznej, uzyskano dość znaczną nadwyżkę. Na innych kopalniach poza Pasieczną uzyskano nieznaczny wzrost wydobywa w Bitkowie, Uryczu, Lipinkach, Strzelbicach, Ropience, Majdanie, Męcince, Białkówce, Wietrznie, Kobylance, Rogach, Męcince Wielkiej oraz w szeregu innych mniejszych kopalń.

Miejscowość	Wydobycie:	
	1928	1929
	t o n n	
Mrażnica I	199 232	183.193
Tustanowice	198.317	167.773
Borystów	143.623	122.979
Schodnica	34.067	32.781
Bitków	29.509	30.247
Wańkowa	11.727	11.528
Rypne	10.635	10.354
Urycz	9.182	10.302
Potok	10.967	9.859
Harkłowa	7.856	7.807
Lipinki	6.699	7.672
Grabownica	8.333	7.535
Pasieczna	5.694	7.290
Krościenko	7.498	6.802
Duba	7.016	6.704
Węglówka	4.702	4.662
Równe	3.424	3.038
Rożna	2.990	2.755
Strzelbice	2.362	2.437
Korczyzna Biecz	2.750	2.344
Ropienka	2.030	2.172
Słoboda Rung	1.924	1.911
Humniska	1.787	1.774
Majdan	1.429	1.658
Męcinka	1.271	1.650
Libusza	1.6 6	1.640
Białkówka	851	1.612
Iwonicz	2.245	1.390
Wietrzno	1.036	1.324
Kobylanka	1.063	1.208
Bóbrka	1.137	1.054
Klimkówka	1.111	1.014
Rogi	854	994
Kryg	1.227	947
Kosmacz p. Pecze- nizyn	871	801
Męcina Wielka	388	799
Opaka	732	659
Panova	510	504
Polana	495	404
Inne	113.756	23.073
Razem:	742.996	674.639

Ruch wiertniczy utrzymał się na ogół na poziomie 1928 r. Ilość odwierconych metrów wyniosła 98.762 wobec 100.094 w 1928 r. Również niewiele się zmieniła liczba nowozałożonych otworów, zwiększając się w każdym z okręgów o 2—3. Na kopalniach borystawskich, gdzie już od kilku lat ruch wiertniczy stopniowo zamiera, nie przybyło ani jednego otworu. Znaczenie też osłabł ruch wiertniczy w Dubie. Wzmógł się na kopalniach bitkowskich, mrażnickich, w Lipinkach, Pasiecznej, oraz objął kilka miejscowości dotąd mało lub wcale nie eksploatowanych jak: w Starej Wsi, Rzepienniku Strzyżewskim, Strónej, Jeżowie, Łaskach, Toroszwce, Chmielniku, Molotkowie, Wołosiance Małej, Tarnawie Dolnej, Wołoskiej Wsi i Woli Postołowej.

	Odwiercone metry:		Nowe otwory świdrowe:	
	1928	1929	1928	1929
Mrażnica I i II	21.752	22.541	15	18
Tustanowice	10.310	8.050	5	6
Bitków	4.705	5.633	4	9
Lipinki	3.185	4.324	12	18
Rypne	5.113	3.961	6	8

Harkłowa	3.537	3.584	7	9
Borystów	5.386	3.516	2	—
Schodnica	3.393	3.145	6	7
Krościenko Niż. i Wyż.	1.298	1.745	2	2
Duba	3.499	1.655	3	2
Majdan	2.157	1.476	6	5
Kryg	500	1.138	—	3
Daszawa	1.736	1.028	2	2
Wańkowa	2.598	2.710	4	4
Pasieczna	1.531	2.477	1	—
Potok	1.034	2.323	2	4
Grabownica	2.524	2.2 0	4	1
Rożna	2.082	2.155	6	6
Inne	23 784	25.051	55	46
Razem	100.094	98.762	142	150
Okr. Jasielski	28.560	33.712	65	67
" Drohobycki	58 466	52.2 0	57	60
" Stanisławowski	13.068	12.850	20	23

Prowadzone przez Państwowe Zakłady Naftowe z pomyślnym wynikiem od 1927 r. roboty wiertnicze w rejonie Daszawy i Gelsendorfu w dalszym ciągu przyczyniły się do ponownego poważnego wzrostu produkcji gazów ziemnych. Z 3 okręgów zniżkę produkcji wykazuje jedynie okrąg stanisławowski. Jest to jednak pozorny spadek po zupełnym ujęciu gazów uchodzących nieprodukcyjnie w powietrze z otworu Łaszcz IV w Pasiecznej.

Okrąg	Rok	Produk- cja	Opał		Manko
			tyjące metrów	odtło- czono sześciennych	
Jasło	1928	44.063	4.441	36.125	3.497
	1929	49.139	5.873	39.140	4.125
Drohobycz	1928	353.271	199.339	150.020	3.912
	1929	375.141	181.914	185.693	7.534
Stanisławów	1928	62.152	32.375	8.239	21.538
	1929	43.006	31.454	8.393	3.149
Razem	1928	459.486	236.1 5	194.384	28.947
	1929	467.281	219.251	233.226	14.808

Poza znacznym wzrostem produkcji gazowej w Gelsendorfie i Daszawie większy wzrost wydobywania gazów zaznaczyły kopalnie w Mrażnicy, Męcince i Białkówce.

Miejscowość	Wydobycie gazu:	
	1928	1929
	tysiący m ³	
Mrażnica	105.456	118.924
Tustanowice	94.846	94.118
Borystów	76.888	63.192
Daszawa	28.678	44.172
Gelsendorf	38.324	43.785
Bitków	41.802	37.014
Męcinka	8.776	18.995
Białkówka	10.477	13.889
Sadkowa	9.240	9.683
Rypne	3.977	4.859
Jaszczew	6.145	4.143
Pasieczna	18.033	3.524
Schodnica	1.791	2.287
Dźwiacz	2.050	2.208
Duba	1.713	2.057
Brzezówka	2.893	2.012
Wańkowa	919	1.075
Dobrucowa	6.506	385
Urycz	273	311
Kosmacz	264	261
Ropienka	176	175
Strzelbice	102	122
Inne	157	63
Razem:	459.486	467.285

Wydobycie wosku ziemnego w 1929 r. zwiększyło się z 775 t w 1928 r. do 835 t, t. j. o przeszło 7%. Konjunktura zbytu wosku uległa w porównaniu z latami ubiegłymi nowej poprawie. Zapasy zamagazynowanego na kopalniach wosku ziemnego z

127 t na początku roku obniżyły się do 59 t. Eksport, wobec 664 t w 1928 r. wzmógł się do 760 t. Główny odbiorca tego prawie wyłącznie w Polsce wydobywanego produktu—Niemcy, posiadając rafinerje wosku ziemnego, zwiększyły zapotrzebowanie z 327 t w 1928 r. do 477 t. Z dwóch innych poważnych odbiorców, nieco ograniczyła swój import Francja i poważnie, bo blisko trzykrotnie—Austria.

PRZEMYSŁ GORZELNICZY

SPRAWA SPIRYTUSU PRZEMYSŁOWO-TECHNICZNEGO A INTERESY ROLNIC-TWA—p. str. 663.

PRZEMYSŁ KONFEKCYJNY

KRYZYS OBUWIANY.—Położenie na rynku obuwianym określić można słowami „na przełomie”. Sytuacja wyjaśnia się tylko w tym sensie, że t. zw. kryzys obuwiany na odcinku handlowym i społecznym będzie znacznie ostrzejszy aniżeli na odcinku produkcyjnym.

Na rynku produkcyjnym obserwujemy już bowiem początki dostosowywania się do nowych warunków. Producenci zorientowali się, że wobec zubożenia kraju zagraniczny towar II i III klasy jakości wypiera z rynku produkt polski I klasy, i zaczynają odpowiednio zmieniać swoją produkcję. Pojawily się naskutek tego na rynku nowe odmiany obuwia polskiego tańsze od zagranicznych pomimo identycznej lub wyższej jakości. Dwie fabryki np. wypuściły męskie pantofle lakierowane po cenie fabrycznej zł 26 do 30, inna fabryka podrabia wysokogatunkowy (jak na zagraniczne stosunki) but czeski w jakości zupełnie identycznej, ale po cenie fabrycznej o zł 5 tańszej od zagranicznej, inna jeszcze wypuściła obuwie płócienne po bezkonkurencyjnie niskiej cenie fabrycznej i t. d. i t. d. Po tej samej linii poszła już część chałupnictwa, które w Łodzi rzuciło na rynek wyroby tańsze od wyrobów Bata, pomimo że nie są one surogowane ani papierem, ani ceratą.

Nowe te gatunki obuwia dostosowywane są do poziomu towaru zagranicznego i oczywiście nie odpowiadają już dawniej wysokiej klasie obuwia polskiego.

Szybkie takie przestawienie produkcji wywołuje szereg ubocznych konsekwencji. Pierwszą z nich jest konieczność zmiany warunków sprzedaży. Towar tani nie znosi obciążenia dołatkowemi kosztami kredytu na dłuższe terminy, wymaga zapewnienia produkcji pewnego minimum zbytu. Nim więc nowy ten towar ukaże się na rynku w większych ilościach konieczne jest zlikwidowanie przez producentów dawnych ich należności u kupców. Na początek więc konieczne jest znaczne zmniejszenie ruchu fabryk i warsztatów w porównaniu z r. ub., niezależnie zupełnie od zastojów, wywołanego konkurencją zagraniczną i ogólnym kryzysem gospodarczym Polski. Takie przestawienie sprzedaży jest znacznie trudniejsze od zmiany produkcji, gdyż napotyka na opór ze strony handlu. Fatalna struktura polskiego handlu obuwianego jest tym czynnikiem, który przysparza najwięcej trudności. Przedsiębiorstwa handlu obuwem są tak rozdrobnione, że dokonywane przez nie obroty przy wielkim nawet zysku brutto (25 — 35%) są ledwo wystarczające dla utrzymania przedsiębiorstwa i przedsiębiorcy. Polscy kupcy obuwiani w większości wypadków tak dalece

nadużywali kredytu dostawców, że są zadłużeni (zapisani) na 6—8 i więcej miesięcy. Wobec kryzysu gospodarczego i konkurencji własnych sklepów firm zagranicznych zmuszeni oni teraz są obniżyć swój zysk brutto, byle zbyć towar, posiadany na składzie. Powstające stąd braki finansowe w kalkulacji maskowane są spłacaniem kredytów nie tylko dochodami ze sprzedaży towaru, kupionego na spłacany kredyt, ale również dochodami ze sprzedaży towaru, kupionego na nowy kredyt. Konieczność sięgnięcia do kapitałów własnych lub konieczność regulacji ugodowej w ten sposób spychana jest z terminów płatności kredytu dawnego, na terminy coraz to późniejsze.

Wycofanie się producenta polskiego z udzielanych kupcom wielomiesięcznych kredytów jest w tych warunkach sprawą niezmiernie trudną i delikatną. Odwrót ten odbywać się może tylko powoli i przez czas dłuższy etapami.

Oczywiście, z likwidacją zbyt długich kredytów związana będzie dopiero połowa trudności handlowych, bo pozostaje kwestja wypuszczenia taniego towaru we właściwe ręce. Okazuje się, że np. między kosztami brutto sprzedaży detalicznej wielkiego własnego sklepu czeskiej fabryki a kosztami brutto sprzedaży detalicznej sklepików polskich istnieje różnica co najmniej 6 — 15%. Jest to pozycja kalkulacyjna zbyt wielka, by mogła pozostać bez wpływu na szanse walki konkurencyjnej. A czeski sklep istnieje np. już w Łodzi, ostatnio utworzony został w Warszawie i Poznaniu, w przygotowaniu jest w Katowicach, Lublinie, Białymstoku i t. d.

Poza różnicą warunków kalkulacyjnych uwzględnić trzeba jeszcze trudności reklamowania taniego polskiego obuwia, sprzedawanego przez licznych pośredników, niezdolnych utrzymać jednolitych cen — z powodu różnego stopnia zadłużenia, różnej terminowości spłat, wielkości obrotów i t. d.

Z zawarciem umowy handlowej z Niemcami sytuacja znacznie się pogarsza właśnie w dziedzinie handlowej. Niemiecki towar bowiem w niektórych masowych gatunkach jest nieco lepszy od towaru czeskiego. Będzie on więc konkurował z wyrobami polskimi wszystkich gatunków.

Przemysł niemiecki przeszedł ostatnio przez okres gruntownej sanacji, która spowodowała likwidację bardzo znacznego procentu przedsięwzięć niedostatecznie silnie zorganizowanych. Wytworzyło się tak kilka koncernów o silnych podstawach finansowych, które w ostatnich latach zreorganizowały radykalnie zarówno produkcję jak i zbył i biją dziś z powodzeniem czeskiego „Bate”.

Przemysł ten otrzymał ponadto przed kilku miesiącami bardzo wielką zwyczajną ochronę celnej (jeszcze nie wprowadzoną w życie) i może w ten sposób, opierając się na zupełnie zabezpieczonym rynku wewnętrznym, rozwijać politykę eksportową na wielką skalę. Już przed podpisaniem umowy handlowej przemysł obuwiany Niemiec zaczął sondować rynek polski. Jak poważna może być ta nowa konkurencja — najlepiej dowodzi fakt, że już dotychczas pomimo wojny celnej przywóz niemiecki do obszaru celnego Polski dorównywał przywózowi austriackiemu.

Konkurent niemiecki wchodzi na rynek polski ze świeżymi siłami, nie potrzebuje bowiem likwidować dawnych niezdrowych stosunków. Przy powiększaniu gwałtownym zbytu na naszym rynku ma on przez to swobodę wyboru najlepszych pośredników, najmniej

zadłużonych, zdolnych najtaniej pracować. Mogą Niemcy pójść także po linii Bata i otwierać własne sklepy. Konieczność reorganizacji sprzedaży obuwia polskiego staje się więc przez zawarcie umowy handlowej z Niemcami podwójnie palącą. Nie wystarczy już dostosowanie jakości wyrobów polskich i polskich cen fabrycznych do poziomu zagranicznego. W imporcie koncernów niemieckich będziemy się mogli spotkać z wszystkimi jakościami obuwia, jakie dotąd w Polsce były i są wyrabiane. Zaatakowany zostaje nie jak przez Batę, tylko odcinek frontu obuwianego, lecz cała jego linja. Niezależnie od spraw celnych i podatkowych pomoc może w tej walce tylko najszybsza reorganizacja metod zbytu. Wymaga to kooperacji trzech czynników: producentów, kupców i finansjery.

Należy zwrócić uwagę, że nawet po przeprowadzeniu tej reorganizacji ostrość kryzysu społecznego nie będzie złagodzona. Kryzys ten wydaje się nieunikniony, jak długo konkurencja zagraniczna dyktować będzie tempo zmiany przyzwyczajzeń polskich co do jakości noszonego obuwia.

Wyrób obuwia II i III klasy wymaga znacznie mniej pracy ludzkiej od wyrobu obuwia klasy I. Podobnie wprowadzane przez zagranicę mechaniczne warsztaty reparacji obuwia wymagają mniej pracy ludzkiej od reperacji ręcznej.

Najlepiej wielkość niebezpieczeństwa ilustrują liczby, podawane w reklamach czeskiej fabryki Bata. Fabryka ta podaje, że wyrabia dziennie około 100.000 par obuwia, co przy 150—200 tylko dniach pracy daje 15.000.000 do 20.000.000 par rocznie. Tyleż wynosi mniej więcej zapotrzebowanie Polski całej. W produkcji całej tej ilości obuwia Bata zatrudnia tylko

12.000 robotników, a łącznie ze sprzedawcami tego obuwia 20 tysięcy osób.

Licząc się z tem, że obuwie jakości Bata nosi się 3 razy krócej niż obuwie, obecnie noszone w Polsce, otrzymamy jako liczbę zatrudnienia robotników obuwianych w mechanicznej à la Bata produkcji wystarczającego dla zaspokojenia potrzeb Polski — nie wyżej 36.000. Ponieważ liczbę osób, pracujących w zawodzie szewckim, oceniają w Polsce na około 150.000, z czego 1/2 najwyżej żyje z pracy reparacyjnej, więc z pracowników, produkujących obuwie, stracić musi pracę około 40.000, prawdopodobnie z pracowników, reparaujących obuwie, około połowa tej liczby — nawet bez wprowadzenia mechanicznych warsztatów reparacyjnych, a poprostu dlatego, że publiczność zamiast reparaować obuwie będzie musiała kupować nowe. Co najmniej więc 60.000 osób może stracić pracę. Oczywiście liczby te są czysto teoretyczne i bardzo sporne, wskazują nam one jednak na przybliżoną skalę ewentualnego bezrobocia w razie zbyt raptownej zmiany produkcji.

W Niemczech, gdzie ręczna produkcja prawie nie jest już znana, zmiana sposobów i organizacji produkcji oraz sprzedaży obuwia, zainicjowana przez Batę, wywołała upadek około 40% przemysłu obuwianego. W Polsce przemysł mechaniczny przed taką katastrofą jest w pewnej mierze chroniony faktem, że zdobył dopiero 10% możliwego zbytu i może się ratować kosztem rękodziela. Zbyt gwałtowny przebieg tego procesu w okresie kryzysu gospodarczego i bezrobocia nie jest dla Polski pożądanym.

W. Dm.

ROLNICTWO

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA ROLNICTWA

SPRAWA SPIRYTUSU PRZEMYSŁOWO-TECHNICZNEGO A INTERESY ROLNICTWA¹⁾. — Polska jest krajem wybitnie rolniczym. Naszym głównym płodem okopowym jest ziemniak. Pomijając Rosję, jesteśmy po Niemczech drugim krajem w Europie o największej uprawie ziemniaków²⁾, i rozwiązanie zagadnienia należytego zbytu zbioru ziemniaków musi mieć podstawowe znaczenie dla całości naszego gospodarstwa rolnego. Krochmalnictwo, syropiarstwo i suszarstwo musi odegrać w tym względzie nader ograniczoną rolę z powodu niekorzystnej koniunktury i ostrego współzawodnictwa tych przemysłów na rynkach światowych. Jedynie gorzelnictwo może u nas służyć do znacznego przerobu ziemniaków. Przerób ziemniaków w gorzelnii jest w naszych warunkach szczególnie wskazany, bo: 1) prowadzi do polepszenia uprawy rolnej bez większych, częstych nakładów gotówkowych, 2) zwiększa hodowlę bydła, produkcję mleka i obornika i 3) odciąża rynek ziemniaczany.

Przy zwiększeniu zbytu spirytusu przerób ziemniaków w gorzelniach można doprowadzić do 25 — 30% produkcji i na tej drodze oddziaływać na kształtowanie się cen rynkowych na ziemniaki i inne płody rolne. W ten sposób z rozwoju gorzelnictwa płyną korzyści

dla gospodarstw niegorzelnianych i dla małorolnych. Rozwój gorzelnictwa rolniczego da możliwość zastąpienia hodowli buraków ziemniakami w tych okolicach, gdzie przy obecnych stosunkach cukrowniczych musi nastąpić skurczenie plantacji buraka cukrowego.

Pomimo tak poważnego znaczenia gorzelnictwa, jako czynnika gospodarczego, nie dano mu u nas tak korzystnych warunków istnienia, jak to się dzieje w innych państwach. Świadczy o tem następująca tabela produkcji spirytusu (w tys. hl):

	Przed wojną	Obecnie	W stosunku do okresu przedwojennego (w % - ach)
Francja	2.953	3.194	108
Niemcy	3.000	3.237	107
Czechosłowacja	800	600	75
Polska	ok. 2.535	672	26½

Liczby powyższe świadczą, że inne państwa ustosunkowały się do produkcji spirytusu kosztem nawet znacznych ofiar i wysiłków, by tylko utrzymać (lub stworzyć, jak w Austrii) funkcje gospodarcze gorzelnictwa rolniczego, U nas nietylko spadła ogólna produkcja spirytusu, ale również obniżyła się wytwórczość poszczególnych gorzelní rolniczych; przed wojną było czynnych gorzelní 2.455 z średnim przerobem 1.155 hl, w kampanji zaś 1928/29 r. było ich 1.392 o przeciętnym przerobie 482 hl. Tak szczupłe ramy produkcji są zakreślone małym zbytem spirytusu, który

¹⁾ Artykuł dyskusyjny.

²⁾ Wydawnictwo Międzynarodowego Instytutu Rolnego w Rzymie: *Annuaire International de Statistique Agricole*.

układa się niekorzystnie, a mógłby się układać, jak następuje (w tys. hl.):

Na cele	Obecny zbyt monopolu	Możliwość zwiększenia	Razem
Do picia	500	—	500
Przemysłowe	50	20	70
Skażenia	50	100	150
Napędowe	—	100	100
Wywóz zagranicę	20	80	100
Ogółem:	620	300	920

Spożycie spirytusu w postaci napoju ma swoje określone granice, a wobec nurtujących po wojnie prądów abstynenckich nie rokuję widoków znacniejszego wzmożenia, co zresztą ze stanowiska społecznego nie może być pożądane. Rozwój przeto gorzelni rolniczych może odbywać się tylko na rachunek wywozu spirytusu zagranicę i zbytu w kraju na cele techniczne i przemysłowe, a zwłaszcza napędowe.

Co się tyczy wywozu, to naskutek przesylenia światowych rynkowych spirytusowych nasze gorzelnictwo nie może liczyć na umieszczenie znacznych ilości spirytusu zagranicą. Po wprowadzeniu w życie jednolitej organizacji wywozowej, Polska stara się odzyskać swe poważne miejsce na rynkach zagranicznych i uznanie dla pierwszorzędnej jakości naszego spirytusu rolniczego. Wydaje się rzeczą możliwą, że nasz wywóz określi się liczbą około 100 tys. hl wartości zł 7—8 miljn. Stanie się to w szczególności po dojściu do skutku kartelu międzynarodowego, rokowania co do którego posunęły się dość daleko.

Poza wywozem, jedynie krajowy zbyt spirytusu w postaci skażonej oraz do przerobu na inne artykuły techniczne, a zwłaszcza na mieszanki napędowe dać może ujście dla wzmożonej produkcji gorzelni rolniczych.

Należy koniecznie rozszerzyć zbyt spirytusu skażonego i dążyć do sprzedaży w ilości przedwojennej 250 — 300 tys. hl. Osiągnięcie tej ilości byłoby — moim zdaniem — zupełnie możliwe przez niżkę cen, odpowiednie przystosowanie denaturatu i uprzywilejowanie nabywania go dla najszerszych warstw ludności w ten sposób, aby zwiększyć jego zbyt o 80 — 100 tys. hl. Usprawnienie poszczególnych gałęzi przemysłu przetwórczego jest rzeczą trudną do osiągnięcia w bliskiej przyszłości i zależną od szeregu czynników ubocznych, a powiększenie zbytu spirytusu na oświetlenie i ogrzewanie — wielce pożądane i konieczne, musi z czasem dojść do kresu nasycenia.

Dopiero zużytkowanie spirytusu na mieszanki napędowe rokuję wielkie możliwości rozwojowe, jak to wskazuje przykład innych państw, które te możliwości w ostatnich latach usilnie i skutecznie wyzyskują: Francja, Niemcy, Czechosłowacja, Szwecja i Węgry osiągnęły znakomite wyniki zastosowania na wielką skalę spirytusu do celów napędowych. To zagadnienie jest u nas trudniejsze do rozwiązania, posiadamy bowiem własną benzynę, która dotychczas wystarcza na potrzeby napędowe. Atoli wobec stałego wzrostu zużycia produktów naftowych, a z drugiej strony wobec spadku wydajności źródeł i szybów wiertniczych, Komisja Ankietowa obliczyła, że w latach najbliższych nasz wywóz benzyny skończy się i wypadnie rozpocząć jej przywóz z zagranicy. Produkcja i zużycie benzyny i gazoliny przedstawia się, jak następuje (w tonnach):

Lata	Produkcja	Zużycie krajowe
1924	94.541	17.865
1925	106.362	32.806
1926	111.284	42.833
1927	118.077	50.465
1928	128.604	69.405
1929	136.227	89.590

Temi liczbami możemy operować dowolnie, przyjmując pod uwagę z jednej strony wzrost produkcji gazoliny i zastosowanie krakingu, z drugiej strony — szybki postęp motoryzacji kraju¹⁾. Ze stanowiska państwowego jest bez znaczenia, czy eksport benzyny skończy się w 1931 r. czy też — w 1936 r. Z powyższej tabelki wynika, że wzrost zużycia jest niewspółmierny do przyrostu produkcji i że wywóz benzyny skończyć się musi w bliskim czasie, a jednocześnie rozpocznie się jej przywóz.

Środkiem zaradczym na to są tylko mieszanki spirytusowe. Praktyczne ich zastosowanie zagranicą wykaże, że nie są one namiastką benzyny, lecz jej ulepszeniem. Umiejtnie zestawione mieszanki nie ustępują benzynie co do zużycia, kosztów, wyzyskania silnika, mogą być spalane w każdym silniku, dają wyższą kompresję, usuwają stuk i podnoszą sprawność techniczną silnika o 25 — 33%, dają wkońcu spaliny bezdymne i bezwonne, nie zanieczyszczając silnika ani powietrza.

W czasie wojny zabezpieczenie sobie zapasu paliwa płynnego oraz zapewnienie stałej i łatwej jego dostawy jest rzeczą, stanowiącą o obronie kraju. Ropodajne i węglodajne obszary nasze są ześrodkowane w połaci kraju, która w czasie wojny może być narażona na szybkie zajęcie przez nieprzyjaciela, lub na jego atak powietrzny. W takim wypadku zapóźno będzie myśleć o wprowadzeniu zastępczych środków napędowych, których posiadanie stanowić będzie wogóle o zdolności bojowej naszej armji. Posiadanie gorzelni rolniczych rozsianych po całym obszarze Polski daje nam możliwość utworzenia koniecznych zapasów płynnego paliwa dla obrony kraju, nawet na wypadek zajęcia lub zniszczenia źródeł ropy i kopalń węgla. W fakcie tym leży bodaj najważniejsza pobudka konieczności co ry hlejszego wprowadzenia w powszechne użycie mieszanek spirytusowych i przystosowania naszego rynku do ich używania. Wprowadzenie mieszanek napędowych winno nastąpić w naszych warunkach w drodze przymusu. Przez ich stosowanie możemy doprowadzić zbyt spirytusu do bardzo poważnych rozmiarów, bo około 30% potrzebnej benzyny napędowej, czyli około 400 tys. hl spirytusu, a ta ilość wzrastałaby w miarę wzrostu zbytu benzyny.

Streszczając powyższe rozważania, stwierdzić można, że przy odpowiednim ujęciu zbytu, potanieniu denaturatu i rozwiązaniu zagadnienia mieszanek napędowych, zbyt spirytusu wzrosnąć może w najbliższych latach, bez żadnych świadczeń pieniężnych państwa z dzisiejszych 620 tys. hl do 900 tys. hl, a w dalszym rozwoju do 1.200 hl. Tymczasem dzisiejsze zużycie u nas spirytusu na cele techniczne i przemysłowe przedstawia się w porównaniu z zagranicą w postaci następującej:

¹⁾ Liczba motorowych pojazdów i motocyklów wynosiła w Polsce w 1925 r. — 17.151, w 1928 r. — 34.298, w 1929 r. — 42.897 bez wojska.

Zbyt	Polska	Niemcy	Francja	Węgry	Czechosł.	
Spirytus trunko- wy — hl . . .	493.923	661.665	1.484.417	97.700	271.400	
Spiryt. techn.- przem.	hl . . .	113 707	1.922.958	811.152	77.716	292.600
	ogólnego zbytu	18·6	70·4	40	44·3	51·9
	w l n i gł węg ludności	0·38	3·16	2	0·97	2·01

Powyższe liczby porównawcze wykazują, że nie dorównujemy w gospodarce spirytusowej innym krajom. Co gorzej, cofnęliśmy się wstecz w stosunku do okresu przedwojennego. Niestety sami ponosimy winę. Na ziemiach polskich zużyliśmy przed wojną 250 tys. — 300 tys. hl denaturatu do oświetlania i ogrzewania, dziś z powodu wysokiej ceny, złego gatunku i utrudnień przy nabywaniu zbywamy zaledwie 50 tys. — 70 tys. hl. Dodajmy do tego upadek pewnych działów przerobu przemysłowego spirytusu, np. na eter siarkowy, słabą reklamę naszych wyrobów perfumeryjno-kosmetycznych, słabe popieranie mieszanek napędowych — a obraz naszej winy będzie oczywisty.

Spirytus techniczno-przemysłowy jest ściśle złączony w przepisach obowiązujących ze spirytusem trunkowym. Z tego względu Monopol, mając wspólną pulę, wyprowadza koszt nabycia spirytusu, zużywanego na cele trunkowe, czy też na cele techniczno-przemysłowe jednolicie i przeciętnie, chociaż jest oczywiste, że spirytus do picia, na który zużywa się tylko przednie gatunki, jest droższy od ostatnich gatunków i tańszego spirytusu, przeznaczonego do skażenia i na przerób przemysłowy. Powtórę, na spirytusie przemysłowym ciążą bardzo wysokie koszty ogólnoadministracyjne, zarówno Dyrekcji, jak i wytwórni Monopolu, chociaż jest oczywiste, że aparat osobowy Monopolu jest, jak zresztą wszędzie, dlatego droższy, że spełnia czynności nie tylko handlowe, ale i administracyjno-skarbowe, podlegające podwójnej kontroli.

Dalszą przyczyną niedomagań zbytu naszego spirytusu technicznego jest niewątpliwie brak ściśle handlowego ujęcia go. Brak ten jest oczywisty, gdy się zważy, że niema przy zbycie tego spirytusu zainteresowanego czynnika, t. j. wytwórcy. I aczkolwiek Dyrekcja P. M. S. ma prawo sprzedawać spirytus nawet poniżej kosztów nabycia, to jednak ze względów budżetowych, stara się z natury rzeczy o wygospodarowanie z Monopolu jak największego dochodu dla Skarbu i mimowoli dąży do ograniczenia zbytu poniżej przeciętnych kosztów własnych.

Ponieważ ustawa monopolowa nie wyodrębnia nabycia dla Monopolu spirytusu trunkowego od przemysłowego, przeto spirytus skażony lub przeznaczony na cele techniczne, nawet przy sprzedaży go przez Monopol poniżej kosztów własnych, jest stosunkowo droższy niż w innych krajach, w których ceny sprzedanego spirytusu obciąża się na zasadzie wzajemnego dumpingu kalkulacyjnego, jak świadczy następująca tablica (w zł za hl):

Cele	Polska	Niemcy	Czechosł.	Francja	Gdańsk
Spożywcze . .	1.150	1.600	978	314 ¹⁾	917
Przemysłowe .	115—500	85—531	211	105—209	90—225
Napędowe . .	52	66	47	59	—
Denaturat . .	130	108	106	80	95
Cena nabycia surówki . .	100	134	127	107	148

W tych warunkach nasz przemysł przetwórczy oparty na przerobie spirytusu, nie może produkować

po cenach konkurencyjnych. W tej okoliczności tkwi po części przyczyna słabej pojemności naszego rynku przetwórczego (eter, materiały kruszące, kosmetyki, specyfiki lecznicze, częściowo sztuczny jedwab, lakiery, esencje aromatyczne i t. p., który nie może skutecznie zwalczać współzawodnictwa Czechosłowacji i Niemiec, a nawet W. M. Gdańska, gdzie ceny spirytusu kształtują się inaczej niż u nas. Dla usunięcia przeszkód ku podniesieniu zbytu spirytusu w postaci skażonej, tudzież na cele techniczne, a tem samem dla wzmożenia produkcji gorzelń rolniczych, jest—według mnie—rzeczą nieodzowną i pilną przeprowadzenia nowelizacji obowiązującej ustawy o monopolu spirytusowym. Nowelizacja, uwzględniając przyczyny dzisiejszych niedomagań, musi mieć następujące cele wytyczne: 1) obniżenie kosztów nabycia i sprzedaży spirytusu przemysłowego, 2) pobudzenie szerokiej inicjatywy w zbyciu i usunięciu trudności w możliwości nabywania spirytusu skażonego, 3) ścisła współpraca wytwórców spirytusu z jego przetwórcami, 4) zabezpieczenie interesów kontroli skarbowej.

Cele powyższe są do osiągnięcia tylko przez wyodrębnienie gospodarki spirytusem technicznym i napędowym z ogólnej gospodarki monopolowej.

Monopol Spirytusowy przedstawił Państwowej Radzie Spirytusowej wykazy, według których na gospodarce denaturatem i spirytusem technicznym, mimo sprzedaży po wysokiej cenie, ponosi straty. Gdyby Monopol rozpoczął sprzedaż spirytusu na cele napędowe w szerszym zakresie, to straty Skarbu miałyby wynosić sumy miljonowe. Te straty muszą być zawsze przeszkodą w rozwoju zbytu spirytusu technicznego przy gospodarce monopolowej.

Producenci mają bezsprzecznie prawo do otrzymywania za spirytus trunkowy pełnych kosztów produkcji. Chcąc jednak powiększyć dzisiejszą wytwórczość gorzelń, producenci powinni przejąć ryzyko podniesionej produkcji. Wwodrębnienie puli spirytusu technicznego powinno być prowadzone w ten sposób, że Dyrekcja P. M. S. nabywałaby i sprzedawała spirytus na cele spożywcze, reszta zaś spirytusu w granicach prawa odpędu byłaby wyłączona z puli monopolowej i podlegałaby zagospodarowaniu przez organizacje spółdzielcze producentów na ich ryzyko, na zasadach podobnych do zagospodarowania spirytusu eksportowego. Dla zapewnienia władzom zainteresowanym należytego wpływu na politykę cen spółdzielni, kontrola jej działalności i stosunek wzajemny do Dyrekcji P. M. S. byłyby odpowiednio ustalone rozporządzeniem Ministra Skarbu, podobnie jak to się stało odnośnie do spółdzielni eksportowej.

Na wzór spirytusu eksportowego, spirytus techniczny byłby również magazynowany łącznie ze spirytusem monopolowym przy wyzyskaniu technicznej organizacji zakładów monopolowych. W ten sposób osiągnięto by oszczędność w kosztach handlowych spółdzielni i należyty wpływ Dyrekcji P. M. S. na jej gospodarke.

Na tej drodze dałoby się przeprowadzić korencjalizację sprzedaży denaturatu, obniżenie jego ceny, propagandę zużycia, rozprawienie najtańszego spirytusu napędowego. Z drugiej strony Dyrekcja P. M. S., pomagając producentom spirytusu w gospodarczych zadaniach, będzie mogła, zwolniwszy się od balastu odpowiedzialności za spirytus przemysłowy, tem usilniej zwrócić uwagę na swe zadania fiskalne.

W projektowanych warunkach udałoby się obniżyć cenę denaturatu w detalu z dzisiejszych zł 2 na zł 1·20

¹⁾ Oprócz tego 30% ad valorem.

za I, cena spirytusu napędowego utrzymałaby się na dzisiejszym poziomie, zapewniającym znaczne zyski przemysłowi naftowemu, mieszającemu spirytus z benzyną, a przytem osiągającemu jeszcze ceny za spirytus, pokrywające zmienne koszty produkcji 320 tys. hl zamiast dzisiejszych 120 tys. hl.

Projekt nowelizacji ustawy o monopolu spirytusowym, oparty na wytycznych powyższych rozważań został wszechstronnie przygotowany i opracowany przez grupę posłów sejmowych (Potworowskiego i kolegów z klubu B. B.) i z nieznaczniemi zmianami przyjęty jednogłośnie w sejmowej Komisji Rolnej.

Projekt przewiduje oddzielny kontyngent spirytusu na cele spożywcze i lecznicze, a oddzielny — na denaturację, cele napędowe techniczne i przetwórcze. Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Ministrem Przemysłu i Handlu może określić zasady i warunki, na których Dyrekcja P. M. S. byłaby upoważniona do powierzenia sprzedaży spirytusu na wszystkie lub poszczególne cele techniczne organizacji, w której Dyrekcja P. M. S. i producenci spirytusu będą mieli większość udziałów.

Minister Skarbu w porozumieniu z wymienionymi wyżej Ministrami ma prawo wprowadzić i regulować w drodze rozporządzeń przymus mieszania spirytusu do środków napędowych do wysokości 30% zawartości spirytusu w mieszankach napędowych.

Po ewentualnem wprowadzeniu projektowanych nowych postanowień przepisowych, sprawa rozwoju naszego gorzelnictwa rolniczego będzie pchnięta na jedynie właściwe tory z wielką korzyścią dla gospodarstwa rolnego.

W. Grabowski

HANDEL ZAGRANICZNY WYTWORAMI ROLNEMI W STYCZNIU 1930 R.¹⁾

—W styczniu mieliśmy nadal czynny bilans handlowy, z drobną jednak tylko nadwyżką wywozu nad przywozem. Przywóz zwiększył się w styczniu w porównaniu z grudniem o 3,9 miljn., równocześnie wywóz spadł o 36,3 miljn., tak że czynne saldo bilansu zmniejszyło się ze 42,0 miljn. w grudniu na 1,8 miljn. w styczniu. Jeśli chodzi o wytwory rolne, to przywóz ich zmniejszył się ze 25,5 miljn. w grudniu do 18,2 miljn. w styczniu, wywóz również zmniejszył się w tym czasie ze 146,2 miljn. do 121,3 miljn. Czynne saldo obrotów wytworami rolnymi zmniejszyło się ze 120,7 miljn. w grudniu do 103,1 miljn. w styczniu.

Przywóz wytworów rolnych przedstawiał się następująco (w miljn. zł):

	Grudzień 1929	Styczeń 1930	Sierpień - 1929/30	styczeń: 1928/29
Obrót ogólny	212,8	216,7	1.404,2	1.602,3
Wytwory nierolne . . .	187,3	198,5	1.275,0	1.414,8
„ rolne	25,5	18,2	129,2	187,5
w tem:				
wytwory roślinne . . .	6,5	5,0	30,2	71,1
zwierzęta i wytwory zwierzęce	14,9	10,9	81,0	93,5
wytwory przemysłu roln.	3,8	1,9	16,1	20,8
drzewo	0,3	0,5	2,7	2,1

Z wyjątkiem małą rolę w przywozie odgrywającego drzewa widzimy w styczniu spadek przywozu wszystkich grup wytworów rolnych.

Wywóz przedstawiał się następująco (w miljn. zł):

	Grudzień 1929	Styczeń 1930	Sierpień - 1929/30	styczeń: 1928/29
Obrót ogólny	254,8	218,5	1.531,6	1.319,5
Wytwory nierolne . . .	108,6	97,2	658,0	537,3
„ rolne	146,2	121,3	873,6	782,2
w tem:				
wytwory roślinne . . .	41,7	37,7	209,7	151,6
zwierzęta i wytwory zwierzęce	39,7	32,5	308,9	273,8
wytwory przemysłu roln.	37,3	28,8	145,4	110,4
drzewo	27,5	22,3	209,5	246,4

Widzimy, że spadek wywozu dotknął w styczniu wszystkie grupy wytworów rolnych.

Salda obrotów przedstawiają się, jak następuje (w miljn. zł):

	Grudzień 1929	Styczeń 1930	Sierpień - 1929/30	styczeń: 1928/29
Obrót ogólny	+ 42,0	+ 1,8	+ 127,4	- 282,8
Wytwory nierolne . . .	- 78,7	- 101,3	- 617,0	- 877,5
„ rolne	+ 120,7	+ 103,1	+ 744,4	+ 594,7
w tem:				
wytwory roślinne . . .	+ 35,5	+ 32,7	+ 179,5	+ 80,5
zwierzęta i wytwory zwierzęce	+ 24,8	+ 21,6	+ 227,9	+ 180,3
wytwory przemysłu roln.	+ 33,5	+ 26,9	+ 129,3	+ 89,6
drzewo	+ 27,2	+ 21,8	+ 206,8	+ 244,3

Czynne salda wszystkich 4 grup wytworów rolnych wykazują w styczniu zmniejszenie.

W styczniu wzrósł nieco wywóz zbóż, wynosząc 82.841 t wartości zł 21.999 tys. przy drobnym przywozie 2.751 t wartości zł 837 tys. Wywieziono m. in. żyta 41.521 t wartości zł 10.184 tys., jęczmienia 30.359 t wartości zł 8.443 tys. i owsa 5.259 t wartości zł 1.255 tys. Zaznaczyć należy, że w miesiącu tym wywieziono również znacznie większą ilość pszenicy — 3.549 t wartości zł 1.426 tys., tak, że wywóz pszenicy przewyższał w tym miesiącu jej przywóz, który wynosił 968 t wartości zł 370 tys. Kukurydzy przywieziono 1.083 t wartości zł 301 tys. Wywóz strączkowych nadal maleje, wynosząc za styczeń 6.415 t wartości zł 3.396 tys. (w tem groch 3.639 t wartości zł 1.631 tys., fasola 1.942 t wartości zł 1.372 tys.). Wywóz nasion, traw i pastewnych utrzymał się na wysokim poziomie, wynosząc zł 4.468 tys. (w tem nasiona koniczyny zł 2.454 tys., nasiona peluski i wyki zł 860 tys.). Wywóz nasion oleistych zmniejszył się do zł 630 tys. (w tem siemię lniane zł 263 tys., siemię rzepaku i rzepiku zł 176 tys.). Przywóz tych nasion wyniósł w styczniu zł 745 tys., przewyższył zatem liczby wywozu Chmielu wywieziono zaledwie 165 t wartości zł 381 tys.; lnu wywieziono za zł 2.677 tys. Przywóz owoców wyniósł zł 2.263 tys.

Wywóz trzody nadal był niewielki, wynosząc w styczniu 46.966 sztuk wartości zł 9.290 tys. Wywóz mięsa również zmniejszył się w styczniu do 1.884 t wartości zł 5.435 tys. (w tem mięso cielęce 507 t wartości zł 1.046 tys., mięso wieprzowe 289 t wartości zł 754 tys., bekony — 890 t wartości zł 3.116 tys., wędliny i szynki 123 t wartości zł 457 tys.). Wywóz masła zmniejszył się do 780 t wartości zł 4.344 tys., wywóz jaj, jak zwykle w zimie, spadł do 963 t wartości zł 2.908 tys. Skór przywieziono za zł 4.671 tys., wywieziono za zł 3.011 tys. „Innych produktów i odpadków zwierzęcych” przywieziono za zł 1.060 tys. (w tem jelita zł 586 tys.), wywieziono za zł 2.808 tys. (w tem szczecina zł 550 tys., pierze i puch zł 1.266 tys.). Tłuszczów zwierzęcych przywieziono 1.472 t wartości zł 3.594 tys.

Mąki przywieziono w styczniu 124 t wartości zł 83 tys., wywieziono 1.110 t wartości zł 495 tys. Cukru wywieziono 53.596 t

¹⁾ Dane za grudzień — p. zes. 11/1930, str. 477.

wartości zł 21 547 tys. Pasz treściwych przywieziono za zł 1.113 tys., wywieziono za zł 5.644 tys.

Drzewa przywieziono w styczniu 4 tys. t wartości zł 472 tys. wywieziono 201 tys. t wartości zł 22.291 tys.

S. W.

ULGI DLA ROLNICTWA W ZAKRESIE UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH. — W związku z przeżywanym obecnie kryzysem gospodarczym, dającym się w specjalnie przykry sposób odczuwać w rolnictwie, oraz zgodnie z uchwałą Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dn. 27 lutego r. b. w tejże sprawie, Minister Pracy i Opieki Społ. polecił Okólnikiem Nr. 645 podległym jego nadzorowi kasom chorych oraz zakładom ubezpieczenia długoterminowego przyjęcie udziału w ogólnej akcji doraźnej pomocy dla rolnictwa według następujących zasad:

1. — Zaległe na dzień 1 stycznia 1930 r. opłaty ubezpieczeniowe od pracodawców rolnych winny być rozłożone, z uwzględnieniem dalszych postanowień okólnika, na 3 półroczne raty, płatne w terminach: 1 października 1930 r., 1 kwietnia 1931 r. oraz 1 października 1931 r., z warunkiem, że składki bieżące i raty zaległości będą płacone punktualnie. W razie niedotrzymania przez zainteresowanego terminu płatności raty zaległości, wszelkie ulgi, udzielone w myśl okólnika, w stosunku do pozostałej kwoty zaległości powinny być cofnięte.

Za zaległości w rozumieniu okólnika nie uważa się w Ubezpieczalni Krajowej oraz w Zakładzie Ubezpieczenia od Wypadków w Rolnictwie w Poznaniu składek, płatnych w 1930 r., wynikających z repartycji za 1929 r. Również nie będą uważane za zaległości składki, należne Zakładowi Ubezpieczenia od Wypadków we Lwowie za drugie półrocze 1929 r., których termin płatności przypada na 1930 r.

Wszystkie składki bieżące, t. j. takie, których termin płatności przypada na 1930 r., będą ściągane w trybie normalnym, przyczem Zakład Ubezpieczenia od Wypadków w Rolnictwie w Poznaniu w miarę możliwości rozłoży na raty (w granicach roku bieżąc go) składki repartycyjne za 1929 r.

Ze względu na specjalny sposób uiszczania opłat w ubezpieczeniu inwalidowem oraz ze względu na ścisły związek uprawnień ubezpieczeniowych z faktyczną opłatą składek — postanowienia okólnika Ministra Pracy i Opieki Społ. w sprawie rozłożenia na raty zaległych opłat ubezpieczeniowych nie mają zastosowania do składek za ubezpieczenie inwalidowe w Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu.

2. — Do rozłożonych na raty sum zaległości winny kasom chorych na podstawie art. 54 ust. 2 ustawy z dn. 19 maja 1920 r. zastosować zmniejszone do 12% w stosunku rocznym odsetki zwłoki na czas, objęty prolongatą ze strony kasy.

3. — Przy ustaleniu wysokości zarobków w naturze u pracowników rolnych należy wziąć pod uwagę obniżenie poziomu cen zboża w roku bieżącym. W szczególności kasy chorych winny w myśl powyższego poddać rewizji wysokość wynagrodzenia pracowników rolnych za drugi i trzeci kwartał r. b.

4. — Kary, wymierzone pracodawcom rolnym, przed wydaniem niniejszego okólnika przez instytucje ubezpieczeniowe należy umorzyć.

5. — Ponadto okólnik przypomina wydane uprzednio przez Główny Urząd Ubezpieczeń zarządzenia w sprawie ograniczenia inwestycji kas chorych do niezbędnych granic oraz zaleca, by były wszechstronnie rozważone możliwości pewnego obniżenia składki w poszczególnych kasach chorych, mając jednakże na względzie utrzymanie zadowalającego ich stanu finansowego.

SPÓŁDZIELCZY ZBYT INWENTARZA — W dn. 3 kwietnia r. b. w lokalu Związku Rewizyjnego Spółdzielni Rolniczych w Toruniu odbyło się zebranie założycielskie Związku Spółdzielni Zbytu Bydła i Trzody Chlewnej w Toruniu.

Zebranie to stanowiło zakończenie pierwszego okresu prac nad zorganizowaniem spółdzielczego zbytu inwentarza na terenie województwa pomorskiego.

Za czasów zaborczych w szeregu miejscowości Pomorza istniały spółdzielnie zbytu trzody, które z mniejszym lub większym skutkiem prowadziły odbiór trzody i bydła od swoich członków celem bezpośredniej odprzedaży z uniknięciem zbytecznego i kosztownego pośrednictwa.

Naskutek inicjatywy Ministerstwa Rolnictwa i przy jego pomocy finansowej Pomorska Izba Rolnicza i Oddział Pomorski Związku Rewizyjnego spółdzielni Rolniczych podjęły akcję wznowienia dawnych tradycji spółdzielczego zbytu inwentarza

Pierwszy okres pracy organizacyjnej doprowadził do utworzenia w poszczególnych powiatach województwa lokalnych spółdzielni zbytu trzody i bydła. Organizacja tych spółdzielni opiera się na statutach, opracowanych na zasadzie Ustawy o spółdzielniach. Udział jednego członka wynosi zł 25 przy pięciokrotnej odpowiedzialności. Jednym z ważniejszych postanowień statutu jest warunek konieczności dostawy przez członków całej ilości wyprodukowanego inwentarza do spółdzielni. Wytłamanie się od tego obowiązku sprowadza nałożenie kary na członków; zarząd spółdzielni może jednak zezwolić członkom na zbywanie inwentarza poza spółdzielnią.

Obecnie na terenie województwa pomorskiego istnieje już 15 takich spółdzielni o ogólnej ilości 1.000 członków. Dążeniem zorganizowanych spółdzielni będzie prowadzenie zbytu inwentarza swoich członków na jedynie dla takiej instytucji racjonalnych zasadach — drogą sprzedaży komisowej, narazie jednak w pierwszym okresie pracy, ze względu na małe jeszcze uświadomienie producentów, system ten musi być zastąpiony skupem na własny rachunek spółdzielni.

Celem sprostania nad wyraz trudnemu zadaniu zorganizowania handlu trzodą, który w obecnych warunkach wymaga poważnych kapitałów i wykwalifikowanych sił fachowych przystąpiono do utworzenia centrali handlowej spółdzielni lokalnych pod nazwą Związek Spółdzielni Zbytu Trzody Chlewnej i Bydła w Toruniu, co też zostało dokonane na powyżej wspomnianem zebraniu. Udział Związku wynosi zł 1.000 przy pięciokrotnej odpowiedzialności.

Członkiem Związku może być lokalna spółdzielnia zbytu trzody i bydła i spółdzielnie innych typów, powiatowe związki komunalne i inne osoby prawne i fizyczne za każdorazową zgodą Rady Nadzorczej.

Na takich zasadach zorganizowana centrala, której pierwszym obowiązkiem będzie odbiór trzody i bydła od członków zrzeszonych spółdzielni, będzie mogła ubiegać się o uzyskanie odpowiedniego kredytu na kapitał obrotowy w instytucjach finansowych i zdoła zorganizować handel inwentarzem w rozmiarach, na które poszczególne spółdzielnie nie mogłyby sobie pozwolić.

Nowa placówka spółdzielcza, utworzona przez producentów, stanowić powinna czynnik regulujący w pierwszym rzędzie cenę na trzodę i bydło. Co dotąd wymykało się prawie całkowicie z pod wpływu producentów, najbardziej w tem zainteresowanych, wobec tego że handel znajdował się całkowicie w rękę prywatnych kupców.

E. W.

H A N D E L

TRAKTATY I KONWENCJE

KONTYNGENTY PRZYWOZOWE Z NIEMIEC W UMOWIE GOSPODARCZEJ POLSKO-NIEMIECKIEJ — p. str. 671.

OKAZJE DO HANDLU Z ZAGRANICĄ

Życzący poznać szczegóły któregośkolwiek z wymienionych niżej interesów oraz otrzymać adres odnośnej firmy zagranicznej winni podać

Redakcji odpowiedni numer kolejny, umieszczony przy danej wzmiance, oraz załączyć na kosztą odpowiedzi sumę zł 1— w znaczkach pocztowych (od każdego poszczególnego numeru).

Redakcja Tygodnika „Polska Gospodarcza” nie przyjmuje na siebie odpowiedzialności za konsekwencje handlowe zawartych tą drogą interesów.

ZAPYTANIA Z ZAGRANICY:

Nr. 109/A: Importem z Polski drzewnych materiałów tarcznych, podkładów kolejowych, słupów telegraficznych, fornierów, dykt oraz desek interesuje się firma włoska.

OFERTY FIRM ZAGRANICZNYCH:

Nr. 97 B: Przedsiębiorstwo szwajcarskie, produkujące aparaty do standaryzacji jaj, odda przedstawicielstwo na Polskę.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

NA PODSTAWIE DANYCH MIN. PRZEM. I HANDLU I MIN. ROLNICTWA, DONIESIEN WYDZIAŁÓW PRZEM. WOJEWÓDZTW, ORGANIZACYJ SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH, WŁASNYCH KORESPONDENTÓW, DEPE SZ „PATA” I AGENCJI WSCHODNIEJ” I T. D.

ZIEMIOPŁODY

RUCH CEN ZBÓŻ

w okresie od 23 marca do 8 kwietnia 1930 r.

(za kwintal)

	23 — 31/III		1 — 8/IV		Różnica w % cen z 1-8 IV w stos. do cen z 23 — 31/III
	zł	\$	zł	\$	
Pszenica					
Warszawa . . .	37.30	4.19	38.70	4.35	+ 3.7
Poznań . . .	35.50	3.99	38.50	4.32½	+ 8.4
Lwów . . .	36.35	4.08	37.27	4.19	+ 2.5
Średnia giełd krajowych	36.38	4.09	38.15½	4.29	+ 4.8
Żyto					
Warszawa . . .	20.77	2.33	23.40	2.63	+ 2.6
Poznań . . .	19.50	2.19	23.35	2.62	+ 19.7
Lwów . . .	18.75	2.10½	19.55	2.20	+ 4.2
Średnia giełd krajowych	19.67	2.21	22.10	2.48	+ 12.3
Owies					
Warszawa . . .	17.50	1.96½	19.30	2.17	+ 10.2
Poznań . . .	16.10	1.81	19.50	2.19	+ 21.1
Lwów . . .	17.25	1.93½	17.25	1.93½	—
Średnia giełd krajowych	16.95	1.90	18.68	2.10	+ 10.2
Jęczmień browarowy					
Warszawa . . .	23.25	2.61	24.60	2.76½	+ 5.8
Poznań . . .	22.10	2.48	25.00	2.81	+ 1.1
Lwów . . .	—	—	—	—	—
Średnia giełd krajowych	—	—	—	—	—
Jęczmień zwykły					
Warszawa . . .	20.00	2.24½	22.60	2.54	+ 13.1
Poznań . . .	19.25	2.16	22.75	2.55½	+ 18.1
Lwów . . .	—	—	—	—	—
Średnia giełd krajowych	—	—	—	—	—

NOTOWANIA GIEŁDOWE

za okres od 31 marca do 5 kwietnia 1930 r.

WARSZAWA. — Okres sprawozdawczy przyniósł dalszą poprawę na rynku zbóż chlebowych. Większość cen wykazuje w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego wzrost, która szczególnie silnie uwydatniła się przy życie. Jedynie otręby utrzymały się na dotychczasowym poziomie. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg franco stacją Warszawa (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica 39.00—40.00 (37.00—38.00), żyto 23.50—24.50 (21.50—21.00), jęczmień brow. 24.00—25.50 (22.50—24.00), — przemiałowy 22.00—23.00 (20.00—21.00), owies jednolity 19.00—20.00 (17.00—18.00), otręby pszenne szale 16.00—17.00 (16.00—17.00), — pszenne średnie 14.00—15.00 (14.00—15.00), — żytnie 11.00—12.00 (11.00—12.00).

— Również na rynku mąki panowała tendencja mocna, i ceny poprawiły się. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg franco stacją Warszawa (jak wyżej): mąka pszenna luksusowa 72.00—75.00 (70.00—73.00), — pszena 4/0 62.00—65.00 (60.00—63.00) — żytnia (typ przepisowy) 39.00—40.00 (34.00—36.00).

POZNAŃ. — Na rynku zbóż chlebowych po spokojnym tygodniu poprzednim nastąpiło w okresie sprawozdawczym gwał-

towne wzmocnienie tendencji, i ceny większości zbóż bardzo silnie się poprawiły. Dotyczy to mąki, natomiast otręby nieznacznie spadły w cenie. W ostatnim dniu okresu sprawozdawczego notowano następujące ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytut Poznań (jak wyżej): pszenica 38.50—39.50 (35.00—36.00), żyto 24.00—25.00 (19.25—19.75), jęczmień brow. 25.00—26.00 (21.00—23.00), — przemiałowy 23.50—24.00 (19.00—19.50), owies 20.00—21.00 (15.50—16.50), mąka pszenna 65%-owa łącznie z workiem 59.50—63.50 (54.75—58.75), — żytnia 70%-owa łącznie z workiem 39.00 (32.50), otręby pszenne 14.50—15.50 (15.00—16.00), — żytnie 12.00—13.00 (13.50—14.00).

LWÓW. — Przy tendencji mocnej ceny zbóż chlebowych zwykływały. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytut Podwołoczyska (jak wyżej): pszenica dworska 36.00—37.00 (35.00—36.00), — zbiorowa 33.00—34.00 (32.50—33.50), żyto małopolskie jednolite 17.50—18.00 (16.50—17.00), — zbiorowe 16.50—17.00 (15.50—16.00), jęczmień przemiałowy 17.50—18.00 (15.50—16.00), — pastewny 16.00—16.50; loco Lwów: mąka pszenna 65%-owa 63.00—65.00, żytnia 70%-owa 35.00—36.50 (35.00—36.00), otręby żytnie 9.75—10.75 (10.50—11.25).

WILNO. — Usposobienie spokojne. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg franco stacją Wilno (jak wyżej): żyto 20.50—21.00 (20.00—21.00), jęczmień brow. 21.00—22.00 (21.00—22.00), — przemiałowy 20.00—20.50 (19.00—20.00), owies 19.00—20.00 (18.00—19.00), otręby pszenne 18.00—19.00 (17.00—18.00), — żytnie 15.00—16.00 (13.00—15.00), makuchy lniane 35.00—36.00 (35.00—36.00).

GDĄŃSK. — Okres sprawozdawczy przyniósł dalszą wyżkę większości zbóż chlebowych. Notowano — w guld. gd. za 100 kg (jak wyżej): pszenica 23.50 (21.75), żyto 14.75 (12.60—12.75), jęczmień brow. 15.00—16.00 (14.00—15.00), — pastewny 13.75—14.50 (12.75—13.50), owies 12.75—13.50 (11.00—12.00), otręby pszenne 11.50 (11.00), — żytnie 10.50 (9.50).

PASZA

LWÓW. — Sytuacja na rynku siana nieco się poprawiła. Notowania paszy Centralnej Targowicy — w zł za 100 kg: siano I gat. 13.00—12.00, — II gat. 6.00—8.00, — III gat. 4.00—5.00, koniczyna niemłócona 10.00—12.00, słoła okładowa 6.00—8.00.

WARSZAWA. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg: siano koniczynowe 14.00—16.00, — zwykłe, średnie gat. 10.00—12.00, słoła prosta (przeważnie żytnia) 8.00—9.00; franco wagon stacja załadowania: siano słodkie I gat. 7.50—8.00, słoła prasowana 4.25—4.50; za 1 tonnę loco cukrownia w Poznańskim: wytloki buraczane \$ 14.00; za 100 kg franco stacją Warszawa: kuchy lniane 33.00—34.00, — rzepakowe 25.00—26.00, otręby pszenne średnie 14.00—15.00, — żytnie 11.00—12.00; kuchy zagraniczne — za 100 kg franco skład Warszawa: mączka arachidowa (z orzecha ziemnego) 50% białka i tłuszczu w workach brutto za netto 36.00—37.00, kuch sojowy śrutowy 46% w workach brutto za netto 43.00, kuchy słonecznikowe w taflach 30.00, — mielone 31.00.

KRAKÓW. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytut Kraków: siano słodkie 9.00—10.00, — średnie gat. 7.00—8.00, — kwaśne 5.50—6.00, koniczyna pastwana 13.00—14.00, słoła długa 6.50—7.00, — mierzwa luzem 4.50—5.00, — prasowana 5.50—6.00, makuchy rzepakowe 27.50—28.00, — lniane 36.00—37.00, — słonecznikowe 48% białka i tłuszczu 28.50—29.00, otręby pszenne 14.00—15.00, — żytnie 13.00—13.50.

CHMIEL

LWÓW. — obroty minimalne. Ceny orientacyjne — w \$ za 50 kg łącznie od gatunku: chmiel surowy 5.00—12.00, — preparowany dla browarów 11.00—17.00.

LEN I KONOPIE

LWÓW. — Usposobienie spokojne. Ceny orientacyjne — w \$ za 100 kg loco granica Piotrowice: len czesany I gat. 30.00, pakuły lniane I gat. 16.00; loco stacja załadowania: konopie czesane I gat. 26.00, pakuły konopne I gat. 13.00.

LUBLIN. — Usposobienie spokojne, podaż średnia. Ceny orientacyjne — w \$ za 100 kg loco granica: len czesany I gat. 26.50, — II gat. 16.00, — nieczesany I gat. 13.25, — II gat. 7.25, pakuły lniane I gat. 15.50, — II gat. 6.75, — III gat. 2.75, konopie cze-

sane I gat. 24'25, — II gat. 20'00, — nieczesane I gat. 17'50, — II gat. 12'25, pakuly konopne I gat. 12'25, — II gat. 7'25.

WARZYWA

WARSZAWA. — Notowania Hurtowego Targu Warzywnego — w zł za 100 kg: brukiew 3'00 — 4'00, buraki 3'00 — 3'50, cebula twarda I gat. 10'00 — 12'00, — II gat. 8'00 — 9'00, kapusta biała 18'00 — 24'00, marchew 4'00 — 5'00, seler 12'00 — 18'00, pietruszka 18'00 — 21'00, ziemniaki jadalne (transport wozowy) 5'00 — 6'00; za 1 kg: chrzan 1'00 — 1'50, jarmuż 0'30 — 0'50, kapusta brukselska 3'00 — 3'50, pietruszka natka 3'00 — 4'00, rzodkiewka 3'00, szczaw 3'00 — 4'00, szpinak 1'75 — 1'00; za 60 sztuk względnie pęczków: kapusta biała w główkach 20'00 — 40'00, — włoska 20'00 — 40'00, — czerwona 24'00 — 50'00, koper w pęczkach 40'00 — 44'00, pora 12'00 — 16'00, sałata w główkach 12'00 — 24'00, szczypior 24'00 — 28'00.

NASIONA

POZNAŃ. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Poznań: peluska 23'00 — 25'00, wyka letnia 27'00 — 29'00, groch polny 26'00 — 29'00, — Victoria 27'00 — 32'00, — Folgera 26'00 — 29'00, łubin niebieski 21'00 — 23'00, — żółty 23'00 — 25'00, seradela 26'00 — 30'00, konieczyna czerwona 145'00 — 165'00, — biała 170'00 — 220'00, — szwedzka 170'00 — 200'00, — żółta odłuszczona 120'00 — 135'00, — w łuskach 55'00 — 60'00, przelot 80'00 — 105'00, inkarnatka 200'00 — 220'00, tymotka 42'00 — 50'00, rajgras angielski 90'00 — 110'00, tatarska 25'00 — 27'00.

LWÓW. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Podwołoczyska: fasola biała 45'00 — 55'00, — kolorowa 30'00 — 35'00, — krasa 40'00 — 45'00, groch półwiktorja 20'00 — 21'00 — polny 20'25 — 21'25, bobik 28'00 — 29'00, wyka czarna 24'75 — 25'75, — szara 18'50 — 19'50, siemię lniane 66'50 — 68'50, łubin niebieski 24'00 — 25'00, proso krajowe 26'75 — 27'75, mak niebieski 140'00 — 160'00, — siwy 110'00 — 220'00, konieczyna czerwona krajowa naturalna 150'00 — 170'00.

KRAKÓW. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Kraków: proso 30'00 — 32'00, peluska 28'00 — 29'00, bobik pastewny 24'00 — 25'00, wyka pastewna 38'00 — 40'00, łubin żółty 27'00 — 28'00, — niebieski 27'00 — 27'50, rzepak 80'00 — 82'00, mak niebieski 160'00 — 165'00, — szary 145'00 — 155'00, konieczyna nasienna bez kaniarki atest. 190'00 — 220'00, seradela 25'00 — 28'00, esparseta 42'00 — 45'00.

BYDŁO I MIĘSO

— W II połowie marca cechą charakterystyczną rynku krajowego bydła rogatego były utrzymywana tendencja i stałe ceny. Ostatnie notowania tęgawicy poznańskiej w porównaniu do notowań z pierwszej połowy miesiąca nie wykazują żadnej różnicy. Nie należy jednak przypuszczać, że ceny bydła rzeźnego osiągnęły w okresie sprawozdawczym najniższy poziom, albowiem w kwietniu, wobec ocieplenia się i większej podaży wieprzowiny — pojemność krajowego rynku mięsa wołowego może się łatwo zmniejszyć.

Jak już poprzednio zaznaczyliśmy — poprawy sytuacji na rynku żywcia można się spodziewać dopiero w maju.

Zbyt bydła w naszych warunkach jest całkowicie zależny od chłonności rynku wewnętrznego, ponieważ, wobec ograniczeń, stosowanych przez kraje ościennie, eksport nie odgrywa większej roli.

Wobec znacznego wzrostu podaży ceny cieląt wybitnie obniżyły się, podobnie, jak i owiec, które cieszą się obecnie mniejszym powodzeniem.

Ceny trzody chlewnej w kraju — wobec niezmiętej tendencji na rynkach zagranicznych — utrzymują się na poprzednim poziomie.

W okresie sprawozdawczym notowano:

WARSZAWA. — Zgodnie z notowaniami żywcia, przeprowadzonego przez Kasę Ubezpieczeniową, płacono ostatnio — w zł za 1 kg żywej wagi przy tendencji utrzymanej 2'45 — 2'65 za trzodę tłuszczową. Targ spokojny.

POZNAŃ. — Płacono — w zł za 100 kg żywej wagi (ceny loco targowica Poznań łącznie z kosztami handlowymi). Bydło: woły pełnom. wytucz. nieopręg. 132 — 138, — mięsiste tucz. młodsze do lat 3 120 — 126, — mięsiste tucz. starsze 108 — 116, buhaje wytucz. pełnom. 130 — 136, — tucz. mięsiste 118 — 122, — nietucz. dobrze odżyw. starsze 104 — 110, — miernie odżyw. 90 — 100, krowy wytucz. pełnom. 122 — 128, — tucz.

mięsiste 110 — 114, — nietucz. dobrze odżyw. 96 — 100, — miernie odżyw. 76 — 80, jałowice wytucz. pełnom. 128 — 134, — tucz. mięsiste 114 — 122, — nietucz. dobrze odżyw. 100 — 106, — miernie odżyw. 94 — 96, młodzież dobrze odżyw. 100 — 104, — miernie odżyw. 96 — 100, cielęta najprzedej. wytucz. 140 — 150, — tucz. 126 — 136, — dobrze odżyw. 116 — 124, — miernie odżyw. 104 — 114; wytucz. pełnom. jagnięta i młodsze skopy 134 — 138, tucz. starsze skopy i maciorki 124 — 130, — dobrze odżyw. 110 — 120, świnie pełnom. od 120 do 150 kg żywej wagi 246 — 250, — pełnom. od 80 do 100 kg żywej wagi 236 — 242, — pełnom. od 80 do 100 kg żywej wagi 228 — 234, mięsiste świnie ponad 80 kg 218 — 224, maciory i późne kastraty 210 — 214, — świnie bekonowe 228 — 234. Przebieg targu spokojny.

LWÓW. — Ceny — w zł za 1 kg żywej wagi według centralnej targowicy; woły I gat. 1'55, — II gat. 1'30 — 1'40, stadniki I — II gat. 1'20 — 1'30, krowy I — II gat. 1'25 — 1'35, — III gat. 0'95, jałowki I 1'50, — 1'25 — 1'35, cielęta 0'95 — 1'15. Mięso w hurcie bydłce I gat. 1'65 — 1'80, — II gat. 1'50, cielęcina zadnia 1'62, mięso wieprzowe 2'75 — 3'10. Tendencja utrzymana. Ceny bez zmian.

MASŁO

— W II połowie marca na początku okresu sprawozdawczego nastąpiła mała zwyżka cen masła na rynkach krajowych. Komisja nabiłowa w Warszawie podwyższyła w tym okresie dwukrotnie notowania cen masła I gat łącznie o gr 60 na 1 kg, innych gatunków także odpowiednio w tym samym stosunku. Podwyżka ta została wywołana trwającymi w tym czasie niemal w całym kraju dużymi opadami śnieżnymi i zamieciami, które utrudniały znacznie dowozy. Jednakże już w połowie okresu sprawozdawczego wskutek ocieplenia się pogody dowozy się zwiększyły, tak, że Komisja Nabiłowa dwukrotnie obniżyła notowania, osiągając zniżkę o gr 70 za 1 kg I gat.

Przewidywane ustabilizowanie się cen w związku ze zwiększoną zapotrzebowaniem wskutek postu nie nastąpiło; przewidywany kryzys gospodarczy ujemnie wpływa na wzrost spożycia. Ceny masła polskiego na rynkach krajowych pomimo niskiego ich poziomu kształtują się jeszcze pomyślnie w stosunku do cen masła duńskiego (zł 5'80 za 1 kg w hurcie) oraz szwedzkiego (zł 5'33 za 1 kg w hurcie).

Notowano — w zł za 1 kg w hurcie:

WARSZAWA. — Notowania Komisji Nabiłowej: I gat. 6'00 — 6'40, 6'00 — 5'70, II gat. 5'60 — 6'00, 5'60 — 5'20, solone 5'40 — 5'80, 5'60 — 5'20, osetkowe 4'80 — 5'20, 5'00 — 4'60.

LWÓW. — I gat. 5'60 — 5'80, 5'20 — 5'40, podaż duża, zapotrzebowanie małe.

LUBLIN. — I gat. 5'60 — 5'80, 5'60, II gat. 5'20 — 5'60 — 5'20.

KATOWICE. — I gat. 6'00, II gat. 5'60, niesolone wiejskie 5'40, solone 5'20.

POZNAŃ. — Detal. mleczarniane 6'00 — 6'20, wiejskie 5'60 — 6'00.

BYDGOSZCZ. — Deser. I gat. 5'96 — 5'80, II 5'60 — 5'80, do potraw 4'50.

WILNO. — I gat. 6'00 — 6'50, 6'50 — 6'80, det. 7'20 — 7'40, solone 5'00 — 5'50, 6'40 — 6'80.

GRUDZIĄDZ. — Wyborowe 5'60.

W lutym 1930 r. wywieziono masła 7.551 q za sumę zł 4.198 tys. (w lutym 1929 r. — 7.403 q na sumę zł 4.801 tys.) z tego większe ilości: do Niemiec 5.739 q za sumę zł 3.223 tys., do Belgii 665 q — zł 376 tys., do Anglii 458 q za sumę zł 257 tys., do Danii 174 q za sumę zł 70 tys.

JAJA

— Ogólna sytuacja na krajowych rynkach jajczarskich w II połowie marca, która w pierwszej połowie okresu sprawozdawczego doznała pewnej poprawy, w ostatnich dniach uległa osłabieniu; cena jaj eksportowych obniżyła się prawie o \$ 2 na skrzyni. Mimo osłabienia tendencji dalszy poważniejszy spadek cen nie jest przewidywany, a to ze względu na zbliżający się okres świąteczny. W ostatnim czasie znaczne ilości jaj zostały wysłane na rynek angielski.

Sytuacja w poszczególnych ośrodkach produkcji przedstawia się następująco (cena — w zł za skrzynię à 1.440 szt.):

BUZACZ. — Cena jaj uległa ponownej niższe, za jaja oryginalne płać \$ 14, za jaja eksportowe franco granica \$ 17.50, dowozy znaczne, jednak ze względu na zbliżające się Święta Wielkanocne należy liczyć się z ożywieniem handlu.

BOCHNIA. — Cena jaj eksportowych obniżyła się do \$ 18.50 franco granica.

KRAKÓW. — Dowozy bardzo poważnie zwiększyły się, zapotrzebowanie natomiast nie jest zbyt duże, w wyniku czego ceny zniżkowały, mimo to z dalszym poważniejszym spadkiem cen nie liczą się, a to ze względu na zbliżający się okres świąteczny.

KATOWICE. — Towaru na rynku niedużo, mimo to tendencja słaba, ponieważ zapotrzebowanie nikłe, eksport do Śląska opolskiego ustał prawie zupełnie z powodu niskich cen na tamtejszym rynku, notowano: I gat. wybierane duże czyste 160, II gat. 150.

LWÓW. — Sytuacja w ostatnich dniach nieco się pogorszyła, tendencja osłabła, cena towaru eksportowego loco granica wynosi \$ 17.25 do 17.50.

POZNAŃ. — Dowozy duże, tendencja słabsza, ceny zniżkowały, przeciętna cena na jaja poznańskie wynosi zł 171—178 franco granica.

STANISŁAWÓW. — W ostatnich dniach tendencja osłabła, i ceny spadły o \$ 1—2 na skrzyni; dowozy znaczne.

TARNÓW. — Dowozy nieco mniejsze, co wpływa hamująco na redukcję cen, za towar eksportowy loco granica płać \$ 17.75.

WARSZAWA. — Tendencja spokojna, Związek Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich notuje za 1 kg zł 2.20.

WILNO. — Cena bez zmian, za towar oryginalny płać zł 144.

SKÓRY

POZNAŃ. — Ceny skór cielęcych i skopowych kształtują się zniżkowo. Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg: skóry bydłce 1.20, — skopowe z wełną 2.50; za 1 sztukę: skóry cielęce 10.00 — 10.50, — końskie I 25.00.

— Dla skór gotowych tendencja utrzymana. Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg: krupony podeszwowe 10.00 — 12.00, faldry 13.00 — 15.00, pergamin 17.00 — 21.00, boki ciężkie 5.00 — 7.00, — lekkie 7.00 — 9.00, karki lekkie 8.50 — 10.00.

LUBLIN. — Zainteresowanie skórami gotowemi wzrosło. Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg: krupony podeszwowe 9.00, skóry brandzłowe 8.00, boki podeszwowe 5.00, karki podeszwowe 6.00 skóry juhtowe 12.00.

KRAKÓW. — Notowania skór surowych Centralnej Targowicy — w zł za 1 kg: skóry wołowe 1.50 — 1.60, — krowie 1.40 — 1.50, — z jałówek 1.45 — 1.55; za 1 sztukę: skóry cielęce 10.00 — 12.00.

LWÓW. — Usposobienie spokojne. Notowania skór surowych Centralnej Targowicy — w zł za 1 kg: skóry bydłce lekkie 1.80, — ciężkie 1.80, cielęce 4.00, — cielęce prowincjonalne 3.00; za 1 sztukę: skóry końskie duże 24.80, — małe 12.40.

— Ceny orientacyjne skór gotowych — w zł za 1 kg: krupony I gat. 10.30, — II gat. 9.80, — III gat. 9.30, boki lekkie 6.00, — grube 4.20.

WARSZAWA. — Zapotrzebowanie na skóry surowe bardzo ograniczone, obroty małe. Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg loco rzeźnia miejska: skóry cielęce 3.60, — wołowe ciężkie 1.90.

SZCZECINA

LUBLIN. — Usposobienie słabe, zapotrzebowanie małe. Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg: szczecina letniówka 9.00, — nieobciążana i półtwarda 13.50, — blichowana 26.00, — twarda długa 29.00.

RYBY

WARSZAWA. — Usposobienie spokojne, ceny bez większych zmian. Notowano — w zł za 1 kg franco wagon Warszawa:

karpie żywe 4.10; orientacyjne ceny detaliczne: karpie żywe 4.50 — 4.70, — śnięte 3.00 — 3.50, liny żywe 4.00 — 6.00, — śnięte 2.00 — 4.00, łososie 10.00 — 13.00, sandacze jeziorowe 6.00, — rosyjskie na lodzie 4.00 — 4.50, łoszcze rosyjskie 3.00, sumy krajane 5.00 — 6.00, ślize 4.00 — 5.00, szczupaki żywe 6.00, — estońskie 4.00, — śnięte 4.00 — 4.50, sielawy 4.00 — 4.50, certy 4.00, średnica 2.00 — 2.50.

METALE I WYROBY METALOWE

KATOWICE. — Notowania Polskiego Syndykatu Hut Żelaznych — w zł za 1 tonnę franco huta; żelazo sztabowe — cena zasadnicza 350.00, — formowe (do włącznie NP. 24) 350.00, — formowe (NP. 26 i ponad) 390.00, bednarka gorąca walcowana 422.50, żelazo uniwersalne 390.00, blacha gruba (do 5 mm) 525.00, drut walcówka (w jakości handlowej) 397.50, podkłady do rozjezdnic (niedziurkowane) 525.00, zwykłe łupki płaskie 490.00, łupki klinowe 515.00, podwójne łupki klinowe 532.50, podkłady równe 472.50, — pochylone 525.00, płyty hakowe 820.00, łupki 980.00, prowadnice (walcowane) 462.50, szyny klinowe 462.50, szyny poniżej 100 mm wysokości 385.00, do tego podkłady 462.50, łupki płaskie 462.50, — klinowe 515.00, podkłady 462.50.

— Blachę do cynkowania dostarcza się w stanie żarzonem bez specjalnej dopłaty za żarzenie, przy innych natomiast zamówieniach na cienkie blachy żarzone dolicza się nast. dopłaty: przy 1 do poniżej 5 mm 10.345%, — 0.875 mm 5.36%, — 0.75 mm 4.68%, — 0.625 mm 4.04%, — 0.562 mm 4.85%, — 0.50 mm 6.32%, — 0.43 mm 1.88%, — 0.375 mm 0.58%.

— Ceny blach 2 razy dekapowanych (efektywne) — za 1 tonnę: grubość 0.32 do poniżej 0.35 mm £ 25.10, — 0.35 do poniżej 0.37 mm £ 23.10, — 0.37 do poniżej 0.40 mm £ 22.5, — 0.40 do poniżej 0.43 mm £ 22, — 0.43 do poniżej 0.50 mm £ 21.15, — 0.50 do poniżej 0.50 mm £ 21.10, — 0.55 do poniżej 0.62 mm £ 21.5, — 0.62 do poniżej 0.75 mm £ 21, — 0.75 do poniżej 0.87 mm £ 20.15, — 0.87 do poniżej 1 mm £ 20.10, — 1 do ponad 11 mm £ 20.5. Za blachy okrągłe i półokrągłe dolicza się 10%. Blachy 1 raz dekapowane kosztują o £ 3 na tonnie mniej. Dla hurtowników dolicza się do cen powyższych 2%.

WARSZAWA. — Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg: cyna Banka w blokach 9.50, ołów hutniczy 1.20, cynk 1.20, antymon 2.00, aluminium hutnicze 4.00, blacha miedziana 4.80 — 5.20, blacha cynkowa 1.35.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 31 marca do 5 kwietnia 1930 r.

— Pierwsze dni okresu sprawozdawczego minęły na giełdzie warszawskiej przy niewielkiem zainteresowaniu, natomiast druga połowa tygodnia przyniosła dość znaczne ożywienie przy tendencji dla większości akcji mocnej. Obroty nie przybrały poważniejszych rozmiarów wskutek rozbieżności kursów podaży i popytu. W porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego większość kursów poprawiła się, w kilku wypadkach dość poważnie.

W grupie bankowej obracano głównie akcjami Banku Polskiego, które nieznacznie się poprawiły. Kurs akcji Banku Dyskontowego, notowanych z dniem 31 marca bez kuponu za 1929 r. (12%), podniósł się w okresie sprawozdawczym o zł 1. Akcje Banku Związku Spółek Zarobkowych i Powszechnego Banku Kredytowego, jak również rzadko notowanego Banku Towarzystw Spółdzielczych utrzymały się na dotychczasowym poziomie.

Grupa przedsiębiorstw chemicznych była mało ożywiona; sporadyczne transakcje zawierano akcjami Spiessa oraz oddawna nienotowanymi akcjami Kijewskiego — po kursach obniżonych.

Z pośród akcji przedsiębiorstw elektrycznych bardzo mocna tendencja panowała dla Siły i Światła, — kurs ich w porównaniu z ostatnimi notowaniami w pierwszej połowie marca podniósł się niemal o 15%.

Ożywiła się również nieco grupa przedsiębiorstw cukrowniczych. Niewielkie ilości zaofiarowanych akcji Chodorowa łatwo znalazły zbyt po kursie znacznie wyższym; akcje Warsz. T-wa Fabryk Cukru zyskały zł 1.

W grupie akcji przedsiębiorstw cementowych doszło do notowań Firley'em — przy niewielkiem zainteresowaniu zniżkował on dość silnie.

Akcje Warsz. T-wa Kopalń Węgla miały obroty dość ożywione; po niewielkich wahanich kursowych uzyskały one w rezultacie tygodniowym pewną poprawę.

Zainteresowanie akcjami przedsiębiorstw metalurgicznych wzrosło. Przy tendencji mocnej poważniejszą poprawę wykazuje Ostrowiec, w mniejszym zaś stopniu zwykowały kursy akcji Lilpopy, Starachowic oraz Modrzejowa i Pocisku. Notowane były również bardzo rzadko ukazujące się ostatnio na rynku akcje Rudzkiego i Zieleniewskiego oraz — po raz pierwszy — 100-złotowe akcje III em. Parowozów.

Z pośród akcji przedsiębiorstw włókienniczych, spożywczych, handlowych i innych doszło do notowań jedynie akcji Haberbuscha i Schielego, których kurs nieco się podniósł.

Na giełdach prowincjonalnych zainteresowanie akcjami wzrosło; obroty nie przybrały większych rozmiarów, kursy zaś w większości wypadków wykazują zwykłą.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Kurs w dn. 5/IV
Bank Polski	zł 100	168'00	165'00	168'00—168'50 —168'00
„ Dyskontowy	zł 100	116'00	115'00	115'50—116'00 ¹⁾
Powszechny Bank Kredytowy	zł 10	110'00	110'00	—
Bank Tow. Spółdziel.	zł 500	400'00	400'00	—
Bank Zw. Sp. Zarobk.	zł 100	78'50	78'50	78'50

Kijewski	zł 100	55'00	55'00	55'00
Spiess	zł 100	101'00	101'00	—
Siła i Światło	zł 50	97'00	85'00	95'00—97'00
Chodorów	zł 100	145'00	143'00	—
Warsz. T-wo Fabryk Cukru	zł 100	28'00	28'00	28'00
Firley	zł 50	35'00	35'00	—
Warsz. T-wo Kopalń Węgla	zł 100	54'50	53'50	54'50
Lilpop	zł 25	26'00	25'00	25'50—26'00
Modrzejów	zł 50	12'50	12'25	—
Ostrowiec — serja B I — III em.	zł 50	60'00	60'00	—
Parowozy — III em.	zł 100	64'00	64'00	—
Pocisk	zł 25	2'50	2'50	—
Rudzki	zł 50	24'00	24'00	24'00
Starachowice	zł 50	21'25	20'30	21'25—21'00
L. Zieleniewski i Fitzner-Gamper	zł 100	58'00	58'00	58'00
Haberbusch i Schiele	zł 100	106'00	105'00	—

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje (w dn. 4/IV — w zł); Polski Bank Przemysłowy 101'00.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje (w dn. 4/IV — w zł; w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu poprzedzającego sprawozdawczy): Chodorów — 142'00—143'00, Gazy Wschodnie — 23'50 (21'25), Gazolina — 27'50.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje (w ostatnim dniu okresu sprawozdawczego — jak wyżej): Bank Polski — 167'00, Cegielski — 44'00 (40'00), Herzfeld i Victorius — 28'00, Roman May — 71'00 — 72'00 (66'00).

CŁA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWN.

KONTYNGENTY PRZYWOZOWE Z NIEMIEC W UMOWIE GOSPODARCZEJ POLSKO-NIEMIECKIEJ.

Przywóz towarów, podlegających obecnie na polskim obszarze celnym zakazowi przywozu, o którym mówi art. 7 traktatu polsko-niemieckiego, uregulowany został w załączniku 7 do traktatu, zawierającym wykaz obowiązujących na polskim obszarze celnym zakazów przywozu oraz listę kontyngentów, przyznanych Rzeszy Niemieckiej. Sposób postępowania przy wydawaniu pozwoleń w ramach przyznanych Niemcom kontyngentów, normuje wymiana listów pomiędzy pełnomocnikami obu rządów, zawierająca szczegółowe przepisy w tej mierze.

Na polskim obszarze celnym podlegają obecnie zakazowi przywozu następujące towary:

a) towary, wyszczególnione w rozporządzeniu z dn. 10 lutego 1928 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 15/1928, poz. 113)

b) towary wyszczególnione w rozporządzeniu z dn. 28 grudnia 1929 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 91/1929, poz. 680).

Pierwsze z tych rozporządzeń obejmuje ogólną listę zakazów, stosowanych do wszystkich państw, drugie zaś jest uzupełnieniem, dotyczącym zakazu przywozu kask do polskiego obszaru celnego.

W ramach tych zakazów Niemcy otrzymali następujące kontyngenty przywozowe:

Pozycja polskiej taryfy celnej	Wyszczególnienie towarów	Wysokość kontyngentów
z 3, 2 a, b	Kasza	12.500
z 5, 1 a, I	Ziemniaki sadzeniaki	10.000
6, 1	Jabłka świeże	2.000
6, 2	Owoce i jagody świeże	1.000
6, 6 i Uwaga	Winogrona świeże	2.500
7, 1 i Uwaga, o ile odnosi się do tego punktu	Suszone i suche owoce i jagody, osobno niewymienione	1.000
7, 5 i Uwaga, o ile odnosi się do tego punktu	Śliwki suszone i suche	1.000
13, 1	Paszety	35
13, 2, 3	Konserwy owocowe i warzywne	9.000
13, 2	Konserwy inne	3.000
13, 2	Wszystkie pozostałe towary w tej pozycji	1.350
24, 2	Cukierki i t. d.	680
24, 4	Marmelady i t. d.	200
24, Uwaga	Soki owocowe i t. d.	50
28, 1	Wina wszelkiego rodzaju w beczkach i t. d.	4.500 hl
28, 2 a	Wina wszelkiego rodzaju w butelkach i t. d.: gronowe . . . . . owocowe	3.000 „ 50 „
28, 2 b	Wino musujące	20.000 butelek
35, 1	Sery wykwentne	1.600
37, 2 a	Ryby w opakowaniach hermetycznych	15.000
37, 2 b	Ryby w opakowaniach niehermetycznych	3.000

¹⁾ Bez kuponu 1929 r.

z 37, 3 b 1	Łososie wędzone i suszone	100
38	Ostrygi i t. d.	15
56, 2, 3, 4, 5, 6, 7	Futra	6.000
57, 3 i Uwaga 1 b	Obuwie ze skóry lakierowanej i t. d.	500
62, 11 c	Drzewa żyjące i t. d.	750
62, 13	Kwiaty i t. d.	1.200
76, 3, 4, 5, 6	Wyroby porcelanowe	7.000
78, 1, 2, 3, 4, 5, 6	Szyby lustrzane i t. d.	6.000
118	Wody aromatyczne	50
119, 1, 2, 3	Kosmetyki i pachnidła	425
120, 1	Mydła toaletowe i lecznicze i t. d.	1.400
148, 2 a	Wyroby z złota i t. d.	3
148, 3 a	Wyroby ze srebra i t. d.	30
172, 1 a, 2	Fortepiany i pianina	1.000 sztuk
172, 3 b	Pozytywki i t. d.	3.500 "
173, 8 i Uwaga, o ile odnosi się do tego punktu	Samochody osobowe	12.000
173, 13	Motocykle	2.000
187, 3	Tkaniny bawełniane białe	750
188, 2	Tkaniny meblowe	200
188, 3	Tkaniny bawełniane merceryzowane i t. d.	2.000
189	Aksamit, plusz i t. d.	480
193	Tkaniny lniane i t. d.	300
195, 1, 2, 3, 4	Tkanine jedwabne i t. d.	100
197	Tkaniny półjedwabne i t. d.	150
201	Kaszmir i t. d.	30
203	Dywany i t. d.	550
205, 1 a, b, 2 i Uwaga, o ile odnosi się do tych punktów	Wyroby dziane i t. d.	220
205, 5 a, 1, 11	Wyroby szmuklerskie i t. d.	35
206, 3	Wyroby firankowe	45
207	Koronki i hafty	60
208	Tkaniny i tiul i t. d.	70
209	Bielizna, odzież i konfekcja osobno niewymieniona z materiałów zakazanych do przywozu	200
209, 4	Kapelusze damskie i dziecięce i t. d.	40
209, Uwaga 1, 2 i 210, Uwaga 2	Futra i t. d.; czapki futrzane	160
209, Uwaga 3	Odzież z podszewką jedwabną lub półjedwabną	55
Ogólne uwagi 4, 5, 6 do poz. 183 — 209	Chustki i t. d.	500
210, 1 a, b, 4	Kapelusze i t. d.	325.000 sztuk
211, 1 a, b, 2 a	Parasole i t. d.	9.700 sztuk
212, 1 i Uwaga 2, o ile odnosi się do tego punktu	Guziki i t. d.	20
213, 1, 2, 3, 4	Pióra ozdobne i t. d.	15
214, 2	Wyroby z szkiełki szklanej i t. d.	25
215, 1	Wyroby galanteryjne kosztowne	100
215, 3, 4	Wyroby galanteryjne zwykłe	2.000
215, 6 a, b, c, e	Zabawki dziecięce	3.000

Noty, wymienione pomiędzy pełnomocnikami obu rządów, zawierają następujące postanowienia, normujące procedurę i sposób realizowania kontyngentów:

Zgodnie z obowiązującym ogólnie systemem, wnioski o udzielenie pozwoleń przywózowych w ramach kontyngentów kierować należy do Centralnej Komisji

Przywózowej przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu która dokonywa rozdziału kontyngentów na podstawie otrzymanych wniosków i przekazuje swoje propozycje, co do podziału Ministerstwu Przemysłu i Handlu do ostatecznej decyzji. Jedynie odnośnie do towarów z pozycji taryfy celnej: 13 p. 1, 24 p. 2, 24 p. 4, 24 uwaga, 28 p. 1, 28 p. 2 a, 28 p. 2 b, 35 p. 1, 38, 119 p. 1, 2, 3 — wnioski o pozwolenia przywozu kierować należy bezpośrednio do Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

Pozwolenia mogą otrzymać tylko firmy przemysłowe i handlowe, mające siedzibę na polskim obszarze celnym i wpisane do rejestru handlowego — nawet wtedy, gdy towary nie są dla nich przeznaczone. Pojedynczy odbiorcy, niewpisani do rejestru handlowego, mogą otrzymać pozwolenia przywózowe, o ile przesyłki towarów nie są przeznaczone dla celów handlowych, na następujące rodzaje przesyłek:

a) dla przesyłek pocztowych o wadze 5 kg i mniej;

b) w razie udowodnienia istnienia szczególnych stosunków (np. darowizna, spadek, posag), o ile przywożonym przedmiotom przyznaje się zwolnienie od cła;

c) dla kartofli-sadzeniaków, wina, wina owocowego oraz musującego, przyczem ilość wina, przywieziona przez j dn go odbiorcę w ciągu roku, nie może przewyższać w tym wypadku 600 kg.

Pozwolenia przywozu na motocykle i samochody będą wydawane tylko w/g przedstawionych Rządowi polskiemu przez Rząd niemiecki spisów marek fabrycznych i na zasadzie przedłożenia przez firmę importującą rachunków lub rachunków pro forma.

Pozwolenia przywozu wydawane będą po uiszczeniu należnych opłat manipulacyjnych w/g rozp rządzenia z dn. 14 lipca 1926 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 76, poz. 435). Pozwolenia ważne są na 3 miesiące, przyczem mogą być przedłużone raz jeden na dalsze 3 miesiące pod warunkiem złożenia podania o prolongatę najpóźniej 15-go dnia po upływie okresu ważności.

Ustanowione kontyngenty są kontyngentami na rok kalendarzowy. Pozwolenia przywozu udzielane będą kwartalnie, przyczem w każdym kwartale podziałowi podlegać będzie $\frac{1}{4}$ część kontyngentów. Niewykorzystane w jednym kwartale kontyngenty mogą być przenoszone na kwartał następny i podlegają skierowaniu w końcu roku kalendarzowego, o ile nie zostaną wykorzystane.

Dla pewnych towarów sezonowych dopuszczone będzie na przedstawienie Rządu Rzeszy wykorzystanie całorocznej wysokości kontyngentu w danym okresie sezonowym. Dotyczy to przede wszystkim kontyngentów na ziemniaki, jabłka, świeże owoce i jagody, winogrona, ostrygi i t. d., żyjące drzewa i t. d., wyroby futrzane, samochody osobowe, motocykle, kapelusze i t. d.

Wydawanie pozwoleń przywózowych rozpocznie się z dniem wejścia w życie umowy gospodarczej.

PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM

ORZECZNICTWO SĄDOWE

WPIS DO REJESTRU W ZŁOTYCH W ZŁOCIE. — Walne Zgromadzenie spółki akcyjnej X w roku 1925 zatwierdziło

bilans otwarcia, wykazujący kapitał akcyjny w wysokości zł 5 milin., przyczem w protokole była wzmianka, że kwoty bilansowe ustalone zostały według relacji $\frac{1}{1} = \frac{9}{31}$ g czystego złota, a więc w ówczesnych złotych w złocie. Złożony Mini-

sterstwu Przemysłu i Handlu, bilans ten sprzeciwu nie wywołał.

W 1926 r. spółka X zgłosiła do rejestru handlowego protokół rzeczonoego walnego zgromadzenia celem wciągnięcia odpowiednich wpisów, co też zostało uskutecznione w tem brzmieniu, że kapitał akcyjny wynosi zł 5 miljn.

W podaniu następnem spółka X prosiła o sprostowanie wpisu, odnoszącego się do kapitału akcyjnego, przez zaznaczenie, że kapitał wyrażony jest w złotych w zlocie. Sprostowanie to sędzia rejestrowy uwzględnił decyzją, powziętą z początkiem 1927 r.

W tym stanie rzeczy, gdy spółka X w 1925 r. nieprzerwanie sporządzała bilanse swe w złotych w zlocie, w zgłędy podstawowe sprawy, że właściwi Izba Skarbowa zajęła stanowisko w tej sprawie i za pośrednictwem Ministerstwa Skarbu zwróciła się do Ministerstwa Przemysłu i Handlu z zapytaniem, na jakiej podstawie prawnej wpis kapitału w rejestrze handlowym opiewa na złote w zlocie.

Zapytanie to skierował Ministerstwo Przemysłu i Handlu do sędziego rejestrowego, który odpowiedział, że wpis ten nastąpił omyłkowo, zarządzając równocześnie wykreślenie z urzędu wznianki o złotych w zlocie, o czym zawiadomił zainteresowaną spółkę.

Decyzję tę spółka X zaskarżyła do Sądu Apelacyjnego, wywodząc, że nie było podstaw prawnych do sprostowania wpisu z urzędu i do zmniejszenia w ten sposób kapitału akcyjnego z naruszeniem interesów akcjonariuszy i wierzycieli spółki.

Sąd Apelacyjny w Warszawie (w sprawie I.1 7C. 180/29) zaskarżoną decyzję sędziego rejestrowego uchylił, stwierdzając, co następuje:

1) niema przepisu, któryby wzbraniał oznaczanie kapitału akcyjnego w złotych w zlocie;

2) sędzia rejestrowy może z urzędu wymagać tylko, aby złote w zlocie były dostosowane do zmienionej w 1927 r. równi złota;

3) z protokołu walnego zgromadzenia spółki X wynika, że kapitał akcyjny oznaczony został w złotych w zlocie;

4) z powodów, przytoczonych w skardze spółki X., sędzia rejestrowy nie miał prawa li tylko wskutek pisma Min. Przem. i Handlu korygować z urzędu wpisu, wciągniętego do rejestru na podstawie prawidłowo powziętej poprzedniej swojej decyzji.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ BANKU ZA ZLECENIOBIORCĘ. — Dyrekcja Kolejowa sprzedała firmie X złom żelazny. Należną Dyrekcji kwotę firma X wpłaciła do Banku Y, który ze swej strony zlecił wypłatę oddziałowi banku Z w siedzibie Dyrekcji. Ten ostatni bank zlecenia nie wykonał z powodu daszłego w międzyczasie zawieszenia wypłat.

Skarb Państwa (Dyrekcja Kolejowa) wystąpił na drogę sądową przeciwko firmie X o zasądzenie należności za złom. Sąd pretenسی Skarbu Państwa do firmy X zasądził. Na procesie firma X przyznała do sprawy bank Y, do którego miała regres.

Zkolei firma X wystąpiła na drogę sądową o zasądzenie wpłaconej kwoty przeciwko bankowi Y, który w drugim procesie ze swej strony przyznał do sprawy bank Z.

Sąd Okręgowy w Warszawie w Wydziale Handlowym (w sprawie Nr 2967/28), wychodząc z założenia, że za wybór banku Z, który okazał się niewypłacalnym, odpowiedzialny jest jedynie bank Y, gdyż firma X umowy z bankiem Z nie zawierała, powództwo firmy X zasądził w całości wraz z odsetkami, stwierdzając, że przyznanie w pierwszym procesie jest równoznaczne z postawieniem banku Y przez firmę X w zwłoce.

KRONIKA BIEŻĄCA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Zmiana cła na taśmy plecione i t. d. — rozp. Ministrów: Skarbu, Przem. i Han. oraz Rolnictwa z dn. 14/III 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 25, poz. 225).

Dodatkowy cennik detalicznej sprzedaży specjalnych wyrobów tytoniowych — rozp. Ministra Skarbu z dn. 17/III 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 25, poz. 226).

Tryb i zasady prowadzenia rejestru małych towarzystw ubezpieczeniowych — rozp. Ministra Skarbu z dn. 17 marca 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 25, poz. 227).

NOWE SPÓŁKI AKCYJNE

— „Prasa Nowa” Zakłady Wydawnicze i Graficzne we Lwowie, S. A. z siedzibą we Lwowie; kap. zakł. zł 1.600.000; założyciele: Dr. Edmund Gramski, adwokat we Lwowie, ul. Batoroego 38, Bronisław Laskowncki, redaktor we Lwowie, ul. Św. Zofji 4, Dr. Stanisław Laskownicki, lekarz we Lwowie, ul. Kościuszki 6, Henryk Lewartowski, redaktor we Lwowie, ul. Orzeszkowej 8, „Prasa”, Spółka Wydawnicza i Drukarska, sp. z ogr. odp. we Lwowie, ul. Sokoła 4; akt notarialny zeznany przed notariuszem Franciszkiem Szelewskim we Lwowie dnia 22 grudnia 1929 r.

NOWE EMISJE W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

zatwierdzone w dniu:

28 marca:

— „Żywiecka Fabryka Papieru”, S. A. z siedzibą w Zabłociu pod Żywcem; pow. k.p. zakł. o zł 1.020.000, czyli do zł 4.420.000, drogą nowej emisji akcji, nom. wart. zł 340; cena emisyjna zł 340.

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

14 kwietnia:

— „Warszawskie Zakłady Przemysłowe Wyrobu Drożdży Prasowanych, Słodu i Spirytusu”, S. A.; zebra. zwycz. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Marszałkowska 117.

— „Bank Angielsko-Polski”, S. A.; zebra. zwycz. — o godz. 15 w lokalu Banku w Warszawie, ul. Krakowskie Przedmieście 47/49.

— „Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi”, S. A.; zebra. zwycz. — o godz. 20 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Traugutta 4.

— „Pabjanickie Towarzystwo Akcyjne Przemysłu Chemicznego w Pabjanicach”, S. A.; zebra. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 10 w lokalu S-ki w Pabjanicach, ul. Piłsudskiego 5.

15 kwietnia:

— „Fabryka Wyrobów Wełnianych „Karola Eiserta”, S. A.; zebra. zwycz. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Piotrkowska 135.

— „Pebeco”, Polskie Wytwory Beiersdorfa, S. A.; zebra. zwycz. — o godz. 19 w biurze notariusza Dr. Jeszkiego w Poznaniu, pl. Wolności.

— „Bank Spółek Niemieckich w Polsce”, S. A.; zebra. zwycz. — o godz. 10 min. 30 w lokalu Banku w Łodzi, ul. Kościuszki 45/47.

— „Pomorski Bank Rolniczy”, S. A.; zebra. zwycz. — o godz. 13 w lokalu Banku w Toruniu, ul. Szeroka 30.

16 kwietnia:

— „Pomorskie Zakłady Ceramiczne”, S. A.; zebra. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, al. Jerozolimskie 30 m. 16.

— Towarzystwo Akcyjne „Gbiorczyk i S-Ka”; zebra. zwycz. — o godz. 13 w lokalu S-ki w Poznaniu, ul. Zwierzyniecka 8.

17 kwietnia:

— „Samolot”, S. A. w Poznaniu-Ławicy; zebra. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 11 w lokalu Banku Poznańskiego, S. A. w likwidacji w Poznaniu, ul. Św. Marcina 39, I p.

— Bank Handlowy „Wilhelm Landau”, S. A. w likwidacji; zebra. zwycz. — o godz. 16 w lokalu Banku w Warszawie, ul. Czackiego 16.

— Zakłady Przemysłowo-Budowlane „Dźwignia”, S. A.; zebra. zwycz. — o godz. 16 w S. snowcu, ul. Swobodna 3.

— „Polska Akcyjna Spółka Telefoniczna”; zebra. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 10 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Zielna 37.

18 kwietnia:

— „Polski Bank Komunalny”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 12 w lokalu Banku w Warszawie, pl. Napoleona 7 (ew. II termin — dn. 10 maja).

19 kwietnia:

— „Towarzystwo Akcyjne Ząbkowickiej Fabryki Szkła”: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 9 w lokalu S-ki w Ząbkowicach.

22 kwietnia:

— „Agrad”, S. A. w Augustowie, poczta Ruchocice: zebr. zwycz. (pow. kap. zakł., zm. stat.) — o godz. 16 w lokalu P. Jarosza w Grodzisku.

— „Keram”, Spółka Akcyjna dla Wyrobów Ceramicznych: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 10 w lokalu S-ki we Lwowie, ul. Kochanowskiego 26.

23 kwietnia:

— „F. Lisiecki”, Dom Konfekcyjny, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Poznaniu, Stary Rynek 98/100.

24 kwietnia:

— „Sieć Elektryczna Zagłębia Krośnieńskiego”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 15 min. 30 w lokalu S-ki we Lwowie, pl. Marjański 8.

— „Petrolea”, Akcyjne Towarzystwo dla Przemysłu Oleju Skałnego: zebr. zwycz. — o godz. 12 min. 30 w lokalu S-ki we Lwowie, pl. Marjański 8.

— Towarzystwo Elektryczne „Bezet”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 17 min. 30 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Marszałkowska 119.

— Cukrownia „Krasiniec”, S. A.: zebr. zwycz. (II termin) — o godz. 13 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Boduena 1 m. 3.

— „Fanto”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 10 min. 30 w lokalu S-ki we Lwowie, pl. Marjański 8.

— „Towarzystwo Akcyjne Fabryki Szkła”, dawniej S. Reich i S-ka: zebr. zwycz. — o godz. 10 w lokalu S-ki w Zawierciu (ew. II termin — dn. 8 maja).

— „Carrosin”, Fabryka Guzików, S. A.: zebr. zwycz. (likwidacja) — o godz. 10 w lokalu S-ki w Poznaniu, ul. Wencjańska 16/17.

— „Drukarnia Bydgoska”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 14 w lokalu S-ki w Bydgoszczy, ul. Poznańska 29/30.

— „Browar Gambrinus”, S. A., dawniej D. Sercarz: zebr. zwycz. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Będzinie, ul. Czeładzka 14 (ew. II termin — dn. 8 maja).

— „Karol Korn”, Budowlana Spółka Akcyjna: zebr. zwycz. — o godz. 14 m. 30 w lokalu S-ki w Bielsku, ul. Mickiewicza 21.

25 kwietnia:

— Towarzystwo Akcyjne Bawełnianej i Gumowej Manufaktury „Ferdynanda Goldnera”: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 16 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Południowa 52 (ew. II termin — dn. 9 maja).

— Przemysł Bielizniany „Asko”, A. Strassman i S-ka, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 12 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Chłodna 5.

— Katowicka Spółka Akcyjna dla Górnictwa i Hutnictwa — Kattowitzer Aktien-Gesellschaft für Bergbau und Eisenhüttenbetrieb, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 12 min. 30 w gmachu administracyjnym Huty Bismarcka w Wielkich Hajdukach.

— Towarzystwo Akcyjne dla Wyrobu Zapalek „Silesia”: zebr. likwid. — o godz. 11 min. 30 w lokalu Banku Amerykańskiego w Polsce, S. A. w Warszawie, ul. Królewska 3.

— Zjednoczone Polskie Fabryki Zapalek „Blonie”, „Mszczonów” i „Bracia Stabrowscy”, S. A.: zebr. likwid. — o godz. 11 w lokalu Banku Amerykańskiego w Polsce, S. A. w Warszawie, ul. Królewska 3.

— „Polskie Towarzystwo Przemysłu Zapalczanego”, S. A.: zebr. likwid. — o godz. 11 min. 30 w lokalu Banku Amerykańskiego w Polsce, S. A. w Warszawie, ul. Królewska 3.

— Towarzystwo Akcyjne Fabryki Zapalek „Progress-Wulkan” J. A. Halpern: zebr. likwid. — o godz. 11 w lokalu Banku Amerykańskiego w Polsce, S. A. w Warszawie, ul. Królewska 3.

— Fabryka Ołówków i Wyrobów Galalitowych „Lechistan”, S. A.: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 19 w lokalu S-ki w Warszawie, pl. Dąbrowskiego 2.

— „R. Barcikowski”, S. A.: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 11 w lokalu S-ki w Poznaniu, ul. Składowa 13.

26 kwietnia:

— Dom Handlowy „Daniel Kraushar”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Żórawia 22.

— Olejarnia „Szamotyły”, S. A.: zebr. zwycz. (obniżenie kap. akc., zm. stat.) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Szamotułach, ul. Sportowa 1.

— „Włocławska Fabryka Papieru”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 18 w Warszawie, ul. Moniuszki 4 (ew. II termin — dn. 10 maja).

— Towarzystwo Wyrobów Trykotowych i Dziańnych „Jakób Hirsberg i Wilczyński w Łodzi”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Łodzi, al. Kościuszki 23 25.

— „Hermannmühlen”, S. A.: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 10 w lokalu S-ki w Poznaniu, pl. Wolności 17.

— Zakłady Bieli Cynkowej i Przetworów Chemicznych „Huta Feiks”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Będzinie, ul. Mostowa 16.

— „Browary Huggera”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 11 w gmachu administracyjnym S-ki w Poznaniu, ul. Półwiejska 25.

27 kwietnia:

— „Częstochowska Fabryka Guzików”, dawniej Jan i Stanisław Grossman, S. A.: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 11 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Koszykowa 11-b (ew. II termin — dn. 11 maja).

28 kwietnia:

— „Zjednoczenie Polskich Fabryk Maszyn i Narzędzi Rolniczych”, S. A.: zebr. zwycz. (II termin) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Moniuszki 12.

— Polskie Zakłady „Philips”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Karolkowa 36/44.

— Przemysł Włókienniczy „Weiss i Poznański”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Pusta 10 (ew. II termin — dn. 12 maja).

— „Włókiennicza Spółka Akcyjna Handlowo-Przemysłowa”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 11 w kancelarii notariusza Kazimierza Rossmanna w Łodzi, ul. Piotrkowska 74.

— „I Polskie Towarzystwo Kąpieli Morskich”, S. A.: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Krakowskie-Przedmieście 20/22.

— „Towarzystwo Eksploatacji Terenów”, S. A.: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 16 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Czackiego 23 (ew. II termin — dn. 12 maja).

— „Bank Śląski — Banque de Silesie”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 11 w lokalu Banku w Katowicach ul. 3 Maja 9.

— Cukrownia i Rafinerja „Gosławice”, S. A.: zebr. nadzwycz. — o godz. 14 w sali Związku Ziemiaków w Koninie.

— „Jasło”, Zakłady Przemysłowo-Naftowe „Gartenberg & Schreiber”, S. A. w Jasle: zebr. zwycz. — o godz. 15 w lokalu S-ki w Niegłowicach.

— Towarzystwo Akcyjne Fabryki Maszyn „Bracia Geisler, Okolski i Patschke”: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Leszno 128 (ew. II termin — dn. 5 maja).

— Towarzystwo Przemysłowo-Handlowe „R. Ostrowski”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Nowy-Swiat 39.

— Fabryka Maszyn i Kotleńnia „Moc”, dawniej Bystydziański i Sopoćko, S. A.: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 17 w lokalu D/H. Z. Rozmanił w Warszawie, ul. Królewska 6.

— „Dom Henry Bertrand”, Sprzedaż Jedwabi, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Bieleńska 4.

29 kwietnia:

— Zjednoczone Browary Warszawskie p. f. „Haberbusch i Schiele”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Krochmalna 59.

— Starzycka Manufaktura Dywanów „M. B. Szeps”, S. A.: zebr. zwycz. (pow. kap. zakł.) — o godz. 16 w lokalu

S-ki w Tomaszowie Mazowieckim, ul. Główna 5 (ew. II termin — dn. 19 maja).

— **Towarzystwo Akcyjne Wyrobu i Sprzedaży Maszyn i Narzędzi Rolniczych i Przemysłowych oraz Handlu Produktami Rolnymi „Tadeusz Kowalski & A. Trylski”**: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 16 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Miodowa 6 (ew. II termin — dn. 13 maja).

— **Fabryka Mydeł Toaletowych, Perfum i Kosmetyków „Fornarina”**, S. A.: zebr. zwycz. (pow. kap. zakł., zm. stat.) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Belwederska 2.

— **Zakłady Przemysłowe „O. Kosowski”**, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Grodnie, ul. Listowskiego 26a (ew. II termin — o godz. 20).

— **„Linoleum”**, S. A.: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 18 w lokalu Banku Ziemiańskiego w Warszawie, ul. Kredytowa 1.

— **„Bank Zachodni”**, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 17 w siedzibie Banku w Warszawie, ul. Fredry 6.

— **„Zjednoczenie Elektrowni Okręgu Radomsko-Kieleckiego”**, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 18 min. 30 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Górnośląska 16, m. 24.

— **„Bank Kujawski w Włocławku”**, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 16 w Lokalu Towarzystwa Krajoznawczego we Włocławku, ul. Kaliska 1.

— **Warszawska Fabryka Dywanów „Dywan”**, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Marszałkowska 150.

— **„Fema”, Wielkopolska Fabryka Wyrobów Metalowych**, S. A.: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 19 w lokalu S-ki w Bydgoszczy, ul. Warmińskiego 6.

— **„Łódzki Bank Depozytowy”**, S. A.: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 17 w lokalu w Łodzi, ul. Piotrkowska 5.

— **Dom Handlowo-Przemysłowy „Bracia Orszagh”**, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 19 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Leszno 15.

30 kwietnia:

— **„Warszawsko-Łódzkie Towarzystwo Handlowe”**, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 17 w Łodzi, ul. Targowa 63.

— **Fabryka Aparatów Optycznych i Precyzyjnych „H. Kolberg i S-ka”**, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 20 w gmachu Stowarzyszenia Techników w Warszawie, ul. Czackiego 5.

— **Polska Wytwórnia Instrumentów Muzycznych „Adam Klimkiewicz”**, S. A.: zebr. zwycz. (likwidacja) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Chmielna 61.

— **„Tri”, Towarzystwo Robót Inżynierskich**, S. A.: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 12 w lokalu S-ki w Poznaniu, ul. Grotłgera 14.

— **Towarzystwo Zakładu Leczniczego „Nałęczów”**, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 18 w Warszawie, ul. Mianowskiego 4 (parter).

— **„Formiarz”, Fabryka Kopyt i Szpilek Drewnianych**, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 17 min. 50 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Kowieńska 14.

— **„Warszawska Warrantowa Spółka Akcyjna”**: zebr. zwycz. — o godz. 13 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Bracka 18.

— **„Bank Kwilecki, Potocki i S-ka”**, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 16 w lokalu Banku w Poznaniu, al. Marcinkowskiego 11.

2 maja:

— **„Oswa”, Fabryka Płyt Klejonych**, S. A.: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Bydgoszczy, ul. Promenada 26 (ew. II termin — dn. 16 maja).

— **„Warszawska Fabryka Guzików”**, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Warszawie na Pradze, ul. Radzyńska 7 (ew. II termin — dn. 5 maja).

7 maja:

— **„Olkuś”, Fabryka Naczyń Emaljowanych**, S. A. w Olkusz: zebr. zwycz. — o godz. 16 w sali obrad Polskiego Banku Przemysłowego w Warszawie, ul. Senatorska 42.

— **„Wolbrom”, Fabryka Wyrobów Gumowych**, S. A. w Wolbromiu: zebr. zwycz. — o godz. 17 w sali obrad Polskiego Banku Przemysłowego w Warszawie, ul. Senatorska 42.

13 maja:

— **„Wschodnio-Galicyskie Koleje Żelazne”**, S. A.: zebr. nadzwycz. — o godz. 12 we Lwowie, ul. Andrzeja Potockiego 11, parter.

23 maja:

— **„Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki”**, S. A.: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 17 min. 30 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Marszałkowska 46.

SPRAWY SAMORZĄDOWE

KWESTJA PODATKU WYRÓWNAWCZEGO NA ZJEŹDZIE SAMORZĄDU POWIATOWEGO W TARNOPOLU.

Na zjeździe przedstawiciele samorządu powiatowego w Tarnopolu wiceprezes Rady Zjazdów P. W. Gajewski wygłosił referat w sprawie podatku wyrównawczego, obowiązującego dotychczas tylko w gminach wiejskich b. zaboru rosyjskiego. Prelegent uzasadnił konieczność przedłużenia mocy obowiązującej odnośnej ustawy w b. zaborze rosyjskim, wygasającej z dniem 1 IV r. b., podatek ten bowiem stanowi główne źródło dochodu gmin wiejskich w b. zatorze rosyjskim (około 50% ogółu dochodów zwyczajnych) oraz stwierdził konieczność rozciągnięcia tego podatku również i na zabór austriacki i pruski, wobec braku źródeł dochodów dla gmin. Referent poinformował zebranych, iż odnośny projekt ustawy skarbowej wniesiono do sejmu i przekazano komisji skarbowej. Przedstawiciel Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego oświadczył, iż w wielu gminach budżety szkolne dotychczas nie zostały wykonane w 20%, gdyby nie lekka zima tegoroczna szkoły musiałyby uleść zamknięciu w 20%. Niektórzy z obecnych wypowiedzieli się przeciw podatkowi, wskazując na możliwość lepszego niż dotąd wykorzystania majątków gminnych, które w Małopolsce są naogół dość znaczne, a nie przynoszą naogół dochodów, które w zupełności mogłyby zastąpić dochody z podatku wyrównawczego. Przeciw wprowadzeniu podatku wypowiedział się również przedstawiciel Małopolskiego Towarzystwa Rolniczego ze względu na istniejące już przeciążenie podatkowe nawet drobnej własności (od 10 do 12 z morga). Przedstawiciele innych powiatów wypowiedzieli się za znowelizowaniem t. zw. ustawy kościelnej konkurencyjnej z 1866 r. w kierunku dostosowania jej do potrzeb szkół. Ludność miejscowa jest bowiem przyzwyczajona do tej ustawy, ponadto zaś pobór składki dobrowolnej na potrzeby szkół na podstawie uchwał rad gminnych jest zjawiskiem powszechnym i stanowi dość poważne źródło dochodów gminnych dla budowy szkół. Na zapytanie, ile wynoszą składki dobrowolne na terenie poszczególnych powiatów oraz jaka jest suma deficytów budżetów gminnych oświadczone, iż tylko w 3 gminach powiatu skałackiego składki dobrowolne wyniosły 100 tysięcy, deficyty budżetów gminnych wynoszą ogółem w tym powiecie około 14.000, w powiecie zloczowskim składki wyniosły 80.000 w jednym roku, deficyty budżetów około 12.000, deficyty z budżetów gminnych również około 12.000, w innych kilkunastu powiatach składki dobrowolne wynoszą przeciętnie od 20 do 30 tys. deficyty budżetów gminnych od 3 do 20 tys., dochody z majątków gminnych wynoszą natomiast zaledwie po kilka tysięcy złotych. Wobec faktu, iż większość zebranych wypowiedziała się za potrzebą podatku wyrównawczego, bądź za nowelizacją ustawy kościelnej konkurencyjnej 1866 r., prelegent przekonany jest o potrzebie wprowadzenia podatku wyrównawczego na terenie Małopolski.

WOJEWÓDZKIE ZAKŁADY OPIEKI SPOŁECZNEJ W WILNIE.

Powiatowe związki komunalne województwa wileńskiego oraz gmina m. Wilna utworzyły związek międzykomunalny dla budowy i prowadzenia wojewódzkich zakładów opieki społecznej w Wilnie. Związek ma na celu: budowę i prowadzenie wojewódzkich zakładów opiekuńczo-wychowawczych oraz wojewódzkich zakładów opieki specjalnej dla dzieci i młodzieży, powołanie do życia domów pracy dobrowolnej i domów pracy przymusowej oraz tworzenie innych wojewódzkich zakładów o charakterze opieki społecznej.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

KREDYT

WKŁADY OSZCZĘDNOŚCIOWE W KOMUNALNYCH KASACH I ICH OPROCENTOWANIE. — Kwestja oprocentowania wkładów oszczędnościowych znajduje się w ścisłym związku z sytuacją, panującą na wewnętrznym rynku pieniężnym, i wszelkie zasadnicze zmiany na tym rynku, czy w kierunku jego upłynnienia, zwężenia, czy wreszcie zmiana stopy dyskontowej banku emisyjnego, winny w konsekwencji znaleźć wyraz w takiej lub innej zmianie stawek procentowych, płaconych od wkładów oszczędnościowych przez instytucje finansowe.

Wobec tego, że polski rynek pieniężny cechuje w ostatnich czasach stosunkowo znaczna obfitość gotówki, spowodowana, jak stwierdza Instytut Badania Konjunktur Gospodarczych, napływem wkładów do instytucji finansowych, oraz że Bank Polski w ciągu ostatnich 6 miesięcy obniżał trzykrotnie stopę dyskontową i ostatnio ustalił ją na wysokości 7% — nasuwa się pytanie, czy w tym stanie rzeczy stawki procentowe, płacone od wkładów przez instytucje finansowe, wzgl. komunalne kasy oszczędności, pozwalają tym instytucjom na takie operacje kredytowe, które dawałyby gwarancję bezpieczeństwa przy równoczesnym otrzymaniu różnicy między procentami, płaconymi klientowi, a otrzymywanymi z lokaty i pokrywającymi koszty własne.

Sprawa wydaje się dość problematyczną i prowadzącą w prostej drodze do szkodliwego podtrzymywania przez banki i kasy wyższej stopy procentowej od udzielanych kredytów.

Oczywista, że, o ile chodzi o wkładców, to niewątpliwie są oni zainteresowani w tem, by stawki procentowe, płacone przez tę czy inną instytucję, były możliwie korzystne, lecz nie znaczy to jednak, by zbyt wysokie odsetki były momentem atrakcyjnym i decydującym o wyborze instytucji, gdyż w pewnych wypadkach może to dźiać się ze szkodą dla bezpieczeństwa wkładów. Wkładca szuka przede wszystkim gwarancji. Na przykładzie Pocztovej Kasy Oszczędności widzimy, jak dalece decyduje tu zaufanie. Instytucja ta wykazała się daleko większym przyrostem wkładów i wkładców w 1929 r. i w latach poprzednich niż banki i komunalne kasy oszczędności, przy czem stopa procentowa od wkładów P. K. O. wynosi 7%.

Jeśli chodzi o komunalne kasy oszczędności, to w interesie ich leży dostosowanie stawek procentowych, płaconych od wkładów, do stawek P. K. O., a to z następujących powodów: interesy bierne kas komunalnych sprowadzają się w głównej mierze do przyjmowania wkładów na rachunki oszczędnościowe i czekowe, przy czem najpoważniejszą pozycję stanowią wkłady oszczędnościowe terminowe związane na dłuższe lub krótsze terminy czasu.

Jak zaznaczyliśmy, wkłady te oprocentowują kasy komunalne stosunkowo wysoko, bo na 8—11%. Z drugiej zaś strony, jeśli chodzi o interesy czynne tych kas, to sprowadzają się one prawie wyłącznie do udzielania pożyczek wekslowych i dyskonta weksli.

Korzyści majątkowe, osiągnane przy tych czynnościach kredytowych, w myśl rozporządzeniu Min. Skarbu i Min. Sprawiedliwości z dn. 19/II r. b. o lichwie pieniężnej, nie mogą przekraczać 12% w stosunku rocznym. Jeśli uwzględnimy ten moment, jak również fakt, że kasy te nie mogą ufruktyfikować całego obcego kapitału, bowiem pewną, i to dość znaczną, część muszą utrzymywać jako pogotowie kasowe we własnych kasach bezprocentowo, zaś — za ni wielkiem oprocentowaniem — na rachunkach bądź w P. K. O., bądź w B. G. K. i P. B. R., — to rozpiętość między stopą procentową płaconą a otrzymywaną jest bardzo niewielką, a co za tem idzie w swej akcji kredytowej nie mogą te instytucje schodzić poniżej maksymalnej stopy procentowej, ustanowionej rozporządzeniem Min. Skarbu. Gdy zaś tę granicę przekraczają, to wchodzą w sferę ryzyka. W tym stanie rzeczy wydaje się aktualną i słuszną sprawa takiego ujęcia stawek procentowych, płaconych przez kasy komunalne od wkładów oszczędnościowych, aby nie były one czynnikiem licytacji. Skorzystają z tego zarówno bezpieczeństwo kas jak i klientela, bowiem ustalenie na zasadach realnych stopy procentowej biernej spowoduje powiększenie marży między procentami płaconymi a pobieranymi, co również w konsekwencji da możność kasom udzielania pożyczek swej klienteli na dogodniejszych warunkach kredytowych. Poza tem wpłynie to na potaniecie pieniądza na tym odcinku życia gospodarczego, jaki reprezentują komunalne kasy oszczędności.

Jesteśmy tego zdania, że ustalenie stopy procentowej od wkładów na zasadach dobrej gospodarki bynajmniej nie wpłynie na zahamowanie przyływu oszczędności do kas komunalnych, bowiem, jak to zaznaczono wyżej, moment wysokości odsetek płaconych nie ma decydującego znaczenia na wybór tej czy innej instytucji oszczędnościowej.

Byłoby rzeczą wskazaną, aby kwestją tą zajęły się instytucje finansowe państwowe (B. G. K. i P. B. R.) — raz dlatego, że udzielają one wydatnej pomocy kredytowej kasom komunalnym, głównie nowopowstałym, w formie lokat na książeczki oszczędnościowe i t. p., po drugie — że kasy komunalne spełniają do pewnego stopnia funkcje rozdzielcze, jeśli chodzi o kredyty specjalne, udzielane przez te banki.

T. Dziekoński

WKŁADY W INSTYTUCJACH KREDYTOWYCH W 1929 R. — Wzrost wkładów, który przybrał niezwykle szybkie tempo od połowy 1926 r., osłabił nieco od II połowy 1928 r. — jednocześnie z rozpoczynającym się spadkiem konjunktury, jednak — choć w mniejszych rozmiarach — w dalszym ciągu postępuje naprzód.

I rok 1929, choć w II kwartale nastąpiło przejściowe lekkie obniżenie wkładów, przyniósł dość znaczny wzrost ogólnej sumy wkładów w instytucjach kredytowych, mianowicie o 199,3 miljn., co w stosunku do stanu na dzień 1/I 1929 r. stanowiło 8,2%. Wzrost wkładów w 1929 r. jest, oczywiście, znacznie mniejszy niż w 1927 r., kiedy wyniósł 1 681,9 miljn., a także niż w 1928 r., kiedy stanowił 1 562,7 miljn. Wzrost wkładów w I półroczu roku sprawozdawczego — dzięki wspomnianemu

obniżeniu się wkładów w II kwartale — był niewielki, mianowicie wyniósł tylko $\text{zł } 70^9$ miljn., w II półroczu jednak znacznie się wzmógł — do $\text{zł } 128^4$ miljn., przyczem w IV kwartale był nieco szybszy niż w III kwartale ($\text{zł } 69^4$ miljn. wobec $\text{zł } 590$ miljn.).

Trzeba podkreślić, że omawiane tu dane Gł. Urzędu Statyst. nie obejmują wkładów w gminnych kasach oszczędnościowych oraz w części kas miejskich i powiatowych, tudzież w szeregu spółdzielni kredytowych, przyczem niektóre dane są ustalane szacunkowo. Z drugiej jednak strony ogólna suma wkładów w instytucjach, uwzględnionych przez Gł. Urząd Statyst., może być faktycznie niższa od wyżej uwidocznionej, gdyż przy sumowaniu nie zostały potrącone — z braku odpowiednich danych — wzajemne wkłady jednych instytucyj kredytowych w drugich.

Dalej, zauważyć należy, że porównywanie ogólnych sum wkładów w różnych okresach nie przedstawia właściwie większej wartości, gdyż suma ogólna obejmuje zarówno wkłady terminowe, na dłuższe nawet czasem terminy, jak i wkłady natychmiast płatne; a oczywiście zupełnie inne znaczenie mają wkłady terminowe czy oszczędnościowe, inne zaś — czekowe czy żyrowe; miarą bowiem wkładu nie jest tylko jego kwota, lecz i czas, na który jest on ulokowany.

Dlatego też o wiele już właściwszy obraz ruchu wkładów przedstawia następujące zestawienie (według poszczególnych rodzajów wkładów):

	1/I 1929		30/VI 1929		31/XII 1929	
	miljn. zł	%	miljn. zł	%	miljn. zł	%
Wkłady oszczędnościowe	720.6	29.6	823.5	32.8	907.8	34.4
Wkłady terminowe	510.9	21.0	577.3	23.0	531.6	20.2
Razem:	1.231.5	50.6	1.400.8	55.8	1.439.4	54.6
Rachunki bieżące i żyrowe	489.8	20.1	424.1	16.9	463.0	17.5
Wkłady beztermin. i à vista	358.2	14.7	388.6	15.5	373.4	14.2
Wkłady czekowe	358.1	14.7	295.0	11.7	361.1	13.7
Razem:	1.206.1	49.5	1.107.7	44.2	1.197.5	45.4
Ogółem:	2.437.6	100.0	2.508.5	100.0	2.636.9	100.0

Jak widzimy, wkłady kapitalizacyjne (oszczędnościowe i terminowe) w 1929 r., zwłaszcza w I półroczu, silnie wzrastały, gdy rezerwy gotówkowe (rachunki bieżące, żyrowe, czekowe, wkłady bezterminowe) jednocześnie wykazały, co prawda minimalny, spadek. Spadek rezerw dotyczył tylko I półrocza, kiedy zmniejszyły się silnie pozostałości na rachunkach bieżących, żyrowych i czekowych, natomiast w II półroczu nastąpił wzrost rezerw o przeszło 8%.

W związku z odmienną tendencją dla wkładów i rezerw nastąpiła w okresie całego 1929 r. dalsza poważna zmiana w strukturze wkładów, mianowicie w tym kierunku, że na plan pierwszy jeszcze silniej wysunęły się wkłady kapitalizacyjne (przede wszystkim oszczędnościowe), a rezerwy gotówkowe znacznie obniżyły swój udział w ogólnej sumie wkładów.

Najsilniej wzrosły w ciągu 1929 r. wkłady oszczędnościowe, bo o około 26%; poza tem nieznaczny wzrost wykazały wkłady terminowe (o ok. 3%), bezterminowe (o ok. 4%) i czekowe (o ok. 1%). Spadek, niewielki zresztą — bo o 5½% — wykazały jedynie lokaty na rachunkach bieżących i żyrowych.

Jeżeli weźmiemy pod uwagę wkłady w poszczególnych instytucjach (lub grupach instytucyj), to okazało się, że w 1929 r. wkłady wzrastały w dalszym ciągu we wszystkich instytucjach z wyjątkiem Banku Polskiego, Banku Gospodarstwa Krajowego (wkłady oszczędnościowe wzrosły) i oddziałów zagranicznych banków akcyjnych (spadek sald na rachunkach bieżących).

Najpoważniejszy wzrost w 1929 r. wykazały wkłady w Pań-

stwowym Banku Rolnym, kolei w Centralnej Kasie Spółek Rolniczych oraz w bankach komunalnych, dalej znaczny wzrost wkładów wykazały instytucje oszczędnościowe: kasy oszczędności, Poczta Kasa Oszczędności i spółdzielnie kredytowe; stosunkowo niewielki wzrost wkładów nastąpił w bankach akcyjnych. Spadek wkładów w Banku Polskim i oddziałach zagranicznych banków akcyjnych był nieznaczny, natomiast w Banku Gospodarstwa Krajowego stanowił przeszło ¼.

Zmiany w stanie wkładów w poszczególnych instytucjach czy grupach instytucyj kredytowych ilustruje następujące zestawienie:

	1/I 1929	31/XII 1929	Wzrost (+) lub zmniejszenie (-)
	miljn. zł		%
Banki akcyjne	832.4	907.5	9.0
Kasy oszczędności	357.5	446.4	24.9
Poczta Kasa Oszczędności	315.8	383.6	21.4
Bank Gospodarstwa Krajowego	351.4	254.9	27.4
Spółdzielnie kredytowe	220.7	263.9	19.5
Bank Polski	182.4	177.4	2.7
Oddziały zagranicznych banków akcyjnych	79.7	76.8	3.6
Państwowy Bank Rolny	54.4	70.9	30.3
Banki komunalne	40.6	52.0	28.1
Centralna Kasa Spółek Rolniczych	2.7	3.5	29.6

D.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 31 marca do 5 kwietnia 1930 r.

— Dla walut panowała w okresie sprawozdawczym tendencja niejednolita, naogół nieco mocniejsza, tak, iż w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego zwyżki kurkowe wykazują: dolary, funty szterlingów, franki szwajcarskie, belgi, liry włoskie, szylingi austriackie, floreny holenderskie i korony szwedzkie. Franki francuskie utrzymały się na dotychczasowym poziomie, korony zaś czesk słowackie, korony duńskie oraz guldeny gdańskie zniżkowały. W większości wypadków różnice kursowe są niewielkie.

Zapotrzebowanie na dolary gotówkowe było nadal nieznaczne; kurs ich kształtował się zwyżkowo, osiągając $\text{zł } 8.90$ z $\$ 1$. W obrotach prywatnych również nastąpiła zwyżka — do $\text{zł } 8.901$ za $\$ 1$.

Dzienne zapotrzebowanie walut utrzymywało się na dotychczasowym niskim poziomie.

	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Kurs w dn. 5/IV
	w zł		
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	8.908	8.905
" " " teleg.	\$ 1	8.921	8.919
Funty szterlingów	£ 1	43.39½	43.37
Franki francuskie	100 fr.	34.91½	34.90
Franki szwajcarskie	100 fr.	172.78	172.61
Belgi	100 blg.	124.48	124.45
Korony czeskosłowackie	100 kor.	26.42	26.41½
Szylingi austriackie	100 szyl.	125.72	125.70
Liry włoskie	100 lir.	46.76½	46.75
Floreny holenderskie	100 fl.	358.20	357.85
Korony szwedzkie	100 kor.	239.85	239.75
Korony duńskie	100 kor.	238.80	238.80
Guldeny gdańskie	100 gld.	173.51	173.50

Zainteresowanie papierami lokacyjnymi państwowymi uległo dość silnemu zmniejszeniu. Dotyczy to szczególnie pożyczek premiovych, które obracano znacznie mniej niż w ubiegłych tygodniach; przy słabej tendencji ¼ Pożyczka Inwestycyjna zniżkowała w porównaniu z notowaniami

końcowymi okresu poprzedniego o zł 2:50, zaś 5% Pożyczka Premjowa o zł 0:75. Niewielką poprawę kursową wykazują 5% Pożyczka Konwersyjna i 5% Pożyczka Konwersyjna Kolejowa.

Dział listów w zastawnych wykazuje nadal wzrost ożywienia. Zainteresowanie było duże, obroty zaś jedynie wskutek niedostatecznej podaży nie przybrały poważniejszych rozmiarów. Poprawa kursów, którą wykazują wszystkie notowane papiery, jest szczególniejszą znaczną wśród listów prowincjonalnych.

Dla obligacji panowała tendencja mocna; nieliczne transakcje 6% Obl. Pożyczki Konwersyjnej m. Warszawy 1926 r. zawierano po kursie podwyżkowym.

	Wartość nominalna	Kurs naj-wyższy	Kurs naj-niższy	Kurs w dn. 5/IV
5% Pożyczka Konwersyjna	zł 100	55 50	55 00	55 00
5% .. Konwers. Kol.	zł 100	50 75	49 75	50 75
7% .. Stabilizacyjna ¹⁾	$\text{\$}$ 100	88 00	87 00	88 00
10% .. Inwestycyjna	fr. w zł . 100	102 50	102 50	—
7% L. Z. Państ. Banku Roln.	zł w zł . 100	83 25	83 25	83 25
8%	zł w zł . 100	94 00	94 00	94 00
7% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł . 100	83 25	83 25	83 25
7% Obl.	zł w zł . 100	83 25	83 25	83 25
8% Obl. Bud.	zł w zł . 100	93 00	93 00	93 00
8% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł . 100	94 00	94 00	94 00
8% Obl.	zł w zł . 100	94 00	94 00	94 00
8% L. Z. T-wa Kredytowego Przemysłu Polskiego ²⁾	£ 1	82 25	81 75	—
7% L. Z. T-wa Kredytowego Ziemińskiego w Warszawie serja 1928 r.	$\text{\$}$ 1	75 00	75 00	75 00
w zł				
4% Poż. Inwestycyjna	zł w zł . 100	123 25	121 50	122 00
				-121 50
				-122 00
5% .. Premjowa	$\text{\$}$ 5	75 25	73 00	74 00
				-73 75
				-74 00
4 1/2% L. Z. T-wa Kred. Ziems.	zł 100	55 25	54 50	55 00
5% .. .. . m. Warsz.	zł 100	58 75	58 25	—
8%	zł 100	78 50	76 00	78 00
				-77 75
8% L. Z. T-wa Kred. m. Częstochowy	zł 100	66 75	66 50	—
8% .. .. . Kalisza	zł 100	68 00	68 00	—
8% .. .. . Kielc	zł 100	66 50	66 50	—
8% .. .. . Łodzi	zł 100	71 25	68 50	70 25
5% .. .. . Płocka	zł 100	49 00	49 00	—
10% .. .. . Radomia	zł 100	81 00	81 00	—
10% .. .. . Siedlec	zł 100	80 00	80 00	—
6% Obl. Pożyczki Konwersyjnej m. Warszawy 1926 r.	zł 100	60 50	60 50	—

ZŁOTY ZAGRANICĄ

	Gdańsk ¹⁾	Berlin ²⁾	Wiedeń ³⁾	Paryż ³⁾	Zurych ³⁾
1930 r.					
31/III	57 55—57 69	46 825—47 025	79 365—79 645	—	57 90
1/IV	57 56—57 70	46 85 —47 05	79 335—79 615	—	57 95
2/ "	57 56—57 71	" "	79 345—79 625	—	57 90
3/ "	" "	" "	79 37 —79 65	—	"
4/ "	" "	46 825—47 025	79 35 —79 63	—	"
5/ "	" "	46 875—47 075	—	—	57 88
1930 r.					
31/III	Londyn ⁴⁾ 43 39	Praga ³⁾ —	New-York ³⁾ 11 25	Amsterdam ³⁾ —	—
1/ "	"	377 875	"	—	—
2/ "	"	378 50	"	—	—
3/ "	"	—	"	—	—
4/ "	"	378 25	"	—	—
5/ "	43 40	—	"	—	—

¹⁾ Z wyłączeniem transzy francuskiej.

²⁾ Gwarantowane przez Skarb Państwa.

³⁾ Za zł 100.

⁴⁾ Za £ 1.

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH

	Kurs naj-wyższy (w %/100-ach nominalu)	Kurs naj-niższy	Kurs ultimo	Obroty
Giełda w New-York'u				
6% pożyczka dolarowa z 1920 r. $\text{\$}$				
17—22/III	80	76 5/8	80	80.000
24—29/III	81	79 1/2	79 1/2	56.000
31/III—5/IV	80	79	79 5/8	66.000
8% pożyczka z 1925 r. (Dillon, Read & Co.)				
17—22/III	98	95 5/8	98	168.000
24—29/III	97 3/4	97	97 1/8	72.000
31/III—5/IV	97	96	97	64.000
7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
17—22/III	87	84 5/8	86 1/2	180.000
24—29/III	88 3/8	86	87 7/8	209.000
31/III—5/IV	87 5/8	86 1/2	87	99.000
7% pożyczka m. Warszawy z 1928 r.				
17—22/III	83 1/2	80 1/8	83	68.000
24—29/III	83 3/8	81 1/8	82 1/2	54.000
31/III—5/IV	83	81	83	29.000
7% pożyczka śląska z 1928 r.				
17—22/III	82	79	80 5/8	94.000
24—29/III	81 5/8	79	79	74.000
31/III—5/IV	79 1/2	78 1/2	79 1/2	35.000
Giełda w Londynie				
7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
17—22/III	89 25	87 25	89 00	
24—29/III	90 05	88 05	88 30	
31/III—5/IV	89 00	88 25	88 625	
Giełda w Zurychu				
7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
17—22/III	87 90	87 25	.	
24—29/III	89 50	87 75	.	
31/III—5/IV	90 50	89 00	.	
Giełda w Sztokholmie				
7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
Luty 1930	84	—	83	14.000
Marzec "	87 1/2	83	87	25.000
Giełda w Paryżu				
7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
17—22/III	106 20	104 80		
24—29/III	106 20	104 20		
31/III—5/IV	105 50	104 20		
Giełda w Medjolanie				
7% pożyczka włoska z 1924 r.				
17—22/III	98 45	98 20	98 40	99.000
24—29/III	98 40	98 25	98 30	25.000
31/III—5/IV	99 00	98 30	99 00	462.500

Z BANKU POLSKIEGO

STAN RACHUNKÓW BANKU POLSKIEGO W DN.

31 MARCA 1930 R. — Po dwóch dekadach silnego odpływu dewiz z Banku — III dekada marca wykazała nadwyżkę skupu walut i dewiz nad ich sprzedażą, która jednak tylko w nieznacznej części zdołała pokryć deficyt poprzednich dekad, i w rezultacie miesięcznym bilans walutowy Banku wykazał dość poważną nadwyżkę rozchodu.

Stało się to nie dzięki skurczeniu skupu, który — przeciwnie — okazał się znacznie wyższym niż w lutym, a w mniejszym stopniu także niż w styczniu, lecz dzięki bardzo poważnej wyższej sprzedaży w porównaniu z lutym, choć w porównaniu ze styczniem sprzedaż marcowa była mniejsza. Zaznaczyć należy, że znacznie zwykowała w marcu zarówno sprzedaż bankom i klienteli, jak i sprzedaż urzędów.

Rezerwy walutowe Banku pod wpływem nadwyżki skupu walut zwiększyły się w III dekadzie marca o zł 7·8 miljn. do zł 441·4 miljn. lecz w ciągu całego miesiąca wykazały spadek o zł 19·5 miljn. Część rezerw, przyjęta do pokrycia złoto-walutowego obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań, zmniejszyła się w ostatniej dekadzie marca z zł 3260 miljn. do zł 325·2 miljn., a w całym marcu o zł 35·3 miljn. Część zaś rezerw, niezaliczona do pokrycia, wzrosła w dekadzie sprawozdawczej z zł 107·6 miljn. do zł 116·2 miljn., a w ciągu miesiąca o zł 15·8 miljn.

Rezerwy złote zwiększyły się w marcu częściowo dzięki drobnemu skupowi (głównie w monetach), dokonywanemu przez oddziały Banku, częściowo zaś dzięki zakupowi zagranicą (zł 0·6 miljn. w II dekadzie). Wzrost rezerw w dekadzie ultimowej wyniósł zł 0·1 miljn., a w ciągu całego miesiąca zł 0·9 miljn. (z zł 701·0 miljn. do zł 701·9 miljn.). Zapas złota, znajdujący się zagranicą, wzrósł w marcu w związku z dokonaną w II dekadzie miesiąca sprzedażą złotych monet niemieckich ze skarbcu Banku przy jednoczesnym kupnie złota w sztabach (które pozostawione zostało zagranicą) — o zł 39·5 miljn. do zł 219·0 miljn., zapas zaś złota w skarbcach Banku zwiększył się w III dekadzie z zł 482·8 miljn. do zł 482·9 miljn., a w ciągu miesiąca zmniejszył się z przyczyny wyżej wskazanej — o zł 38·6 miljn.

Zmiany w stanie rezerw złoto-walutowych, stanowiących pokrycie obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku, w ciągu III dekady i w ciągu całego marca ilustruje następujące zestawienie (w tys. zł):

	28/II	20/III	31/III
Złoto	701.056	701.807	701.906
Waluty i dewizy netto	360.481	326.000	325.188
Razem: 1,061.537	1,027.807	1,027.095	

W stosunku do sumy obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań powyższe pokrycie złoto-walutowe stanowiło w dn. 31/III 61·83%, gdy w dn. 20/III 62·21% i w dn. 28/II 61·07% (statutowe minimum 40%). Samo pokrycie złotem wynosiło: w dn. 31/III 42·25%, w dn. 20/III 42·48%, w dn. 28/II 40·33% (statutowe minimum 30%).

Stosunkowo znacznie silniejszy spadek w ostatniej dekadzie marca procentu pokrycia niż sumy pokrycia (rezerw), która zmniejszyła się tylko bardzo nieznacznie — tłumaczy się jednoczesnym zwiększeniem się sumy obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku, mianowicie z zł 1.652·0 miljn. do zł 1.661·2 miljn. Właściwie wzrósł, i to bardzo gwałtownie, tylko jeden ze składników tej sumy — obieg biletów bankowych — z zł 1.201·1 miljn. do zł 1.324·0 miljn., podczas gdy drugi składnik — natychmiast płatne zobowiązania — silnie zmniejszył się — z zł 451·0 miljn. do zł 337·2 miljn. W ciągu całego miesiąca marca obieg biletów wzrósł o zł 42·3 miljn., a natychmiast płatne zobowiązania zmniejszyły się o zł 119·3 miljn.

Spadek zobowiązań w III dekadzie marca dotyczy pozostałości na rachunkach żyrowych, które zmniejszyły się z zł 417·1 miljn. do zł 303·1 miljn.; z pozostałych pozycji natychmiast płatnych zobowiązań coprawła wypłacono z rachunku państwowego funduszu kredytowego zł 1·0 miljn., ale jednocześnie w silniejszym stopniu, bo o zł 1·3 miljn., wzrosło saldo pozycji „różne rachunki” (saldo rachunku zakupu srebra pozostało bez zmiany w wys. zł 13·0 miljn.). Z lokat żyrowych zmniejszyły się w ostatniej dekadzie marca szczególnie silnie lokaty kas państwowych — z zł 252·3 miljn. do zł 155·4 miljn., w mniejszym zaś stopniu lokaty na rachunkach prywatnych — zł 164·8 miljn. do zł 147·6 miljn. W ciągu całego miesiąca marca lokaty żyrowe zmniejszyły się o zł 117·3 miljn., przyczem lokaty na rachunkach prywatnych wzrosły o zł 9·8 miljn., a spadły jedynie lokaty kas państwowych — o zł 127·1 miljn.

Wzrost obiegu banknotów na ultimo marca o przeszło 10% stanowi przedewszystkiem odpowiednik spadku lokat na rachunkach żyrowych; poza tem zaś wiąże się ze wzrostem rezerw walutowych Banku. Działalność kredytowa Banku nie wpłynęła poważniej na zmianę obiegu, wykazując stosunkowo nieznaczny spadek.

Suma kredytów dyskontowych wykorzystanych (weksle w portfelu), która zniżkowała w pierwszych 2 dekadach, wykazała w III dekadzie marca — podobnie zresztą jak w lutym — normalnie nienotowany na ultimo miesiąca spadek, mianowicie o zł 6·6 miljn. do zł 623·6 miljn.; suma pożyczek zastawowych natomiast wzrosła — o zł 3·6 miljn. do zł 73·1 miljn. W ciągu całego marca kredyty dyskontowe wykorzystane zmniejszyły się o zł 44·9 miljn. (mimo że jednocześnie kredyty przyznane wzrosły o ok. zł 50 miljn.), pożyczki zaś zastawowe wzrosły o zł 2·8 miljn.

Z innych pozycji bankowego pokrycia obiegu i zobowiązań — zapas monet srebrnych i bilonu, skupionych przez Bank na własność, zmniejszył się w III dekadzie marca z zł 0·8 miljn. do zł 0·5 miljn., zapas papierów procentowych własnych spadł z zł 8·4 miljn. do zł 8·1 miljn., dług Skarbu Państwa (kredyt bezprocentowy) pozostał niezmienny w wys. zł 25 miljn.

Zmiany w pokryciu bankowym obiegu i zobowiązań w ostatniej dekadzie i w ciągu całego marca przedstawia następujące zestawienie (w tys. zł):

	28/II	20/III	31/III
Weksle	668.447	630.232	623.593
Polskie monety srebrne i bilon	623	767	531
Pożyczki, zabezpieczone zastawami	70.270	69.556	73.114
Papiery proc. własne	7.679	8.366	8.105
Zobowiązania Skarbu Państwa	25.000	25.000	25.000
Razem: 772.018	733.920	730.343	

Obieg pieniędzy skarbowych wzrósł w dekadzie sprawozdawczej zupełnie niewspółmiernie ze wzrostem obiegu biletów Banku, bo zaledwie z zł 227·5 miljn. do zł 234·0 miljn. Na sumę tę składa się: 1) obieg biletów państwowych (5-złotowych) w wys. zł 36·3 miljn. (w dn. 20/III zł 37·7 miljn.), 2) obieg biletów zdawkowych (5- i 2-złotowych) w wys. zł 1·9 miljn. (w dn. 20/III zł 1·9 miljn.), 3) obieg monet srebrnych (5-, 2- i 1-złotowych) w wys. zł 126·6 miljn. (w dn. 20/III zł 120·3 miljn.), 4) obieg bilonu niklowego i srebrnego w wys. zł 69·3 miljn. (w dn. 20/III zł 67·7 miljn.). W ciągu całego miesiąca obieg skarbowy spadł o zł 0·6 miljn.

AKTYWA

ZŁOTO w skarbcu	zł 482,860,981·39
" zagranicą	" 219,045,501·15
	zł 701,906,482·54
PIENIADZE I NALEŻN. ZAGRAN.	zł 325,188,477·87
	zł 1,027,094,960·41
PIENIADZE I NALEŻN. ZAGR., niezaliczone do pokrycia	" 116,531,120·99
POLSKIE MONETY SREBRNE I BILON	" 530,867·93
PORTFEL WEKSLOWY	" 623,592,534·—
POŻYCZKI ZASTAWOWE	" 73,113,826·—
PAPIERY PROCENTOWE WŁASNE	" 8,105,414·27
PAPIERY FUNDUSZU ZAPASOWEGO	" 84,027,563·52
DŁUG SKARBU PAŃSTWA	" 25,000,000·—
NIERUCHOMOŚCI	" 20,000,000·—
INNE AKTYWA	" 108,235,300·01
	zł 2,085,931,586·23

PASYWA

KAPITAŁ ZAKŁADOWY	zł 150,000,000·—
FUNDUSZ ZAPASOWY	" 110,000,000·—
NATYCHM. PŁATNE ZOBOWIĄZANIA:	
a) rachunki żyrowe kas państwowych	zł 155,442,586·50
b) pozostałe rachunki żyrowe	" 147,625,417·27
c) rachunek zakupu srebra	" 13,000,000·—

d) rachunek państw. funduszu kredyt.	"	6,901.203'06	
e) różne rachunki	"	14.184.659'16	
		<u> </u>	z 337,153 865'99
OBIEG BILETÓW BANKOWYCH		1,324,023.160	z 1,661,177.025'99
RACHUNEK SPECJALNY SKARBU PAŃSTWA	"	75.000.000	—
INNE PASYWA	"	89,754.560'24	
		<u> </u>	z 2,085,931.586'23

Z POCZTOWEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI

ZMIANA STAWEK PROCENTOWYCH PRZY POŻYCZKACH LOMBARDOWYCH. — Z dniem 1 kwietnia r. b. stawki procentowe, pobierane przez P. K. O. przy udzielaniu pożyczek lombardowych, wynoszą:

pod zastaw papierów państwowych	8½%
" " " hipot. komunalnych	
" " " i akcyj Banku Polskiego	9½%
" " " dywidendowych	10½%

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

ROZWÓJ HANDLU MIĘDZYNARODOWEGO PRODUKTAMI MLECZARSKIMI

Rozwój produkcji mleczarskiej wysuwa się na miejsce czołowe wśród wielkich przemian, zachodzących ustawicznie na rynkach rolnych. Również i w Polsce miał miejsce w ostatnich latach bardzo poważny wzrost produkcji mleczarskiej, wyrazem czego służy wzmógłony eksport masła i serów. Istotnie, gdy w latach 1921—1925 przeciętny roczny eksport masła z Polski wynosił tylko 1.100 q, to w 1928 r. doszedł on już do 109.700 q. W tym samym czasie eksport serów wzrósł z 3.400 q do 16.600 q. Głównym odbiorcą tych produktów są Niemcy.

Niemżliwą jest, niestety, rzeczą dokładne przedstawienie roli polskiego handlu mleczarskiego w handlu ogólnoswiatowym w porównaniu z danymi przedwojennymi. Brakuje po temu również niezbędnych danych statystycznych. Nie ulega jednak wątpliwości, że wzrost ten zawdzięcza się w znacznej mierze środkom, podjętym w okresie powojennym, w szczególności zaś poparciom ze strony polskiego Rządu. Tendencje rozwojowe występują w Polsce w analogiczny sposób, jak wszędzie. Zdobyte nauki są wszędzie w coraz to wyższym stopniu wykorzystywane dla celów praktycznych. Chodzi przytem nie tylko o udoskonalenie samego procesu produkcji masła, sera lub pasteryzowanego mleka, lecz w dużej mierze również o celowe dostosowanie jej do istniejących warunków rynkowych. Producenci wszystkich krajów chcą wyciągnąć korzyści z rosnących możliwości zbytu, przyczem obserwuje się silny wzrost konkurencji, jako oznaka wzrostu produkcji. Kraje eksportowe wyszukują nowych możliwości zbytu, importerzy zaś starają się podnieść własną produkcję, aby pozwolić krajowemu rolnictwu wykorzystać lepsze możliwości zbytu.

Konsumpcja wysokowartościowych wytworów produkcji zwierzęcej, jak również ogrodowizn, w przeliczeniu na głowę ludności wzrasta intensywnie w dalszym ciągu, zwłaszcza w krajach uprzemysłowionych. Nie można wszakże uogólniać tego twierdzenia, gdyż niektóre zachodnio- oraz środkowo-europejskie kraje wykazują — przeważnie w odniesieniu do masła — spadek konsumpcji na głowę ludności, co jednak w głównej mierze spowodowane jest wzrostem konsumpcji margaryny. W większości państw zachodnio- i środkowo-europejskich obecna konsumpcja margaryny jest mniej więcej równa konsumpcji masła. Spożycie margaryny na głowę ludności wynosiło w 1927 r.: w Niemczech 7·4 kg, w Anglii 7·8 kg, w Szwecji 6·6 kg, w Holan-

dji 7·4 kg, w Danii zaś aż 20·7 kg, czyli blisko czterokrotnie tyle, ile wynosi w tym kraju konsumpcja masła. Uwzględniając jeszcze poniższe zestawienie, przychodzimy do wniosku, że właśnie kraje, eksportujące poważne ilości produktów mleczarstwa, same konsumują bardzo wiele margaryny (co dotyczy Polski, brak nam dotychczas potrzebnych danych dla odpowiedniego wyliczenia). Tłumaczy się to tem, że w krajach tych rolnicy sami nie zajmują się produkcją masła, to też, będąc zmuszeni do kupowania tłuszczów, wolą tańszą margarynę.

Poniższe zestawienie podaje spożycie masła i serów na głowę ludności w okresie przedwojennym i powojennym (w kg):

	Okres przedwojenny		Okres powojenny	
	masło	sero	masło	sero
Dania	8·0	5·6	5·7	5·6
Niemcy	6·7	4·3	7·6	5·4
Francja	3·9	4·1	4·0	4·3
Anglia i Irlandja	7·7	5·1	8·2	4·5
Włochy	1·1	3·6	1·0	5·2
Holandja	7·6	6·0	5·1	3·8
Szwecja	7·5	2·6 ²⁾	7·2	3·6 ²⁾
Szwajcaria	5·5	12·0	5·4	8·3
Rosja (Z. S. R. R.)	2·3	0·1	2·6	0·1
Kanada	12·6	1·4	13·6	1·4
Stany Zjedn. Am.	7·7	2·1	8·0	2·1
Argentyna	0·8 ¹⁾	1·3 ²⁾	0·8	1·6
Australja	11·6	2·2	13·4	1·8

Zapotrzebowanie na produkty mleczarstwa zwiększyło się m. in. z uwagi na światowy przyrost. Poza tem na uwagę zasługuje fakt, że kraje, które poprzednio zużywały tylko minimalne ilości produktów mleczarstwa, konsumują ich obecnie znacznie więcej, co odnosi się np. w dużej mierze do wielu okolic Azji Wschodniej, jak również do coraz większych możliwości zbytu mleka pasteryzowanego w krajach tropikalnych i subtropikalnych.

Z uwagi na to, że posiadamy wiarygodne dane odnośnie produkcji mleczarskiej tylko w odniesieniu do niektórych krajów, i to przeważnie w okresie powojennym — trudno jest przedstawić liczbowo wzrost produkcji w porównaniu do okresu powojennego. To też, chcąc wykryć istniejące w tej dziedzinie tendencje, musimy skozystać z danych handlu międzynarodowego. Poniższe tabele ilustrują obrót światowy

¹⁾ Wylącznie masło naturalne.

²⁾ Wylącznie ser fabryczny.

masłem, serem i mlekiem pasteryzowanym w ostatnich latach w porównaniu do okresu przedwojennego (w tys. q):

	Masło	Sery	Mleko pasteryzowane
1909/13	3.214	2.491	1.318
1924	3.994	3.037	3.288
1925	4.474	3.411	3.135
1926	4.505	3.281	3.242
1927	4.779	3.434	3.294
1928	5.004	3.396	3.640

Mianem „mleka pasteryzowanego” określono wszelkiego rodzaju mleko skondensowane, śmietankę, jak również mleko w proszku. Z powyższego zestawienia wynika, że największą wzrost w okresie powojennym obrót mlekiem; na drugim miejscu stoi masło, trzecie zaś miejsce zajmuje ser. Wśród krajów, eksportujących masło, dokonały się w porównaniu do lat 1909—1913 poważne przesunięcia. Mała Danja stoi w dalszym ciągu na pierwszym miejscu, przyczem zarówno przed wojną, jak i w okresie lat 1924—1928 wywoziła ona prawie $\frac{1}{3}$ całej ilości, będącej w obrocie międzynarodowym. Drugie miejsce zajmowała przed wojną Rosja. Obecnie, biorąc za podstawę pięcioletni okres 1924—1928, nie zajęła ona jeszcze tego stanowiska (przed wojną udział jej wynosił około $\frac{1}{5}$ eksportu światowego), ale można stwierdzić wielkie postępy w tym zakresie, przyczem należy uwzględnić odpadnięcie od Rosji wielu produkcyjnych obszarów — tak, że udział wszystkich obszarów Rosji przedwojennej w światowym handlu masłem jest obecnie mniej więcej taki sam, jak przed wojną. Trzecie i czwarte miejsce zajmowały przed wojną Australia i Holandia, eksportując mniej więcej każda $\frac{1}{10}$ część ogólnego obrotu. Przeciętnie w latach 1924—1928 — o ile się nie policzy Z. S. R. R. — Australia oraz Holandia zajmują trzecie i czwarte miejsce z temi udziałami, co i przed wojną, na drugie zaś miejsce wysunęła się Nowa Zelandja, eksportując 15% wywozu światowego wobec przedwojennych 5%. Z pośród innych zmian, które zaszły w zakresie eksportu masła, na szczególną uwagę zasługuje wzrost wywozu Argentyny, który, biorąc przeciętną z lat 1924—1928, powiększył się w porównaniu do przedwojennego

8-krotnie. Nowa Zelandja wywoziła blisko 4-krotnie więcej niż przed wojną, Danja zaś o ok. 50% więcej, jakkolwiek w liczbach absolutnych wzrost eksportu tej ostatniej jest oczywiście najpoważniejszy.

Główne miejsca w eksporcie serów zajmowały przed wojną kolejno: Kanada, Holandia, Szwajcaria, Włochy, Nowa Zelandja oraz Francja, po wojnie zaś: Nowa Zelandja, Holandia, Kanada, Włochy, Szwajcaria, Francja oraz Danja. Podczas gdy wywóz Kanady oraz Szwajcarii wykazuje po wojnie w porównaniu z okresem przedwojennym spadek, eksport zaś Francji — nieznaczny tylko wzrost, wywóz Holandji, a jeszcze więcej Nowej Zelandji bardzo poważnie wzrósł. Przed wojną Kanada uczestniczyła w światowym eksporcie serów blisko w $\frac{1}{3}$, Holandia — w $\frac{1}{4}$, Szwajcaria zaś, Włochy oraz Nowa Zelandja — w 13% do 10%. Po wojnie udziały poszczególnych eksporterów wynoszą kolejno: Nowa Zelandja 26%, Holandia 23%, Kanada 17%, Włochy 10%, Szwajcaria 8%.

Głównym eksporterem pasteryzowanego mleka zarówno przed jak i po wojnie jest Holandia. W latach 1909—1913 przeciętny udział jej w pokryciu światowego zapotrzebowania wynosił 28%, w latach zaś 1924—1928 — 43%. Następne miejsca zajmowały przed wojną: Szwajcaria — 27%, W. Brytania — 16%, Norwegia — 11%, Stany Zjednoczone Am. — 7%. Po wojnie Stany Zjednoczone przesunęły się na drugie miejsce, eksportując blisko 20% ogólnej ilości. Dalsze trzy miejsca zajęły i Szwajcaria — 10%, Danja — 8%, Kanada — 6%.

Dla należytego i pełnego przedstawienia rzeczywistego rozwoju międzynarodowego handlu produktami mleczarskimi, widocznego już z powyższych liczb, należy zapoznać się z wielkością importu poszczególnych krajów przywożących. Wzrost przywozu w porównaniu z czasami przedwojennymi wykazują przede wszystkim Niemcy, które przez to stały się jeszcze bardziej poważnym czynnikiem w obrocie międzynarodowym.

Biorąc za podstawę dla porównania przeciętne z lat 1909—13 oraz 1924—28, otrzymujemy następujące zestawienie udziału procentowego w światowym imporcie produktów mleczarskich dwóch głównych importerów:

	Wskaźnik wzrostu Masła		Wskaźnik wzrostu Sery		Wskaźnik wzrostu Mleko pasteryzowane		Wskaźnik wzrostu	
	1909—13	1924—28	1909—13	1924—28	1909—13	1924—28	1909—13	1924—28
Anglia	67	65	139	48	46	127	44	39
Niemcy	16	21	191	9	19	286	0.2	6
			(1909—13=100)			(1909—13=100)		(1909—13=100)

Tylko dzięki szczególnie silnemu wzrostowi przywozu do Niemiec mogło nastąpić tak wydatne rozszerzenie międzynarodowego handlu masłem i serami po wojnie. Najbardziej rzucająca się w oczy jest rola Niemiec w zakresie importu masła. Przeważająca część tych ilości masła, które są przedmiotem handlu międzynarodowego, jest nabywana przez 2 kraje, mianowicie Anglię i Niemcy.

Import masła do tych 2 krajów ilustruje poniższe zestawienie (w tys. q):

	Anglia	Niemcy
1909—13 przec.	2.117	505
1924	2.676	535
1925	2.974	566
1926	2.956	978
1927	2.956	1.083
1928	3.110	1.266

Pozostałe kraje, importujące masło, odgrywają wobec tych dwóch głównych odbiorców zupełnie podrzędną rolę. Stojąca po nich na trzecim miejscu Szwajcaria zakupywała w ostatnich latach około 80—85 tys. q. Tylko więc silny wzrost importu niemieckiego umożliwił tak gwałtowne rozszerzenie międzynarodowego handlu maślarskiego w ostatnich latach. Import masła Anglii zmienił się stosunkowo znacznie mniej, przywóz zaś niemiecki wynosił już w 1927 r. dwukrotnie więcej niż przed wojną; teraz wynosi on $2\frac{1}{2}$ razy więcej.

Import serów do Niemiec wykazuje jeszcze znacznie większy względny wzrost, niż to nastąpiło w stosunku do masła. Uwzględniając, że Anglia w przecięciu 1924—28 powiększyła swój import sera w porównaniu do przedwojennego tylko o ok. $\frac{1}{3}$ miljn. q, stwier-

dzamy, że przeszło połowa wzrostu importu światowego przypada na Niemcy. Przed wojną Anglja importowała 5-krotnie więcej niż Niemcy, w przecięciu zaś lat 1924—1928 przywozi ona tylko $2\frac{1}{2}$ razy więcej.

Tendencje rozwojowe, które wykazaliśmy w niniejszym artykule, zasługują na baczną uwagę. Wśród nich występuje wyraźnie tendencja do trwałego powiększenia produkcji, która, być może, doprowadzi w przyszłości do bardzo szkodliwej nadprodukcji. Oceniając prawidłowo rozwój, zachodzący w tej dziedzinie, nie można nie widzieć, jak wszystkie kraje eksportujące ubiegają się o możliwości eksportowe i jak właśnie Anglja i Niemcy odgrywają przytem rolę głównych odbiorców. W każdym razie jednak nie może ulegać wątpliwości, że pojemność tych dwóch

krajów nie może teraz wzrastać w tym samym stopniu, co w ostatnich latach. W Anglii pewną rolę odgrywa w tym kierunku zmniejszenie siły nabywczej z powodu bezrobocia. W Niemczech siła nabywcza zmniejszyła się ostatnio nieco pod wpływem spłat reparacyjnych; niektóre szczególnie na niemieckim rynku zainteresowane kraje eksportowe mniemają, że to obniżenie siły nabywczej ulegnie dalszemu pogłębieniu. Tego rodzaju ograniczenia siły nabywczej doprowadzą ostatecznie do zaostżenia konkurencji. Tem się łomaczy, dlaczego właśnie teraz wszystkie kraje eksportujące świata pragną zapewnić sobie najlepsze możliwości realizacji swej produkcji — przez podniesienie jakości i polepszenie organizacji zbytu.

Prof. Dr. Kurt Ritter

KRONIKA ZAGRANICZNA

M. IN. NA PODSTAWIE RAPORTÓW I DONIESIEŃ POLSKICH PLACÓWEK ZAGRANICZNYCH

FRANCJA

ROZWÓJ PORTU W STRASBURGU. — Ogólny obrót towarowy rzeczno portu w Strasburgu wyniósł w 1929 r. 4.373 tys. tonn wobec 5.323 tys. t w 1928 r., spadek więc obrotu stanowi około 10%. Spadek obrotu portu strasburskiego w r. ub. tłumaczy się z jednej strony częściową przerwą pracy przy rozbudowie portu, z drugiej zaś strony zmniejszonym ruchem portowym w związku z wyjątkowo silnymi mrozami w zimie r. ub. i posuchą w lecie. W każdym razie rok ubiegły należy traktować jako niekorzystny z punktu widzenia nawigacyjnego tak wielkiej rzeki, jaką jest Ren. Zaznaczyć jednak należy, że aczkolwiek obrót zeszloroczny był mniejszy od obrotu w 1928 r., pozostawał on jednak na poziomie wyższym niż w 1927 r. (4.331 tys. t).

Z ogólnego obrotu przypada na przywóz 2.735 tys. t (w 1928 r. 2.751 tys. t), na wywóz zaś — 2.038 tys. t (2.754 tys. t). Spadek obrotu więc najsilniej się uwidocznił w dziedzinie eksportu, podczas gdy import utrzymał się mniej więcej na poziomie poprzedniego roku. Z większych pozycji importu należy tu wymienić: węgiel — 1.735 tys. t (1.791 tys. t), zboże — 612 tys. t (621 tys. t) oraz materiały budowlane — 43 tys. t (71 tys. t), poza tem trzeba podkreślić przeszło 3-krotny wzrost przywozu drzewa (z 16 tys. t w 1928 r. do 55 tys. t) w związku z zorganizowanym przez Radę Portu w Strasburgu bezpośrednim transportem drzewa do szwajcarskich papierni. W eksporcie zanotowano poważny spadek wywozu mineralów żelaznych — z 1.618 tys. t do 1.143 tys. t, natomiast wywóz różnych soli potasowych utrzymał się na tym samym poziomie (754 tys. t).

Ogólnie biorąc, obrót zeszloroczny portu w Strasburgu wzrósł przeszło dwukrotnie w stosunku do obrotu przedwojennego (w 1913 r. — 1.988 tys. t) i tyleż w stosunku do obrotu bezpośrednio po przejściu portu przez administrację francuską w 1922 r. (1.905 tys. t).

Rozbudowa portu w Strasburgu posuwa się szybko naprzód, i większość projektowanych robót jest już na ukończeniu. Wysiłki kierownictwa budowy portu czynione są głównie w kierunku ułatwienia i udoskonalenia dostępu do portu jak od strony portu, tak i od strony lądu. Z ważniejszych robót należy wymienić tu: po-

głębienie basenu im. Vaubana, rozpoczęte już w 1927 r., przyzem wykończono całkowicie południową część basenu; dalej ukończenie prac przy odgałęzieniu koryta Renu oraz wybudowanie wielkiego mostu metalowego, łączącego to odgałęzienie ze starem korytem; wreszcie prowadzone są w dalszym ciągu prace przy budowie nowego dworca i linii kolejowej, łączącej stary port z nowym dworcem.

Przyszłość portu w Strasburgu związana jest ściśle z rozwojem ogólnogospodarczym okręgu. Z tego punktu widzenia rok 1928 przyniósł dla portu duże polepszenie w związku z otwarciem pierwszego z projektowanych tuneli w pasmie gór Wołoskich. Rok bieżący zapowiada się niemniej korzystnie pod tym względem, albowiem w roku tym ukończone zostaną roboty, zapewniające kanałowi Reńskiemu dostateczny dopływ wód, aby utrzymać regularną komunikację między portem strasburskim i portami okręgu lońskiego na Renie. Również w r. b. ukończono już elektrifikację kolei między Strasburgiem, Mulhouse i Huningue. Wreszcie projektowane jest połączenie w najbliższym czasie kopalń z kanałem Reńskim, przyzem port przeładunkowy byłby wybudowany przy kopalni Teodory, a kilka mniejszych portów w Wittenheim, Ruelisheim i Battenheim.

P. S.

ANGLJA

EMISJE KAPITAŁÓW W 1929 R.

W zeszlorocznej działalności emisyjnej na rynku angielskim uwydatniają się dwa wyraźne okresy. W pierwszej połowie roku trwa jeszcze, z pewnem osłabieniem, zwykły nastrój 1928 r. W drugiej połowie roku zarysowuje się wyraźna depresja na rynku kapitałowym, która wyraża się w niezmiernie niskiej sumie emisji, wynoszącej zaledwie £ 58 miljn. za ostatnie 6 miesięcy r. ub. Należy podkreślić, iż jest to najniższy poziom od czasu wojny.

Ogółem suma emisji na rynku pieniężnym angielskim spadła o £ 108'8 milin. — z £ 363 milin. w 1928 r. do £ 254 milin. w 1929 r. W pierwszej połowie roku zaznaczała się konjunktura pomyślna, co znalazło wyraz w silniejszej skłonności do emisji na rzecz przedsiębiorstw prywatnych aniżeli emisji papierów publicznych. Spadek emisji dotknął szczególnie kredyty

zagraniczne, jak to wykazuje poniższe zestawienie udziału w emisjach (w %):

	Anglja	Reszta świata	Z tego Imperjum Bryt.
1924	39'9	60'1	32'9
1925	60'1	39'9	26'1
1926	55'6	44'4	20'5
1927	55'9	44'1	27'9
1928	60'5	39'5	23'7
1929	62'8	37'2	21'5

Przyczyny spadku zapotrzebowania na pożyczki ze strony zagranicy tłumaczyć należy nietylko niechęcią udzielania kredytów przez banki, ile raczej ograniczeniem przez państwa dłużnicze popytu na kredyty zagraniczne wobec wysokiej stopy procentowej. W przeciwnym razie trudno wytłumaczyć, dlaczego rynek kapitałowy angielski, nastawiony silnie na obrót międzynarodowy, nie szukał wyrównania luki, powstałej przez załamanie się spekulacji papierów wartościowych na giełdzie londyńskiej, we wzmożonym eksporcie kapitałów.

Wedle danych statystycznych, ogłoszonych przez Midland Bank, zmniejszyły się emisje zagraniczne z £ 143'3 miljn. na £ 94'3 miljn.

Z różnicy £ 49 miljn. przypada na pożyczki rządowe £ 27'3 miljn., na pożyczki dla prywatnych przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych £ 10'6 miljn., na pożyczki dla zagranicznych gmin i przedsiębiorstw publicznych £ 9'7 miljn. W najmniejszym stopniu zmniejszyły się kredyty, udzielone obcym kolejom, gdyż tylko o £ 1'4 miljn. W kwotach powyższych nie są liczone pożyczki konwersyjne Rządu angielskiego. Ogromny spadek wykazują również długoterminowe kredyty, udzielane krajowym gminom i korporacjom. Spadły one o £ 14'1 miljn. do niezwykle niskiej sumy £ 3'5 miljn.

Pomimo zmniejszenia się kredytów zagranicznych i długoterminowych, spadły również emisje krótkoterminowe na przedsiębiorstwa prywatne o 20% do sumy £ 199 miljn. Przyczyną tego ostatniego zjawiska szukać należy przede wszystkim w pewnej nieufności publiczności angielskiej, szukającej lokaty kapitałów — po ostatnim krachu giełdowym. Ciasnota gotówkowa grała tu mniejszą rolę, gdyż Rząd angielski mógł bez większych trudności zwiększyć obieg krótkoterminowych bonów skarbowych do £ 100 miljn., zwłaszcza

cza wobec przeprowadzonych szczęśliwie wielkich operacji konwersyjnych. Należy przewidywać, że zmniejszenie prywatnej działalności kredytowej łącznie z pewnymi działaniami, poniesionymi na spadku papierów giełdowych, oraz łącznie ze wzrostem kosztów produkcyjnych, spowodowanych wysoką stopą procentową, od ije się ujemnie na zyska h oraz na tworzeniu się kapitałów także w roku przyszłym.

O ile chodzi o szczegółowy rozbrór angielskiej działalności emisyjnej za rok ubiegły, należy zaznaczyć, że na pożyczki rządowe przypało w 1929 r. £ 30.4 miljn. wobec £ 57.7 miljn. w 1928 r. Pożyczki te były udzielane w przeważającej mierze w obrębie Imperjum Brytyjskiego. Na inne kraje wypadło zaledwie £ 3.6 miljn.

Pożyczki komunalne spadły z £ 31.6 miljn. do £ 7.8 miljn., przyczem pożyczki dla gmin za granicą poza Imperjum spadły prawie do zera. Inny był przebieg pożyczek kolejowych. Krajowe, obracające się w małych sumach, zmniejszyły się nieznacznie z £ 2.2 miljn. do £ 1.9 miljn. Pożyczki dla kolei imperjalnych spadły o 50%, natomiast emisje dla kolei zagranicznych wykazały wzrost o 75%.

Kredyty na rzecz przedsiębiorstw prywatnych obejmowały łącznie £ 201.2 miljn., z czego £ 154.0 miljn. przypada na przedsiębiorstwa krajowe, reszta na zagranicę. Rozróżnienie to zresztą nie da się przeprowadzić ściśle wobec tego, iż wiele firm, posiadających oficjalną siedzibę w Londynie, pracuje faktycznie zagranicą. Faktem, który rzuca się w oczy przy rozpatrywaniu udziału poszczególnych gałęzi produkcji w emisjach kredytowych za 1929 r., jest stosunkowo i niezwykłe niski udział ciężkiego przemysłu i górnictwa. Na ogólną sumę emisji krajowych £ 154.0 miljn. i zagranicznych £ 47.3 miljn. na przemysł metalurgiczny i kopalnie wypada £ 5.2 miljn., na przemysł okrętowy £ 0.3, na przemysł środków produkcji zaś £ 10 miljn. Równocześnie na przedsiębiorstwa finansowe, banki i towarzystwa ubezpieczeń wypada £ 58.4 miljn., na browary £ 4.7 miljn., a na „różne” przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe, w dużej mierze oparte na spekulacji — £ 92.3 miljn. Obraz powyższy jest niewątpliwie wynikiem małej rentowności kopalń węgla i ciężkiego przemysłu w stosunku do innych przedsiębiorstw. Należy przytem pamiętać, że te „różne” przemysły dają chociaż częściowe zatrudnienie robotnikom, dotkniętym bezrobociem. Ujemną stroną jest to, że wśród tych przedsiębiorstw wiele opierało się na spekulacji i te właśnie dotkliwie ucierpiały podczas ostatniego kryzysu giełdowego. Możliwe przeto za kwestionować, czy w tym wypadku polityka zużycia kapitałów, stosowana w Anglii, była oparta na zdrowych podstawach.

Dr. L. B.

STANY ZJEDNOCZONE AMERYKI

NOWA FUZJA W BANKOWOŚCI. — Tendencje koncentracyjne w bankowości Stanów Zjedn., uwidocznione w ciągu 1929 r. połączeniem „Guaranty Trust Co.” i „National Bank of Commerce” oraz „National City Bank” z „Farmers Loan and Trust Co.” — znalazły ostatnio swój wyraz w dokonanej fuzji „Chase National Bank” z 2 bankami powierniczymi: „Equitable Trust Co.” i „Interstate Trust Co.”

Tendencje koncentracyjne, uwidoczniające się w ten sposób wśród banków amerykańskich, poza ogólnymi powodami koncentracji, jak oszczędność na wydatkach administracyjnych, zwiększenie zasięgu wpływów i t. p., mają w Stanach Zjednoczonych przyczyny specjalne. Głównym momentem jest tu ustosunkowanie się do roli papierów wartościowych w życiu gospodarczym kraju, roli, której byliśmy świadkami w ciągu roku ubiegłego¹⁾. Na tem tle występująca pewna równoległość zainteresowań „investment trustów” i banków zmusza te ostatnie do zwiększenia swych możliwości giełdowych, tem więcej, że prawie 50% aktywów bankowych składa się z papierów wartościowych lub kredytów lombardowych. Ta chęć zmniejszenia ryzyka w drodze koncentracji ujawnia się również na tle daleko idącej specjalizacji w bankowości Stanów Zjednoczonych, gdzie stale aktualna jest możliwość nadmiernych strat w związku ze specjalnymi warunkami w danej grupie interesów. Stąd tendencja połączenia w jednej organizacji bankowej różnych grup interesów, a w konsekwencji — fuzji banków, specjalizujących się dotychczas w odmiennych kierunkach. Nie ostatnie miejsce wśród pobudek koncentracji zajmują również sprawy prestige'u.

Dokonana ostatnio fuzja wysunęła połączone banki Chase-Equitable na pierwsze miejsce nie tylko w bankowości Stanów, ale i świata, odbierając to stanowisko National-City Bank i angielskiej „big five”. Obecne uszeregowanie wielkich banków według posiadanych kapitałów własnych i lokat — przedstawia się w sposób następujący:

Chase-Equitable	\$ 2.8	milj
National-City	2.21	„
Midland	2.17	„
Lloyds	2.09	„
Guaranty Trust	2.01	„
Barclays	1.87	„
Westminster	1.62	„
National Providence	1.49	„
Deutsche Bank und Disconto-Gesellschaft	1.32	„
Bank Italy	1.05	„

Nowy bank, za którym stoi grupa Rockefellera dysponować będzie 52 oddziałami w New-York'u i 7 zagranicą.

Fuzja została dokonana na podstawie wymiany 4 akcji „Chase National Bank” na 5 akcji „Equitable Trust” i 2½ akcji „Interstate Trust” na 1 akcję „Equitable”.

M. I. D.

NIEMCY

FUZJA BANKÓW HIPOTECZNYCH W PRUSACH. — W dniu 24 ub. m. na posiedzeniach władz banków: „Preussische Central-Bodenkredit A. G.” i „Preussische Pfandbrief-Bank” — postanowiono sfuzjonowanie obu instytucji, pod nazwą „Preussische Central-Bodenkredit und Pfandbriefbank”. Fuzja będzie dokonana przez powiększenie kapitału zakładowego „Preussische Pfandbriefbank” z RM 25 miljn. do RM 36 miljn., przyczem owe RM 11 miljn. otrzymają akcjonariusze „Bodenkredit” w stosunku 1:1. Ponieważ kapitały obu banków wynosiły RM 43.2 miljn., pozostałe potrzebne do wymiany akcji RM 7.2 miljn. pozostawione będą do dys-

pozycji kół, zbliżonych do „Pfandbrief-bank”, przez co utrzymana będzie prawie dokładnie równowaga obu grup.

Nowy bank posiadacz będzie obieg listów zastawnych i obligacji komunalnych w sumie powyżej RM 1 milj., zatem większy od obiegu największych po nim niemieckich banków hipotecznych o przeszło RM 400 miljn.; bank posiada możliwość emitowania jeszcze dalszych RM 300—400 miljn. listów zastawnych.

Powodem fuzji jest przekonanie, że istniejące dziś 106 małych instytucji kredytu rolnego stanowią aparat, uniemożliwiający racjonalny rozdział kredytów hipotecznych, co może być korzystnie wykonywane tylko przez wielki, jednolity i oparty na rzeczywistej solidnych podstawach zakład kredytowy. Poza tem przewiduje się duże korzyści w dziedzinie zbytu listów zastawnych, zarówno zagranicą, jak również na rynku krajowym.

Fuzja (po zatwierdzeniu przez Rząd Rzeszy) obowiązywać ma wstecz — od 1 stycznia r. b.

SPRAWA SUBSYDJUM PAŃSTWOWEGO DLA TARGÓW LIPSKICH.

— W dn. 26 ub. m. Reichstag przypadkową większością głosów, złożoną z komunistów, partii centrowej i socjalistów, odrzucił wniosek demokratów o restytuowanie subwencji dla Targów Lipskich w sumie RM 400 tys. Zaznaczyć należy, że w 1929 r. Targi z subwencji nie korzystały, w 1928 r. zaś posiadały ją w sumie RM 800 tys. Uchwała ta nie jest ostateczna, możliwa jest bowiem zmiana jej przy ustaleniu ostatecznym budżetu Rzeszy na rok 1930/31, za czem prowadzi się na terenie Parlamentu dosyć ożywiona akcja.

Projektowana subwencja wynosiłaby zaledwie 20% sum, preliminowanych przez Targi na propagandę w kraju i zagranicą, brak jej więc nie odbije się szczególnie dotkliwie na działalności Targów. Odmowa subwencji wpłynie wedle wszelkiego prawdopodobieństwa na prace Targów, prowadzone w kierunku propagowania i popierania eksportu niemieckiego na terenie państw obcych, która to akcja prowadzona była ostatnio nader intensywnie i powodowała, że Targi Lipskie odgrywały w Niemczech rolę nie istniejącego tam Instytutu Eksportowego. Natomiast więcej bezpośrednie zadania Targów, z przyciąganiem kupców zagranicznych w pierwszym rzędzie — oczywiście, będą mogły być realizowane nadal w całej pełni, dzięki ogromnym własnym środkom finansowym, posiadanym przez Targi. W tem rozumieniu odmowa subwencji rządowej w niczem nie może osłabić znaczenia Targów Lipskich dla handlu polskiego.

J.

IMPORT PRODUKTÓW NAFTOWYCH W 1929 R.

— Niemiecki import produktów naftowych w 1929 r. wykazał taką samą tendencję wzrostu, jak i w poprzednich latach, z poszczególnych produktów jedynie przywóz benzyny surowej spadł bardzo poważnie ze względu na to, że kraje-dostawcy uważają za słuszne same przerabiać benzynę surową na szlachetniejsze gatunki. Poniższa tablica obrazuje nam szczegółowo stan importu produktów naftowych (w tonnach):

	1929	1928
Ropa	90.016	52.672
Benzyna surowa	112.554	190.406
„ lekka	713.161	482.555

¹⁾ P. art. „Stany Zjednoczone w nowej fazie konjunktury” („Polska Gospodarcza” zesz. 13/1930, str. 590).

Benzyna ciężka	240.143	151.618
Nafta	148.810	130.639
Olej gazowy	364.802	309.952
Smary	657.838	528.162
Inne produkty	380.182	391.267

Ogólny import w 1929 r. wyniósł 2,707 506 t, co w porównaniu z 1928 r. (2,237,271 t) stanowi poważny wzrost o 21%. Import ropy wzrósł o 70%, benzyny ciężkiej o 60%, benzyny lekkiej o 50%. Inne produkty wykazują dużo mniejszy wzrost.

Wśród dostawców tych produktów na pierwszym miejscu stoją Stany Zjednoczone Am. których udział w ogólnym imporcie, pomimo wzrostu ilościowego w 1929 r. w porównaniu do 1928 r., spadł z 48% do 45%; wogóle trzeba zaznaczyć, że ilości, importowane przez wszystkich głównych dostawców, a więc Wenezueli, Z. S. R. R., Meksyku, Rumunii, z wyjątkiem jedynie Persji, obejmujących około 90% ogólnego importu, w 1929 r. wzrosły, najsilniej jednak wzrósł import Meksyku, gdyż prawie o 100%. O ile chodzi o dostawców poszczególnych produktów, to przy imporcie ropy na pierwsze miejsce wysunął się Meksyk, usuwając na drugie miejsce Wenezuelę, chociaż i ona import swój poprawiła. W imporcie surowej benzyny pierwsze miejsce zajmują bezapelacyjnie Stany Zjednoczone, następnie Wenezuela; w imporcie benzyny lekkiej — również Stany Zjednoczone, dalej Rumunia, Persja, Z. S. R. R. i Wenezuela; w benzynie ciężkiej — Stany Zjednoczone, Z. S. R. R., Rumunia; w naftie — Stany Zjednoczone, Persja; w oleju gazowym — Stany Zjednoczone, Wenezuela; w smarach — Stany Zjednoczone, Wenezuela, Meksyk, Z. S. R. R. Polska dostarczyła oficjalnie małe ilości, trzeba jednak doliczyć jeszcze ilości, wysłane przez Gdańsk i Czechosłowację; zawarty traktat handlowy winien wzmocnić nasz eksport do Niemiec, tem bardziej, że na naszą korzyść przemawiają warunki transportowe oraz pewne układy z niemieckimi odbiorcami.

Wł. Ł.

CZECHOSŁOWACJA

PRODUKCJA I HANDEL DRZEWEEM. — Czechosłowacja, dziedziczka 1/4 lasów austro-węgierskich, posiada na obszarze 14,040,800 ha — 4,662,700 ha lasów, które pokrywają 33,19% powierzchni.

Podział lasów pomiędzy poszczególne prowincje Czechosłowacji przedstawia się, jak następuje: Czechi posiadają 1,571,622 ha lasów, czyli z ogólnej ich powierzchni zalesione jest 30,19%, Morawy posiadają 642,842 ha (28,82% ogólnej powierzchni), Śląsk — 1,543,244 ha (74,92%), Słowaczyna — 1,658,635 ha (33,84%), wreszcie Ruś Podkarpaska — 635,367 ha (50,05).

Lasów liściastych jest na terenie Czechosłowacji 29,8%, iglastych 54,6%, a mieszanych 15,6%. Świerk pokrywa 39,2% powierzchni leśnej, buk 27%, a dąb 8,2%. W Czechach, na Morawach i Śląsku przeważają drzewostany iglaste, na Słowaczynie i Rusi Podkarpackiej — liściaste, głównie dąb i buk.

Powierzchnia lasów państwowych, kościelnych i gminnych obejmuje 32% ogółu lasów, przyczem na Rusi Podkarpackiej 58,4%, a na Śląsku 56,1% ogółu lasów stanowi własność Państwa.

Na las wysoki przypada 91,7%, na średni 1%, na niski 7,3%. Na las eksploatowany — 93%, na ochronny — 7%. Na las do 40 lat — 45,4%, na starszy — 54,6%, w tem na las

ponad 100 lat — 6,9%. Na Rusi Podkarpackiej na las ponad 100-letni przypada 22,8% ogółu zalesienia.

Roczny przyrost drzewostanu wynosi około 16 milionów m³. Przeciętnie więc przyrost na ha wynosi 3,4 m³. Roczny wyrąb wynosi również około 16 milin. m³, w tem około 3,6 milin. m³ drzewa opałowego. Najsilniejszy wyrąb wykazują lasy na Morawach, Śląsku i w Czechach, gdzie przekracza on normalny przyrost o ok. 20%, słabszy wyrąb jest na Słowaczynie i Rusi Podkarpackiej, gdzie dochodzi do 65% względnie 70% przyrostu. Jest to zrozumiałe, jeśli się weźmie pod uwagę niedostępność lasów w tych 2 ostatnich krajach, oraz nierentowność eksploatacji mało poszukiwanego boku, zwłaszcza wobec kolosalnych odległości Rusi Podkarpackiej i Słowaczyny od normalnych czeskosłowackich rynków zbytu.

Ogólne wewnętrzne zapotrzebowanie Czechosłowacji na drzewo wynosi ostatnio ok. 175 milin. m³ rocznie. Odbiorcami drzewa są z jednej strony przedsiębiorstwa przemysłowe, w szczególności ok. 3.200 tartaków różnego rodzaju, z drugiej strony — konsumenci drzewa opałowego. Zapotrzebowanie roczne tartaków wynosi okrąglą ok. 10 milin. m³, otrzymują one jednak zaledwie 7 milin. m³, a wobec tego, że zdolność produkcyjna tartaków, w konsekwencji modernizacji urządzeń, nieustannie rośnie, zrozumiałą jest głąd drzewa w Czechosłowacji.

Sieć komunikacyjno-transportowa jest w Czechach, na Morawach oraz Śląsku, jak również w znacznej części Słowaczyny dobrze rozwinięta, na Rusi Podkarpackiej natomiast bardzo słabo. To też tran porty drzewa w tej ostatniej prowincji odbywają się niemal wyłącznie spławem. Z tej przyczyny także, poza innymi, a w konsekwencji zajdowania się rzek karpatorskich w dorzeczu Cisy i Dunaju, Ruś Podkarpaska i Wschodnia Słowaczyna są predestynowane na eksporterów drzewa do Węgier.

Obrót zagraniczny drzewem czeskosłowackim w ostatnich 3 latach przedstawiał się następująco (w tonnach): kopalniaków importowano w 1926 r. 116.583, eksportowano — 150.184, w 1927 r. — 48.378 i 183.499, w 1928 r. — 100.044 i 137.282. Drzewa celulozowego importowano w 1926 r. — 67.053, a eksportowano 383.768, w 1927 r. — 47.579 i 428.636, w 1928 r. — 130.767 i 317.213. Okrąglaków w 1926 r. importowano 146.640, a eksportowano 559.386, w 1927 r. — 115.377 i 1.065.777, w 1928 r. — 153.980 i 879.341. Progów kolejowych importowano w 1926 r. 32.442, a eksportowano 18.234, w 1927 r. — 4.408 i 13.202, w 1928 r. — 1.788 i 30.031. Wreszcie drzewa tartego w 1926 r. importowano 81.445, a eksportowano 390.544, w 1927 r. — 61.916 i 744.798, w 1928 r. — 130.234 i 495.01.

W 1929 r. za pierwszych 9 miesięcy eksportowano zaledwie 1.444.417 t drzewa, w porównaniu z 2,023 050 t wywiezionych w r. ub. w tymże czasie. Dowiedziono natomiast 532.000 t, gdy w 1928 r. w tym samym czasie 397.000 t.

Jak widoczne jest z powyższego, dowóz drewna surowego przekroczył w 1928 r. ilość, importowaną w latach: 1926 i 1927. Również podwoił się import materiału tartego. Eksport natomiast posiada tendencję spadkową, na co również wskazuje okoliczność, że w porównaniu z 1922 r., gdy stanowił 13,5% całego eksportu czeskosłowackiego, w 1928 r., nie dotrzymując

kroku całemu eksportowi czeskosłowackiemu, spadł do 5% jego wagi.

Okoliczności powyższe zdradzają, że produkcja drzewa w Czechosłowacji zaczyna w pierwszym rzędzie znajdować odbiorców na rynku wewnętrznym. Wartościowe gatunki drzewa pozostają w kraju, a natomiast wzrasta się wywóz naitańszych sortymentów drewna, a mianowicie drzewa opałowego.

W związku z tem ulega zmianie organizacja produkcji i sprzedaży na rynku drzewnym. Czechosłowacja przestaje z rozwojem konsumcji krajowej wykazywać nadwyżkę drzewa, dla której trzeba szukać rynków zbytu poza granicami, i z trudnością, pomagając sobie często importem, zachowuje równowagę podaży i popytu drzewa. Wydaje się, że nie jest daleki okres, w którym Czechosłowacja, w konsekwencji wzmagającego się uprzedemysłowania przestanie być samowystarczająca w swej gospodarce drzewnej. Troską polityki gospodarczej stanie się zapewnienie przemysłowi dostatecznej ilości surowca. Pociągnąć to za sobą będzie musiało ostateczne załatwienie kwestji ceł niemieckich, protegujących eksport okrąglaków do Niemiec, oraz tariff kolejowych, które utrudniają dotychczas przemysłowi zachodnio - czeskosłowackiemu korzystanie ze surowca słowackiego i karpatorskiego ze względu na ogromne odległości, a wysokie koszty przewozu.

D, K-trzy

AUSTRIA

NIEPowODZENIE POSZUKIWAŃ NAFTY. — Towarzystwo „Wiener Erdöl A. G.”, mające na celu prowadzenie badań wiertniczych i eksploatację terenów koło Wiednia, mających zawierać naftę, przerwało ostatnio swe prace w okręgu Maria-Laurendorf. Powodem tego jest stwierdzenie zupełnego braku olejów i gazów ziemnych, pomimo wierceń, sięgających do 1.000 m głębokości, wielce kosztownych, a absolutnie nierentownych. Charakterystyczną jest rzeczą, że wedle pierwotnych projektów wierceni próbne miały sięgnąć do 1.500 m głębokości.

WŁOCHY

FUZJA BANCA NAZIONALE DI CREDITO CREDITO ITALIANO. — Na jednoczesnych zebraniach akcjonariuszów obu wymienionych banków, odbytych w dn. 19 ub. m., zalegalizowano fuzję tych dwóch przedsiębiorstw, opartą na podstawie bilansów na dzień 31 XII 1929 r. Celem sfuzjonowania jest — wedle ogłoszonych prawozdań — racjonalizacja pracy, polegająca na stworzeniu specjalnych organizmów — osobnego dla operacji kredytu krótkoterminowego i dla operacji o charakterze inwestycyjnym. Na posunięcie to oddziaływały również przykłady, płynące z Ameryki i Niemiec, tendencje koncentracyjne, obserwowane od niejakiemu czasu w przemysle włoskim, wreszcie życzenia Rządu, który dał im wyraz, uznając dekretem Ministra Sprawiedliwości wszystkie operacje, związane z fuzją, za posiadające charakter użyteczności publicznej.

PRZEMYSŁ NAWOZOWY. — Włochy posiadają obecnie 82 fabryki z produkcją kwasu siarkowego 50° B^e 1,304.000 t i 2.023.200 t superfosfatu. Ilość zużytego

kwasu siarkowego do wytwarzania superfosfatu wynosi obecnie 1.124.000 t. Surowcem do wytwarzania kwasu siarkowego są krajowe piryty; stosunkowo małą ilość kwasu siarkowego uzyskuje się ze spalania rodzimej siarki. Surowcem fosforowym są fosforyty: Tunisu, Algieru, Marokka i Egiptu. Przywóz ich wynosi około 700.000 t. Oprócz superfosfatu wytwarzana jest mączka kostna, której produkcja wynosi 25.000 t. Również od 1927 r. produkuje się nawóz „Fosfazoto” (mieszanka fosforytów i azotniaku, przy udziale kwasu siarkowego), którego produkcja wynosi około 5.000 t. Następnie rozpoczęto wytwarzanie fosforanu amonowego. Praktycznie 1 ctn. tego „Fosfammonium” ma mieć wartość nawozową 1 ctn. siarczanu amonu i 35 ctn. superfosfatu. Produkcja jego wynosi około 1.000 t. W budowie jest wielkie przedsiębiorstwo o wydajności rocznej 20.000 t. w Cotrone koło Catanzaro (Kalabria). Spożywcze krajowe superfosfatu wynosi 1.312.000 t; 60% tej ilości zużywają Włochy Północne; środkowe i południowe zużywają po 20%. Nadwyżka produkcji superfosfatu i mączki kostnej idzie na eksport, przyczem głównym odbiorcą są Węgry (około $\frac{2}{3}$ eksportu).

Wytwórczość obecna nawozów azotowych we Włoszech wynosi: azotniaku około 60.000 t, siarczanu amonu 120.000 t, saletry amonowej 1.800 t, saletry wapniowej 3.800 t. Produkcja ogólna, obliczona w jednostkach czystego azotu (N), wynosi więc około 35.000 t.

Azotniak i siarczan amonu wytwarzany jest also starymi metodami destylacji węgla kamiennego, torfu lub węgla brunatnego, albo według nowego katalitycznego sposobu z syntetycznego amoniaku. Zakłady, wytwarzające azotniak, są: Collestalle (Terni) — 10.000 t N, St. Marcel (Aosta) — 1.000 t N, Narni (Terni) — 3.500 t N, Ascoli Piceno — 2.000 t N i Domodossola (Novara) — 3.500 t N, razem 5 zakładów o wydajności rocznej 20.000 t N (czystego azotu).

Produkcja azotniaku podniosła się z 20.400 t w 1921 r. do 37.800 t w 1925 r. i do 55.000 t w 1928 r., obecnie zaś przekracza 60.000 t.

Amoniaki syntetyczne wytwarzają według patentu Claude'a zakłady w Bussi (Pescara) — 1.500 t N, Vado Ligure (Savona) — 3.000 t N, według patentu Fauser'a zakłady w Novara — 4.000 t N, Mas (Belluno) — 1.000 t N, Meran (Bozen) — 14.000 t N, Cotrone (Catanzaro) — 10.000 t N, Oschiri (Sassari) — 3.000 t N, według patentu Casale'a zakłady w Terni — 1.000 t N, Nera Monteri (Terni) — 6.500 t N, czyli razem 9 zakładów o wydajności rocznej 44.000 t czystego azotu.

Produkcja siarczanu amonu z 6.000 t w 1921 r. podniosła się do 61.000 t w 1926 r., do 90.000 t w 1927 r., do 120.000 t w 1928 r., a obecnie przekracza 140.000 t.

Zużycie nawozów azotowych wynosi około 200.000 t, co odpowiada około 35.000 t azotu czystego, z czego największe ilości przypadają na siarczan amonu i azotniak. Zaznaczyć na tem miejscu należy, że zużycie nawozów azotowych we Włoszech w stosunku do 1913 r. wzrosło znacznie: z 114 do 214 kg czystego azotu na 1 ha uprawnej powierzchni.

Nadwyżka produkcji nawozów azotowych znajduje swe ujście w eksporcie;

głównym odbiorcą nawozów azotowych jest Hiszpania (99% eksportu).

Z ogólnego zużycia wszelkiego rodzaju nawozów — 1.650.000 t — na zużycie nawozów potasowych przypada 60.000 t. Ten środek nawozowy muszą Włochy importować (głównie surowy chlorek potasu). Włochy starają się wykorzystać bogate pokłady starogórnego leucytu przy pomocy metody Blanc'a.

Lawy z Roccamonfina koło Neapolu dały około 27.000 t leucytu, który przerobiony w zakładach Sessa Aurunca dał 6.900 t leucytu ziarnistego o zawartości 18% K_2O , 22% Al_2O_3 i 55% SiO_2 . Część jego zmielona ukazała się w sprzedaży jako sól potasowa, reszta została poddana przeróbce na ałun i inne produkty chemiczne.

W zakładach Bussi, Pescara i Civitacastellana skały leucytu zużyte będą na wytwarzanie chlorku potasu. Ponadto w Novara rozpocznie się budowę zakładu, mającego na celu przeróbkę leucytu na nawozy potasowe i aluminium. Zakupiony patent Niccoli'ego przewiduje wydobycie ze złóż solnych w Pisida — pod wpływem ciepła słonecznego — siarczanu potasu, siarczanu i chlorku magnezji. Całkowita włoska produkcja nawozów potasowych jest zużyta w kraju.

Włoscy wytwórcy nawozów sztucznych złączyli się w „Federazione Nazionale Fascista Fabbricanti Concimi Chimici per l'Agricoltura”.

Federacja obejmuje 55 przedsiębiorstw o kapitale zainwestowanym 1,3 milj. lirów, zatrudniających 15.000 robotników.

Inż. St. Ł.

GRECJA

INSTYTUT TYTONIOWY. — Biuletyn miesięczny salonickiego Urzędu Popierania Produkcji Tytoniu ogłasza artykuł, poświęcony zadaniom greckiego Instytutu Tytoniowego. Potrzeba podobnej instytucji, wzorowanej na analogicznych instytucjach, istniejących od dłuższego czasu w niektórych krajach Europy i Ameryki, jak również i w Indiach Holenderskich, odczuwana była w Grecji od czasu wielkiej wojny, a to wskutek przyłączenia do Grecji dwóch prowincji, produkujących przeważnie tytoń: Macedonii Wschodniej i Tracji Zachodniej, oraz ze względu na przesiedlenie do Grecji znacznej liczby ludności, która trudniła się uprawą tytoniu w Turcji.

Grecki Instytut Tytoniowy będzie miał za zadanie: badanie gleb, nadających się pod uprawę tytoniu; badanie warunków klimatycznych w różnych rejonach i ich wpływów na tytoń w ogóle; badanie gatunków tytoniu, uprawianego w Grecji, i ich wymagań; selekcja i polepszenie istniejących gatunków; produkcja ulepszonych nasion; wprowadzenie nowych gatunków; badanie najlepszych metod uprawy; badanie chorób tytoniu i środków ich zwalczania; manipulacja tytoniu przez rolników i kupców; fermentacja tytoniu; badanie składu chemicznego tytoniu; badanie struktury gleby i wybór nawozów chemicznych i t. d.

Dla urzeczywistnienia programu powyższego Instytut będzie posiadał 3 sekcje: 1) kultury i ulepszeń, 2) entomologiczną i fitopatologiczną i 3) chemiczną i fermentacji. Wreszcie instytut będzie się zajmował rozpowszechnianiem wśród producentów tytoniu naukowych metod i systemów

uprawy drogą urządzenia stacji i pól doświadczalnych, odczytów i t. d.

O.

SZWECJA

PROJEKTY DALSZEJ ELEKTRYFIKACJI KOLEI PAŃSTWOWYCH. — Ważna szwedzka linia kolejowa Sztokholm — Göteborg jest już oddawna zelektryfikowana, rezultaty okazały się dobre, co miało skłonić zarząd państwowych kolei szwedzkich do opracowania planów dalszej elektryfikacji. Zapewne nie tylko te momenty wchodziły w rachubę. Koleje szwedzkie korzystają z węgla zagranicznego, polskiego i angielskiego, obawa przed możliwością porozumienia się obu konkurujących ze sobą na rynku szwedzkim państw w dziedzinie ceny była zdaje się czynnikiem, który odegrał w opracowaniu planu rolę decydującą.

Plan przewiduje zelektryfikowanie głównej linii Sztokholm — Malmö, wobec czego cała ważna okrężna linia Sztokholm — Göteborg — Malmö obsługiwana byłaby przez energię elektryczną. Również i szereg mniejszych połączeń do tych linii oraz połączenia pomiędzy nimi mają zostać zelektryfikowane, łącznie 856 km linii kolejowych. Roboty mają trwać 3 i pół roku a kosztować 51,6 miljon. kor. szw. Z kosztorysem, opracowanym przez zarząd, warto się zapoznać, zwłaszcza jedna z pozycji jest bardzo charakterystyczna dla sposobu opracowania kalkulacji.

Naskutek przejścia z węgla „czarnego” na „biały” trzeba będzie wycofać z obiegu 180 nowych, bardzo mało jeszcze używanych maszyn parowych. Przedstawiają one przy obecnych cenach wartość 20,2 miljon. kor., zaś osowania jednak chwilowo na nowych liniach niezelektryfikowanych znaleźć nie mogą; zarząd przewiduje, iż będą one kolei potrzebne dopiero w 1941 r., a więc po jedenaście latach. Przez cały ten czas będzie tkwiący w maszynach kapitał leżał zupełnie martwy. Zarząd ożywia do pewnego stopnia ów kapitał, odlicza bowiem od niego koszt procentu (stopa 4,65%) i otrzymuje sumę 14 miljon. kor., którą odciąga od kosztów elektryfikacji brutto. Trudno oczywiście w 1930 r. ustalić dokładnie, jaką wartość będą miały owe maszyny w 1940 r. wobec tych zmian w dziedzinie techniki spalinowej, której jesteśmy ostatnio świadkami.

Zastosowanie energii elektrycznej spowoduje zmniejszenie konsumpcji węgla o 105.000 t sprowadzonego z zagranicy oraz 18.000 t węgla szwedzkiego, łącznie 123.000 t, co przy ostrożnej kalkulacji ocenia zarząd na 2.892 miljon. W motywach projektu podane jest, iż obecna cena węgla wynosi 20 kor. za tonnę; każda podwyżka o 1 koronę spowodowałaby przy systemie parowym obciążenie kosztów o 123.000 koron rocznie. Wobec tego, iż w myśl kalkulacji zarządu zysk na elektryfikacji wynosiłby około 300.000 kor., dopiero przy cenie węgla 17 kor. za tonnę spadłby on do zera.

Zarząd oblicza, iż gdyby przystąpiono do pracy 1 lipca 1931 r. możnaby, zatrudniając 650 ludzi, ukończyć ją w 1934 r. Naskutek elektryfikacji straciłoby pracę 560 maszynistów, 40 kolejarzy i 110 robotników, zatrudnionych w warsztatach.

W zakończeniu swego memoriału zwraca zarząd uwagę, iż przy ostatecznej decyzji w tej sprawie winny być brane pod uwagę

nietylko momenty ekonomiczne, ale i ogólnopństwowe.

J. B.

NOWA LINJA ŻEGLUGI. — Szwedzkie towarzystwo żeglugowe „Rederi A. B. Transatlantik” otwiera w najbliższym czasie nową linię, która łączy Szwecję z Afryką Południową. Linja obliczona jest głównie na import. Na początek kursować mają na niej dwa statki motorowe po 13.000 tonn każdy, z odjazdami co 2 miesiące. Będą to: statek motorowy „Hammaren”, spuszczonej na wodę niedawno na stoczni „Götaverken” w Göteborgu, i drugi — taki sam motorowiec, który ma być spuszczonej na teje stoczni w początkach maja.

Podróż z Göteborga do Kapsztadu ma trwać 20 dni.

Z. S. R. R.

ZLIKWIDOWANIE PRZEDSTAWICIELSTWA I. G. FARBENINDUSTRIE W MOSKWI.

Prasa niemiecka naogół pominęła milczeniem fakt zlikwidowania z dniem 20 marca r. b. przedstawicielstwa I. G. Farbenindustrie w Moskwie, działającego na mocy umów o pomocy technicznej ze strony Farbenindustrie dla przemysłu chemicznego rosyjskiego, wygasłych w tej właśnie dacie.

Likwidacja nastąpiła wbrew kilkakrotnym zabiegom Farbenindustrie o prolongację, miała zaś podłoże w poglądzie rosyjskim, iż instruktorska rola Niemców została już w tym zakresie zupełnie wykorzystana. Ze strony Farbenindustrie

istniała tendencja do trwałego usadowienia się na rynku rosyjskim, związana z wielką ekspansywnością, charakterystyczną dla tego concernu, i niepozabawiona pewnych celów wojskowo-politycznych. Obecnie uważać należy, że współpraca pomiędzy rosyjskim przemysłem chemicznym a I. G. Farbenindustrie została zerwana, co nie ma jednak jakoby naruszać stosunków handlowych pomiędzy obu stronami.

AFRYKA POŁUDNIOWA

NOWA EMISJA ZAGRANICZNA ZWIĄZKU POŁUDNIOWO-AFRYKAŃSKIEGO.

— Z dn. 1 marca r. b. emitowano na rynku londyńskim nową 5% pożyczkę południowo-afrykańską w sumie £ 6 miln., przyczem kurs emisyjny wynosi £ 98.10.0 wobec £ 99.10.0, uzyskanego za taką 5-miljonową pożyczkę w r. ub. Ocenia się, iż na rynku własnym pożyczka uzyskałaby lepsze warunki. Rządowi jednak chodziło o wprowadzenie kapitałów zagranicznych dla odciążenia rynku pieniężnego, zdeprymowanego niskimi cenami diamentów i kruszców szlachetnych. Pożyczki południowo-afrykańskie uważane są za solidne i wedle przewidywań powinny uzyskać lepsze warunki od wskazanych powyżej, zwłaszcza wobec słabego zapotrzebowania i taniości pieniądza w Londynie; oddziały tu jednak niedawne krachy wielkich przedsiębiorstw angielskich, po których rynek nie ustabilizował się jeszcze należycie.

ANGLJA. — W tygodniu od 31 marca do 5 kwietnia sytuacja na rynku była następująca:

Cukier. — Zarówno cukier trzcinowy, jak buraczany podrożały. Obroty na towar na miejscu obejmowały cukier kasterowy po £ 1.7.9, lodowaty po £ 1.9.9, cukier do wód mineralnych po £ 1.2.6 i kryształ do kawy po £ 1.7.3 za cwt wraz z cłem. Transakcje spekulacyjne na dostawy na 1931 r. dały ceny £ 0.8.4 do £ 0.8.9 za cwt. Specjalne notowania cen gatunków typowych wykazują zwykłą: trzcinowy (z cłem opłaconem): kostkowy podniósł się do £ 1.5, najlepszy granulowany do £ 1.3.3, kryształ zachodnio-indyjski do £ 1.2.3; buraczany (bez cła): zwyczajny granulowany do £ 0.9.9, 88%-owy typu przedwojennego £ 0.6.9 za cwt.

Mąka. — Import mąki zagranicznej, a mianowicie francuskiej po £ 0.14, Kanzas po £ 0.15.6 i północno-zachodniej amerykańskiej po £ 0.17.6 oraz australijskiej po £ 0.16 za cwt, był bardzo duży. Niska cena płatków owsianych £ 0.14 do £ 0.18 za cwt przyciąga kupno. Ceny 3 typowych gatunków mąki pszennej bez zmiany: dobra kanadyjska £ 0.18, domowa przemiału londyńskiego £ 0.17, angielska czysta £ 0.15 za worek 140 funtowy.

Ryż. — Ryż na rynku angielskim ma tendencję stałą, ale plantatorzy birmańscy wzniesili ruch przeciwko zbyt niskim cenom w Rangoon i Mandalay. Otręby ryżowe uzyskiwały w Bristolu cenę £ 5.10, w Londynie tylko £ 4.7.6 za tonne. Oficjalne notowania cen ryżu stołowego bez zmiany: oryginalny Carolina £ 33, Patna £ 27, imitacja Carolny £ 24, hiszpański £ 18.10, birmański £ 12 za tonne

Herbata. — Średnie ceny herbaty wykazują poprawę. Ceny cejlońskiej 22'12 d i Darjeeling 23'81 d za funt są dobre; indyjskiej 17'32 d i Assam 18'71 d są niezłe; cena Sumatry 11'92 d i Jawy 10'28 d są mierne, ale i ten poziom jest już poprawą w stosunku do poprzedniego tygodnia. Średnia cena całej herbaty sprzedanej w Londynie w ciągu tygodnia sprawozdawczego wynosiła 17'27 d. Sprzedaż herbaty chińskiej po sh 3 za przednią Lapsang Souchong i sh 1 za zwyczajną była ożywiona.

Kawa. — Obroty obejmowały indyjską po £ 7 do £ 8, kolombijską po £ 5, Kilimandżaro po £ 5.10 do £ 6, Nicaragua £ 3.10 do £ 4, Uganda po £ 2.10 — £ 3.5 za cwt. Oficjalne notowania cen wkażują spadek; Jamajka osłabła do £ 9.12.6, Costa Rica do £ 7.2.6, Kenja dobra średnia £ 6.7.6, brazylijska Santos do £ 3.2.6 za cwt.

Kakao. — Pewne obroty obejmowały Accra już z nowych zbiorów po £ 2.17.6 z dostawą we wrześniu i październiku. Oficjalne notowania cen gatunków typowych bez zmiany: Trinidad £ 35, Grenada przednia £ 2.12.9, Accra standardowe £ 2.2.6 za cwt.

BYDŁO I MIĘSO

— Sytuacja rynkowa w Wiedniu w II połowie marca nie wykazała większych zmian. Kształtowanie się i tendencja cen trzody chlewnej są uzależnione głównie od dowozów, ponieważ inne czynniki doznały pewnej stabilizacji. Eksport nierogacizny z Polski do Austrii wykazuje od pewnego czasu dążność do zwiększenia się, co wobec jednoczesnego spadku dowozów z krajów konkurencyjnych nie powinno się wyrazić w obniżeniu

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie od dn. 23 marca do 8 kwietnia 1930 r. kształtowały się następująco (za kwintal):

	23 — 31/III		1 — 8/IV		Różnica (w %)-ach) cen z 1—8/IV w stos. do cen z 23—31/III
	w walucie krajowej	w \$	w walucie krajowej	w %	
Pszenica:					
Berlin	25'00	5'96½	26'34	6'27	+ 5'3
Praga	165'00	4'89	166'00	4'81	+ 0'6
Chicago	—	3'93	—	4'18	+ 6'3
Buenos Aires	—	4'16	—	4'22	+ 1'4
Liverpool	—	4'35	—	4'28	— 1'6
Wiedeń	31'60	4'44	31'60	4'44	—
Hamburg	10'74	4'32	11'06	4'47	+ 2'9
Zyto:					
Berlin	14'58	3'47	16'39	3'90	+12'4
Praga	106'50	3'16	110'25	3'27	+ 3'5
Chicago	—	2'38	—	2'68	+12'6
Wiedeń	20'52	2'88	20'60	2'91	+ 0'8
Hamburg	7'90	3'19½	8'20	3'31½	+ 3'7
Owies:					
Berlin	13'69	3'26	16'24	3'86	+18'6
Praga	103'50	3'07	106'50	3'16	+ 2'8
Chicago	—	3'10	—	3'17	+ 2'2
Buenos Aires	—	2'02½	—	2'18½	+ 7'9
Liverpool	—	2'99	—	3'07½	+ 2'8
Wiedeń	20'45	2'87½	20'90	2'93	+ 2'2
Hamburg	5'34	2'27	5'72½	2'31½	+ 7'2
Jęczmień browarowy:					
Berlin	17'04	4'06½	19'24	4'58	+12'9
Praga	136'50	4'05	136'50	4'05	—
Wiedeń	30'37½	4'26	29'00	4'07	— 4'5
Hamburg	5'90	2'38½	6'08	2'46	+ 3'0
Jęczmień zwykły:					
Berlin	15'10	3'60	17'70	4'21	+17'2
Chicago	—	2'72	—	2'80½	+ 3'10

się cen. Jednakże w ubiegłym tygodniu sprawozdawczym nieoczekiwanie wzrósł dowóz nierogaczyny jugosłowiańskiej i krajowej austriackiej. Naogół nastrój na rynku trzody mięsnej jest od szeregu tygodni korzystniejszy niż na rynku świń tłuszczowych.

Wobec zmniejszonych dowozów trzody polskiej na rynku czeskosłowackim w początkach okresu sprawozdawczego panowała zwykła tendencja. Ten stan rzeczy przyczynił się do bardziej intensywnego obsylenia rynku praskiego towarami krajowymi — co w konsekwencji przyniosło ponowne obniżenie się cen.

Na niemieckim rynku żywcą panował spokojny nastrój i utrzymana tendencja cen. Zapotrzebowanie było całkowicie pokryte. Należy zaznaczyć, że wobec obniżenia się cen trzody chlewnej, w myśl postanowień rozporządzenia celnego z dn. 22/XII 1928 r. cło wwozowe na trzodę chlewną zostało podniesione z dotychczas obowiązujących RM 18 za 1 q do RM 27. Fakt powyższy żywo dotyczy interesów polskich eksporterów nierogaczyny.

Na rynku bekoniowym w Anglii w dalszym ciągu panowała nieregularna tendencja i ceny wszystkich kategorii bekoni wahały się. Po nieznacznym ożywieniu i zwycięceniu cen w połowie miesiąca nastąpiła już w następnym tygodniu zmiana sytuacji rynkowej.

Kwalifikowane bekony państw północnych obniżyły się w cenie, podczas gdy towar bałtycki i polski cieszył się dobrym popytem, a nawet zlekka zwyżkował.

Fakt powyższy świadczy o przejściowym okresie, w jakim się znajduje towar polski na rynku angielskim, ponieważ znacznie wyższa jakość i stałe dowozy sprawiają, że zaczyna powoli zdobywać należne mu stanowisko.

WIENIĘ. — Ostatnio notowano na centralnej targowicy — w szyl. austr. za 1 kg żywej wagi: świnie mięsne 2'05 — 2'65, — prima tłuszczowe 2'15 — 2'25, — półciężkie 2'05 — 2'15, — chłonskie 2'10 — 2'15, — angielskie krzówki 2'15 — 2'35, — stare świnie tłuszczowe 1'95 — 2'05.

PRAGA. — W przedostatnim tygodniu sprawozdawczym płacono za trzodę mięsną pochodzenia polskiego — w Kcz. za 1 kg żywej wagi: 10'00 — 10'80 przy tendencji spokojnej.

BERLIN. — Ceny — w RM za 50 kg żywej wagi łącznie z kosztami handlowymi wynosiły: woły I 55 — 57, — II 51 — 54, — III 48 — 50, — gorsze 38 — 47, buhaje I 53 — 55, — II 50 — 52, — III 47 — 49, — gorsze 44 — 46, krowy I 41 — 47, — II 33 — 40, — III 28 — 30, — gorsze 22 — 27, cieleta I — II 78 — 85, — III 60 — 80, — gorsze 38 — 58, owce I 58 — 65, — II 50 — 55, — III 50 — 55, gorsze 38 — 46, świnie słoninowe powyżej 150 kg żywej wagi 70, — pełnom. od 120 do 150 kg 69 — 70, — od 100 do 120 kg 67 — 69, od 80 do 100 kg 65 — 67, mięsne od 60 do 80 kg 62 — 63. Przebieg targu na bydło spokojny, opasowe buhaje były sprzedawane po niższych cenach. Żywa tendencja panowała na targowicy cieląt i owiec. Tendencja na trzodę chlewną utrzymana.

LONDYN. — Na rynku bekoniów notowano oficjalnie — w sh za 1 cwt: bekony duńskie Nr. 1 sizeable 112, — Nr. 2 110, — Nr. 3 108, ciężkie Nr. 1 111 — 112, — Nr. 2 108, szóstki Nr. 1 107 — 109, — Nr. 2 108, szwedzkie Nr. 1 sizeable 104 — 108, —

Nr. 2 100 — 102, ciężkie Nr. 1 103 — 108, — Nr. 2 100 — 104, polskie najchudsze 96 — 98, — chude 93 — 95, — prima 90 — 92, — szóstki 92 — 94, rosyjskie najchudsze 94, — chude 92, — szóstki 90, ukraińskie najchudsze 95 — 96, — chude 93 — 94, — szóstki 92. Na rynku bekoniów panuje obecnie mocna i utrzymana tendencja, i bekon bałtycki cieszy się znacznym popytem przy nie wystarczających dowozach.

MASŁO

— Na rynku niemieckim po zwycięceniu cen w początkach okresu sprawozdawczego, wywołanej zmniejszeniem dowozami towaru — z powodu nie sprzyjających warunków atmosferycznych, nastąpił w II połowie marca ponownie spadek notowań cen o 6 punktów na jednostce. W dalszym ciągu na rynku daje się obserwować dużą podaż masła przy zapotrzebowaniu nader małym; pomimo niskich cen, jak również okresu postu, spożycie nie wzrosło. Import masła do Niemiec wynosił w styczniu r. b. 112.476 q, w lutym 79.987 q.

Rynek angielski po chwilowej zwycięceniu cen z początku okresu sprawozdawczego, które wróżyły pewną stałość, znowu stoi pod znakiem tendencji zniżkowej, wywołanej wiadomościami o znacznej produkcji masła w kolonjach i znacznych transportach, przegotowanych do wysyłki na rynek londyński. Nawet masło duńskie, które ciągle utrzymywało się w cenach stosunkowo wysokich, spadło w notowaniach ponownie. Dowozy masła polskiego w dalszym ciągu są nieregularne.

Danja, chcąc skutecznie walczyć ze zniżką cen masła, ciągle udoskonala produkcję i redukuje koszty do minimum, jednakże wskutek ogólnoswiatowej tendencji ceny masła na rynku wewnętrznym w dalszym ciągu ulegają zniżce. W okresie sprawozdawczym notowania spadły o 6 punktów na jednostce.

Wskutek ciasnoty na rynkach niemieckim i angielskim masło polskie zaczyna trafiać na rynki belgijski i północno-francuski, gdzie znajduje chętnych nabywców, to też w ostatnich miesiącach rynku te jako odbiorcy naszego masła stanowią poważną pozycję w naszym wywozie.

BERLIN. — Ceny — w RM za 50 kg w odbiorze od producenta wynosiły: I gat. 148 — 142, II gat. 133 — 127, III gat. 117 — 111; ceny spadły o 6 punktów na jednostce.

LONDYN. — Ceny — w sh za 1 cwt. wynosiły: nowozelandzkie najlepsze 136 — 133, — niesolone 150 — 146, australijskie najlepsze 134 — 130, — niesolone 138 — 134, argentyńskie niesolone 132 — 130, — gorsze gatunki 126 — 120, duńskie 156 — 154, polskie 130 — 120, zapasy z chłodni 120 — 110.

JAJA

— Stale wzrastająca produkcja jaj w wielu krajach bliska jest już punktu kulminacyjnego, w związku z czem dowozy są bardzo znaczne; umieszczenie towaru na światowych rynkach jajarskich nie napotyka jednak na zbyt wielkie trudności, ponieważ towar konserwowany już wiecej nie przeszkadza obrotom towarem nowej produkcji. W ostatnich dniach położenie na światowych rynkach uległo osłabieniu, lecz biorąc pod uwagę nadchodzące święta Wielkanocne oraz

zbliżający się okres konserwacji, jaj spodziewają się poprawy sytuacji i stabilizacji cen.

Na niemieckim rynku jajczarskim w ostatnich dniach tendencja uległa osłabieniu i ceny lekko zniżkowały, z poważniejszym jednak spadkiem cen nie liczą się; dowożone w znacznych ilościach świeże jaja niemieckiej produkcji hamują rozwój obrotów towarem zagranicznym; duże jaja duńskie i holenderskie wobec wysokiej ceny mają zbyt mały, z towaru normalnego na rynku niemieckim jest dużo jaj rumuńskich i węgierskich, towaru polskiego stosunkowo niewiele.

Na rynku angielskim większe zainteresowanie ujawnia się w stosunku do jaj angielskich, na towar zagraniczny popyt mniejszy, szczególnie zbyt towaru holenderskiego napotyka na trudności, dowozy jaj polskich bardzo duże.

Na rynku austriackim usposobienie spokojne, tendencja nieco słabsza.

Na rynku czeskosłowackim ogólna sytuacja poważniejszej zmiany nie uległa, jednak w związku z ciągłym napływaniem ofertami kupców zagranicznych, oferujących towar po niskich cenach, liczą się z niskimi cenami i na towar czeskosłowacki.

Na rynku włoskim duże obroty przy zwiększonych dowozach, ceny lekko zniżkowały, lecz powinny wkrótce ustabilizować się.

Na rynku francuskim tendencja słabsza, ceny zniżkowały, produkcja jaj we Francji osiąga już punkt kulminacyjny, w związku z czem przystąpiono do gromadzenia zapasów, przeznaczonych do konserwacji.

Na rynku duńskim znaczne ożywienie, większą część towaru eksportowego kieruje się do Anglii, udział Niemiec w eksporcie duńskim stosunkowo nieznaczny.

BERLIN. — Notowano — w fenigach franco wagon Berlin: niemieckie jaja zupełnie świeże do picia ponad 65 g 11, 18 lbs duńskie 11¼, rosyjskie normalne 7.

LONDYN. — Notowano — w sh za 120 szt.: polskie 48/51 kg 7/6—7/9, — 51/54 kg 8/0, angielskie 11,0—14/6, 18 lbs duńskie 13/0.

WIENIĘ. — Notowano — w groszach austr. za szt.: jaja polskie 9½—10, jugosłowiańskie i węgierskie przerobione 10¾—11, oryginalne 10½—10¾.

PRAGA. — Notowano — w Kcz. za kopę: jaja czeskosłowackiej produkcji 33—34, jaja zagraniczne 31—32.

METALE

Z RYNKÓW ŚWIATOWYCH. — Ceny wywozowe żelaza większych wytwórców europejskich: Anglii, Belgii wraz z Luksemburgiem i Francji — w £ f. o. b. port — notowane były w dn. 3 kwietnia 1930 r., jak następuje:

	Wielka Brytania	Belgia i Luksemburg	Francja
za 1.016 kg			
za 1.000 kg			
Surowka:			
odlewn. Nr. III (2'5-3'0% Si)	3. 7.6	3. 4.6	3. 4.6
tomaszowa	—	3. 3.6	—
hematytowa	3.16 6	—	—
ferromangan	12. 5.0	—	—

Półwytwór:

kęsy	6. 5.0	4.14.0	4.14.0
platyny	6. 2.6	4.14.0	4.14.0

Wytwory gotowe:

żelazo sztabowe	7. 7.6	5. 7.6	5. 7.6
belki	7. 2.6	5. 1.6	5. 1.6
kątowniki	7. 2.6	5. 7.6	5. 7.6
blacha okrętowa, rezervoarowa i t. p.	7.12.6	—	—
szyny stalowe	7.15.0	6.10.0	6.10.0
bednarka	8.10.0	5.17.6	5.17.6
drut-walcówka	7.12.6	—	—
blacha tomasowska	8.15.0	6.11.6	6.11.0
blacha czarna (24 gage)	9.15.0	—	—
drut ocynkow.	13. 0.0	8. 1.6	8. 1.6
gwoździe druc.	10. 0.0	6.15.0	6.15.0

Położenie na rynku starego żelastwa przedstawiało się w tygodniu od 29 marca do 4 kwietnia r. b. w następujący sposób:

Rynek niemiecki nie zmienił swojej fizjognomji — ciągle bardzo trudne jest położenie na zachodzie i nieco korzystniejsze w środkowych i wschodnich okręgach.

Na rynku reńsko-westfalskim sytuacja w ogólnych zarysach pozostawała bez zmiany, dała się jednak zauważyć pewna większa swoboda w ruchu wyższych gatunków żelastwa. Ceny utrzymywały się na poprzednim poziomie przy cenie zasadniczej RM 50—51 za tonnę staliwa.

Żelastwo wielkopiecowe, które w poprzednim tygodniu miało względnie mocny zbyć, w tygodniu sprawozdawczym zupełnie nie było poszukiwane.

Na rynku środkowym i wschodnio-niemieckim położenie nie polepszyło się. Trudności, jakie nastęrczały się w zbycie w tygodniu poprzednim, nie ustąpiły, to też ilości, dostarczone na rynek, napotykały w znalezieniu zbytu na duże trudności. Jedyne dodatnią stroną w dzisiejszym położeniu jest szczupłość dostaw, dzięki czemu ceny mogą utrzymywać się bez zmiany. Jedyne narazie widoki na polepszenie się sytuacji leżą w zbycie do Polski.

Rynek druzgu żeliwnego znajduje się nadal w trudnościach. Zbytu niema prawie żadnego, jedynie najlepsze gatunki mogą jeszcze mieć widoki na zbyć, o gatunki gorsze nikt się nawet nie pyta. Na polepszenie się położenia widoków niema. Ceny pozostawały bez zmiany.

Oficjalnie notowane ceny — w RM za 1.000 kg loco huta reńsko-westfalska — przedstawiały się, jak następuje:

	31/III	3/IV
Staliwo	50 51	50 51
Żelastwo I gatunku	47/48	47/48
Pakiety z blachy czarn.	45 46	45/46
Żelastwo wielkopiecowe	36 37	36 37
Otoczki	35 36	35 36
Żelastwo mieszane	35/36	35 36
Żeliwo maszynowe tłucz.	60 62	60/62
" kupne	50 52	50/52

Na rynku francuskim daje się odczuwać odbicie ogólnie-europejskiej niekorzystnej konjunktury zarówno w żelazie nowem, jak i w żelastwie. Narazie niema jeszcze żadnych oznak depresji, z wyjątkiem pogorszenia się handlu z zagranicą, tem nie mniej widoczne jest pewne obniżenie się cen żelastwa, wynikające ze zmniejszonych zakupów. W tygodniu sprawozdawczym ceny żelastwa obniżyły się we wszystkich gatunkach,

pomimo tego, że zapotrzebowanie było niezłe i dostawa nie przekraczała normalnej ilości.

Oficjalnie notowane ceny — we fr. fr. za 1.000 kg loco Longwy — przedstawiały się, jak następuje:

	27/III	3/IV
Staliwo	260 270	250/260
Żelastwo I gatunku	240 250	230/240
Odpadki blachy niesort. 110/120		100/110
" " pakiet. 160/170		150/160
Otoczki	180/190	180/190
Żelastwo mieszane	200/210	190 200
Żeliwo maszyn. tłucz.	360/370	360/370

Rynek belgijski pozostawał nadal w depresji. Zapotrzebowanie ze strony hut było małe i nie odpowiadało zupełnie dostawom, z których pewna ilość nie mogła znaleźć sobie zbytu. Stan zatrudnienia hut belgijskich jest ciągle niekorzystny ze względu na ich silne uzależnienie od rynku międzynarodowego, odbija się też to na zakupach żelastwa, które są przeważnie uskuteczniane tylko dla pokrycia potrzeb bieżących. Hurtonicy otrzymują pozwolenia na wywóz pewnych ilości, których wysokość uwarunkowana jest ilością dostaw, uskutecznionych dla hut belgijskich.

Ceny utrzymywały się w tygodniu sprawozdawczym prawie że bez zmian.

Oficjalnie notowane ceny — we fr. belg. za 1.000 kg loco miejsce spożycia — były następujące:

	26/III	2/IV
Staliwo	500	500
Żelastwo I gatunku	410	410
Żel. martenowskie	385	385
Odpadki blachy nowe	340	330
Otoczki	280	280
Żelastwo wielkopiec.	390	395
Żeliwo maszyn. tłucz.	600/610	600

Ceny starych metali kształtowały się, jak następuje (w Niemczech loco Berlin, we Francji i Belgji — loco zakład spożywający, wzgl. loco granica — za 1.000 kg):

	Niemcy	Francja	Belgja
	3/IV	3/IV	2/IV
	RM	Fr. fr.	Fr. belg
Miedź—odpadki			
grube	145	830/840	1.130
Bronz—odpadki			
grube	120	710/720	1.125
Mosiądz—odp.gr.	85	500/510	780
Cynk stary	22	150/160	225
Ołów mięk. stary	34	200/210	260

ANGLJA. — Tydzień od 29 marca do 4 kwietnia r. b. przyniósł ponowne pogorszenie ogólnej sytuacji rynkowej. Wzrost cen oraz zainteresowanie konsumentów, zaznaczające się od paru tygodni, załamały się, ustępując miejsca dawnej apatii i depresji cen. Przy polepszeniu się położenia już wówczas odywały się głosy, iż nie jest to poprawa konjunkturalna, należy zaś ją przypisać jedynie chwilowemu ubocznym wpływom i nastrojom. Obiektywnie rozpatrując rzeczy, należy jednak przyznać, że wytwórczość ważniejszych metali stopniowo ciągle się obniża, choć dziś, nawet z tem obniżeniem, przekracza jeszcze spożycie.

Narazie jednak nie zanoszą się na poważniejsze zakupy na rynku, gdyż cały przebieg interesów na giełdzie londyńskiej był nad wyraz spokojny. Z Ameryki nadchodzą cokolwiek lepsze wiadomości, wskazujące na ożywienie się rynku; czy

będzie to jednak trwałe, należy nawet wątpić, gdyż wiadomości z przemysłu za marzec mówią o osłabieniu jego działalności.

Na rynku miedzi nastąpiło osłabienie zapotrzebowania, skutkiem czego ceny obniżyły się dosyć znacznie, pozostały jednak jeszcze na poziomie wyższym, niż były przed ostatnią zwyżką. Jedną z przyczyn tego obniżenia były prawdopodobnie znacznie-że zakupy, poczynione w tygodniu poprzednim, które pokryły doręczne potrzeby przemysłu.

Miedź elektrolityczna i rafinowana wykazały tylko bardzo nieznaczną różnicę cen. Różnica między ceną miedzi standardowej i elektrolitycznej pozostaje ciągle ok. £ 15.

Rynek cyny, podobnie jak i innych metali wykazał silny spadek, prawie że do poziomu z przed ostatniej zwyżki. Tak silna niższa ceny jest tem mniej wytłomaczona, że dane statystyczne są dla rynku korzystne. Przypuszczalnie więc na taką niższą ceny, poza ogólnem uposobieniem rynku, silny wpływ musiała wywrzeć spekulacja, która obecnie, wobec potaniaenia pieniądza, rozwija bardziej energiczną działalność.

Rynek cynku utrzymywał się mniej więcej na poziomie poprzedniego tygodnia z drobną jednak tendencją zniżkową. Zapotrzebowanie rynku w tygodniu sprawozdawczym było dosyć słabe, dostawy metalu trzymały się na poziomie umiarkowanym.

Na rynku ołowiu wielkich zmian nie było, choć ogólna depresja udzieliła się i temu rynkowi. Transakcje zawierane były w bardzo ograniczonych rozmiarach.

Ruch cen poszczególnych metali przedstawiał się, jak następuje:

Miedź standard straciła w ciągu tygodnia przy operacjach kasowych £ 1³/₁₆, przy terminowych zaś £ 7¹/₁₆. Miedź elektrolityczna straciła w cenie £ 1¹/₈, rafinowana zaś £ 1/2. Blacha miedziana pozostawała bez zmiany.

Cyna wykazała przy zamknięciu tygodniowym silne zmniejszenie: o £ 6⁷/₁₆ przy sprzedaży natychmiastowej i £ 6³/₁₆ przy transakcjach terminowych.

Ołów wykazał stratę przy operacjach kasowych £ 1/4, a przy terminowych £ 1/8.

Cynk w zamknięciu tygodniowym dał stratę przy kasowej sprzedaży £ 1/4, przy dalszych zaś operacjach £ 1/8.

Glin i nikiel pozostawały bez zmiany przy sprzedaży krajowej i zagranicznej.

Antymon, blacha biała i rtęć pozostawały bez zmiany.

Ruda wolframowa straciła sh 1/2 na 1% w tonie.

Platyna spadła w cenie o £ 1/2 na uncji.

Srebro wykazało spadek ceny po 1/16 d na uncji przy sprzedaży gotówkowej i terminowej.

Złoto straciło w ciągu tygodnia 1/4 d na uncji.

W poniższym zestawieniu podane są ceny wymienionych metali (w £ za 1.016 kg z wyjątkiem: rtęci, która notowana jest w £ za butle, rudy wolframowej — w sh za 1% w tonnie, platyny — w £ za uncję, srebra — w d za uncję, złota — w sh za uncję i blachy białej — w sh za skrzynkę o 122 arkuszach 24 gage):

Poprzed. Tydz. sprawozdawczy

Metal	tydz. ultimo	maksy- mum	mini- mum	ulti- mo
M i e d ź:				
standard:				
kasa . . .	71 ⁵ / ₈ - ³ / ₄	71 ³ / ₄	69 ¹³ / ₁₆	69 ¹³ / ₁₆
term. . .	68 ¹ / ₂ - ¹ / ₂	68 ¹³ / ₁₆	67 ⁷ / ₈	67 ⁷ / ₈ -68 ⁻¹⁵ / ₁₆
elektrol.	83 ¹ / ₂ -84 ¹ / ₂	84 ¹ / ₂	83 ¹ / ₂	83 ¹ / ₂ -84
rafinow.	75 ³ / ₄ -77	77	75 ³ / ₄	75 ³ / ₄ -76 ¹ / ₂
blacha				
miedz.	110	110	110	110
C y n a:				
kasa . . .	169 ³ / ₄ -170	170 ³ / ₄	163 ³ / ₈	163 ³ / ₈ - ¹ / ₂
term. . .	171 ¹ / ₄ - ¹ / ₂	172 ³ / ₈	165 ¹ / ₈	165 ¹ / ₈ - ¹ / ₄
O ł ó w:				
kasa . . .	18 ¹³ / ₁₆	18 ¹³ / ₁₆	18 ⁹ / ₁₆	18 ⁹ / ₁₆
term. . .	18 ¹³ / ₁₆	18 ⁷ / ₈	18 ¹¹ / ₁₆	18 ¹¹ / ₁₆
C y n k:				
kasa . . .	18 ⁹ / ₁₆	18 ⁹ / ₁₆	18 ¹ / ₈	18 ⁵ / ₁₆
term. . .	19 ¹ / ₁₆	19 ¹ / ₁₆	18 ¹¹ / ₁₆	18 ¹⁵ / ₁₆
G l i n:				
dla kraju .	95	95	95	95
" zagr.	100	100	100	100
A n t y m o n 48- ¹ / ₂				
B l a c h a				
biała	18 ¹ / ₂	18 ¹ / ₂	18 ¹ / ₂	18 ¹ / ₂
Rtęć . . .	23	23	23	23
N i k i e l:				
dla kraju	175	175	175	175
" zagr.	175	175	175	175
R u d a				
wolfram.	26 ¹ / ₂	26 ¹ / ₂	26	26
P l a t y n a				
"Spong"	10	10	9 ¹ / ₂	9 ¹ / ₂
S r e b r o:				
kasa . . .	19 ¹ / ₈	19 ¹ / ₈	19 ³ / ₁₆	19 ⁷ / ₁₆
term. . .	19 ³ / ₈	19 ¹ / ₁₆	19 ¹ / ₁₆	19 ¹ / ₁₆
Z ł o t o 84.11 ¹ / ₄				

— Wewnętrzne ceny żelaza — w £ za 1.016 kg loco huta wysyłająca — przedstawiały się w następujący sposób:

	31/III	24/III
Surówka odl. Nr. III (25-30% Si)	3. 7.6—3.18.6	3.17.6—3.18.6
Surówka marten. zasadowa . . .	3. 5.0—3.13.6	3. 5.0—3.13.6
Kęsy . . .	6.2.6—6.12.6	6.2.6—6.12.6
Szyny . . .	8.10.0	8.10.0
Żelazo sztabowe . . .	8.0.0—8.12.6	8.0.0—8.12.6
Żelazo kształt.	8.10.0	8.10.0
Blacha okrętowa, mostowa i t. p. . .	8.15.0—8.17.6	8.15.0—8.17.6
Blacha czar- na (24 gage)	9.15.0	9.15.0
Blacha ocyn- kow. (24 g.)	11.17.6—12.0.0	11.17.6—12.5.0
Drut - wal- cówka . . .	8.0.0	8.0.0
Bednarka . . .	9. 5.0—9.15.0	9. 5.0—9.15.0
Koks wiel- kopieczowy	0.17.6 i wyż.	0.17.6 i wyż.

SUROWCE I PÓLPRODUKTY WŁÓKNISTE

ANGLJA. — W tygodniu od 31 marca do 5 kwietnia sytuacja na rynku była następująca:

B a w e ł n a. — Nastąpiła dość wydatna zwyżka, obroty jednakże były bardzo umiarkowane. Rynek egipski uległ również korzystnej zmianie. Cena bawełny surowej amerykańskiej „middling” w dn. 5 kwietnia wynosiła 874 d, przędzy bawełnianej; amerykańskiej 12¹/₄ d, egipskiej 21¹/₂ d za funt:

W e ł n a. — Handel był ożywiony zarówno na aukcji londyńskiej, jak i w prywatnych obrotach w Yorkshire i w Bradford. Australia i N. Zelandia mają zamiar wysprzedać całą swą wełnę do końca lipca, tak, aby nowa strzyżba nie zastała starych zapasów. Oficjalne notowania cen gatunków typowych bez zmiany: Queensland merynosowa myta £ 0.2.6, śnieżnobiała z przylądka Dobrej Nadziei £ 0.1.11, Victoria merynosowa tłusta £ 0.1.1 za funt; krzyżówka podróżała; australazyjska przednia £ 0.1.5, średnia £ 0.0.11, licha £ 0.0.9 za funt. Topsy typ „64” £ 0.2.2 za funt.

J u t a. — Obroty obejmowały jutę czerną SCC po £ 26, Daisee 2 po £ 22.15, Tossa 2 po £ 24.10 oraz jutę przednią po £ 26 z dostawą we wrześniu. Cena juty beskiej wynosiła £ 1.3.6 za 100 jardów. Jest faktem stwierdzonym, że zapasy światowe worków i wyrobów jutowych są nadmierne, a zapasy na składach w Hamburgu samej juty w ilości 110.000 bel są ciężarem dla rynku. Oficjalne notowania wykazują zwykle: juta przednia podniosła się do £ 24.15, „lightnings” do £ 23.15, „hearts” do £ 22 za tonnę.

K o n o p i e. — Miękkie konopie włoskie i twarde Kenya miały sprzedaż dobrą, a włókno nowozelandzkie ma tendencję stałą, jakkolwiek sprzedaż tegoż w ciągu ostatnich 3 miesięcy stoi poniżej poziomu przeciętnego. Poziom cen konopi indyjskich £ 24 do £ 25 zagrożony jest przez spadek filipińskich. Oficjalne notowania cen były następujące: sisal przedni £ 34, manilskie „J” £ 30, północno-włoskie Cannabis £ 48 za tonnę.

L e n. — W Belfascie handel się ożywił, a ceny płótna zarówno w Ulsterze, jak i Szkocji wzmacniają się. Eksport wyrobów lnianych wzrasta. Oficjalne notowania cen bez zmiany: len przedni £ 105, średni £ 80, lichej £ 60 za tonnę.

J e d w a b. — Przepuszczalne rozmiary sprzedaży jedwabiu w pierwszym kwartale 1930 r. są o 27¹/₂% niższe niż za odpowiedni okres r. ub., co wpływa depresyjnie na rynek w Lyonie. Oficjalne notowania cen b z zmiany: japoński £ 0.19, włoski £ 0.18, chiński £ 0.11.6 za funt.

FRACHTY MORSKIE

BAŁTYK I MORZE PÓŁNOCNE. — Powszechna depresja na wszystkich rynkach frachtowych morza Północnego i Bałtyku trwa nadal. Wprawdzie ładunki drzewa tu i owdzie się ożywiły, ale nie ma to żadnego wpływu na stawki frachtowe, gdyż wciąż jeszcze zaofiarowanie wolnego tonażu jest bardzo duże. Nieco

lepsza sytuacja była notowana w Rydze, gdzie są do dyspozycji większe ilości tartych materiałów drzewnych, wywożonych z Z. S. R. R. przez Rygę przeważnie do portów niemieckich i holenderskich. Płacono ostatnio około sh 27/— do sh 27/6 za 1 standard do Holandji. Również w Leningradzie zawarto jeszcze parę kontraktów na przewóz drzewa, jednak armatorzy przeważnie niechętnie posyłają swe statki do tego portu w okresie od połowy kwietnia do końca tego miesiąca z powodu warunków lodowych.

Na innych rynkach sytuacja jest niepomysłna. Ładunki węgla z Gdańska są w dalszym ciągu skape. Zboże ze wschodnich portów niemieckich idzie tylko w małych ilościach. Sezon na fosfaty jest prawie skończony; z Belgii ładunków fosfatów już prawie niema. Z Holandji zafrachtowano 1.050 t do Rygi po 3 guldeny i nieduży ładunek do Kłajpedy po 3¹/₂ guld. Ładunki węgla z Rotterdamu są jednocześnie niezwykłe skape. Do Danii frachty wynoszą od sh 4.6 do sh 4/9, podczas gdy do Helsingforsu został jakoby zafrachtowany 3.000-tonnowy parowiec po sh 4/3. Wielu kupców węgla, którzy naprzód pozawierali kontrakty na kupno większych ilości węgla, usiłuje obecnie węgiel ten częściowo zepchnąć do innych krajów, gdyż nie są w stanie pozbyć się go u siebie. Zafrachtowanie na czas w tych warunkach również przedstawia się mizernie. Pewien niemiecki parowiec 4.000-tonnowy został zafrachtowany pod terminowy ładunek na podróż tam i z powrotem do Ameryki Środkowej za £ 850. Jedynie rosyjscy najemcy zawierają umowy na czas w nieco większym zakresie, jednak tylko z opcją na morze Karskie.

Na poszczególnych rynkach frachtowych zanotowano m. in. następujące transakcje:

Zawieranie umów na przewóz drzewa do Anglii odrobinę ożywiło się, pojawiły się również nowe zlecenia na rynku, jednak przeważnie na czerwiec — lipiec. Zawarto między in. następujące umowy: 680 std 15 czerwca, Karlsborg—Londyn—sh 45/—; 520 std Munk und—Sunderland — sh 47/6; 450 std Haukipudas—Great Yarmouth — sh 46/9; 600 std Kotka—Hull, czerwiec — sh 39/—; 470 std Trangsund—Newhaven—sh 45/—; 510 std Trangsund—Hull, 15 lipca—sh 39/6; 1.050 std Umea (2 miejsca ładowania) — Londyn, 1 czerwca—sh 41/6; 500 std Kemi—Sunderland — sh 47/6; 600 std Ursviken i Monsund albo Storfors—Hull—sh 44/—.

Mniej ożywione były umowy na przewóz drzewa do portów kontynentu. W ofiarowaniu były następujące frachty: Lappvik—Zaandam 19 guldenów; Finlandja Środkowa—Amsterdam, czerwiec—21—22 guld., 470 std Wybörg—Antwerpja zawarto po sh 36/—; 800 std Pitea—Ostenda albo kanał Brukselski, czerwiec, sh 39/—.

Maklerzy antwerpijscy ogłaszają, że tamtejsze władze portowe przygotowują na nadchodzący sezon dalsze miejsca przeładunkowe dla drzewa, tak że usunięta zostanie jakoby niebawem potrzeba wyczekiwania z ładunkiem na miejsce w porcie.

Na rynku frachtów węglowych w Anglii niema poprawy. Jedynie ożywiły się ładunki węgla do Hiszpanji, jednak armatorom podróże w tym kierunku słabo

się opłacają, ponieważ powrotne ładunki owoców prawie się już skończyły.

Płacono za przewóz węgla m. in. następujące stawki: 1.900 t Immingham—Kristiansand — sh 4/9; 3.000 t Humber—Szczecin—sh 4/3; 2.000 t Humber—Reyk-

javik — sh 8/6; 1.800 t Forth—Swine-münde — sh 5/—; 2.000 t Forth — Stralsund — sh 5/—; 1.200 t Forth — Emden — sh 4/9; 3.000 t Forth — Lorient — sh 4/9; 1.800 t Ayr—Nantes — sh 4/9.

Z Gdańska ofiarowywano wzgl. płacono:

5.000 t do Helsingforsu — sh 4/3; bieżące podróże Gdańsk—Finlandja Południowa—sh 5/6 dla parowca 1.800—2.200 tonnowego; bieżące podróże Gdańsk—Ryga — sh 5/—; 3.500 t Gdańsk—Sundsvall — sh 5/3; 2.200 t Gdańsk—Göteborg—sh 4/9.

BIBLIOGRAFJA

„KONCENTRACJA W PRZEMYŚLE CUKROWNICZYM WSZECHŚWIATOWYM”. DR. JÓZEF FREJLICH. Warszawa 1929, str. 407. — Nakładem Związku Cukrowni B. Królestwa Polskiego ukazała się wielka praca P. Frejlicha, mająca zobrazować ruch koncentracyjny w światowym przemyśle cukrowniczym, dotychczasowy jego przebieg oraz stan obecny.

Cukrownictwo jest tą gałęzią przemysłu, na której już stosunkowo oddawna skupiła się uwaga całego świata, przyciągnięta jaskrawo występującym zjawiskiem szalonej konkurencji międzynarodowej i coraz to bardziej zastraszającej nadprodukcji. Czasy przedwojenne przyniosły już uśmierzanie możliwości korzystniejszego pokojowego rozwiązania zagadnienia cukrowego, że zdwojoną wszakże siłą kwestja nadprodukcji wystąpiła po wojnie, pociągając za sobą obok wielkiej konkurencji idące z nią w parze środki forsowania wywozu, dumpingu oraz ceł prohibicyjnych w krajach produkujących cukier. Wielka skala przyrodzonych możliwości w uprawie surowców cukrowych, najlepiej przejawiająca się przy porównaniu wydajności jednostki powierzchni na Jawie i w Europie — postawiła niektóre kraje w uprzywilejowanej sytuacji, upoważniając je niejako do ciągłego powiększania produkcji, czem pogorszyła jeszcze warunki konkurencyjne krajów, mniej wyposażonych w należyte warunki produkcji cukru. Te wszystkie ujemne zjawiska pociągnęły za sobą wielką i wszechstronną akcję, mającą

na celu przedewszystkiem wzmocnienie poszczególnych przemysłów cukrowniczych, z drugiej zaś — odprężenie w ogólnej sytuacji wszechświatowej. O ile dążenia do osiągnięcia odprężenia międzynarodowego nie doprowadziły narazie do rezultatu, o tyle akcja przemysłów krajowych w szybkim czasie wytworzyła w przemyśle cukrowniczym wielką ilość nowych form organizacyjnych, wzmacniających go i czyniących bardziej odpornym dla konkurencji zewnętrznej.

Omawiana praca ma właśnie za cel odtworzenie procesu koncentracji przemysłu cukrowniczego we wszystkich krajach, gdzie ten przemysł istnieje... „ma zobrazować postępy, jakie poczynił w cukrownictwie całego świata proces gospodarczej koncentracji, uwydatnić różnorodność form tego procesu, oznaczyć natężenie i kierunki sił ekonomicznych, przyspieszających bieg koncentracji w przemyśle cukrowym poszczególnych krajów”. „Poznanie wszystkich głównych zorganizowanych komponentów cukrownictwa wszechświatowego powinno ułatwić zrozumienie trudności, z jakimi cukrownictwo wszechświatowe dzisiaj się boryka, a także może ono przyczynić się do wytknięcia dróg uzdrowienia przemysłu, wytwarzającego jeden z najważniejszych produktów światowych”.

Autor omawia kolejno koncerny, kartele i inne formy koncentracji gospodarczej w przemyśle cukrowniczym krajów europejskich i pozaeuropejskich, kreśląc historję tworzenia tych związków, strukturę i obecną rolę, którą one odgrywają. P. Frejlich sumiennie zebrał i systematyzował olbrzy-

mi materiał, który umożliwia gruntowne zapoznanie się z zawiązaną budową wszechświatowego przemysłu cukrowniczego; należy uznać, że dzieło jego, będące jakgdyby wielką encyklopedją ekonomiki cukrowniczej, będzie wielce pożyteczne dla wszystkich, interesujących się przemyśle cukrowniczym.

„ŚWIAT W CYFRACH” J. WĄSOWICZ I A. ZIERHOFER. Lwów—Warszawa 1930, str. VIII + 104. — Ukazał się rocznik II „Świata w cyfrach”, zawierający szereg potrzebnych wiadomości z zakresu fizjografji oraz geografji ekonomicznej. Niewielkie to ale pożyteczne wydawnictwo składa się z licznych tabel, ilustrujących warunki geograficzne oraz gałęzie życia świata i poszczególnych krajów. Układ jest następujący: geografja matematyczna, układ poziomy i pionowy, hydrografja, klimat; Polska: przyroda kraju, granice i podział terytorjalny, obszar i ludność, szkolnictwo i oświata, rolnictwo, i hodowla, górnictwo i przemysł, warunki pracy, finanse, komunikacja, handel zagraniczny, W. M. Gdańsk, przeglądy innych państw oraz przeglądy międzynarodowe, ułożone w analogiczny sposób, jak przegląd Polski. Ponadto „Świat w cyfrach” zawiera uzupełnienia i dodatki, ilustrujące najnowsze zmiany w zakresie geografji.

Omawiane wydawnictwo, z uwagi na wielki brak tego rodzaju prac informacyjnych w Polsce, niewątpliwie przyda się szerokim warstwom interesujących się zagadnieniami geograficznymi.

B. W-cki

PRZEDRUK DOZWOLONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ELEKTORALNA 2,
pokój 26 (parter);

tel.: 412-66 (Red.), 412-73 (Adm.) i 412-68 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu.

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701.

PRENUMERATA

wynosi w kraju:

kwartalnie—zł 15, półrocznie—zł 30, rocznie—zł 60;

z a g r a n i c ą:

kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ

w zeszytach zwykłych:

IV str. okładki—zł 1.200; II i III str. okł.—zł 900;

½ str. — zł 500; strony zwyczajne — zł 600,

¼ str. — zł 350, ¼ str. — zł 200, 1/8 str. — zł 110.

Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

Redakcja Naczelna:
WŁADYSŁAW GIEYSZTOR I CZESŁAW PECHE

Sekretariat Redakcji:
Redaktor WACŁAW SZURIG

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
PAWEŁ MICHAŁSKI

Redaktor działu rolniczego:
ADAM ROSE

Redaktor działu komunikacyjnego:
JÓZEF GIEYSZTOR

Redaktor działu zagranicznego:
S. SADOWSKI

Wydawca: **MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU**

WPISY DO REJESTRU HANDLOWEGO SĄDU OKRĘGOWEGO W WARSZAWIE

A. — FIRMY JEDNOOSOBOWE, SPÓŁKI FIRMOWE I KOMANDYTOWE

R. H. A XXVIII 17: **Filmowy Dom Handlowy „Wodewil“** Właściciele M. i W. Lilienfeldowie w Warszawie, Nowy-Swiat 43. Istnieje od 1930 r. Wspólnicy: Maurycy i Natalia Lilienfeldowie z Warszawy. Współwłasność niepodzielna. Firmę pod stemplem na wszelkich zobowiązaniach i dokumentach podpisuje każdy ze współwłaścicieli samodzielnie. Pomiędzy małżonkami Lilienfeld nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 28 października 1922 r., ustalający wyłączność majątku.

R. H. A XXVIII 70: **Kino-Teatr „Miraż“** Wiktor Selewanowski w Warszawie, Czerniakowska 191. Istnieje od 1929 r. Właściciel Wiktor Selewanowski z Warszawy.

R. H. A XXVIII 101: **„D. Miodownik i M. Lindenberg“** w Warszawie, Nalewki 19. Drobna sprzedaż trykotaży i ponczocho. Wspólnicy: Fałka-Debora Miodownik, Mordko-Mendel Lindenberg, oboje z Warszawy. Spółka firmowa rozpoczęła czynności dnia 21 lutego 1930 r. Do reprezentowania spółki upoważnieni są oboje wspólnicy. Weksle, czeki, żyra, przekazy i wogóle wszelkiego rodzaju zobowiązania podpisują oboje wspólnicy łącznie. Umowy i akty notarialne za wyjątkiem umów komisowej sprzedaży podpisują oboje wspólnicy łącznie, lub Debora Miodownik samodzielnie. Korespondencję, niezawierającą zobowiązań, rachunki, pełnomocnictwa do prowadzenia spraw spółki, pokwitowania z odbioru wszelkiej korespondencji, pieniędzy, przesyłek, przekazów, ładunków i towarów podpisuje jeden ze współników. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy.

R. H. A XXVIII 111: **„Estera Gotlib“** w Warszawie, Nowolipki 6. Drobna sprzedaż konfekcji. Istnieje od 1900 r. Właścicielka Estera Gotlib z Warszawy. Pomiędzy Gowsiem Gotlibem a małżonką jego Esterą, z domu Radzanowicz, nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 5 marca 1902 r., ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

R. H. A XXVIII 112: **„Leokadja Borychowska“** w Warszawie, Elbląska 37. Piekarnia. Istnieje od 1929 r. Właścicielka Leokadja Borychowska z Warszawy.

R. H. A XXVIII 114: **„S. Berger“** w Warszawie, Nalewki 13 w podwórzu. Sprzedaż nici i bawełny. Istnieje od 1916 r. Właściciel Szmul Nusyn Berger z Warszawy.

R. H. A XXVIII 115: **Biuro Ekspedycyjno-Transportowe „Polski Transport“** Maks Edelbaum w Warszawie, Poznańska 37. Istnieje od 1930 r. Właściciel Maks Edelbaum z Warszawy.

R. H. A XXVIII 116: **Pierwsza Krajowa Wytwórnia Przyborów Gimnastycznych i Lekkoatletycznych „Wincenty Szyborski i S-ka“**, w Warszawie, Bielańska 5. Wytwórnia przyborów gimnastycznych, sportowych i lekkoatletycznych. Wspólnicy: Wincenty Szyborski, Stanisław Szyborski, Józef Kozłowski, Stanisław Śledziewski, Józef Warzywoda, wszyscy z Warszawy, Julian Jarnicki z Grodziska Mazowieckiego. Spółka firmowa rozpoczęła czynności dnia 15 stycznia 1930 r. Do reprezentowania spółki upoważnieni są wszyscy wspólnicy. Weksle, żyra weksli, czeki, akcepty, traty, umowy, pełnomocnictwa i wszelkie zobowiązania podpisuje Stanisław Szyborski łącznie z Wincentym Szyborskim lub Józefem Warzywodą, lub Wincenty Szyborski łącznie z Józefem Warzywodą. Rachunki, korespondencję,

niezawierającą zobowiązań, pokwitowania z odbioru wszelkiej korespondencji, pieniędzy za przekazami, przesyłek, ładunków i towarów podpisuje każdy ze współników samodzielnie. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy.

R. H. A XXVIII 117: **„Mojżesz Płocicki i S-ka“** w Warszawie, Rymarska 16. Hurtowy i detaliczny handel papierem. Wspólnicy: Mojżesz Płocicki, Dawid vel Tadeusz Ewigkeit, obaj z Warszawy. Spółka firmowa rozpoczęła czynności dnia 1 stycznia 1930 r. Do reprezentowania spółki upoważnieni są obaj wspólnicy. Weksle, żyra, prokury, pełnomocnictwa, umowy i wszelkie zobowiązania podpisują obaj wspólnicy łącznie. Czeki podpisują obaj wspólnicy łącznie lub Dawid vel Tadeusz Ewigkeit samodzielnie. Korespondencję zwykłą, pokwitowania z odbioru wszelkiej korespondencji, przekazów pieniężnych, towarów i należności podpisuje jeden ze współników. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Pomiędzy Mojżeszem Płocickim a małżonką jego Sarą, z domu Ewikajt, nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 27 czerwca 1924 r., ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

R. H. A XXVIII 121: **Przedsiębiorstwo Budowlane „Jan Kręcki“** w Warszawie, Emilji Plater 19. Istnieje od 1900 r. Właściciel Jan-Sabin Kręcioch vel Kręcki z Warszawy.

R. H. A XXVIII 122: **„Perla Pik“** w Warszawie, Nalewki 20. Pracownia torebek damskich i portfeli. Istnieje od 1930 r. Właścicielka Perla Pik z Warszawy. Pomiędzy właścicielką firmy a małżonkiem jej Szymonem-Herszem Pik nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 14 stycznia 1914 r., ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

R. H. A XXVIII 123: **„J. Lewkowicz i S. Bialer“** w Warszawie, Żytnia 40. Drobna sprzedaż desek. Wspólnicy: Izrael Lewkowicz, Samuel Bialer, obaj z Warszawy. Spółka firmowa rozpoczęła czynności dnia 2 stycznia 1930 r. Do zastępowania spółki wobec władz i osób upoważnieni są obaj wspólnicy. Weksle, żyra i inne zobowiązania pieniężne, oraz pełnomocnictwa do prowadzenia spraw spółki podpisują obaj wspólnicy łącznie. Pokwitowania z odbioru wszelkiego rodzaju korespondencji, przesyłek, ładunków i pieniędzy podpisuje jeden ze współników. Pomiędzy współnikami Izraelem Lewkowiczem i Samuelem Bialerem a małżonkami ich nastąpiły układy na mocy intercyzy, ustalające wyłączność majątku i wspólność dorobku.

R. H. A XXVIII 125: **Kolektura Państwowej Loterii Klasowej Nr. 96 „J. Kleniewski i A. Zieliński“** w Warszawie, Piękna 58. Prowadzenie kolektury państwowej loterii klasowej Nr. 96. Wspólnicy: August Zieliński, Józef Kleniewski, obaj z Warszawy. Spółka firmowa rozpoczęła czynności dnia 27 września 1929 r. Do reprezentowania i podpisywania samodzielnie firmy pod jej stemplem upoważniony jest August Zieliński.

R. H. A XXVIII 126: **Chrześcijańska Wytwórnia Win i Miodów „Raj“** Rozalja Roguska w Warszawie, Chłódna 19. Istnieje od 1930 r. Właścicielka Rozalja Roguska z Mińska-Mazowieckiego. Józefowi Gromowowi z Warszawy udzielona została prokura.

R. H. A XXVIII 127: **„Michał Szmidt“** w Warszawie, Stalowa 52. Drobna sprzedaż mięsa. Istnieje od 1928 r. Właściciel Michał Szmidt z Warszawy.

R. H. A XXVIII 128: **Polski Dom Bławatny „Franciszek Adamowicz“** w Warszawie, Targowa 44. Detaliczna sprzedaż materiałów bławatnych. Istnieje od 1930 r. Właściciel Franciszek Adamowicz z Warszawy.

R. H. A XXVIII 129: „Ch. J. i J. M. bracia Blatman“ w Warszawie, Stawki 33. Skład desek i materiałów budowlanych. Wspólnicy: Chaim-Judka Blatman, Icek-Mendel Blatman, obaj z Warszawy. Spółka firmowa rozpoczęła czynności dnia 12 lipca 1929 r. Do zastępowania spółki wobec władz i osób i podpisywania firmy pod jej stemplem na wszelkich zobowiązaniach i dokumentach upoważniony jest każdy ze wspólników oddzielnie. Pomiędzy Chaimem-Judką Blatmanem a małżonką jego Prywą, z domu Wiór, nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 23 kwietnia 1929 r., ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

R. H. A XXVIII 130: „Enia Szklarska“ w Warszawie, Nalewki 20. Detaliczna sprzedaż czapek i bielizny. Istnieje od 1930 r. Właścicielka Enia Szklarska z Warszawy. Pomiędzy właścicielką firmy a małżonkiem jej Judelem Szklarskim nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 31 sierpnia 1911 r., ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

R. H. A XXXVIII 131: „Ombrelle“ Zakład Przemysłowy WYROBÓW Parasolniczych E. i Ch. Ejzenberg w Warszawie, Kupiecka 7. Wspólnicy: Elimejlech Ejzenberg, Chawa Ejzenberg, oboje z Warszawy. Spółka firmowa rozpoczęła czynności dnia 20 lutego 1930 r. Do zastępowania spółki wobec władz i osób i podpisywania firmy pod jej stemplem na wszelkich zobowiązaniach i dokumentach upoważniony jest każdy ze wspólników oddzielnie.

R. H. A XXVIII 132: „Lejwi Krysiuk“ w Warszawie, Tłomackie 6/8. Sprzedaż perfumerji i kosmetyków. Istnieje od 1930 r. Właściciel Lejwi Krysiuk z Warszawy.

R. H. A XXVIII 135: „Kempisty Indiana Janina i inż. Stanisław-Franciszek małżonkowie Straus“ w Warszawie, Marszałkowska 41 m. 21. Sprzedaż wyżymaczek. Istnieje od 1930 r. Wspólnicy: Janina i inż. Stanisław-Franciszek małżonkowie Straus z Warszawy. Do samodzielnego podpisywania firmy na wszelkich zobowiązaniach i dokumentach upoważniony jest Stanisław-Franciszek Straus.

R. H. A XXVIII 136: „Aleksander Lipiński“ w Warszawie, Bracka 18. Eksport towarów z Polski do Ameryki na prawach przedstawicielsko-komisowych. Istnieje od 1930 r. Właściciel Aleksander Lipiński z Warszawy. Wacławowi Kurnatowskiemu z Warszawy udzielono prokury.

R. H. A XXVIII 137: „Eugenja Kisielewicz“ w Warszawie, Leszno 77. Drobną sprzedaż wyrobów tytoniowych i materiałów piśmiennych. Istnieje od 1923 r. Właścicielka Eugenja Kisielewicz zamężna Wilczewska z Warszawy. Pomiędzy właścicielką firmy a małżonkiem jej Aleksandrem-Alfredem Wilczewskim nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 20 lutego 1930 r., ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

R. H. A XXVIII 138: „H. Kestenberg“ w Warszawie, Marszałkowska 11/13. Wytwórnia mydła. Istnieje od 1895 r. Właściciel Hersz-Icek Kestenberg z Warszawy.

R. H. A XXVIII 141: Fabryka Pończoch „Pasma“ Wincenty Dobranowski w Warszawie, Elektoralna 29. Istnieje od 1930 r. Właściciel Wincenty-Edmund Dobranowski z Warszawy.

R. H. A XXVIII 142: „Uniwersalna Agencja Reklamowa“ Goldwasser i Berkowicz w Warszawie, Orla 7. Przedsiębiorstwo reklamowo-ogłoszeniowe. Wspólnicy: Zygmunt-Jakób Goldwasser, Lajb vel Leon Berkowicz, obaj z Warszawy. Spółka firmowa rozpoczęła czynności dnia 1 stycznia 1930 r. Do zastępowania spółki wobec władz i osób upoważnieni są

obaj wspólnicy. Weksle i wszelkiego rodzaju zobowiązania, jak również żyra, przekazy, czeki i pełnomocnictwa do prowadzenia spraw sądowych spółki podpisują pod stemplem firmy obaj wspólnicy łącznie. Korespondencję, nie zawierającą zobowiązań, rachunki i pokwitowania z odbioru pieniędzy podpisuje jeden ze wspólników.

R. H. A XXVIII 143: Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Handlowe „Nik“ Nikodem Jagiełłowicz w Wołominie, Orwida 8. Wydawnictwo i drobna sprzedaż druków oraz innych artykułów biurowych. Istnieje od 1930 r. Właściciel Nikodem Jagiełłowicz z Wołomina.

R. H. A XXVIII 144: „Drukarnia Warszawska“ Jan Grzegorzewski w Warszawie, Górczewska 4. Fabryka siatek drucianych i blach dzurkowanych. Istnieje od 1930 r. Właściciel Jan-Ksawery Grzegorzewski z Warszawy.

R. H. A XXVIII 145: Zakłady Instalacyjne Urzędów Zdrowotnych „Józef Kamler i S-ka“, Inżynierowie, Właściciele J. Kamler i W. Marcinkowski w Warszawie, Wiktorska 17. Zakłady instalacyjne ogrzewania centralnego, kanalizacji, wodociągów i urządzeń sanitarnych. Wspólnicy: Józef Kamler, Władysław Marcinkowski, obaj z Warszawy. Spółka firmowa rozpoczęła czynności dnia 7 marca 1930 r. Do reprezentowania spółki upoważnieni są obaj wspólnicy. Kontrakty, umowy, akty urzędowe, notarialne i hipoteczne, pełnomocnictwa, prokury, weksle, czeki, żyra na wekslach i czekach, i wszelkie zobowiązania podpisują obaj wspólnicy łącznie. Korespondencję handlową, pokwitowania z odbioru sum pieniężnych, wszelkiego rodzaju korespondencji i przesyłek podpisuje jeden ze wspólników. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy.

R. H. A XXVIII 148: „Jan Kowalewski i S-ka“ w Warszawie, Marszałkowska 129. Handel artykułami technicznymi i sportowymi na własny rachunek i komisowo. Wspólnicy: Feliks Hertz, Jerzy Katz, Jan Kowalewski, wszyscy z Warszawy. Spółka firmowa rozpoczęła czynności dnia 4 marca 1930 r. Do reprezentowania spółki upoważnieni są wszyscy wspólnicy. Weksle, czeki, pełnomocnictwa, umowy prywatne i notarialne, prokury i wszelkie zobowiązania podpisują dwaj wspólnicy łącznie. Pokwitowania z odbioru wszelkich należności, towarów, ładunków i posyłek podpisuje jeden ze wspólników. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy.

R. H. A XXVIII 150: „Ubiorpol“, Sprzedaż Okryć Damskich Perla Znamirowska w Warszawie, Miodowa 21. Istnieje od 1930 r. Właścicielka Perla Znamirowska z Warszawy. Jakóbowi Wajselfiszowi z Warszawy udzielono prokury.

R. H. A XXVIII 152: Kinoteatr „Świt“ Majlech i Wolf Nuswaldowie w Otwocku. Wspólnicy: Majlech Nuswald, Wolf Nuswald z Otwocka. Spółka firmowa rozpoczęła czynności dnia 1 stycznia 1930 r. Do zastępowania spółki wobec władz i osób upoważnieni są obaj wspólnicy. Weksle, żyra, czeki, pełnomocnictwa, prokury, umowy, akty i wszelkie zobowiązania podpisują pod stemplem firmy obaj wspólnicy łącznie. Korespondencję, niezawierającą zobowiązań, pokwitowania z odbioru wszelkiego rodzaju korespondencji, przesyłek, towarów, sum pieniężnych i wszelkich wartości podpisuje jeden ze wspólników.

R. H. A XXVIII 157: „Moszek Blajfeder“ w Warszawie, Żelazna-Brama 7. Sprzedaż manufaktury. Istnieje od 1930 r. Właściciel Moszek-Chaim Blajfeder z Warszawy. Pomiędzy właścicielem firmy a małżonką jego Chaną, z domu Robak, nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 1 marca 1909 r., ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

R. H. A XXVI 16: „Mojżesz Płocki“ w Warszawie, Rymska 16. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z

dnia 2 grudnia 1929 r. upadłość spółki została podniesiona. Przedsiębiorstwo zostało zlikwidowane.

R. H. A XXVI 44: „Stanisław Piechowski“ w Warszawie, Natolińska 7. Przedsiębiorstwo zostało zlikwidowane.

R. H. A XXV 175: „Zgorzalewicz, Rezler i S-ka“ w Warszawie, Marszałkowska 71. Pomiędzy Stefanem-Bolesławem Rezlerem a małżonką jego Marją z Chęcińskich Gierwatowską nastąpił układ na mocy intercyzy z dnia 27 lipca 1929 r., ustalający wyłączność majątku i wspólność dorobku.

R. H. A XXIV 240: „Józef Fajerman“ w Warszawie, pl. Grzybowski 10. Drobną sprzedaż śrub i sprzężyn tapicerskich. Istnieje od 1925 r. Właściciel Józef Fajerman z Warszawy. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 15 listopada 1929 r. ogłoszona została upadłość Józefowi Fajermanowi, handlującemu pod firmą: „Józef Fajerman“. Sędzią komisarzem masy upadłości mianowany został sędzia handlowy Kazimierz Ambroźewicz, kuratorem zaś adwokat Jerzy Krajewski-Kukiel z Warszawy.

R. H. A XXIV 247: Biuro Agenturowo-Komisowe D. Landau i N. Langman „Dak“ w Warszawie, Twarda 10. Wspólniczka Lea Wiedeńska z Warszawy. Na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Jasińskim w Warszawie dnia 10 grudnia 1929 r. za Nr. 2599, przyjęta została do spółki w charakterze współniczki firmowej Lea Wiedeńska. Do reprezentowania spółki upoważnieni są wszyscy wspólnicy. Wszelkie zobowiązania, kontrakty, umowy, weksle, żyra na wekslach, ceki i prokury podpisują dwaj wspólnicy łącznie, mianowicie: Wiedeńska i Landau lub Wiedeńska i Langman. Korespondencję, pokwitowania z odbioru pieniędzy i należności, transportów kolejowych i wodnych, przesyłek i przekazów pocztowych podpisuje jeden ze współników.

R. H. A XXIII 171: Fabryka Pończoch „Pasmo“ Wincenty Dobranowski i S-ka, Spółka firmowa w Warszawie, Elektralna 29. Na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Hettlingerem w Warszawie dnia 17 stycznia 1930 r. za Nr. 267, spółka została rozwiązana, przedsiębiorstwo przeszło na wyłączną własność Wincentego Dobranowskiego, który prowadzi nadal taką pod firmą: „Fabryka Pończoch „Pasmo“ Wincenty Dobranowski“.

R. H. A XXIII 273: Biuro Budowlane „S. Niedbalski, J. Banasiak i S-ka“ w Warszawie, Marszałkowska 15a. Siedziba spółki mieści się obecnie przy ulicy Emilji Plater 35 m. 10. Korespondencję, niezawierającą zobowiązań, podpisuje każdy ze współników. Również każdy ze współników ma prawo samodzielnie otrzymywać wszelkie przesłane dla spółki towary, przesyłki, ładunki i korespondencję, nie wyłączając pieniężnych przekazów Pocztowej Kasy Oszczędności i jej oddziałów, inkasować wszelkie przypadające spółce należności, reprezentować spółkę nazewną przed wszelkimi władzami i we wszystkich urzędach państwowych, komunalnych i instytucjach prywatnych i prowadzić jej sprawy sądowe i administracyjne.

R. H. A XXI 160: „Stanisław Szejndroch“ w Warszawie, Ludna 1. Siedziba firmy mieści się obecnie przy ul. Ostroga 19.

R. H. A XXI 246: „Jan Kacperski“ w Warszawie, Bielańska 6. Janina Misiurewiczowa i Witold Kacperski odwołał pełnomocnictwo udzielone Wandzie Kacperskiej do prowadzenia przedsiębiorstwa i podpisywania firmy.

R. H. A XXI 247: „A. Pęszyński i H. Kolański“ w Warszawie, Ś-to Jerska 22. Wspólnik Edmund-Fryderyk Lange z Warszawy. Na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Tyborowskim w Warszawie dnia 13 listopada 1929 r. za Nr.

5250, Adam Pęszyński ze spółki wystąpił cedując swój udział na rzecz nowoprzyjętego współnika Edmunda-Fryderyka Lange.

R. H. A XX 478: Kino-Teatr „Miraz“ Właściciel Mieczysław Rośniński w Warszawie, Czernałkowska 191. Na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Tyborowskim w Warszawie dnia 30 sierpnia 1929 r. za Nr. 4071, przedsiębiorstwo przeszło na własność Wiktora Selewanowskiego, który nadal takowe prowadzi pod firmą: „Kino-Teatr „Miraz“ Wiktor Selewanowski“.

R. H. A XVIII 399: Czasopismo „Ogrodnik“ Właściciel Witold Kleniewski w Warszawie, Boduena 2 m. 1. Witold Kleniewski zmarł. Spadkobiercami jego są: Zofja Kleniewska, Jan Kleniewski, Stanisław Kleniewski, wszyscy z Szczekarkowa, pow. puławski. Władysławowi Kozłowskiemu z Warszawy udzielono prokury. Współwłasność niepodzielna z tytułu spadku po zmarłym Witoldzie Kleniewskim. Do prowadzenia przedsiębiorstwa i podpisywania firmy upoważniona jest Zofja Kleniewska.

R. H. A XVII 126: „Karol Kuske“ w Warszawie, Nowogrodzka 12 m. 17. Otwarto Oddział w Łodzi. Udzielono prokury samodzielnej Władysławowi Mucha z Warszawy i Zymuntowi Kuske z Łodzi.

R. H. A XVI 24: Dom Handlowy „Bracia Rago“ w Warszawie, Krakowskie Przedmieście 67. Stanisław Rago ze spółki wystąpił.

R. H. A XVI 43: Huta Szlana Robotnicza „E. Dworzyński T. Czapik i S-ka“ w Gocławku, gm. Wawer, pow. warszawski. Na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Nowickim w Warszawie dnia 30 listopada 1929 r. za Nr. 1379, Rywka Zaksenhausowa ze spółki wystąpiła, cedując swój udział na rzecz współnika Edmunda Dworzyńskiego.

R. H. A XVI 48: Dom Agenturowy „Stanisław Goldfeder“ w Warszawie, pl. Trzech Krzyży 18. Siedziba firmy mieści się obecnie przy ulicy Czackiego 12 m. 10.

R. H. A XV 47: Henryk Siegenfeld - spadkobiercy „Haesdruk“ w Warszawie, Tamka 45-b. m. 17. Przedsiębiorstwo zostało zlikwidowane.

R. H. A XII 515: „S. Brodzki“, Spółka firmowa w Warszawie, Wielka 26. Wspólniczka Stefania Braun z Warszawy. Na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Kurmanem w Warszawie dnia 17 stycznia 1930 r. za Nr. 73, Enta vel Ewelina Pomper ze spółki wystąpiła, cedując swój udział na rzecz Stefani Braun.

R. H. A B. 47: „H. Biertümpfel“ w Warszawie, Marszałkowska 136. Wspólnicy: Robert Żlobikowski, Franciszek Perkowski, obaj z Warszawy. Na mocy aktów, zeznanych przed notariuszami w Warszawie Hettlingerem dn. 29 stycznia 1927 r. za Nr. 378 i Jamonttem dn. 3 sierpnia 1928 r. za Nr. 1227 i 5 października 1928 r. za Nr. 2031, Władysław Biertümpfel sprzedał Robertowi Żlobikowskiemu trzydzieści sześć procent (36%) i Franciszkowi Perkowskiemu dziesięć procent (10%) przedsiębiorstwa. Zgłoszony przez Hipolita Pawłowskiego sprzeciw przeciwko sprzedaży i wypłacie ceny kupna połowy przedsiębiorstwa został przez tegoż cofnięty.

R. H. A E. 48: „A. Elchanowicz“ w Warszawie, Franciszkańska 28. Siedziba firmy mieści się obecnie przy ul. Franciszkańskiej 30.

R. H. A K. 21: „Z. A. Krajewski“ w Warszawie, Bielańska 9. Na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Małkowskim w Warszawie dnia 22 października 1929 r. za Nr. 2125, całe przedsiębiorstwo z aktywami i pasywami oraz firmą sprzedane zostało spółce pod firmą: „Efa“, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.

R. H. A K. 59: „Jakób Kann, Miedziana 10. W likwidacji i L.“ Likwidatorami z prawem dla każdego do samodzielnego zastępowania są: Juljusz Bamberger, Juljusz Löwenstein, obaj w Norymberdze. Spółka została rozwiązana i weszła w stan likwidacji.

R. H. A L. III (A XXVIII 11): „E. Lichtenstein i S-ka“ w Warszawie, Marszałkowska 146. Enoch Lichtenstein samodzielnie podpisuje firmę pod jej stemplem.

R. H. A S. 132: „A. Szuldiner“ w Warszawie, Leszno 6. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 3 lutego 1930 r. Adolfowi vel Abramowi Szuldinerowi, handlującemu pod firmą: „A. Szuldiner“ udzielone zostało odroczenie wyplat na czas do dnia 3 maja 1930 r. Sędzią komisarzem mianowany został sędzia handlowy Mieczysław Kutzner, nadzorcą zaś sądowym Wacław Biliński z Warszawy. Nadzór sądowy upoważnił Adolfa vel Abrama Szuldinera do zarządzania interesami przedsiębiorstwa i podpisywania firmy łącznie z nadzorcą sądowym adwokatem Wacławem Bilińskim.

R. H. A XXVI 280: „Warszawska Olejarnia Parowa“ w Warszawie, Dworska 14/16. Antonina Rozalja Guzowska zmarła. Spadkobierczynią jej jest Jadwiga-Franciszka z Guzowskich Kielkiewiczowa. Na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Sleszyńskim w Warszawie dn. 6 marca 1928 r. za Nr. 353, Leon Scheller, Witold Scheller, Marja Scheller i Stefan Scheller ustąpili cały swój udział na rzecz wszystkich pozostałych współwłaścicieli przedsiębiorstwa.

B. — SPÓŁKI AKCYJNE I Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ

R. H. B XLVI 6696: „Syndykat Emigracyjny“, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Siedziba spółki w Warszawie, Królewska 23, w lokalu Urzędu Emigracyjnego. Celem spółki jest udzielanie wychodźcom pomocy przed rozpoczęciem podróży i w czasie podróży, a w szczególności: a) udzielanie właściwych informacji, b) pomoc w uzyskaniu potrzebnych dokumentów i likwidacji stosunków majątkowych w kraju, c) pomoc i pośrednictwo w zakupie biletów okrętowych i kolejowych, d) pomoc i pośrednictwo w uzyskiwaniu kredytów, e) urządzenie zbiorowych transportów, f) urządzenie i prowadzenie hoteli i domów dla wychodźców, g) załatwianie wszelkich formalności wyjazdowych wobec władz krajowych i zagranicznych, h) uczestniczenie w innych przedsiębiorstwach, zajmujących się ruchem emigracyjnym. Kapitał zakładowy zł. 100.000, podzielony na 100 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Bolesław Nakoniecznikoff, dr. Piotr Durkacz, Feliks Gadowski, Mieczysław Kokoszkiewicz, Hugon Pistel, Edmund Matysiak, Marius Plinius, Jan Brieule, August Roeis, wszyscy z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Wszelkie zobowiązania, pełnomocnictwa, umowy, czeki i weksle podpisują dwaj członkowie zarządu, lub jeden członek zarządu i jeden z dyrektorów. Korespondencję zwykłą podpisuje jeden członek dyrekcji lub prokurent. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Jurkiewiczem w Warszawie dnia 11 stycznia 1930 r. za Nr. 54, na czas nieograniczony.

Wciągnięto w dn. 18 lutego 1930 r.

R. H. B XLVII 6712: „Inż. Stefan-Jerzy Lande i S-ka“, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Siedziba spółki w Warszawie, Złota 47. Celem spółki jest handel i pośredni-

czenie wszelkiego rodzaju artykułami technicznymi i elektrotechnicznymi, zarówno na rachunek własny, jak i na rachunek osób trzecich lub komisowo. Kapitał zakładowy zł. 10.000, podzielony na 100 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Inż. Stefan-Jerzy Lande, Inż. Henryk Lande, obaj z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Firmę spółki pod jej stemplem podpisuje każdy z zarządców samodzielnie. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Siennickim w Warszawie dnia 22 lutego 1930 r. za Nr. 907, na przeciąg lat dziesięciu, z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze pięcioletnie okresy, o ile przed upływem terminu Walne Zgromadzenie uchwali przedłużenie czasokresu trwania spółki.

Wciągnięto w dn. 5 marca 1930 r.

R. H. B XLVI 6713: Antykwarnia „M. Landsztein“, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Siedziba spółki w Warszawie, Ś-to Krzyska 22. Celem spółki jest kupno i sprzedaż antyków. Kapitał zakładowy zł. 4.000, podzielony na 40 udziałów. Zł. 3.000 wpłacono gotowizną, pozostałe zł. 1.000 wniesiono wkładem rzeczowym. Zarządcami są: Mózek-Aron Landsztein, Lewek Wortman, obaj z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Weksle, żyra na wekslach i czekach, umowy, pełnomocnictwa, prokury i wszelkie zobowiązania podpisują obaj zarządcy łącznie. Korespondencję, niezawierającą zobowiązań, pokwitowania z odbioru wszelkiego rodzaju korespondencji, pieniędzy, przesyłek i towarów podpisuje jeden z zarządców. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Miszewskim w Warszawie dnia 3 marca 1930 r. za Nr. 1584, na czas do dnia 31 grudnia 1930 r., z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze jednoroczne okresy, o ile na trzy miesiące przed upływem terminu jeden ze współników nie zawiadomi pozostałego listem poleconym o chęci rozwiązania spółki.

Wciągnięto w dn. 6 marca 1930 r.

R. H. B XLVI 6714: „Norweska Spółka Handlowa“, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Siedziba spółki w Warszawie, Kredytowa 5. Celem spółki jest popieranie i rozwinięcie stosunków handlowych między Polską i Norwegią, sprzedaż komisowa i na własny rachunek towarów oraz zakładanie agentur. Kapitał zakładowy zł. 2.500, podzielony na 5 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządca Erik Dahm z Warszawy zastępuje spółkę wobec władz i osób i prowadzi jej interesy, podpisując samodzielnie firmę pod jej stemplem. Christianowi-Fredrikowi Bergowi z Warszawy udzielono samodzielnej prokury. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Massalskim w Warszawie dnia 25 lutego 1930 r. za Nr. 310, na czas nieograniczony.

Wciągnięto w dn. 6 marca 1930 r.

R. H. B XLVI 6715: Towarzystwo Eksploatacji Lasów „Sosna Kresowa“, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Siedziba spółki w Warszawie, Sniadeckich 10. Celem spółki jest eksploatacja lasów, sprzedaż wyeksploatowanego drzewa oraz zawodowy skup drzewa dla dalszej jego odprzedaży, jak również fabrykacja dykt. Kapitał zakładowy zł. 5.000, podzielony na 10 udziałów. Zł. 1.500 wniesiono wkładem rzeczowym, pozostałe zł. 3.500 wpłacono gotowizną. Zarządcami są: Abram Rochlin z Warszawy, Josel Rathaus z Białegostoku. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Firmę spółki pod jej stemplem podpisuje każdy z zarządców samodzielnie. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktów, zeznanych przed notariuszem Pomykałskim w Warszawie dnia 8 i 25 lutego 1930 r. za Nr. 101 i 145, na czas nieograniczony.

Wciągnięto w dn. 6 marca 1930 r.

R. H. B XLVI 6717: Płyty Dźwiękowe „Homocord“, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Siedziba spółki w Warsza-

wie, Królewska 35. Celem spółki jest sprzedaż płyt gramofonowych i aparatów wyłącznie „Homocord” oraz wszelkich akcesoriów w zakresie przemysłu gramofonowego wchodzących. Kapitał zakładowy zł. 20.000, podzielony na 20 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Herman Ginsberg, Józef Freider, Michał Esterson, wszyscy z Warszawy. Zarządkę zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Weksle i pełnomocnictwa podpisują dwaj zarządcy łącznie. Żyra wekslowe i czeki podpisują dwaj zarządcy łącznie lub jeden z zarządców łącznie z prokurentem. Korespondencję, niezawierającą zobowiązań, rachunki, pokwitowania z odbioru wszelkiego rodzaju korespondencji, pieniądze za przekazami, towarów i przesyłek podpisuje każdy z zarządców lub prokurentów samodzielnie. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Landau w Warszawie dnia 1 marca 1930 r. na czas do dnia 31 grudnia 1932 r., z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze jednoroczne okresy, o ile na sześć miesięcy przed upływem terminu jeden ze współników nie zawiadomi pozostałych notarialnie o chęci wystąpienia ze spółki.

Wciągnięto w dn. 7 marca 1930 r.

R. H. B XLVI 6718: „Roman”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Siedziba spółki w Warszawie, Mazowiecka 2. Celem spółki jest sprzedaż kapeluszy męskich oraz innych artykułów, wchodzących w zakres konfekcji męskiej. Kapitał zakładowy zł. 6.000, podzielony na 60 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Chemja vel Herman Trajman, Efroim vel Roman Rosenthal, obaj z Warszawy. Zarządkę zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Wszelkie pełnomocnictwa, zobowiązania, weksle, czeki, indosy na wekslach podpisują obaj zarządcy łącznie. Korespondencję, niezawierającą zobowiązań, pokwitowania z odbioru wszelkiej korespondencji, przekazów pieniężnych, przesyłek towarowych podpisuje jeden z zarządców. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Nowickim w Warszawie dnia 8 lutego 1930 r. za Nr. 182, na czas do dnia 8 lutego 1935 r., z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze pięcioletnie okresy, o ile na sześć miesięcy przed upływem terminu jeden ze współników nie zawiadomi pozostałego listem poleconym o chęci zlikwidowania spółki.

Wciągnięto w dn. 7 marca 1930 r.

R. H. B XLVII 6721: „Tartak Parowy i Zakłady Przemysłowo-Drzewne w Sochaczewie”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Siedziba spółki w Sochaczewie na przedmieściu Boryszew. Celem spółki jest prowadzenie przemysłu drzewnego oraz handlu drzewem i produktami przemysłu drzewnego. Kapitał zakładowy zł. 5.000, podzielony na 100 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Karol vel Kielman Oldak, Józef Grynbaum, Henryk vel Henoch Zysman Epsztejn, wszyscy z Warszawy. Zarządkę zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Weksle, indosy, czeki, umowy, prokury, pełnomocnictwa za wyjątkiem sądowych i wszelkie zobowiązania podpisuje Karol vel Kielman Oldak łącznie z jednym z pozostałych zarządców. Korespondencję, niezawierającą zobowiązań, pokwitowania z odbioru pieniędzy, korespondencji, przesyłek, towarów i ładunków podpisuje jeden z zarządców. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Dobrowolskim w Warszawie dnia 10 grudnia 1929 roku za Nr. 3541, na czas do dnia 31 grudnia 1930 r.

Wciągnięto w dn. 10 marca 1930 r.

R. H. B XLVII 6722: Towarzystwo Akcyjne Budowy i Eksploatacji Domów „Wegan”, Spółka Akcyjna. Siedziba spółki w Warszawie, Sienkiewicza 3. Celem spółki jest budowa i przebudowa domów mieszkalnych na własny koszt dla własnej eksploatacji i dalszej sprzedaży w całości, względnie częściowo i oddzielnymi mieszkaniami, nabywanie terenów w granicach miast, letnisk i uzdrowisk dla rozbudowy i sprzedaży parcelami zabudowanymi, względnie niezabudowanymi, oraz zakupywanie nieruchomości zabudowanych celem prze-

budowy. Kapitał zakładowy zł. 500.000, podzielony na 1.000 akcji na okaziciela. Na poczet kapitału zakładowego wpłacono zł. 125.000, pozostałe zł. 375.000 winny być wpłacone do dnia 1 marca 1930 r. Zarząd stanowią: Prezes Aron Wexler, Stanisław Gaszyński, Edward Anders, wszyscy z Warszawy. Zarząd zastępuje spółkę wobec władz i osób i prowadzi jej interesy. Weksle, czeki, pełnomocnictwa, akty notarialne i hipoteczne i wogóle wszelkie akty prawne i zobowiązania podpisują dwaj członkowie Zarządu, względnie jeden członek zarządu łącznie z prokurentem. Wszelką korespondencję, pokwitowania z odbioru korespondencji, nie wyłączając pieniężnej, podpisuje jeden członek zarządu lub osoba przez zarząd upoważniona. Spółka Akcyjna powstała na mocy statutu, zeznanego przed notariuszem Jurkiewiczem w Warszawie dnia 1 marca 1930 r. za Nr. 329. Akt organizacyjny zeznany został przed tymże notariuszem dnia 1 marca 1930 r. za Nr. 330.

Wciągnięto w dn. 11 marca 1930 r.

R. H. B XLVII 6726: „Warszawska Spółka Parcelacyjna”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Siedziba spółki w Warszawie, Wspólna 24. Celem spółki jest zawodowe prowadzenie parcelacji nieruchomości miejskich i wiejskich na własny lub cudzy rachunek. Kapitał zakładowy zł. 10.000, podzielony na 100 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Jerzy Simiński z Sulejówka, gm. Okuniew, Wolf Miller z Cechówki, gm. Okuniew. Zarządkę zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Wszelkie umowy, zobowiązania, akty hipoteczne i notarialne, pełnomocnictwa, weksle, czeki, przekazy i wszelkie dokumenty mające charakter zobowiązań pieniężnych podpisują obaj zarządcy łącznie. Korespondencję, niezawierającą zobowiązań, pokwitowania z odbioru wszelkiej korespondencji, przekazów pieniężnych i należności podpisuje jeden z zarządców. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Jelnickim w Warszawie dnia 6 marca 1930 r. za Nr. 441, na czas nieograniczony.

Wciągnięto w dn. 11 marca 1930 r.

R. H. B XLVII 6727: „Helena Lubańska i S-ka”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Siedziba spółki w Żyrardowie, 1 Maja 24. Celem spółki jest prowadzenie sklepu kolonialno-spożywczego. Kapitał zakładowy zł. 4.000, podzielony na 40 udziałów. Zł. 3.000 wpłacono gotowizną, pozostałe zł. 1.000 wniesiono wkładem rzeczowym. Zarządczyni Marja Nowakowska z Żyrardowa zastępuje spółkę wobec władz i osób i prowadzi jej interesy, podpisując firmę pod jej stemplem. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Bachańskim w Żyrardowie dnia 31 grudnia 1929 r. za Nr. 1183 na przeciąg lat trzech z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze jednoroczne okresy, o ile na trzy miesiące przed upływem terminu jeden ze współników nie zawiadomi pozostałych o chęci wystąpienia ze spółki.

Wciągnięto w dn. 12 marca 1930 r.

R. H. B XLVII 6728: „Zjednoczone Zakłady Przetworów Chemicznych i Perfumeryjnych”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Siedziba spółki w Warszawie, Leszno 78. Celem spółki jest prowadzenie zakładów przetworów chemicznych i perfumeryjnych. Kapitał zakładowy zł. 2.000, podzielony na 40 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcą Abraham vel Adolf Puszet z Warszawy zastępuje spółkę wobec władz i osób i prowadzi jej interesy, podpisując firmę pod jej stemplem. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Jasińskim w Warszawie dnia 6 lutego 1930 r. za Nr. 294, na czas do dnia 6 lutego 1930 r., z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze trzyletnie okresy, o ile na trzy miesiące przed upływem terminu jeden ze współników nie zawiadomi pozostałego notarialnie o chęci rozwiązania spółki.

Wciągnięto w dn. 12 lutego 1930 r.

R. H. B XLVII 6730: „Inż. H. Skup i S-ka”, Przedsiębiorstwo Budowlane, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Siedzi-

ba spółki w Warszawie, Wronia 50. Celem spółki jest prowadzenie, przyjmowanie i wykonywanie wszelkich robót wchodzących w zakres budownictwa i inżynierji i prowadzenie w tym zakresie zakładów przemysłowych. Kapitał zakładowy zł. 30.000, podzielony na 300 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Henryk Skup z Warszawy, Stanisław Eustachiewicz, Roman Lańkiewicz, obaj z Lublina. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Weksle, żyra na wekslach, czeki, pełnomocnictwa, prokury, akty notarialne i hipoteczne i wogóle wszelkie zobowiązania podpisują dwaj zarządcy łącznie. Korespondencję niezawierającą zobowiązań, pokwitowania z odbioru wszelkiego rodzaju korespondencji, należności pieniężnych, przesyłek i towarów podpisuje każdy z zarządców samodzielnie. Dyrektorem zarządzającym jest Henryk Skup z prawem zawierania wszelkiego rodzaju umów i podpisywania czeków. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Grymińskim w Warszawie dnia 1 marca 1930 r. za Nr. 465, na czas do dnia 31 grudnia 1934 r., z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze pięcioletnie okresy, o ile na sześć miesięcy przed upływem terminu jeden ze wspólników nie zawiadomi pozostałych notarialnie o chęci rozwiązania spółki.

Wciągnięto w dn. 12 marca 1930 r.

R. H. B XLVII 6731: „**Marja Ziółkowska i S-ka**”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Siedziba spółki w Warszawie, Raszyńska 15. Celem spółki jest prowadzenie cukierni. Kapitał zakładowy zł. 4.000, podzielony na 8 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządczyni Marja Ziółkowska z Warszawy zastępuje spółkę wobec władz i osób i prowadzi jej interesy, podpisując samodzielnie firmę pod jej stemplem. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktów, zeznanych przed notariuszem Kosińskim w Warszawie dnia 15 grudnia 1927 r. i 19 lipca 1928 r. za Nr. 2430 i 1172, na czas nieograniczony.

Wciągnięto w dn. 12 marca 1930 r.

R. H. B XLVII 6732: **Hurtownia Wyrobów Państwowego Monopolu Spirytusowego „H. Karpus i S-ka**”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Siedziba spółki w Warszawie, Leszno 51. Celem spółki jest hurtowa sprzedaż wyrobów państwowego monopolu spirytusowego. Kapitał zakładowy zł. 2.500, podzielony na 10 udziałów. Zł. 2.000 wpłacono gotowizną, pozostałe zł. 500 wniesiono wkładem rzeczowym. Zarządcami są: Wacław Łącki, Henryk Karpus, obaj z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Firmę spółki pod jej stemplem podpisuje każdy z zarządców samodzielnie. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Kurmanem w Warszawie dnia 24 maja 1928 r. i dnia 31 lipca 1929 r. za Nr. 1028 i 1263, na czas trwania koncesji.

Wciągnięto w dn. 12 marca 1930 r.

R. H. B XLVII 6733: „**Zakład Lecznicy imienia Rejtana**”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Siedziba spółki w Warszawie, Starościeńska 1. Celem spółki jest prowadzenie lecznicy. Kapitał zakładowy zł. 12.000, podzielony na 12 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Wacław Mergel, Edward Lipiński, Piotr Smolaga, wszyscy z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Umowy, akty, weksle, akcepty, indosy, pełnomocnictwa i czeki podpisują obaj zarządcy łącznie. Korespondencję, niezawierającą zobowiązań, pokwitowania z odbioru należności, wszelkiej korespondencji i przesyłek pieniężnych i wartościowych podpisuje jeden z zarządców. Nabywanie, zbywanie, ścieśnienie i obciążenie nieruchomości i praw hipotekowanych należy do zarządu. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Dylewskim w Warszawie dnia 30 stycznia 1930 r. za Nr. 177, na czas do dnia 1 stycznia 1936 r., z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze trzyletnie okresy, o ile na sześć miesięcy przed upływem terminu jeden ze wspólników nie zawiadomi pozostałych o chęci wystąpienia ze spółki.

Wciągnięto w dn. 13 marca 1930 r.

R. H. B XLVII 6734: **Sprzedaż Manufaktury „Sukort”**, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Siedziba spółki w War-

szawie, Gęsia 12. Celem spółki jest sprzedaż manufaktury. Kapitał zakładowy zł. 10.000, podzielony na 100 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Szlama Rogowski z Warszawy, Josef Jeleń z Łodzi. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Weksle, czeki, traty, żyra na wekslach i czekach, przekazy, pełnomocnictwa, prokury, umowy, kontrakty, akty prywatne i urzędowe podpisują obaj zarządcy łącznie. Pokwitowania z odbioru wszelkiej korespondencji, pieniędzy za przekazami, przesyłek, ładunków i towarów podpisuje jeden z zarządców. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Miszewskim w Warszawie dnia 28 lutego 1930 r. za Nr. 1536 na czas do dnia 1 marca 1932 r., z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze jednoroczne okresy, o ile na trzy miesiące przed upływem terminu jeden ze wspólników nie zawiadomi pozostałych notarialnie o chęci wystąpienia ze spółki.

Wciągnięto w dn. 13 marca 1930 r.

R. H. B XLVII 6735: „**Emkol**”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Siedziba spółki w Warszawie, Wileńska 19. Celem spółki jest prowadzenie przedsiębiorstwa kolonialno-gastronomiczno-spożywczego. Kapitał zakładowy zł. 2.000, podzielony na 100 udziałów. Zł. 1.000 wniesiono gotowizną, pozostałe zł. 1.000 wkładem rzeczowym. Zarządcami są: Leonard Kowalski z Warszawy, Marja Eychler z Wyszkowa. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Wszelkie zobowiązania, weksle, czeki, żyra na wekslach i czekach, kontrakty, akty urzędowe, pełnomocnictwa i prokury podpisują oboje zarządcy łącznie. Korespondencję, niezawierającą zobowiązań, rachunki, pokwitowania z odbioru wszelkiej korespondencji, pieniędzy za przekazami, przesyłek i towarów podpisuje jeden z zarządców. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Małkowskim w Warszawie dnia 15 lipca 1929 r. za Nr. 1433, na czas nieograniczony.

Wciągnięto w dn. 13 marca 1930 r.

R. H. B XLVII 6736: „**Cegielnia Kosewo**”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Siedziba spółki w Warszawie. Ziota 65. Celem spółki jest eksploatacja cegielni w Kosewie w pow. Pułtuskim położonej, stanowiącej własność Karola vel Kielmana Oldaka. Kapitał zakładowy zł. 5.000, podzielony na 100 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządcami są: Kielman vel Karol Oldak, Józef Grynbaum, Natan Ginsburg, wszyscy z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Weksle, rewersy, czeki oraz wszelkiego rodzaju zobowiązania podpisuje Natan Ginsburg łącznie z jednym z pozostałych zarządców. Korespondencję, pokwitowania z odbioru pieniędzy, wszelkiego rodzaju korespondencji, towarów i przesyłek podpisuje jeden z zarządców. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Zembruskim w Warszawie dnia 30 stycznia 1930 r. za Nr. 130 na czas do dnia 1 stycznia 1931 roku, z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze jednoroczne okresy, o ile na trzy miesiące przed upływem terminu jeden ze wspólników nie zawiadomi pozostałych o chęci rozwiązania spółki.

Wciągnięto w dn. 13 marca 1930 r.

R. H. B XLVII 6737: „**Poługum**” **Wspólnota Interesów Fabryk Obuwia Gumowego w Polsce**, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Siedziba spółki w Warszawie, Żórawia 1 m. 1. Celem spółki jest przyjmowanie w zarząd i komisowe załatwienie poszczególnych interesów, wynikających z wzajemnych stosunków handlowych następujących fabryk obuwia gumowego: a) „Pepege” Polski Przemysł Gumowy, Towarzystwo Akcyjne w Grudziądzu”, b) „Angielsko-Szwedzko-Polski Przemysł Gumowy „Gentleman”, Spółka Akcyjna w Łodzi”, c) „Towarzystwo Akcyjne Wyrobów Wełnianych i Gumowych „F. W. Schweikerta” w Łodzi”, d) „Wudeta” Małopolskie Zakłady Gumowe w Krośnie Wł. Wurzel i Daar”, e) „Przemysł Gumowy „Ardal” Spółka Akcyjna w Lidzie” i f) „Warszawsko-Ryska Fabryka Wyrobów Gumowych „Rygawar” w Warszawie”. Kapitał zakładowy zł. 20.000, podzielo-

ny na 1.000 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządca mi są. inż. Edmund Trepka, Henryk Senior, obaj z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Weksle, czeki, umowy, zobowiązania i pełnomocnictwa podpisują obaj zarządcy łącznie. Korespondencję zwykłą, pokwitowania z odbioru wszelkiej korespondencji, przesyłek i t. d. podpisuje jeden z zarządców. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktów, zeznanych przed notariuszem Tyborowskim w Warszawie dnia 21 lutego i 11 marca 1930 r. za Nr. 887 i 1133, na czas do dnia 1 kwietnia 1931 r.

Wciągnięto w dn. 15 marca 1930 r.

R. H. B XLVII 6739: „Dom, Osiedle, Mieszkanie”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Siedziba spółki w Warszawie, Krakowskie-Przedmieście 5 m. 3. Celem spółki jest wydawanie druków i czasopism, urządzenie odczytów, wystaw, pokazów kinematograficznych i wycieczek, traktujących i propagujących zagadnienia budowy i urządzenia mieszkań domów, oraz rozplanowania i zagospodarowania osiedli, w szczególności spółka przejmuje wydawnictwo czasopisma ukazującego się pod tytułami: „Dom, Osiedle, Mieszkanie”, „Osiedle, Mieszkanie, Dom” i „Mieszkanie, Dom, Osiedle”. Kapitał zakładowy zł. 12.000, podzielony na 24 udziały. Zł. 1.500 wniesiono wkładem rzeczowym, pozostałe zł. 10.500 wpłacono gotowizną. Zarządca mi są: Józef Jankowski, Szczęsny Rutkowski, Teodor Toeplitz, wszyscy z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Wszelkiego rodzaju akty, umowy, pełnomocnictwa, weksle, czeki, żyra na wekslach i wszelkie zobowiązania podpisują dwaj zarządcy łącznie. Wszelkie dokumenty, niezawierające zobowiązań, podpisuje jeden z zarządców. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Jurkiewiczem w Warszawie dnia 23 listopada 1929 r. za Nr. 1116, na czas nieograniczony.

Wciągnięto w dn. 17 marca 1930 r.

R. H. B XLVII 6750: Zakłady Mechaniczne Wyróbów Żelaznych „J. Bąkowski i S-ka”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Siedziba spółki w Warszawie, Towarowa 50. Celem spółki jest prowadzenie warsztatów ślusarsko-mechanicznych. Kapitał zakładowy zł. 8.000, podzielony na 80 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Zarządca mi są: Józef Bąkowski, Zygmunt Łojkowski, obaj z Warszawy. Zarządcy zastępują spółkę wobec władz i osób i prowadzą jej interesy. Weksle, czeki, żyra, pełnomocnictwa, umowy i wszelkie zobowiązania podpisują obaj zarządcy łącznie. Korespondencję, pokwitowania z odbioru pieniędzy, wszelkiej korespondencji i przesyłek podpisuje jeden z zarządców. Podpisy winny być kładzione pod stemplem firmy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarta na mocy aktów, zeznanych przed notariuszem Sleszyńskim w Warszawie dnia 2 stycznia 1929 roku i 7 lutego 1930 r. za Nr. 1 i 188, na czas do dnia 31 grudnia 1929 r., z warunkiem automatycznego przedłużania na dalsze jednoroczne okresy, o ile na sześć miesięcy przed upływem terminu jeden ze współników nie zawiadomi notarialnie pozostałych o chęci zlikwidowania spółki.

Wciągnięto w dn. 25 marca 1930 r.

WPISY DODATKOWE

R. H. B 10 (B XLVI 6645): „Akcyjne Towarzystwo Mirkowskiej Fabryki Papieru”. Prokura dr. Henryka Edwardowicza ustala. Wiktorowi Opęchowskiemu z Warszawy udzielono prokury z prawem podpisywania łącznie z jednym z członków zarządu lub z jednym z prokurentów.

R. H. B I 49 (B XXVII 4464): Towarzystwo Akcyjne Zakładów Górniczo-Hutniczych i Fabryk „Stąporków” w Warszawie. Na Walnym Zgromadzeniu akcjonariuszów w dn. 8 sierpnia 1929 r. Zarząd ukonstytuował się w następującym składzie: dyrektorowie: Jan Lilpop (senior), Jan Lilpop (junior), Jerzy Lipowski, Stanisław Świdorski, wszyscy z Warszawy, Ste-

fan Lilpop w osadzie Stąporków, woj. kieleckie, Franciszko- wi Kofroniowi z osady Stąporków udzielono prokury z prawem podpisywania łącznie z jednym z członków Zarządu w tych wypadkach, kiedy są wymagane podpisy dwóch członków zarządu, i z prawem samodzielnego podpisywania w tych wypadkach, kiedy wymagany jest podpis jednego członka zarządu. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 20 stycznia 1930 r. zatwierdzony został układ zapobiegawczy, zawarty pomiędzy spółką a jej wierzycielami na warunkach spłat wyluszczonej w protokole ogólnego zebrania wierzycieli w dniu 21 grudnia 1929 r.

R. H. B I 145 (B XXXIV 5258): Towarzystwo Akcyjne Ubezpieczeń „Vita” w Warszawie. Firma obecnie brzmi: „Towarzystwo Ubezpieczeń „Vita”, Spółka Akcyjna”. Kapitał zakładowy wynosi zł. 2.000.000, podzielonych na 20.000 akcji pełnowpłaconych. Jan Rabcewicz-Zubkowski przestał być zastępcą dyrektora zarządzającego. Zastępcą dyrektora zarządzającego mianowany został Zdzisław Reklewski z Warszawy. Postanowienie Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu w przedmiocie zmiany brzmienia firmy oraz powiększenia kapitału zakładowego o zł. 1.000.000, drogą nowej (V) emisji 10.000 sztuk akcji, opublikowane zostało w Nr. 279 „Monitora Polskiego” z dnia 4 grudnia 1929 r.

R. H. B I 161: Biuro Reklamowe „Era”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie. Przedsiębiorstwo zostało zlikwidowane.

R. H. B III 306 (B XXXIX 5784): Dom Towarowy „Bracia Jabłkowscy”, Spółka Akcyjna w Warszawie. Prokura Feliksa Laskowskiego ustala. Feliksowi Jabłkowskiemu z Warszawy udzielono prokury z prawem podpisywania łącznie z jednym z członków zarządu lub prokurentów.

R. H. B V 753: „1-sze Polskie Towarzystwo Kąpieli Morskich”, Spółka Akcyjna. Siedziba spółki przeniesiona została do Gdyni. Postanowienie Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu w przedmiocie zmiany statutu z oznaczeniem siedziby spółki w Gdyni opublikowane zostało w Nr. 19 „Monitora Polskiego” z dnia 24 stycznia 1930 r.

R. H. B VI 889: „Auto-Service”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie. Kapitał zakładowy obecnie wynosi zł. 11.610, podzielonych na 258 udziałów, całkowicie wpłaconych. Według bilansu otwarcia w złotych, sporządzonego na dzień 1 stycznia 1925 r. stosownie do Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 25 czerwca 1924 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 55, poz. 542), kapitał zakładowy określony został na zł. 7.470, po przerechowaniu zaś bilansu brutto na dzień 1 lipca 1928 r. stosownie do Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 38/28, poz. 352) kapitał zakładowy określony został na zł. 11.205. Uchwała Walnego Zgromadzenia współników w przedmiocie zatwierdzenia powyższych bilansów oraz podwyższenia kapitału zakładowego o zł. 405, zeznana została przed notariuszem Borkowskim w Warszawie dnia 12 grudnia 1929 r. za Nr. 1615.

R. H. B VI 947 (B XXX 4882): Przemysł Tłuszczowy „Schicht”, Spółka Akcyjna w Warszawie. Stanisław Szymański i dr. Józef Kaller z zarządu wystąpili. Na członka zarządu wybrany został Franciszek Schicht (nieobecny). Hugonowi Löwemu z Warszawy udzielono prokury z prawem podpisywania łącznie z jednym z członków zarządu lub z jednym z prokurentów.

R. H. B VII 1029 (B XLIV 6478): Biuro Inżynierskie „C. Lubiński i K. Jaskulski”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie. Firma obecnie brzmi: „Przedsiębiorstwo Inżynieryjno-Budowlane „Inż. Cezary Lubiński i S-ka”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Wpisano na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Hettlingerem w Warszawie dnia 1 lutego 1930 r. za Nr. 610.

R. H. B X 2060 (B XXXIX 5734): „Spółka Wytwórcza Polskich Rymarzy i Siodlarzy”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie. Władysław Olszewski przestał być dyrektorem zarządzającym. Wpis powyższy w dniu 27 lutego 1930 r. uzupełniony został dopełnieniem: zastępcą dyrektora zarządzającego jest Walenty Gućma.

R. H. B XV 2972: Fabryka Wyrobów Parcianych „Hydrant”, Spółka Akcyjna w Warszawie. Na mocy aktów, zeznanych przed notariuszem Chomenko w Warszawie dnia 18 stycznia 1930 r. za Nr. 64 i 65, dokonana została fuzja spółek drogą przejęcia przez spółkę akcyjną: „Wytwórnia Wyrobów Tkackich Inż. Witold Izdebski i S-ka „Iwis”, Spółka Akcyjna” całego majątku z aktywami i pasywami spółki akcyjnej: „Fabryka Wyrobów Parcianych „Hydrant” Spółka Akcyjna”. Na mocy powołanego wyżej aktu notariusza Chomenko za Nr. 65 kapitał zakładowy spółki akcyjnej „Wytwórnia Wyrobów Tkackich Inż. Witold Izdebski i S-ka „Iwis”, Spółka Akcyjna” podwyższony został o zł. 100.000, drogą wypuszczenia 1.000 sztuk akcji II emisji, które mają być wydane akcjonariuszom spółki akcyjnej: „Fabryka Wyrobów Parcianych „Hydrant”, Spółka Akcyjna” wzamian za przejęty majątek tejże spółki.

R. H. B XV 3029 (B XLVI 6704): Mechaniczna Fabryka Obuwia „Luxus”, Spółka Akcyjna. Do Zarządu wybrany został Roman Badior z Warszawy. Wpisano na mocy uchwały Walnego Zgromadzenia akcjonariuszów z dn. 17 października 1929 r.

R. H. B XVII 3227: „Warszawski Bank Zjednoczony”, Spółka Akcyjna w Warszawie. Tadeusz Krzywoszewski przestał być członkiem Komisji Likwidacyjnej.

R. H. B XVII 3312: Biuro Agenturowo-Handlowe „Wardom”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie. Przedsiębiorstwo zostało zlikwidowane.

R. H. B XVII 3329: „Stołeczne Towarzystwo Budowlane i Meljoracyjne”, Spółka Akcyjna w Warszawie. Kapitał zakładowy obecnie wynosi zł. 252.000, podzielonych na 2.520 akcji, całkowicie wpłaconych. Postanowienie Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu w przedmiocie powiększenia kapitału zakładowego o zł. 150.000, czyli łącznie do sumy zł. 252.000, drogą nowej emisji złotej 1.500 sztuk nowych akcji, opublikowane zostało w Nr. 230 „Monitora Polskiego” z dnia 5 października 1929 r.

R. H. B XVII 3341: „Terebenthen”, Zjednoczone Fabryki Terpentyny Puszczy Białowieskiej B-cia Porowscy i P. Godlewski, Spółka Akcyjna w Warszawie. Kapitał zakładowy obecnie wynosi zł. 700.000, podzielonych na 7.000 akcji całkowicie wpłaconych. Postanowienie Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu w przedmiocie zezwolenia na powiększenie kapitału zakładowego o zł. 450.000, drogą IV emisji akcji, opublikowane zostało w Nr. 273 „Monitora Polskiego” z dnia 27 listopada 1929 r.

R. H. B XX 3648: Filmowy Dom Handlowy „Wodewil”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie. Na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Dembińskim w Warszawie dnia 3 stycznia 1930 r. za Nr. 12, spółka została rozwiązana, przedsiębiorstwo zaś z aktywami i pasywami stanowi obecnie współwłasność niepodzielna Maurycego i Natalji małżonków Lilienfeld, którzy takowe nadal prowadzą pod firmą: „Filmowy Dom Handlowy „Wodewil”, Właściciele M. i N. Lilienfeldowie”.

R. H. B XXI 3819: Dom Handlowy „Prolabor”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie. Zarządca Ignacy Hordliczka zmarł. Na zarządcę wybrany został Jerzy

Hordliczka z Warszawy. Wpisano na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Hettingerem w Warszawie dnia 21 grudnia 1929 r. za Nr. 6830.

R. H. B XXIII 4067: Automobile Czesław Łączny i S-ka, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie. Kapitał zakładowy został całkowicie wpłacony.

R. H. B XXIV 4126: „Argo” Opony i Taksometry, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie. Kapitał zakładowy obecnie wynosi zł. 100.000, podzielony na 100 udziałów, całkowicie gotowizną wpłacony. Sandor Löwensohn z zarządu wystąpił. Do zarządu wybrany został Jerzy Goldwurm z Warszawy. Wpisano na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Sleszyńskim w Warszawie dnia 31 grudnia 1929 r. za Nr. 1607.

R. H. B XXIV 4166: „Józef Kamler i S-ka”, Inżynierowie, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie. Na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Miszewskim w Warszawie dnia 7 marca 1930 r. za Nr. 1715, spółka została rozwiązana. W celu zaś dalszego prowadzenia przedsiębiorstwa zawarta została spółka firmowa pod firmą: „Zakłady Instalacyjne Urządzeń Zdrowotnych „Józef Kamler i S-ka”, Inżynierowie, Właściciele J. Kamler i W. Marcinkowski”.

R. H. B XXVII 4488: „Polskie Towarzystwo Turbo-Squille”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie. Paweł Theodor i Maksymilian Stamiński z zarządu wystąpili. Na zarządcę wybrany został Georg Stanze z Wiednia. Wpisano na mocy uchwały Walnego Zgromadzenia wspólników z dnia 24 sierpnia 1929 r.

R. H. B XXVII 4547: Francuska Spółka Akcyjna Compagnie Internationale de Navigation Aeriene Międzynarodowe Towarzystwo Żeglugi Powietrznej w Paryżu. Oddział w Warszawie. Dyrektor Oddziału Warszawskiego Ernest de Renty działa obecnie w granicach pełnomocnictwa, wydane go mu na czas do dn. 31 grudnia 1930 r., zeznanego w Paryżu dnia 1 stycznia 1930 r.

R. H. B XXVIII 4634: Cukiernia „Mieczysław Starorypiński”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie. Firma obecnie brzmi: „Zakłady Cukiernicze „Mieczysław Starorypiński”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. Siedziba spółki mieści się obecnie przy ulicy Hożej 50. Wpisano na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Siennickim w Warszawie dnia 3 lutego 1930 r. za Nr. 566.

R. H. B XXXI 4959: Francuska Spółka Akcyjna Societe Anonyme Francaise „Peroune” Francuskie Towarzystwo Akcyjne „Perun”. Otwarto Oddziały w Skarżysku, Lwowie, Borystawiu, Krakowie, Trzebini, Górnośląskim Welnowcu, Poznaniu i Bydgoszczy. Radę Zarządzającą stanowią: Edmund Deschars, inż. Mieczysław Dunin-Markiewicz, Jerzy Bexon, inż. Alfons Brasseur, inż. Piotr Bernstein, Karol Chapuis, inż. Karol Domański, inż. Stanisław Dunin-Markiewicz, inż. Piotr Philippon, Henryk Postułka, Izasław Sroczyński, dr. Alfred Szner. Firmę spółki podpisuje dwóch członków Rady Zarządzającej łącznie.

R. H. B XXXVI 5379: Przemysł Drzewny „Nalebor”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie. Do zarządu wybrany został Mendel Lewin z Tylży. Weksle, czek, żyra, wszelkiego rodzaju umowy, pełnomocnictwa i akty podpisuje Mendel Lewin łącznie z jednym z pozostałych zarządców. Wpisano na mocy aktu, zeznanego przed dr. Hugo Ehrlichem w Tylży dnia 6 lutego 1930 r. za Nr. 26.

R. H. B XXXVIII 5610: „Zrzeszenie Producentów Spirytusu Melasowego“, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie. Zarządcami obecnie są: Adolf Dauman, Wolf-Lejba vel Ludwik Dauman, Juliusz Berger, Tadeusz Rozentel, wszyscy z Warszawy, Henoch Seidenfrau z Krakowa, Mieczysław Zawadzki z Lublina, Antoni Malatyński (nieobecny), Józef Modelski (nieobecny), Adam Spilfogel (nieobecny), Karol Talenta (nieobecny). Wpisano na mocy uchwał Walnego Zgromadzenia wspólników z dnia 28 czerwca 1923 r.

R. H. B XXXVIII 5627: Międzymiastowe Autobusy Szybko-bieżne „Mas“, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie. Likwidatorem jest Witold Jasiński z Warszawy. Na mocy uchwały ogólnego zgromadzenia wspólników z dnia 7 grudnia 1929 r. spółka znajduje się w stanie likwidacji.

R. H. B XXXVIII 5695: „Babino-Tomachowska Cukrownia“, Spółka Akcyjna w Warszawie. Prezesem zarządu i dyrektorem zarządzającym jest Karol Sachs, z prawem samodzielnej podpisywania firmy i z wyjątkiem wystawiania weksli.

R. H. B XXXIX 5746: „Towarzystwo dla Sprzedaży Surowki Żelaznej“, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie. Siedziba spółki mieści się obecnie przy ulicy Jerozolimskiej 11. Hipolit Wdowiński przestał być zarządcą.

R. H. B XXXIX 5757: „Quo-Vadis Film“, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie. Siedziba spółki mieści się przy ulicy Elektoralfiej 11 w mieszkaniu adwokata Miłodrowskiego. Likwidatorem jest Stefan Fuchs z Warszawy. Na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Siennickim w Warszawie dnia 4 lutego 1930 r. za Nr. 618, spółka znajduje się w stanie likwidacji.

R. H. B XL 5914: Dom Handlowy „H. Szakow“, Skład Fabryczny Zegarów, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie. Bercie Dobryszczyckiej z Warszawy udzielono samodzielnej prokury.

R. H. B XLII 6142: „Steuermark i Spółka“, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie. Na mocy aktów, zeznanych przed notariuszem Jamonttem w Warszawie dnia 14 i 30 grudnia 1929 r. za Nr. 5558 i 5737, spółka została rozwiązana, przedsiębiorstwo zaś z aktywami i pasywami przeszło na własność Aleksandra Steuermarka, który takowe prowadzi nadal pod firmą: „Aleksander Steuermark“.

R. H. B XLII 6257: „Th. Schott“, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie. Franciszkowi Sarnekowi z Warszawy udzielono prokury.

R. H. B XLIV 6391: „Efa“, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie. Firma obecnie brzmi: „Dom Han-

dlowy „Z. A. Krajewski“, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“. Siedziba spółki mieści się obecnie przy ulicy Bielańskiej 9. Wszelkie zobowiązania, weksle, pełnomocnictwa, prokury, akty urzędowe i wogóle dokumenty mające charakter zobowiązań podpisują obaj zarządcy łącznie, czeki, żyra na wekslach, pokwitowania z odbioru należności, towarów, materiałów, przesyłek i wszelkiego rodzaju korespondencji podpisuje jeden z zarządców. Na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Małkowskim w Warszawie dnia 22 października 1929 r. za Nr. 2125, spółka nabyła całe przedsiębiorstwo firmy „Dom Handlowy „Z. A. Krajewski“ w Warszawie, Bielańska 9, wraz z aktywami i pasywami firmy. Zmiana dotychczasowej firmy spółki „Efa“, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“ na firmę: „Dom Handlowy „Z. A. Krajewski“, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“ dokonana została na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Kosińskim w Warszawie dnia 23 stycznia 1930 r. za Nr. 193.

R. H. B XLV 6506: Bank „Polska Kasa Opieki“, Spółka Akcyjna w Warszawie. Otwarto Oddział w Paryżu. Aleksandrowi Lisiewiczowi udzielono prokury. Wpis powyższy w dniu 27 lutego 1930 r. uzupełniony został dopełnieniem: Członkiem dyrekcji mianowany został Witold Góra z Warszawy. Wpisano na mocy uchwały Rady z dnia 20 grudnia 1930 r.

R. H. B XLV 6523: „Scaland Trading (Poland) Limited“, Handel Ładowo-Morski w Polsce, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie. Na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Dylewskim w Warszawie dnia 20 stycznia 1930 r. za Nr. 100, spółka została rozwiązana i przedsiębiorstwo zlikwidowane.

R. H. B XLV 6529: Gabinet Kosmetyczny „Tadizo“, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie. Na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Dowbór-Muśnickim w Warszawie dnia 28 grudnia 1929 r. za Nr. 800, spółka została rozwiązana, przedsiębiorstwo zlikwidowane.

R. H. B XLV 6585: Towarzystwo Przemysłowe „Granity Klesowskie“, Spółka Akcyjna w Warszawie. Firma obecnie brzmi: „Klesowski Przemysł Granitowy“, Spółka Akcyjna“. Kapitał zakładowy został całkowicie wpłacony. Zmiana par. 1 st. 1 tutu spółki dokonana została na mocy aktu, zeznanego przed notariuszem Kurmanem w Warszawie dnia 31 grudnia 1929 r. za Nr. 2008.

R. H. B XLVI 6653: „Jan Waśniewski i S-ka“, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie. Likwidatorami są: Abram Gleichgewicht, Szyja Perlman, Abram Falk, wszyscy z Warszawy. Na mocy uchwały Walnego Zgromadzenia wspólników z dnia 5 lutego 1930 r. spółka znajduje się w stanie likwidacji.

Czy wiesz, że nasze lotnictwo komunikacyjne szczydzi się pełnym 100% bezpieczeństwem, a zatem, że jest najlepiej zorganizowane w świecie.

Czy wiesz, że samoloty komunikacyjne poza pasażerami codziennie przewożą również listy i towary tanio i najszybciej na linjach:

Warszawa — Poznań, Warszawa — Katowice — Kraków, Warszawa — Lwów, Warszawa — Gdańsk, Kraków — Katowice — Wiedeń, Poznań — Bydgoszcz — Gdańsk.

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

Spółka Akcyjna do Eksploatacji Państwowego Monopolu Zapalczanego w Polsce

Bilans w dn. 31 grudnia 1928 r.

STAN BIERNY	zł	zł	STAN CZYNNY	zł	zł
Kasa, papiery wartościowe		33.449.781'59	Wierzyciele:		
Fundusz inwestycyjny, zdeponowany w Banku Gospodarstwa Krajowego		9.943.302'50	Za wypłatę na fundusz inwestycyjny	9.943.302'50	
Wykup fabryk i wydatki inwestycyjne		8.855.814'86	Ministerstwo Skarbu i różni wierzyciele	35.476.727'65	45.420.030'15
Inwentarz własny Spółki		118.934'55	Deponenci		105.780'00
Surowce i towar gotowy		11.509.682'67	Rezerwa na podatki		5.200.550'00
Różni dłużnicy		5.162.153'91	Fundusz inwestycyjny		17.755.814'86
Wpłaty na inwestycje		9.943.302'50	Kapitał akcyjny		5.000.000'00
Wydatki inwestycyjne do wyrównania		7.812.512'36	" zapasowy		1.430.358'98
Koszty organizacji	1.557.320'35		Fundusz renowacyjny, zabezpieczony na rzecz Ministerstwa Skarbu		2.244.300'00
po potrąceniu zamortyzowanej sumy	253.001'70	1.304.318'65	Fundusz ubezpieczeniowy		1.495.943'72
Depozyty i kaucje Zarządu w/g § 37 statutu		105.780'00	Amortyzacja kapitałów		1.727.294'46
			Oprocentow. funduszu inwestycyjnego za lata 1925—1928		2.258.863'87
			Oprocentow. kapitału akcyjnego za lata 1927—1928		1.200.000'00
			Zysk		4.366.647'55
					<u>88.205.583'59</u>
					<u>88.205.583'59</u>

Rachunek Pożyczki

Procenty za zwłokę, przypadające od Skarbu Państwa	1.132.116'40	Zadłużenie z tytułu procentów za zwłokę	1.132.116'40
--	--------------	---	--------------

Rachunek Strat i Zysków

Czynsz dzierżawny, amortyzacja, podatki, należności Ministerstwa Skarbu i koszty ogólne	22.158.265'33	Zysk brutto	26.524.912'88
Zysk	4.366.647'55		
	<u>26.524.912'88</u>		<u>26.524.912'88</u>

Rada Zawiadawcza Spółki Akcyjnej „Wolbrom”, Fabryka Wyrobów Gumowych, S. A. w Wolbromiu

ma zaszczyt podać do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że dn. 7 maja 1930 r. o godz. 5 po południu odbędzie się w sali obrad Polskiego Banku Przemysłowego w Warszawie ul. Senatorska 42.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

Spółki Akcyjnej „Wolbrom”, Fabryka Wyrobów Gumowych, S. A. w Wolbromiu, z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Rady Zawiadawczej i Komisji Rewizyjnej z czynności Spółki za 1929 r.; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1929 i powzięcie uchwały co do rozdziału zysku za rok operacyjny 1929; 4) Udzielenie absolutorjum Radzie Zawiadawczej, względnie Komitetowi Wykonawczemu; 5) Wyznaczenie wysokości wynagrodzenia członków Komisji Rewizyjnej; 6) Zatwierdzenie budżetu i planu działalności na 1930 r.; 7) Wybór członków Rady Zawiadawczej w miejsce ustępujących; 8) Wybór

Członków Komisji Rewizyjnej na 1930 r.; 9) Wolne wnioski Rady Zawiadawczej oraz wolne wnioski akcjonariuszów.

Akcjonariusze, życzący sobie przedstawić jakiś wniosek na Walne Zgromadzenie, winni pisemnie zwrócić się z tym wnioskiem do Rady Zawiadawczej, nie później jak na dwa tygodnie przed Walnym Zgromadzeniem (§ 21 statutu).

Akcje dają prawo głosu w tym razie, gdy są przedstawione Dyrekcji przynajmniej na 7 dni przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia i nie są odebrane przez właściciela przed ukończeniem Zgromadzenia. Zamiast akcji oryginalnych mogą być przedstawione zaświadczenia czy to państwowych, czy też prywatnych instytucji kredytowych, działających na podstawie statutów przez Rząd zatwierdzonych, wreszcie instytucji kredytowych zagranicznych, wskazanych przez Walne Zgromadzenie, a aprobowanych przez Ministra Skarbu. Na zaświadczeniach winny być oznaczone numery akcji (§ 25 statutu).

ELEKTROWNIA OKRĘGOWA

w Zagłębiu Dąbrowskiem, S. A.

Bilans na dzień 31 grudnia 1929 r.

MAJĄTEK:

Inwestycje: grunty zł 1.008.089'74; Budynki zł 4.320.801'36; Ruchomości zł 302.205'46; Maszyny i urządzenia techniczne zł 11.939.529'77; Sieć zł 4.520.158'51; Aparaty wypożyczone zł 813.455'20; Nowe budowle zł 217.372'74; Razem zł 23.121.612'78; Kasa zł 1.193'28; Banki zł 51.175'23; Weksle zł 41.387'00; Papiery wartościowe zł 21.354'19; Dłużnicy zł 5.728.114'54; Udziały zł 269.757'75; Materiały do budowy zł 1.319.716'84; dla ruchu zł 133.453'63; Razem zł 1.453.170'47; **Ogółem zł 30.687.765'24**; Depozyty zł 29.190'50; **Razem zł 30.716.955'74**.

ZOBOWIĄZANIA:

Kapitały: akcyjny zł 12,5 0,00 '00; zapasowy zł 431.516'70; amortyzacyjny zł 235.425'34; rezerwowy zł 3.883.398'45; renowacyjny zł 2.955.318'53; Razem zł 20.005.659'02; Kredyty inwestycyjne zł 5.436.582'71; Wierzyciele zł 4.060.967'56; Dywidenda zł 219.736'82; Akcepty zł 17.200'00; R-k Strat i Zysków zł 947.619'13; **Ogółem zł 30.687.765'24**; Depozyty zł 29.190'50; **Razem zł 30.716.955'74**.

Rachunek Strat i Zysków na dzień 31 grudnia 1929 r.

Wydatki: Wydatki eksploatacyjne zł 2.356.436'03; Podatki i świadczenia socjalne zł 676.205'28; Procenty zł 444.140'14; Odpisy na odnowienia zł 475.000'00; Przewyżka zł 947.619'13; **Razem zł 4.899.400'58**.

Wpływy: Pozostałość z 1928 roku zł 1.669'20; Wpływy z operacji przedsiębiorstwa zł 4.897.732'38; **Razem zł 4.899.400'58**.

„SIECI ELEKTRYCZNE”

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans na dzień 31 grudnia 1929 r.

MAJĄTEK:

Inwestycje: Grunty zł 26.725'09; Budynki zł 351.454'96; Narzędzia i ruchomości zł 50.674'06; Urządzenia techniczne zł 1.806.428'12; Sieć zł 3.411.108'46; Aparaty wypożyczone zł 104.233'03; Nowe budowle zł 885.728'80; Razem zł 6.636.652'52; Kasa zł 102'18; Banki zł 30.565'39; Weksle zł 2.899'00; Dłużnicy zł 369.124'45; Kaucje zł 24.714'40; Materiały do budowy zł 917.378'80; **Razem zł 7.981.436'74**; Depozyty zł 7.000'00; **Ogółem zł 7.988.436'74**.

ZOBOWIĄZANIA:

Kapitały: akcyjny zł 250.000'00; amortyzacyjny zł 156.049'76; rezerwowy zł 125.590'56; Razem zł 531.640'32; Kredyty inwestycyjne zł 7.108.253'00; Wierzyciele zł 219.543'42; Akcepty zł 120.000'00; Kaucje zł 2.000'00; **Razem 7.981.436'74**; Depozyty zł 7.000'00; **Ogółem zł 7.988.436'74**.

Rachunek Strat i Zysków na 31 grudnia 1929 r

Wydatki: Wydatki eksploatacyjne zł 490.571'71; Podatki i świadczenia socjalne zł 26.688'29; Odpisy na amortyzację urządzeń zł 156.049'76; **Razem zł 673.309'76**.

Wpływy: Wpływy z operacji przedsiębiorstwa zł 673.309'76; **Razem zł 673.309'76**.

ZARZĄD

STARZYCKIEJ MANUFAKTURY DYWANÓW

M. B. SZEPS

Sp. Akc. w Tomaszowie Mazowieckim

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 29 kwietnia 1930 r. o godz. 4 po poł. w lokalu Zarządu, ul. Główna Nr. 5, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie z działalności Spółki za rok 1929;
- 3) Rozpatrzenie sprawozdania, bilansu, rachunku zysków i strat za rok 1929 i sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Zatwierdzenie sprawozdań bilansu, rachunku, zysków i strat i podział zysków, oraz budżet na rok 1930;
- 5) Wybór 1 członka Zarządu stosownie do § 33 Statutu Spółki;
- 6) Wybór Komisji Rewizyjnej;
- 7) Zatwierdzenie sprzedaży nieruchomości;
- 8) Powiększenie kapitału akcyjnego;
- 9) Wolne wnioski PP. Akcjonariuszów.

W razie niedojścia Walnego Zgromadzenia w powyższym terminie do skutku, takowe odbędzie się w drugim terminie dn. 19 maja 1930 r. o godz. 4 po poł. w tymże lokalu, a decyzje Zgromadzenia będą ważne bez względu na ilość uczestników.

PP. Akcjonariusze, pragnący przyjąć udział w Zgromadzeniu, winni na 7 dni przed Zebraniem złożyć akcje w biurze Zarządu.

RADA ZAWIADOWCZA SPÓŁKI

SIEĆ ELEKTRYCZNA ZAGŁĘBIA KROŚNIENSKIEGO

SP. AKC. WE LWOWIE

ma zaszczyt podać do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że dn. 24 kwietnia 1930 r. odbędzie się o godz. 15 min. 30 w lokalu Towarzystwa we Lwowie, pl. Marjacki Nr. 8,

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie;
- 2) Sprawozdanie Rady Zawadowczej za czynności Spółki za rok obrachunkowy 1928/29;
- 3) Przedłożenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok gospodarczy 1928/29;
- 4) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 5) Powzięcie uchwały w przedmiocie zatwierdzenia bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok admin. 1928/29 oraz w sprawie użycia wyników bilansowych tegoż roku gospodarczego;
- 6) Uchwała w sprawie udzielenia Radzie Zawadowczej i Zarządowi Spółki absolutorjum za czynności za rok operacyjny 1928/29;
- 7) Zatwierdzenie uzupełniających wyborów do Rady Zawadowczej oraz ewent. wybory innych funkcjonariuszy Towarzystwa;
- 8) Wybory do Komisji Rewizyjnej;
- 9) Wolne wnioski.

Po myśli § 10 statutu prawo do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu daje posiadanie jednej akcji imiennej lub 4 akcji opiewających na okaziciela.

Po myśli § 19 statutu, akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje najpóźniej dn. 21 kwietnia 1930 r. w kasie Spółki we Lwowie, pl. Marjacki Nr. 8.

PREZES RADY ZAWIADOWCZEJ

SPÓŁKI

„PETROLEA,” Akc. Tow. dla Przemysłu Oleju Skalnego

ma zaszczyt podać do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że dn. 24 kwietnia 1930 r., odbędzie się o godz. 12 min. 30, w lokalu Towarzystwa we Lwowie, pl. Marjacki 8,

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie;
- 2) Sprawozdanie Rady Zawiadawczej za czynności Spółki za rok obrachunkowy 1928/29;
- 3) Przedłożenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok gospodarczy 1928/29;
- 4) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 5) Powzięcie uchwały w przedmiocie zatwierdzenia bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok administracyjny 1928/29 oraz w sprawie użycia wyników bilansowych tegoż roku gospodarczego;
- 6) Uchwała w sprawie udzielenia Radzie Zawiadawczej i Zarządowi Spółki absolutorjum za czynności za rok operacyjny 1928/29;
- 7) Zatwierdzenie uzupełniających wyborów do Rady Zawiadawczej oraz ewent. wybory innych funkcjonariuszy Towarzystwa;
- 8) Wybory do Komisji Rewizyjnej;
- 9) Wolne wnioski.

Stosownie do § 31 statutu, każda akcja daje prawo do głosu na Walnym Zgromadzeniu.

Akcjonariusze, którzy chcą z tego prawa zrobić użytek, muszą zdeponować swoje akcje wraz z niepłatnymi jeszcze kuponami i talonami, najpóźniej dn. 18 kwietnia r. b. w kasie Spółki we Lwowie, pl. Marjacki 8.

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

Fabryki Mydeł Toaletowych, Perfum i Kosmetyków „FORNARINA”

SP. AKC.

odbędzie się w dn. 29 kwietnia 1930 r., o godz. 5 po południu w siedzibie Zarządu w Warszawie, ul. Belwederska 2, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zebrania i wybór Przewodniczącego;
- 2) Zatwierdzenie bilansu za 1929 r. i udzielenie Zarządowi absolutorjum;
- 3) Wybór Członków Rady i Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej w miejsce ustępujących;
- 4) Podwyższenie kapitału;
- 5) Upoważnienie Zarządu do zaciągnięcia pożyczki hipotecznej;
- 6) Uzgodnienie Statutu z nowym prawem o Spółkach Akcyjnych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 39/1928 r., poz. 383);
- 7) Wprowadzenie akcji uprzywilejowanych co do dywidendy i prawa pierwszeństwa przy likwidacji (§ 39 i 40 nowej Ust.);
- 8) Wprowadzenie prawa emisji obligacji;
- 9) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, w myśl § 25 Statutu Spółki, winni do dn. 22 kwietnia 1930 r. złożyć akcje lub świadectwa swoje w biurze Zarządu.

ZARZĄD

Towarzystwa Elektrycznego „BEZET”

S. A. w WARSZAWIE

podaje do wiadomości P.P. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE OGÓLNE ZEBRANIE CZŁONKÓW SPÓŁKI

odbędzie się dn. 24 kwietnia 1930 r., o godz. 17 min. 30 w lokalu Spółki w Warszawie, ul. Marszałkowska Nr. 119, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie Zebrania;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok 1929;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku Zysków i Strat;
- 4) Wnioski Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 5) Wybory Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wnioski członków.

PP. Akcjonariusze, pragnący postawić jakie wnioski na Zebraniu Ogólnym, winni je zgłaszać na piśmie do Zarządu przynajmniej na 14 dni przed terminem Zebrania.

PP. Akcjonariusze, pragnący przyjąć udział w Ogólnym Zebraniu, winni złożyć swe akcje w Kasie Zarządu Spółki przynajmniej na siedem dni przed terminem Ogólnego Zebrania.

ZARZĄD

Warszawsko-Łódzkiego Towarzystwa Handlowego

Spółki Akcyjnej

w myśl art. 15, 17 i 49 statutu zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż

IX ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

odbędzie się dn. 30 kwietnia 1930 r. o godz. 5 po poł. w Łodzi, ul. Targowa Nr. 63.

Porządek dzienny Walnego Zgromadzenia następujący:

- 1) Sprawozdanie Zarządu;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu za rok 1929, rachunek Zysków i Strat i podział zysku;
- 3) Zatwierdzenie budżetu na rok 1930;
- 4) Wybór członków Zarządu na miejsce ustępujących w myśl par. 32 statutu;
- 5) Wybór komisji Rewizyjnej w myśl par. 38 statutu;
- 6) Wnioski Zarządu;
- 7) Wnioski PP. Akcjonariuszów.

W celu uzyskania prawa uczestnictwa na Walnym Zgromadzeniu PP. Akcjonariusze obowiązani są złożyć w biurze Zarządu w Łodzi, ul. Piotrkowska 69, swoje akcje na 7 dni przed dniem Walnego Zgromadzenia.

Polska Wytwórnia Papierów Wartościowych, S. A.

Bilans na dz. 31 grudnia 1929 r.

AKTYWA		zł
Budowa Wytwórni Graficznej i Papierni (budynki, instalacje, maszyny i urządzenia)	12.729.138'81	
Gotowizna w Kasie i w Bankach	160.484'66	
Weksle w portfelu	50.697'26	
Odbiorcy	681.677'95	
Gotowe fabrykaty	651.105'06	
Surowce	1.050.324'77	
Półfabrykaty	608.147'94	
Kaucje i Wadja	15.708'70	
	<u>15.947.285'15</u>	

PASywa		
Kapitał Zakładowy	10.000.000'00	
Wpłaty na podwyższenie kapitału zakładów	4.674.106'14	
Wierzyciele	507.367'04	
Sumy Przechodnie	72.758'34	
Amortyzacja	535.324'10	
Zysk	157.729'53	
	<u>15.947.285'15</u>	

Rachunek Strat i Zysków za 1929 r.

STRATY		zł
Koszty handlowe	688.087'01	
Podatki i świadczenia socjalne	344.221'11	
Amortyzacja	535.324'10	
Zysk	157.729'53	
	<u>1.725.361'75</u>	
ZYSKI		
Nadwyżka na fabrykacji	1.715.419'52	
Procenty i prowizje	9.942'23	
	<u>1.725.361'75</u>	

„OSWA” Fabryka Płyt Klejonych. Sp. Akc.

Zarząd ma zaszczyt zaprosić PP. Akcjonariuszów na **Walne Zgromadzenie**, mające się odbyć w dn. 2 maja 1930 r. o godz. 6 po poł. w lokalu Zarządu w Bydgoszczy, ul. Promenada 26, z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 2) Zatwierdzenie sprawozdań i bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1929 i udzielenie pokwitowania Zarządowi; 3) Wybory nowych członków Zarządu i ich zastępców na miejsce ustępujących oraz Komisji Rewizyjnej; 4) Plan działalności oraz budżet na rok 1930; 5) Określenie wynagrodzenia Członków Zarządu i ich zastępców oraz Komisji Rewizyjnej; 6) Zatwierdzenie nowego Statutu Spółki, uzgodnionego z rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 22/III 1928 r. (prawo o Spółkach Akcyjnych); 7) Wolne wnioski.

O ile zebranie w powyższym terminie nie dojdzie do skutku, powtórne Walne Zgromadzenie odbędzie się w dn. 16 maja 1930 r. o godz. 6 po poł. w tym samym lokalu i będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych akcji.

Z a r z ą d

I-go Polskiego T-wa Kąpieli Morskich, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że dn. 28 kwietnia r. b. o godz. 18 w lokalu Spółki, ul. Krak.-Przedmieście 20/22, odbędzie się

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu;
- 2) Zatwierdzenie bilansu;
- 3) Zmiany w Statucie;
- 4) Wybór Władz Towarzystwa;
- 5) Wolne wnioski.

Z A R Z ą D

STOWARZYSZENIA MECHANIKÓW POLSKICH Z AMERYKI, S. A.

podaje do wiadomości, iż

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

zgodnie z § 21 Statutu, odbędzie się w dn. 23 maja 1930 r. o godz. 17 min. 30 w lokalu Spółki, Marszałkowska 46, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku Strat i Zysków za rok 1929;
- 4) Udzielenie absolutorjum Zarządowi;
- 5) Budżet na rok 1930;
- 6) Zatwierdzenie nowego statutu w brzmieniu ustalonym przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu oraz Skarbu;
- 7) Potwierdzenie wyboru składu Zarządu oraz Rady Nadzorczej, dokonanego na Walnym Zgromadzeniu w dniu 27 maja 1929 r. oraz uzupełniające wybory dwóch Członków Rady Nadzorczej;
- 8) Upoważnienie Zarządu do zaciągania dalszych kredytów w Banku Gospodarstwa Krajowego;
- 9) Zatwierdzenie zapisanej na rzecz Banku Gospodarstwa Krajowego kaucji w sumie zł 3,500.000 (trzy miliony pięćset tysięcy złotych) w złocie;
- 10) Reasumpcja uchwały Walnego Zgromadzenia z dn. 18/XII 1928 w sprawie podziału nadwyżki waloryzacyjnej w myśl żądań Ministerstwa Przemysłu i Handlu;
- 11) Upoważnienie Zarządu do sprzedaży: a) pozostałej ilości działek gruntowych w Zawierciu pod nazwą „Staw”, b) gruntów zajętych pod ekspedycję w Zawierciu i c) gruntów folwarcznych;
- 12) Uzupełnienie § 1 Statutu przepisem o ustaleniu brzmienia firmy w obcych językach;
- 13) Wolne wnioski.

Warszawa, dn. 8 kwietnia 1930 r.

Ferd. Bohm & Co., Fabryka Cykorji w Włocławku

SP. AKC.

Bilans w dn. 30 września 1929 r.

	AKTYWA	PASywa
	zł	zł
Nieruchomości	1.744.291'22	
Maszyny, urządzenia i ruchomości	889.914'28	
Zapasy	843.828'43	
Dłużnicy	2.367.638'38	
Różne sumy	38.945'93	
Kapitał Zakładowy		1.400.000'00
Inne kapitały własne		808.876'81
Długi hipoteczne		761.702'00
Wierzyciele		2.911.098'36
Zyski i Straty — Zysk netto za 1928/29 r.		2.941'07
	<u>5.884.618'24</u>	<u>5.884.618'24</u>

Rachunek Zysków i Strat

	STRATY	ZYSKI
	zł	zł
Zysk brutto		506.073'70
Podatki i procenty	485.701'28	
Ofiary i zapomogi	1.566'49	
Straty na protestach i upadłościach	15.864'86	
Zysk netto za 1928/29 r.	2.941'07	
	<u>506.073'70</u>	<u>506.073'70</u>

Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą
Towarzystwo Przemysłowo-Handlowe
„A. L. Sojka”, S. A.

zawiadamia niniejszem, że w dn. 29 kwietnia r. b. odbędzie się **Zwyczajne Walne Zebranie Akcjonariuszów Spółki** o godz. 17 w siedzibie Zarządu Spółki w Warszawie, ul. Królewska 6, z następującym porządkiem dziennym: 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok ubiegły; 2) Rozdział zysków; 3) Pokwitowanie Zarządu z wykonania obowiązków.

PP. Akcjonariuszom służy prawo zgłoszenia na porządek dzienny dodatkowych spraw trybem i w terminie przewidzianym w art. 54 prawa o spółkach akcyjnych z 1928 r.

ZARZĄD FIRMY

WILHELM I HUGO BRACIA MÜLLER

Merceryzownia, Bielarnia, Farbiarnia, Wykończalnia i Tkalnia w Kaliszu, S. A. zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że dn. 28 kwietnia 1930 r., o godz. 18 odbędzie się w Kaliszu w biurze Zarządu, Majkowska 23,

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy

z następującym porządkiem dziennym: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej z działalności za rok operacyjny 1929; 3) Rozpatrzenie i aprobaty bilansu i rachunku Strat i Zysków, zakończonych na dzień 31 grudnia 1929 r.; 4) Rozpatrzenie i aprobaty budżetu i planu działania na rok 1930; 5) Wybór członków Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski Zarządu i akcjonariuszy.

Akcjonariusze, życzący brać udział w Zgromadzeniu powyższem, winni nie później jak na dni siedem przed terminem Zgromadzenia złożyć akcje lub dowody depozytowe w biurze fabryki, Majkowska 23.

XI ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE

Sp. Akc. C. HARTWIG w Poznaniu

odbędzie się dn. 29 kwietnia 1930 r., o godz. 10½ w Poznaniu, w lokalu Banku Związku Spółek Zarobkowych, Plac Wolności 15.

- 1) Zmiana § 9 statutu przez uchwalenie postanowienia, że rokiem obrachunkowym jest rok kalendarzowy. Czasokres od 1 lipca 1929 r. kończy się dn. 31 grudnia 1929 r.;
- 2) Sprawozdanie Zarządu z czynności Spółki i przedłożenie bilansu oraz rachunków zysków i strat za rok 1928/29 oraz za czasokres od 1 lipca 1929 r. do 31 grudnia 1929 r.;
- 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej;
- 4) Zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za rok 1928/29 i za czasokres od 1 lipca 1929 r. do 31 grudnia 1929 r., udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 5) Wybór członków Rady Nadzorczej;
- 6) Zmiana statutu w celu uzgodnienia go z polskiem prawem o spółkach akcyjnych z dn. 22 marca 1928 r., przytem zmiana przepisów co do zadania przedsiębiorstwa (§ 2), co do uprzywilejowania, uprawnienia i głosowania akcji serii A. (§ 3, § 5 i § 10), i co do zbywalności akcji imiennych (§ 3).

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w powyższem zebraniu, winni zgłosić conajmniej na trzy dni przed Walnym Zebraniem uczestnictwo i ilość posiadanych akcji w Zarządzie Spółki w Poznaniu, ul. Towarowa 20. Dowody posiadania należy przedstawić najpóźniej przed rozpoczęciem Walnego Zebrania.

Poznań, dn. 7 kwietnia 1930 r.

RADA NADZORCZA:

(—) Krysiewicz

ZARZĄD:

(—) Weber (—) Hellwig

Zwyczajne Walne Zebranie Spółki Akc.

pod firmą

„T R I”

Towarzystwo Robót Inżynierskich
Sp. Akc. z siedzibą w Poznaniu

odbędzie się dn. 30 kwietnia 1930 r., o godz. 12 w poł. w lokalu Zarządu w Poznaniu, ul. Grottgera Nr. 14.

Porządek obrad:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z czynności za rok obrachunkowy 1929 oraz przedłożenie bilansu i rachunku zysków i strat;
- 2) Przyjęcie bilansu, rachunku zysków i strat oraz udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 3) Wybór trzech członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących;
- 4) Dostosowanie Statutu do Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej—„Dz. Ust. R. P.” Nr. 39 z dn. 26 marca 1928 r., poz. 383.

Prawo do głosowania na Walnym Zebraniu mają tylko ci Akcjonariusze, którzy 3 dni przed terminem Walnego Zebrania przedłożą Zarządowi Towarzystwa akcje lub kwity depozytowe na akcje, złożone u polskiego notariusza lub polskiego banku; kwity depozytowe winny wykazywać serie i numery zastąpionych akcji.

Zwyczajne Walne Zebranie Akcjonariuszy

Sp. Akc. „Goplana” Fabryka Czekolady w Poznaniu

odbędzie się we wtorek dn. 6 maja r. b. o godz. 4 po południu w biurze fabrycznym w Poznaniu, ul. św. Wawrzyńca 28, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej; 2) Zatwierdzenie bilansu z dn. 31 grudnia 1929 r. i udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 3) Uchwała, dotycząca podziału zysków; 4) Wybory ustępujących członków Rady Nadzorczej; 5) Uzgodnienie statutu Spółki z rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 39 poz. 383) o spółkach akcyjnych; 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zebraniu winni najpóźniej do dn. 5 maja r. b. złożyć akcje w biurze fabrycznym fabryki „Goplana”, lub przedstawić w tymże biurze dowody zdeponowania swych akcji u polskiego notariusza bądź też w jednym z banków w Poznaniu.

OGŁOSZENIE LICYTACJI ZASTAWÓWI

AKCYJNY BANK HIPOTECZNY WE LWOWIE

podaje do powszechnej wiadomości, że przedmioty zastawione w **Kasie Zaliczkowej** od 1 stycznia 1929 r. do 30 czerwca 1929 r. od Nr. 38.328 do 46.064, oraz Nr. 28.462, 37.405 i dawny Nr. 45.309 nieodnowione lub niewykupione sprzedane będą przez przedstawiciela Władz Skarbowych i w obecności przedstawiciela Policji na publicznej licytacji **w dn. 28 kwietnia 1930 r.** ewentualnie także i w dniach następujących o godz. 9 przed południem najwięcej ofiarującemu za gotówkę w walucie krajowej. Licytacja odbędzie się w lokalnościach gmachu Banku Hipotecznego, pl. Halicki 15.

UWAGA. — 1) Celem uniknięcia znacznych kosztów cechowania przedmiotów do licytacji przeznaczonych wzywa się strony, by we własnym swoim interesie przeprowadziły wykupno względnie prolongatę zastawów najpóźniej do dn. 10 kwietnia 1930 r.; 2) W dniu licytacji jest odnowienie lub wykupno zastawów do licytacji przeznaczonych bezwzględnie wykluczone.

We Lwowie, dn. 1 kwietnia 1930 r.

D y r e k c j a

WŁÓKIENNICZEJ SPÓŁKI AKCYJNEJ HANDLOWO-PRZEMYSŁOWEJ W ŁODZI

podaje do wiadomości PP. akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się dn. 28 kwietnia 1930 r. o godz. 11 rano w kancelarii notariusza Kazimierza Rossmana w Łodzi, ul. Piotrkowska 74.

Na porządku dziennym znajdują się sprawy następujące:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Zatwierdzenie bilansu, rachunku strat i zysków i sprawozdania Zarządu oraz sprawozdania Komisji Rewizyjnej za rok 1929;
- 3) Określenie ilości członków Zarządu i wybór Zarządu;
- 4) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej;
- 5) Oznaczenie wynagrodzenia Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, zyczący sobie wziąć udział w Zgromadzeniu, winni stosownie do postanowienia art. 15 Statutu złożyć akcje Spółce najpóźniej na dni 7 przed terminem Zgromadzenia. Zamiast akcji mogą być złożone

zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza albo w krajowej instytucji kredytowej, w których wyszczególnione są numery akcji i stwierdzone jest, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Właściciele imiennych świadectw tymczasowych mają prawo uczestniczenia w Zgromadzeniu bez potrzeby dopełnienia jakichkolwiek formalności. W myśl art. 54 prawa o spółkach akcyjnych Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej jedną dziesiątą część kapitału akcyjnego, mogą żądać umieszczenia na porządku dziennym innych spraw, składając Zarządowi pisemny wniosek w tym przedmiocie wraz z dowodami posiadania odpowiedniej ilości akcji nie później, jak na dni 14 przed terminem Walnego Zgromadzenia.

TOWARZYSTWO AKCYJNE CUKROWNI „OSTROWITE“

Bilans na dzień 31 marca 1929 r.

STAN CZYNNY:

Gotowizna zł 81.374'68; Papiery procentowe zł 119.344'80; Grunta, budowle, inwentarz żywy, martwy i tabor kolejowy zł 2.520.217'78; Maszyny i aparaty zł 1.764.331'85; Dłużnicy zł 1.810.373'48; Budowa kolei wąskotorowej Wola - Brodnica zł 1.288.854'96; Remanenty zł 1.428.361'89; **Ogółem zł 9,012.859'44.**

STAN BIERNY:

Kapitał zakładowy zł 2.400.000'00; Kapitał zapasowy zł 170.015'48; Kapitał amortyzacyjny zł 1.370.979'16; Specjalna rezerwa walutowa (dawna) zł 1.228'31; Remont powojenny zł 76.114'18; Specjalna rezerwa (reszta z przechowania bilansu b-tto na dzień 1/VII 1928 r.) zł 734.691'88; Wierzyciele zł 2.063.049'13; Weksle własne zł 1.774.532'76; Dywidenda nieodebrana za lata dawne i 1927/28 r. zł 23.685'72; Podatek majątkowy i dochodowy za 1927/28 r. zł 67.252'47; Zysk z kampanji 1928/29 r. zł 331.310'35; **Ogółem zł 9,012.859'44.**

Rachunek Strat i Zysków na dzień 31 marca 1929 r.

STRATY:

Koszty kampanijne zł 3.394.998'61; Koszty stałe zł 608.774'63; Świadczenia socjalne zł 74.573'05; Podatki zł 124.751'15; Procenty i prowizje zł 235.176'93; Razem zł 4.438.274'37; Zysk z kampanji 1928/29 r. brutto zł 331.310'35; **Ogółem zł 4,769.584'72.**

ZYSKI:

Cukier: Osiągnięto ze sprzedaży zł 4.293.525'00; Melas: Osiągnięto ze sprzedaży zł 151.958'89; Wytłoki i defekacja: Osiągnięto ze sprzedaży zł 34.205'75; Razem zł 4.479.689'64; Fundusz międzywiązkowy za 1927/28 r. zł 221.835'08; Fundusz międzywiązkowy za 1928/29 r. zł 68.060'00; Razem zł 289.895'08; **Ogółem zł 4,769.584'72.**

BANK MIĘDZYNARODOWY W WARSZAWIE, S. A.

Bilans roczny (netto) na dzień 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:

Kasa i sumy do dysp. w Banku Polsk., P. K. O. i Banku Gosp. Kraj. zł 1.557.580'50; Waluty zagraniczne zł 60.001'76; Papiery wart. własne: a) papiery hipoteczne zł 33.468'68; b) akcje zł 66.593'73; Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjal. zł 133.458'00; Banki krajowe zł 128.453'04; Banki zagraniczne zł 198.031'11; Weksle zdyskontow. zł 7.921.686'15; Weksle protestowane zł 49.700'00; Rachunki bieżące (Salda debet): a) zabezpieczone zł 1.485.202'99; b) niezabezpieczone zł 340.413'11; Różne rachunki zł 565.545'43; **Razem zł 12,540.134'50;** Dłużnicy z gwarancje zł 2.019.170'00; Inkaso zł 4.328.480'13; **Ogółem zł 18,887.784'63.**

STAN BIERNY:

Kapitały własne: a) zakładowy zł 2.500.000'00; b) zapasowy zł 113.336'00; Wkłady: a) terminowe zł 698.924'15; b) à vista zł 1.970.764'54; R-ki bieżące (Salda kredyt.) zł 448.987'41; Zobowiązania inkasowe zł 17.403'78; Redyskonto weksli zł 3.735.388'36; Banki krajowe zł 266.345'00; Banki zagraniczne zł 813.301'67; Akcepty własne zł 1.128.920'00; Różne rachunki. zł 512.705'49; Zysk: a) z lat ubiegłych zł 139.760'31; b) za 1929 rok zł 194.297'79; Razem zysk zł 334.058'10; **Razem zł 12,540.134'50;** Gwarancje zł 2.019.170'00; Różni za inkaso zł 4.328.480'13; **Ogółem zł 18,887.784'63.**

Rachunek Strat i Zysków za rok 1929.

WINIEN:

Procenty i prowizje wypłacone zł 616.488'55; Koszty handlowe zł 1.122.097'37; Podatki zł 96.710'62; Amortyzacja zł 4.926'35; Odpisy na dłużnikach zł 8.178'59; Czysty zysk zł 334'58.10; **Ogółem zł 2,182.459'58.**

MA:

Pozost. zysków z lat ubiegłych zł 139.760'31; Procenty i prowizje pobrane zł 1.924.555'68; Różnice kursowe zł 9.659'95; Zwrot sum dawniej odpisanych zł 108.483'64; **Ogółem zł 2,182.459'58.**

„OIKOS“, SPÓŁKA AKCYJNA DLA PRZEMYSŁU DRZEWNEGO WE LWOWIE

Bilans od dnia 1 listopada 1928 r. do dnia 31 października 1929 r.

STAN CZYNNY:	zł	STAN BIERNY:	zł	zł
Kasa	73.345'18	Kapitał akcyjny	2.625.000'00	
Papiery wartościowe	24.513'54	Fundusz rezerwowy	1.292.140'16	
Weksle	137.805'95	Fundusz amortyzacyjny	369.738'32	
Dłużnicy	1.508.274'60	Niewypłacona dywidenda za rok 1925/26	1.215'80	
Udziały w obcych przedsiębiorstwach	3.237'42	Niewypłacona dywidenda za rok 1926/27	4.356'40	
Nieruchomości, posiadłości lasowe, grunta, zabudowania fabryczne i admin., we Lwowie, Rzeszynie Polskiej, Piotrkowie i Sielcu Bieńkowie	2.604.462'72	Niewypłacona dywidenda za rok 1927/28	10.893'50	16.465'70
Ruchomości	67.598'44	Wierzyciele	624.302'49	
Maszyny	650.782'45	Zysk z przeniesienia za rok 1927/28	7.528'78	
Materiały i fabryka	64.791'19	" " " " 1928/29	347.982'50	355.511'29
Inwentarz żywy	8.611'65			
Tor przemysłowy i kolejka lasowa	133.734'81			
	<u>5.283.157'95</u>			<u>5.283.157'96</u>

Rachunek Strat i Zysków za czas od 1 listopada 1928 r. do dnia 31 października 1929 r.

ROZCHÓD:	zł	PRZYCHÓD:	zł
Koszty administracyjne	402.889'98	Materiały i fabryka	1.833.206'10
Koszty handlowe, czynsz, opał, światło, ubezpieczenie od ognia, adwokackie i notarialne, reklama, utrzymanie samochodu i zaprzęgu, podróże, portorja i telegramy, stemple, wkładki członkowskie do syndykatów	222.767'71	Odszkodowanie ogniowe	300.288'90
Świadczenia socjalne	93.862'83	Przeniesienie zysku za rok 1927/28	7.528'78
Podatki	254.808'37		
Odsetki	25.529'24		
Amortyzacja	69.940'06		
Odpisy na dłużnikach	177.427'48		
Ruchomości	3.126'00		
Odbudowa Rzeszyny Polskiej wskutek pożaru	535.160'83		
Zysk z przeniesienia za 1927/28 r. zł 7.528'78			
" " " " 1928/29 r. zł 347.982'50	355.511'28		
	<u>2.141.023'78</u>		<u>2.141.023'78</u>

Lwów, dn. 31 października 1929 r.

Sprawdzono i stwierdzono zgodność z księgami: Komisja Rewizyjna: *Maurycy Bloch* m. p. *Dr. Michał Jasiński* m. p. *Ludwik Horoch* m. p.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

DOMU HANDLOWEGO DANIEL KRAUSHAR, S. A.

odbędzie się dn. 26 kwietnia 1930 r. o godz. 6 po poł. w Warszawie w lokalu Zarządu, Żórawia Nr. 22.

Porządek dzienny:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie bilansu i podział zysków za rok 1929; 3) Zatwierdzenie budżetu na rok 1930; 4) Wybory 1 Członka Zarządu na miejsce ustępującego oraz Komisji Rewizyjnej; 5) Wolne wnioski.

Na zasadzie § 20 Ustawy właściciele akcji obowiązani są na 7 dni przed terminem zebrania zgłosić w Zarządzie swe prawa głosu.

Na mocy uchwały Walnego Zebrania z dn. 9 sierpnia 1929 r. jako też i umowy z dn. 30 sierpnia 1929 r. wzywa się P. T. Akcjonariuszów

Wielkopolskich Zakładów Przetworów Kartoflanych, Tow. Akc. we Wronkach,

aby nadesłali swoje akcje celem wymiany w stosunku 20 akcji a zł 50 na 13 sztuk „Lubań - Wronki” Przemysł Ziemniaczany Sp. Akc. w Luboniu po zł 100

Równocześnie wzywa się P. T. Akcjonariuszy

Tow. Akc. „Lubań” Fabryka Przetworów Ziemniaczanych w Luboniu, pow. Poznań.

do nadesłania swych akcji do wymiany na nowe sztuki w stosunku zł 100 za 1.000 marek polskich.

Na życzenie uskutecznią się wymianę też na sztuki po zł 500 i zł 1.000.

Wymianę przeprowadza Biuro Spółki w Luboniu, pow. Poznań.

Luboń, dn. 4 kwietnia 1930 r. „Lubań-Wronki”
Przemysł Ziemniaczany, S. A.

ZARZĄD SPÓŁKI AKCYJNEJ

PRZEMYSŁU WŁÓKIENNICZEGO WEISS I POZNAŃSKI W ŁODZI

zawiadamia P. P. Akcjonariuszy, że dn. 28 kwietnia 1930 r. o godz. 5 po poł. odbędzie się w lokalu Spółki, ul. Pusta Nr. 10,

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy z następującym porządkiem dziennym: 1) Zagajenie Zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok 1929 i zatwierdzenie takowego; 3) Wybór ustępujących z kolei członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 4) Wolne wnioski Zarządu i Akcjonariuszy. Akcjonariusze, pragnący przyjąć udział w Zebraniu, winni złożyć swe akcje w biurze Zarządu nie później niż 21 kwietnia r. b. Jeżeli Zebranie ze względu na żądanie § 25 statutu nie dojdzie do skutku, drugie bezwzględnie prawomocne, zgodnie z § 27, Zebranie odbędzie się 12 maja r. b. o godz. 5 po poł. w tym samym lokalu i z tym samym porządkiem dziennym.

ZARZĄD

WARSZAWSKIEJ WARRANTOWEJ SP. AKC.

zawiadamia P. P. Akcjonariuszów, że w dn. 30 kwietnia 1930 r. o godz. 13. odbędzie się w lokalu Spółki, ul. Bracka Nr. 18,

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zatwierdzenie bilansu, rachunku Strat i Zysków za rok operacyjny 1929, oraz protokołu Komisji Rewizyjnej; 2) Pokwitowanie Zarządu z dotychczasowej działalności; 3) Zatwierdzenie budżetu na 1930 rok; 4) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Wnioski Zarządu i Akcjonariuszów.

P. P. Akcjonariusze, pragnący brać udział w powyższym Zebraniu, winni, stosownie do § 58 statutu Spółki, złożyć swoje akcje lub kwity depozytowe najpóźniej do dn. 23 kwietnia r. b. w biurze Zarządu Spółki.

Bank Kwilecki, Potocki i S-ka

SPÓŁKA AKCYJNA

Stosownie do paragrafu 12 ustaw, zapraszamy PP. Akcjonariuszów Banku naszego na **Walne Zebranie** odbyć się mające w środę, dn. 30 kwietnia 1930, o godz. 4 po południu, w lokalach Banku naszego — Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11.

Porządek obrad: 1) Sprawozdanie za rok 1929 i przedłożenie bilansu i obrachunku zysków i strat; 2) Podział zysków i udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 3) Wybór członków Rady Nadzorczej; 4) Wnioski bez uchwał.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zebraniu, winni akcje swoje złożyć najpóźniej w przeddzień Zebrania do godz. 12 w instytucji naszej w Poznaniu lub w Oddziałach: Gdańsku, Toruniu, Inowrocławiu, Ostrowie Wlkp., Warszawie, Katowicach lub też u notariusza.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

T. A. „WSCHODNIO-GALICYJSKIE KOLEJE LOKALNE”

odbędzie się dn. 13 maja 1930 r. o godz. 12 w południe we Lwowie, ul. Andrzej Potockiego 11, parter, z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawa sprzedaży linii wschodnio-galicyjskich kolei lokalnych wraz z przynależnościami; 2) Przeznaczenie czasopisma dla umieszczania obowiązkowych ogłoszeń (art. 27 prawa o spółkach akcyjnych).

Po myśli art. 54 prawa o Spółkach akcyjnych Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej $\frac{1}{10}$ część kapitału akcyjnego, mają prawo zgłosić pisemnie wnioski na to Walne Zgromadzenie nie później, jak na 14 dni przed jego terminem. Warunki prawa do głosu na Walnem Zgromadzeniu określa § 20 statutu Towarzystwa.

Prezes Rady Zawiadowczej:
Agenor hr. Gołuchowski, wł. r.

R A D A

S. A. ZJEDNOCZONE BROWARY WARSZAWSKIE

p. f.

HABERBUSCH i SCHIELE

W WARSZAWIE

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

odbędzie się w dn. 29 kwietnia 1930 r. o godz. 5 po południu w lokalu Zarządu, Krochmalna 59, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i bilans za 1929 r.;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Podział zysków;
- 5) Budżet i plan działań na 1930 r.;
- 6) Wynagrodzenia członków Rady i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Upoważnienia władz spółki do: a) ewentualnej sprzedaży, lub oddania w dzierżawę niektórych nieruchomości spółki, b) ewentualnego zaciągnięcia pożyczki w formie obligacji, lub kaucyj hipotecznych;
- 8) Wnioski Zarządu i Akcjonariuszów;
- 9) Wybory do Rady, Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnem Zgromadzeniu, winni zgłosić swe akcje lub odnośne kwity depozytowe najpóźniej do dn. 14 kwietnia 1930 r. do godz. 13, w biurze Zarządu, ul. Krochmalna Nr. 59.

BANK ZACHODNI

SPÓŁKA AKCYJNA

na zasadzie §§ 25 i 26 statutu, ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że

XVIII Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

Banku Zachodniego, Spółki Akcyjnej, odbędzie się we wtorek, dnia 29 kwietnia r. b. o godz. 5 po południu, w Warszawie, w siedzibie Banku Zachodniego, ul. Fredry Nr. 6.

Porządek obrad:

- 1) Zagajenie zebrania;
- 2) Wybór przewodniczącego;
- 3) Sprawozdanie z działalności Banku za rok 1929 oraz wnioski Rady i Komisji Rewizyjnej;
- 4) Wniosek o zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku zysków i strat za rok 1929, oraz o ustalenie podziału zysków i o udzielenie pokwitowania Radzie i Dyrekcji z ich czynności za rok 1929;
- 5) Ustalenie liczby członków na rok 1930;
- 6) Wybór członków Rady i Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących;
- 7) Wnioski Rady;
- 8) Wnioski Akcjonariuszów.

Każdy Akcjonariusz, pragnący uczestniczyć w XVIII Walnem Zwyczajnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów, powinien złożyć posiadane akcje lub kwity na akcje zdeponowane w instytucjach bankowych, najpóźniej do wtorku, 22 kwietnia r. b. do godz. 1 po południu, w kasie Centrali Banku Zachodniego, w Warszawie, ul. Fredry Nr. 6.

Towarzystwo Akcyjne Fabryk Cukru i Rafinerji

ŁUBNA I SZRENIAWA

Bilans z dn. 30 czerwca 1929 za czas od 1/VIII 1928 r. do 30/VI 1929 r.

STAN CZYNNY:	zł
Budowle, place i urządzenia fabryczne . . .	10,944.169.93
Gotówka i papiery wartościowe	150.294.27
Zaliczenia na kamp. 1929/30	1.981.227.47
Dłużnicy	2,936.849.45
Pozycje przechodnie	9.238.47
Remanenty	3,212.331.26
R-k Strat 1925/26, 1927/28	1,786.030.14
Strata za 1928/29	367.697.70

21.387.838.69

STAN BIERNY:	
Kapitał akcyjny	2,250.000.00
Fundusz zasobowy	165.00
Fundusz amortyzacyjny	145.238.64
Fundusze na wykupno obligacji i niezrealizowane kupony	34.163.59
Niepodjęte dywidendy	78.43
Weksle	480.215.62
Wierzyciele	18.474.960.96
Pozycje przechodnie	3.016.45

21.387.838.69

Rachunek Strat i Zysków.

WINIEN:	
Koszty produkcji	5,673.293.90
Świadczenia socjalne i podatki	179.293.90
Procenty	1,515.400.49

7,367.988.29

MA:	
Wyprodukowany cukier i melas	6,950.290.59
Fundusz międzyzwiązkowy	50.000.00
Strata	367.697.70

7,367.988.29

Fabryki Aparatów Optycznych i Precyzyjnych H. Kolberg i S-ka

SP. AKC.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że dn. 30 kwietnia 1930 r. o godz. 20 w gmachu Stowarzyszenia Techników w Warszawie, ul. Czackiego 5, odbędzie się zwykłe doroczne

ZGROMADZENIE WALNE AKCJONARJUSZÓW

też Spółki z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu ze stanu interesów Spółki;
- 3) Odczytanie protokołu Komisji Rewizyjnej i rozpoznanie bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok 1929;
- 4) Uchwalenie budżetu za rok 1930;
- 5) Ustalenie liczby członków Zarządu i uzupełniające wybory do Zarządu;
- 6) Wybory do Komisji Rewizyjnej;
- 7) Ustalenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;

8) Upoważnienie dla Zarządu;

9) Wolne wnioski.

Stosownie do art. 27 Statutu Spółki PP. Akcjonariusze, życzący sobie przyjąć udział w Zgromadzeniu Walnym, winni złożyć w biurze Zarządu Spółki, Warszawa, ul. Grochowska Nr. 35, w godz. od 9—13 codziennie, swoje akcje lub dowody o zdeponowaniu akcji w jednym z akcyjnych banków polskich najpóźniej na 7 dni przed terminem odbycia Zgromadzenia Walnego.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wystąpić z własnym wnioskiem na Zgromadzeniu Walnym, winni z zachowaniem warunków § 22 statutu Spółki zgłosić wniosek w formie pisemnej do biura Zarządu Spółki z dowodem reprezentowania przynajmniej $\frac{1}{10}$ części kapitału zakładowego najpóźniej na 14 dni przed terminem Zgromadzenia Walnego.

RADA ZAWIADOWCZA SPÓŁKI AKCYJNEJ

„OLKUSZ“ FABRYKA NACZYŃ EMALJOWANYCH, SP. AKC. W OLKUSZU

ma zaszczyt podać do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że dn. 7 maja 1930 r. o godz. 4 po poł. odbędzie się w sali obrad Polskiego Banku Przemysłowego w Warszawie, ul. Senatorska 42,

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

Spółki Akcyjnej „Olkusz”, Fabryka Naczyń Emaljowanych, Sp. Akc. w Olkuszu, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Rady Zawiadowczej i Komisji Rewizyjnej z czynności Spółki za rok 1929;
- 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1929;
- 4) Udzielenie absolutorjum Radzie Zawiadowczej wzgl. Komitetowi Wykonawczemu;
- 5) Wyznaczenie wysokości wynagrodzenia członków Komisji Rewizyjnej;
- 6) Zatwierdzenie budżetu i planu działalności na rok 1930;

7) Wybór członków Rady Zawiadowczej w miejsce ustępujących;

8) Wybór Komisji Rewizyjnej na rok 1930;

9) Wolne wnioski Rady Zawiadowczej oraz wolne wnioski Akcjonariuszów.

Akcjonariusze, życzący sobie przedstawić jakiś wniosek na Walne Zgromadzenie, winni pisemnie zwrócić się z tym wnioskiem do Rady Zawiadowczej, nie później jak na dwa tygodnie przed Walnym Zgromadzeniem (§ 21 statutu).

Akcje dają prawo głosu w tym razie, gdy są przedstawione Dyrekcji przynajmniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem i nie są odebrane przez właściciela przed ukończeniem Zgromadzenia. Zamiast akcji oryginalnych mogą być przedstawione zaświadczenia, czy to państwowych czy też prywatnych instytucji kredytowych, działających na podstawie statutów przez Rząd zatwierdzonych, wreszcie instytucji kredytowych zagranicznych, wskazanych przez Walne Zgromadzenie, a aprobowanych przez Ministra Skarbu. Na zaświadczeniach winny być oznaczone numery akcji (§ 25 statutu).

KRAJOWE TOWARZYSTWO MELJORACYJNE, S. A., Warszawa, ul. Kopernika 30

Bilans na dzień 31/XII 1929 r.

AKTYWA:

Kasa zł 19.749.13; Ruchomości zł 474.762.46; Dłużnicy zł 3.010.000.83; P. K. O. zł 210.87; Kaucja zł 191.061.00; Weksle w redyskoncie zł 3.450.270.54; Remanent materj. techn. zł 5.985.00; Niewykończ. rob. meljor. zł 298.031.00; Niewykończ. rob. wodne zł 100.666.00; Niewykończ. rob. pomiarowe zł 147.189.00; Niewykończ. rob. stawowe zł 29.077.00. **Razem zł 7.727.002.83.**

PASYWA:

Kapitał Zakładowy zł 800.000.00; Kapitał Zasobowy zł 11.862.93; Kapitał Amortyzacyjny zł 98.793.42; Wierzyciele zł 1.568.195.78; Banki zł 95.569.26; Bank Rolny (poż. krótk.) zł 116.000.00; Weksle akceptowane zł 1.057.779.97; Akcepty gwar. zł 190.781.00; Redyskonto zł 3.450.270.54; Rezerwa tantjemowa zł 74.691.84; Sumy przechodnie zł 179.985.34; Dywidenda niewypłac. zł 75.072.75; Subsydja dla Inst. Społ. niewypłacone zł 8.000.00. **Razem zł 7.727.002.83.**

Rachunek Zysków i Strat.

WINIEN:

Koszta handlowe zł 733.505.81; Należności nie do odebrania zł 15.809.42; Na amortyzację ruchomości zł 2.589.35. **Razem zł 751.904.58.**

MA:

Zysk na rob. meljorac. zł 454.816.06; Zysk na rob. wodnych zł 95.787.68; Zysk na rob. pomiarowych zł 9.914.13; Zysk na rob. stawowych zł 7.491.11; Prowizja od dostarcz. na rob. materiałów zł 69.319.46; Procenty od zaległ. należ. zł 114.576.14. **Razem zł 751.904.58.**

Walne Zebranie w dn. 22 marca 1930 r. zatwierdziło wniosek Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej o pokrycie z kapitału zasobowego, wynoszącego zł 92.947.00; a) uzupełniającej amortyzacji ruchomości w sumie zł 44.787.07; b) podatku dochodowego za 1929 r. (dod.) zł 15.000.00; c) kosztu powiększenia lokalu w latach ubiegłych zł 21.297.00, zmniejszając w ten sposób kapitał zasobowy o sumę zł 81.084.07, czyli do normy wykazanej w bilansie zł 11.862.93.

WALNE ZEBRANIE

„FEMY” Wielkop. Fabr. Wyrob. Metal. Tow. Akc. w Bydgoszczy

odbędzie się dn. 29 kwietnia r. b. o godz. 7 wieczorem w biurze Towarzystwa w Bydgoszczy, ul. Warmińskiego 6.

Porządek obrad:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej; 3) Zatwierdzenie bilansu i r-ku Zysku i Strat za rok 1929, udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 4) Podział Zysku; 5) Wybór członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących; 6) Zmiana statutu celem przystosowania go do ustawy o Spółkach Akcyjnych; 7) Wolne wnioski bez uchwał.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w zebraniu, winni złożyć swe akcje przynajmniej na 5 dni przed Walnem Zebraniem w biurze fabryki lub Banku Bydgoskim, albo Banku Ludowym w Bydgoszczy

ZARZĄD

Pierwsze Polskie Zakłady Linoleum, S. A.

w Warszawie, ul. Marszałka Focha Nr. 9,

zawiadamia, że

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

odbędzie się w lokalu Spółki, Warszawa, Marszałka Focha Nr. 9, o godz. 2 po południu, dn. 25 kwietnia 1930 r., z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu za rok ubiegły;
- 3) Wolne wnioski Zarządu i Akcjonariuszów.

ZARZĄD

TOWARZYSTWA WYROBÓW TRYKOTOWYCH I DZIANYCH

„JAKÓB HIRSZBERG I WILCZYŃSKI W ŁODZI”

Spółka Akcyjna

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że

Zwyczajne Walne Zgromadzenie

odbędzie się w dn. 26 kwietnia 1930 r. o godz. 5 po poł. w lokalu Zarządu w Łodzi, al. Kościuszki Nr. 23/25.

Porządek dzienny:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za rok operacyjny 1929;
- 4) Wybór 2 członków Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej;
- 5) Rozpatrzenie i zatwierdzenie preliminarza wydatków na 1930 r. oraz instrukcji dla Zarządu;
- 6) Określenie wynagrodzenia dla Zarządu, Dyrektorów i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wnioski Akcjonariuszów.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Zarządu akcje swoje lub odnośne kwity depozytowe z wyszczególnieniem posiadanych numerów akcji nie później, jak na 7 dni przed terminem Zgromadzenia.

ZARZĄD SPÓŁKI AKCYJNEJ

POD FIRMA

DOM HENRY BERTRAND

SPRZEDAŻ JEDWABI, S. A.

MAISON HENRY BERTRAND

VENTE DE SOIERIES, SOCIÉTÉ ANONYME

niniejszem zawiadamia,

że w dn. 28 kwietnia 1930 r. o godz. 5-ej po poł. odbędzie się

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki

w siedzibie Spółki w Warszawie, przy ul. Bielańskiej 4 z porządkiem dziennym następującym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok ubiegły;
- 2) Rozdział zysków, wgl. pokrycie strat;
- 3) Pokwitowanie Zarządu z wykonania obowiązków;
- 4) Wybór Komisji Rewizyjnej i określenie trwania jej kadencji.

PP. Akcjonariuszom służy prawo zgłoszenia na porządek dzienny dodatkowych spraw trybem i w terminie, przewidzianym w art. 54 prawa o spółkach akcyjnych z 1928 r.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni dokonać formalności, przepisanych w art. 59 tegoż prawa.

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Kolej Elektryczna Łódzka”, S. A.

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że we wtorek, dn. 29 kwietnia 1930 r. o godz. 5 po południu odbędzie się w lokalu Banku Handlowego w Łodzi, Aleja Tadeusza Kościuszki Nr. 15, stosownie do §§ 30 i 31 Statutu Spółki

XXX Zwyczajne Walne Zgromadzenie

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu, bilans, rachunek zysków i strat oraz podział zysku za 1929 r.;
- 2) Uchwalenie budżetu na 1930 r.;
- 3) Wybór 2 członków Zarządu i 1 zastępcy na miejsce ustępujących;
- 4) Wybór 4 członków Komisji Rewizyjnej na 1930 r.;
- 5) Reasumpcja uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dn. 21 października 1929 r. w przedmiocie powiększenia kapitału zakładowego drogą nowej emisji akcji i związanej z tem zmiany statutu Spółki.

PP. Akcjonariusze, zamierzający uczestniczyć w tem Zgromadzeniu, winni stosownie do § 38 Statutu złożyć swe akcje lub kwity depozytowe w biurze Zarządu Spółki w Łodzi, ul. Tramwajowa Nr. 6, najpóźniej do dn. 22 kwietnia 1930 r. włącznie.

Gdyby naznaczone na dz. 29 kwietnia 1930 r. Walne Zgromadzenie nie doszło do skutku z powodu przedstawienia niedostatecznej ilości akcji, to zgodnie z § 46 Statutu odbędzie się ono w drugim terminie we wtorek, dn. 20 maja 1930 r., o tej samej godzinie i w tymże lokalu i będzie prawomocne bez względu na ilość złożonych akcji.

Ostateczny termin składania akcji na Walne Zgromadzenie w drugim terminie upływa z dn. 13 maja 1930 r.

RADA ZAWIADOWCZA

Bielsko-Bialskiej Spółki Elektrycznej i Kolejowej, S. A. w Bielsku

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszy, iż zgodnie z uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z dn. 18 czerwca 1929 r., Bielsko-Bialska Spółka Elektryczna i Kolejowa, S. A. w Bielsku, na mocy postanowienia PP. Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z dn. 22 lutego 1930 r., ogłoszonego w „Monitorze Polskim” z dn. 10 marca 1930 r. Nr. 57, uzyskała zezwolenie

I. — Na powiększenie kapitału zakładowego Spółki o $\text{zł } 170.875.00$, czyli do $\text{zł } 512.625.00$, drogą złotowej emisji 6.835 sztuk nowych akcji, nominalnej wartości $\text{zł } 25.00$ każda, na następujących warunkach:

a) pierwszeństwo do nabycia akcji nowej emisji służy właścicielom akcji emisji poprzednich w stosunku do ilości posiadanych akcji;

b) dla wykonania prawa poboru dla dawnych akcjonariuszów (p. „a”), winien być określony termin sześciotygodniowy od dnia ogłoszenia subskrypcji na akcje nowej emisji w „Monitorze Polskim”;

c) repartycji tych akcji, na które dotychczasowi akcjonariusze z tytułu posiadania prawa pierwszeństwa się nie zapisała, dokona Rada Zawiadowcza według uznania i określi ich kurs emisyjny, który nie może być niższy od ceny emisyjnej;

d) cena emisyjna akcji nowej emisji dla dawnych akcjonariuszów, którzy wykorzystają prawo poboru, określa się na $\text{zł } 25.00$;

e) pod względem praw, przysługujących akcjonariuszom.

W wykonaniu powyższego postanowienia i uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z dn. 18 czerwca 1929 r., Rada Zawiadowcza Bielsko-Bialskiej Spółki Elektrycznej i Kolejowej, S. A. w Bielsku, zawiadamia, że:

1) Bielsko-Bialska Spółka Elektryczna i Kolejowa, S. A. w Bielsku, przystępuje do przyjmowania zapisów na 6.835 sztuk akcji IV emisji po $\text{zł } 25.00$ nominalnej wartości każda. Subskrypcja rozpoczyna się z dniem dzisiejszym i trwać będzie przez 6 tygodni, po którym to terminie prawo poboru akcji IV emisji bezwzględnie ustaje;

2) wszyscy akcjonariusze Spółki, posiadający akcje lub arkusze pożytkowe poprzednich emisji, korzystają z prawa

akcje nowej emisji będą zrównane z akcjami emisji poprzednich z chwilą wpisania podwyższenia kapitału zakładowego do rejestru handlowego, które winno być uskutecznione w ciągu miesiąca od dnia zamknięcia subskrypcji i uczestniczyć będą w dywidendzie od dn. 1 stycznia 1930 r.;

f) całkowita wpłata kapitału zakładowego oraz zapasowego winna być uskuteczniiona w ciągu 3 miesięcy od dnia ogłoszenia niniejszego postanowienia w „Monitorze Polskim”;

g) w terminie miesięcznym od dnia zamknięcia subskrypcji szczegółowo sprawozdanie wraz z planem podziału i wykazem sprzedanych akcji, z zaznaczeniem otrzymanej za nie ceny emisyjnej, winno być złożone do Ministerstwa Przemysłu i Handlu. Dopiero po złożeniu takiego sprawozdania Spółka będzie mogła zarejestrować dokonane powiększenie kapitału zakładowego;

h) w ogłoszeniach o subskrypcji winno być w całości opublikowane postanowienie, zezwalające na przeprowadzenie nowej emisji akcji;

i) w ciągu dwóch miesięcy od dnia zamknięcia subskrypcji akcje nowej emisji winny być wydane akcjonariuszom.

poboru jednej akcji IV emisji wartości nominalnej $\text{zł } 25.00$ na dwie akcje lub arkusze pożytkowe poprzednich emisji;

3) cena emisyjna akcji IV emisji wynosi $\text{zł } 25.00$ za jedną akcję;

4) zapisy i wpłaty na akcje IV emisji przyjmować będą: Śląski Zakład Kredytowy w Bielsku, Śląski Bank Eskontowy w Bielsku i kasa Spółki w Bielsku.

Równocześnie podaje się do wiadomości, iż wyżej wymienione instytucje, oraz kasa Spółki uskuteczniają również ostemplowanie starych akcji, nom. wartości $\text{zł } 15.00$ na nom. wartość $\text{zł } 25$ w myśl rozp. o bilansowaniu w złotych z dn. 22 marca 1928 r. i uchwały Walnego Zgromadzenia z dn. 7 grudnia 1928 r.

Bielsko, dn. 11 kwietnia 1930 r.

Spółka Akcyjna „SIŁA I ŚWIATŁO” w Warszawie

BILANS NA DZIEŃ 30 CZERWCA 1929 r.

STAN CZYNNY		zł	STAN BIERNY		zł
Kasa		8.463.63	Kapitał zakładowy		5.200.000.00
Banki		305.670.93	„ zasobowy		367.124.40
Udziały w innych przedsiębiorstwach		4.279.641.19	„ rezerwowo		1.443.122.70
Nieruchomości		1.796.841.44	„ amortyzacyjny		92.547.00
Ruchomości		1.00	Dywidenda niepodniesiona		50.365.90
Zaliczki		9.435.57	Wierzyciele		4.977.131.19
Weksle w portfelu		79.000.00	Sumy przechodnie		23.587.87
Depozyt akcji		1.381.771.17	Różne depozyty		1.381.771.17
Dłużnicy		6.488.593.54	Zysk		813.768.24
		<u>14.349.418.47</u>			<u>14.349.418.47</u>
Różni za gwarancje		<u>1.179.462.00</u>	Gwarancje		<u>1.179.462.00</u>

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW

za czas od 1 lipca 1928 r. do 30 czerwca 1929 r.

WINIEN	zł	zł	Ma	zł
Koszty handlowe	713.859.02		Wpływ z operacji Spółki	1.724.079.23
Podatki i świadczenia socjalne	196.060.77	909.919.79		
Różnice kursowe		391.20		
Zysk		813.768.24		
		<u>1.724.079.23</u>		<u>1.724.079.23</u>

BIELSKO-BIALSKI BROWAR AKCYJNY

Zamknięcie rachunków per 1928-29

AKTYWA	zł	zł	PASYWA	zł	zł
Realności	300.636 ⁵⁰		Kapitał akcyjny		320.000 ⁰⁰
Reaktywow. odpis. 1925—28 r.	37.118 ²²	337.754 ⁷²	Rezerwy		386.057 ⁷⁹
Maszyny i utensylja	264.758 ³⁵		Rachunek amortyzacyjny		222.512 ⁶⁹
Reaktywow. odpis 1925—28 r.	41.272 ⁴²	306.030 ⁷⁷	Rezerwa podatkowa		71.380 ⁷⁶
Beczki skladowe	90.190 ²⁰		Rachunek utrzymania budyn- ków		42.865 ⁰⁷
Reaktywow. odpis. 1925—28 r.	14.403 ⁹⁸	104.594 ¹⁸	Rachunek utrzymania maszyn		44.134 ⁹³
Beczki transportowe	120.947 ³⁷		Różni wierzyciele		493.395 ³⁰
Reaktywow. odpis. 1925—28 r.	15.786 ²⁸	136.733 ⁶⁵	Zysk przeniesiony	4.256 ⁶¹	
Konie	1.011 ³⁶		Zysk 1928/29 r.	123.264 ⁴⁶	127.521 ⁰⁷
Reaktywow. odpis. 1925—28 r.	612 ⁰⁰	1.623 ³⁶			
Weksle		7.069 ³⁴			
Zapas siodu		71.426 ⁰⁰			
Zapas chmielu		21.750 ⁰⁰			
Zapas węgla		1.800 ⁰⁰			
Zapas flaszek		9.503 ⁰⁰			
Zapas piwa		213.216 ⁰⁰			
Zapas spirytualji i materjałów		74.984 ⁹⁸			
Dłużnicy za piwo		126.742 ⁴⁰			
Dłużnicy za spirytualja		79.589 ⁰⁵			
Dłużnicy wg. Konto Korrent		204.790 ⁴³			
Kasa		10.259 ⁷³			
		<u>1.707.867⁶¹</u>			<u>1.707.867⁶¹</u>

Rachunek Strat i Zysków per 30/IX 1929 r.

Rachunek materjałów browar.	954.212 ⁴⁹	Przeniesienie zysku 1927/28 r.	4.256 ⁶¹
" " fabryka likierów	368.531 ⁶⁰	Rachunek piwa	2.725.220 ³⁶
" " wydatków browar.	1.541.363 ⁹⁸	" " towarów fabryki likierów	861.144 ⁵⁹
" " likierów	162.822 ⁵¹	" " dochodów z realności	6.419 ⁵⁸
" " rezerwy podatkowej	30.000 ⁰⁰		
" " amortyz. odpisy z dn. 30/IX 1929 r.	112.589 ⁴⁹		
Zysk per 1928/29	127.521 ⁰⁷		
	<u>3.597.041¹⁴</u>		<u>3.597.041¹⁴</u>

ZARZĄD

Towarzystwa Przemysłu Włókienniczego w Zgierzu

„LANA“

SP. AKC.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów Spółki, że Walne Zgromadzenie wyznaczone na dz. 6 kwietnia 1930 r. nie doszło do skutku, albowiem obecni na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariusze nie reprezentowali części kapitału zakładowego. wymaganej dla prawomocności statutem Spółki.

Zgodnie ze statutem Spółki

Powtórne Walne Zgromadzenie

z tym samym porządkiem dziennym odbędzie się w Zgierzu dn. 27 kwietnia 1930 r., o godz. 16 w lokalu Spółki, ul. Berka Joselewicza 12.

Powtórne Walne Zgromadzenie będzie prawomocne, a uchwała jego będzie ostateczna, bez względu na ilość akcji, reprezentowanych przez akcjonariuszów lub ich pełnomocników, uczestniczących na tem Zgromadzeniu.

POLONIA - ITALIA

Organ Izby Handlowej Polsko-Italskiej

Redaktor Naczelny Dr. LEON PAĆZEWSKI

Komitet Redakcyjny: Dr. A. Menotti Corvi, Radca Handlowy Poselstwa Italskiego w Warszawie, Dr. A. Barigiani, jego zastępca, Józef Werner, Prezes Izby, J. Brygiewicz, Wiceprezes Izby, Inż. J. Dworzańczyk, Prezes oddziału w Katowicach, oraz Dr. W. Olszewicz

Na żądanie wysyłamy numery okazowe

Adres Redakcji i Administracji: Wierzbowa 11, tel. 202-15. Prenumerata roczna

zł 40.

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

CENTRALA W WARSZAWIE
UL. KRÓLEWSKA 5

DEPARTAMENT
BUDOWLANY
WARSZAWA,
ULICA SIENNA Nr. 17

ZAŁATWIA OPERACJE BANKOWE, W SZCZEGÓLNOŚCI:

- 1) SKUP I SPRZEDAŻ WEKSLI
  - 2) NABYWANIE I SPRZEDAWANIE NA RACHUNEK WŁASNY WALUT OBCYCH ORAZ PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH PAŃSTWOWYCH, KOMUNALNYCH I INNYCH
  - 3) INKASOWANIE WSZELKIEGO RODZAJU NALEŻNOŚCI
  - 4) WYDAWANIE PRZEKAZÓW NA MIEJSCOWOŚCI W POLSCE ORAZ ZAGRANICĄ POŁOŻONE
  - 5) PRZYJMOWANIE DO DEPOZYTU WSZELKICH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH, DOKUMENTÓW ORAZ KOSZTOWNOŚCI
  - 6) UDZIELANIE KREDYTU DŁUGOTERMINOWEGO PRZEZ EMISJĘ 7% LISTÓW ZASTAWNYCH, 7% OBLIGACYJ KOMUNALNYCH, A DLA POTRZEB PRZEMYSŁU 7½% OBLIGACYJ BANKOWYCH.
- PAPIERY TE WYSTAWIONE W PEŁNOWARTOŚCIOWEJ WALUCIE ZAOPATRZONE SĄ W GWARANCJĘ SKARBU PAŃSTWA ORAZ ZAPEZPIECZONE HIPOTECZNIE.

KAPITAŁY WŁASNE BANKU WYNOSZĄ zł 200,000.000

20 ODDZIAŁÓW PROWINCJONALNYCH

KORESPONDENCI WE WSZYSTKICH
WIĘKSZYCH MIASTACH ŚWIATA

„POLMIN”

PAŃSTWOWA FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH

SIEDZIBA DYREKCJI: LWÓW, ULICA SZPITALNA Nr. 1

TELEFONY: 2-48, 3-28, 39-20, 39-21

FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
W DROHOBYCZU — TELEFON 105

REPREZENTACJA W WARSZAWIE
ul. Szkolna 2; telefony: 70-04, 114-75, 512-33 i 177-8

Reprezentacja w Gdańsku — Polish Petroleum Company — Krebsmarkt 7 — 8
Przedstawicielstwa zagraniczne we wszystkich stołecznych miastach Europy

POLECA ZNANE ZE SWEJ PIERWSZORZĘDNEJ JAKOŚCI

OLEJE I SMARY SAMOCHODOWE

Polmin AS, Polmin AL, Polmin AZ, Polmin AF, Polmin AP, Polmin AD i Polmin AT

OLEJE CYLINDROWE, ODPOWIEDNIE DO
WSZYSTKICH WARUNKÓW PRACY. WYSOKOGA-
TUNKOWE OLEJE ŁOŻYSKOWE. OLEJE DO
SILNIKÓW SPALINOWYCH, DO KOMPRESORÓW PO-
WIETRZNYCH I KOMPRESORÓW CHŁODNICZYCH.
OLEJE TURBINOWE i TRANSFORMATORO-
WE. OLEJE WIERTNICZE. TŁUSZCZE MA-
SZYNOWE. SMARY DO LIN I KÓŁ ZĘBATYCH.
SMARY DO WÓZKÓW KOPALNIANYCH I OLEJE
OSIOWE. — PARAFINĘ, ŚWIECE, WAZE-
LINĘ TECHNICZNA. — BENZYNY: EKSTRAKCYJ-
NA, LOTNICZA, SAMOCHODOWA I MOTOROWA. —
NAFTĘ: RAFINOWANĄ I SILNOPLOMIENNA. OLE-
JE GAZOWE. ASFALTY BEZPARAFINOWE I PARA-
FINOWE. SULFOKWASY, KWASY NAFTENOWE.

ODDZIAŁY W KRAJU:

BIAŁYSTOK, ul. Warszawska 7, tel. 10-34
KRAKÓW, ul. Szczepańska 9, tel. 15-82
LUBLIN, ul. Krak. Przedm. 46, tel. 10-74
LWÓW, ul. Szpitalna 1, tel. 3-23
ŁÓDŹ, ul. Piotrkowska 152, tel. 6-27,

WARSZAWA, ul. Szkolna 2, tel. 114-75
POZNAŃ, ul. św. Marcina 18, tel. 35-36
SOSNOWIEC, ul. Naftowa 4, tel. 2-08
TORUŃ, ul. Mostowa 17, tel. 3-99
WILNO, ul. Jagiellońska 8, tel. 1-72

SKŁADY WŁASNE I KOMISOWE:

BIAŁYSTOK, BIELSK PODLASKI, BIŁGORAJ, BĘDZIN, BRODY, BYDGOSZCZ, CHELM, DOLINA, DRO-
HOBYCZ, GARWOLIN, GDYNIA, GRUDZIĄDZ, JAROSŁAW, KALISZ, KIELCE, KOŃSKIE, KOŁOMYJA,
KOWEL, KRAKÓW, KRASNYSTAW, LIDA, LUBLIN, LUBARTÓW, LWÓW, ŁĘCZYCA, ŁOMŻA, ŁÓDŹ,
MIĘDZYRZEC PODLASKI, NOWOGRÓDEK, OPCZNO, OSTROWIEC, OSTRÓW, PABJANICE, RADOM,
RADZYŃ, RÓWNE, RYKI, SANDOMIERZ, SAMBOR, SIEMIATYCZE, SIEDLCE, SKIERNIEWICE, SOBOLEW,
SOSNOWIEC, STANISŁAWÓW, STRYJ, TOMASZÓW MAZ., TORUŃ, TARNOPOL, WARSZAWA, WILNO,
WIELUŃ, WIERZBNIK, WÓLKOWYSK, WŁOCŁAWEK, ZDUŃSKA WOLA, ŻŁO CZÓW, ŻYRARDÓW

WŁASNY PARK CYSTERNOWY